

MEDYA

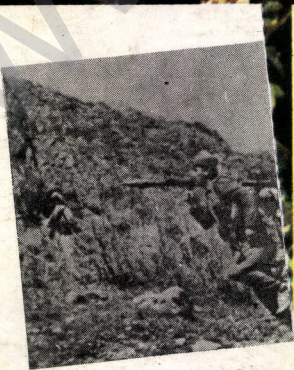
AYLIK HABER • İNCELEME • YORUM DERGİSİ

SAYI: 5 / EYLÜL-EKİM 1988 FİATİ: 1.500 TL (KDV DAHİL)

GÜNEŞİ

“Lİ ME FERMANE”

- 12 EYLÜL DOSYASI
- GÜNEY KÜRDİSTAN'DAKİ
SÖMÜRGEÇİ-FASİST
SOYKIRIM PROTESTO
EDİLDİ...

İ Ç İ N D E K İ L E R

- ☐ SUNU / 1
- ☐ GÜNDEM / 4
- ☐ PEŞMERGE TECRİT KAMPINDAN YÜKSELEN HAYKIRIŞLAR:
"BİMRE SADDAM, BİJİ KURDISTAN / 6
- ☐ GÜNEY KÜRDİSTAN'DAKİ SÖMÜRGEÇİ-FAŞİST SOYKIRIMLAR
PROTESTO EDİLDİ / 10
- ☐ "Lİ ME FERMANE" / 15

Zeki DEMİR

- ☐ GÜNEY KÜRDİSTAN'DA YENİ BİR SÜREÇ / 16
Lokman POLAT
- ☐ ORTADOĞU'DA NELER OLUYOR? / 19
Ahmet Zeki OKÇUOĞLU
- ☐ GÜNEY KÜRDİSTAN'DA KAVGANIN YENİ İNSANLARI / 22
Temel DEMİRER
- ☐ BAĞDAT'IN KİMYASAL CİNAYETİ / 24

Jean GEORGE

- ☐ MEDYA GÜNEŞİ SUSTURULAMAZ / 25
- ☐ 12 EYLÜL DOSYASI / 33
Behram ARDA
- ☐ BÜYÜK KÜRT ŞAİRİ CİGERXWIN'İ ÖLÜMÜNÜN DÖRDÜNCÜ
YILINDA SAYGIYLA ANIYORUZ / 49
Halim CAN

- ☐ KÜRT HALKININ YETİŞTİRDİĞİ BÜYÜK SANATÇI YILMAZ
GÜNEY'İ ÖLÜMÜNÜN DÖRDÜNCÜ YILINDA SAYGIYLA
ANIYORUZ / 53

Halim CAN

- ☐ REFERANDUMDA GELİŞEN TAVIRLAR VE
YEREL SEÇİMLERE BAKIŞ AÇILARI / 55
Ahmet ÖMEROĞLU
- ☐ BEHRAM ARDA VE FIRAT ÖZGÜR'DEN İKİ AÇIKLAMA / 58
- ☐ MAHKEME BAŞKANI TARAFINDAN
ÖLÜMLE TEHDİT EDİLDİM / 60
Mehmet CİBRAN
- ☐ SÖMÜRGEÇİ-FAŞİST SADDAM DİKTATÖRLÜĞÜNÜN
UYGULADIĞI SOYKIRIMI NEFRETLE KINIYORUZ / 61
SOL SİYASİ TUTUKLULAR

- ☐ BİR BÜTÜNÜN PARÇASI; MİDYAT'TA
BASKILAR YOĞUNLAŞIYOR / 62
Mehmet DOYURUCU
- ☐ KÜRT SORUNU ÜZERİNE PANEL DÜZENLENDİ / 64
Halim CAN

- ☐ "NORDİSK FORUM" KONFERANSI'NA
KÜRT KADINLARI DA KATILDI / 64
Kaja AYDOÇMUŞ

Sahibi
Cemal ÖZÇELİK

Yazı İşleri Müdürü
Yakup KARADEMİR

Yönetim Yeri ve Adresi:
Çatalçeşme Sok. Aydınlık Han
Kat. 3 No. 4 Cağaloğlu/İST.

Abone Koşulları:
Yurt içi: 15.000 TL.
Türkiye İş Bankası A.Ş.
Beyazıt Şubesi
Hesap No. 2082543
Yurtdışı: 7 Dm. Yıllık 75 Dm.
Posta Kutusu: 1043 34437
Sirkeci/İSTANBUL

Diyanbakır Bürosu:
Muzaffer Tekkeş
İnönü Caddesi: Kahraman İş Hanı
Kat. 4 No. 31 DİYARBAKIR

Grafik ve Teknik Düzenleme:
SEÇENEK

Dizgi:
Kros Dizgi

Baskı:
Engin Ofset

HERŞEYE RAĞMEN; MERHABA!

Bir kardelen gibi, karanlıkları yırtan bir güneş gibi tekrar beraberiz.

Ardarda gelen toplatmalar yetmeyince, bu sefer, dergimizin sahibi ve Yazışleri Müdürü Cemal ÖZÇELİK'i, 3 yıl 6 y hapis cezasına çarptırarak tutukladılar. Bununla da Medya Güneşi'ni susturacaklarını, O'nu yok edeceklerini sandılar. Oysaki, akışımıza karşı çekilen kürekler boşunaydı.

Cemal'i içeri atmak nafi bir çabaydı. Çünkü, bizleri zindanlara doldurmakla, hatta ve hatta katletmekle, ne düşüncelerimiz yok edilebilir, ne de mücadelemiz. Aksine; biz sosyalistler, zindanları devrimci kişiliğimizi, dünya anlayışımızı biletiğimiz, olgunlaştırdığımız bir okula dönüştürmesini de iyi biliyoruz. O halde, Cemal için değişen tek şey; geniş bir mücadele alanından, dar bir mücadele alanına geçici bir geçiş yapmış olmasıdır. O nasıki, dergimizin çıkışına öncülük ederek, dergiyi hepimiz için bir okula dönüştürdüyse; zindanları da böyle bir okula dönüştüreceğine inanıyoruz. Bizler, en kısa zamanda, O'nu tekrar aramızda görmek için, bütün çabalarımızı yoğunlaştırırken, O da yarın aramızda olacak şekilde, mücadelemizi daha ileri mevzilere bizlerle birlikte, ulaştıracak şekilde, içeride geçen her dakikayı değerlendirecektir; egemen güçler O'nu zindana attıklarına da pişman olacaklardır. O halde, yurtiçinden, yurtdışından, metropollerden bütün okuyucularımızı, dostlarımızı, yurtsever insanlarımızı, arkadaşımız Cemal ÖZÇELİK'in bir an evvel özgürlüğüne kavuşması için bizleri desteklemeye, çabalarını yoğunlaştırmaya; zindanda kaldığı süreç içerisinde de, O'nu yalnız bırakmamaya, dayanışmayı yükseltmeye çağırıyoruz. Mektuplarımızla yurtiçinden, yurtdışından gelişmeleri yansıtalım. Dayanışmamız O'nu daha da güçlendirecektir.

Evet, baskı ve yıldırımların bunlarla bitmeyeceğini biliyoruz. Burjuvaziye ve onun her türden dalkavuklarına karşı, düşüncelerimizden taviz vermeyeceğiz; halkımızın tarihsel-toplumsal gerçekliğini tüm gücümüzle gündeme getireceğiz. Bütün engellemelere rağmen, günışığına çıkan fidanı olacağız; toprağa atılan tohumların. Bizleri değil, tohumları değil, ekildiğimiz toprakları yok etmeleri gerekir; o da nafi.

Diyoruz ki, her çıkışımız bir direniştir; direnmek yaşamaktır bizler için. Direnerek uzanacağız, dostlara ve geleceğe. Ve çıkacağız; her sayıda daha bir güçlü, daha bir kararlı.

12 Eylül'den sonra atılan ilk adım olması ve üstelikte, hiç kimsenin bu boyutta gerçekleştiremediği bir çıkış yapmamız, çoğu kişiyi şaşkına çevirmiş, hayretler içerisinde bırakmıştır. Ama biz, çıkarken her şeyin bilincindeydik. Olağanüstü zor koşullar altında, her türlü baskı ve yıldırma ile karşılaşacağımızı, rahat bırakılmayacağımızı biliyorduk. Fakat bütün bunların yanında şununda çok iyi farkındaydık; "Hak verilmez, alınır".

Burjuvazi hiçbir zaman, sınıf çıkarları gereği, köşeye sıkıştırılmadığı, bizzat ona karşı bir güç olarak durulmadığı sürece hiçbir hak vermemiştir; vermeyecektir. Biz de, yasal olarak dergi çıkarmak gibi temel haklarımızdan birine sahip çıkıp, bu hakkımızı kullandık; kullanıyoruz. Yoksa, bunu burjuvaziden beklemek ya da bu hakkı kullanırken burjuvazinin saldırılarına maruz kalınmayacağını düşünmek; açık bir safdilliktir.

Biz onların tarihsel süreçten bu yana uzanagelen çirkef yüzlerini deşifre ettiğimiz, kendi gerçekliğimize sahip çıktığımız oranda, onlar da bizlere sadıracaqlardır; zaten hak da bu karşılıklı mücadeleler sonucu kazanılabilir. O'nun için de biz, dergimizin çıkışını, her saniyesi egemen güçlere karşı mücadeleyi ifade eden bir çalışma olarak değerlendiriyoruz. Bizi diğer dergilerden ayıran özgün yönlerimiz de dikkate alındığında bu çaba daha bir katmerli mücadeleye dayanma zorunluluğuyla karşı karşıya kalıyor. Nitekim, tüm sayılarımızın toplatılmış olması, yazı işleri müdürümüzün cezalandırılıp tutuklanmış olması ve daha nice baskı ve yıldırma örneği, ne denli zor koşullar altında, ama herşeye rağmen çıktığımızı somutlamak-tadır.

Beşinci sayımıza ulaştığımız şu süreçte bazı düzenlemeler de bulunduk. Her geçen gün daha iyi bir teknik düzenlemeyle sizlere ulaşmaya çalışacağız. Teknik düzenlemeler dışında, önemli bir değişiklik daha var bu sayıda. Bundan böyle yazışları müdürlüğü görevini Yakup KARADEMİR arkadaşımız yürütecektir. Yakup arkadaşımızın bu zor görevi başarıyla yürüteceğine inanıyoruz. Bundan böyle de dergimizin içeriği yanında, biçimiyle de ilgili eleştiri ve önerilerinizi sürekli bekliyoruz. Az yanlış ve hata için çok ve yapıcı eleştiri-öneri; bu sayede daha iyiye ulaşabiliriz.

Eylül ayında çıkamayıp ve gündemin de alabildiğine yoğun oluşu, bu sayıyı oluşturmamızda epey güçlük yarattı. Elimizdeki yazılar arasında bir seçim yapmanın zorluğunu bir kez daha yaşadık. Okuyucularımızın, bize ulaştırdığı yazı veya diğer çalışmaların her sayıda değerlendirilebileceğini belirtiyor, bu konuda bizim anlayışla karşılayacaklarına inanıyoruz.

Evet, gündemin yoğunluğundan bahsettik; Güney Kürdistan'da yaşanan durum, 12 Eylül, dergimize yönelen baskılar vb. Üz de, bu yoğunluk paralelinde bir çalışma hazırladık.

Başyazımızı, Güney Kürdistan'daki gelişmeleri irdeleyen bir değerlendirmeye ayırdık. Ayrıca, Güney Kürdistan dosyası adı altında birleştirdiğimiz çalışmalar da sayfalarımız içinde. Diyarbakır büromuz Peşmerge tecrit kampındaydı; buradaki izlenimleri ve Peşmerge komutanlarından Serbest Lezgin Sındori ile yapılan röportajı sunuyoruz.

Güney Kürdistan'daki soykırımları protesto amacıyla İstanbul ve Ankara'da yapılan etkinlikleri de konu alan değerlendirmemiz yine sayfalarımız arasında. Yazışları Müdürü'müz Yakup KARADEMİR'in Fransızca'dan çevirdiği G.Kürdistan ile ilgili bir yazı da yine sayfalarımızda.

Lokman POLAT'ın dünden bugüne Güney Kürdistan'daki mücadelenin genel çizgisi ve bugün geline sürece ilgili düşüncelerini yansıttığı değerlendirmede Güney Kürdistan dosyası içinde.

Bugüne değin, yazı haber, fotoğraf gibi geniş bir yelpazeyi oluşturan çalışmalarıyla bize yardımcı olan Temel Demirel'in Güney Kürdistan'da "Kavganın yeni insanları"nı ele aldığı yazısını ve Güney Kürdistan'da çekmiş olduğu bazı fotoğrafları yayınlıyoruz. Ayrıca Sayın T.Demirel'in bundan böyle de çalışmalarını beklediğimizi belirtir, tekrar teşekkür eder, çalışmalarında başarılar dileriz. Dergimiz avukatlarından Sayın A.Zeki Okçuoğlu, "ORTADOĞU'DA NELER OLUYOR" başlığıyla, Güney Kürdistan sorununu irdeliyor. Sayın Okçuoğlu'na gerek hukuk danışmanı olarak, gerekse avukatımız olarak yaptıkları yardımlardan dolayı teşekkür ediyoruz.

"MEDYA GÜNEŞİ SUSTURULAMAZ!", "CEMAL ÖZÇELİK SERBEST BIRAKILSIN" kampanyamızın ayrıntılarını, tüm etkinlikleri, sayfalarımızda bulabilirsiniz. Burada bir noktayı belirtmek istiyoruz. Kampanyamızın başından itibaren, tüm etkinliklerimizde, yoğun çaba gösteren, yardımlarda bulunan ve hemen hepsine aktif bir şekilde katılan EMEK DÜNYASI gazetesi çalışanları dostlara, gösterdikleri bu dayanışmalarından dolayı özellikle teşekkür ediyoruz.

"12 EYLÜL DOSYASI" başlığı altında Behram ARDA'nın geniş bir çalışmasını sunuyoruz. Bize ulaşan mektuplarda okuyucularımız, B.ARDA'dan değişik konularla ilgili değerlendirmeler istiyor. Biz de Sayın ARDA'ya gönderdiği yazılardan dolayı teşekkür ediyor, bu üretken ve fedakâr tutumunun, birçok kişiye örnek olmasını diliyoruz. Ayrıca, okuyucularımızın istemlerini de bu vesileyle kendilerine iletiyoruz.

Paris Kürt Enstitüsü'nün kurucularından ikisini; Kürt edebiyatının sembolü, büyük ozan CİĞERXWİN ile yine Kürt halkının yetiştirdiği büyük sanatçı Yılmaz GÜNEY'i ölümlerinin dördüncü yılında yaşamları ve düşünceleri ile sayfalarımıza getiriyoruz. Onları saygıyla anıyoruz.

Mehmet CIBRAN, mahkeme başkanı tarafından ölümle tehdit edildi. Bu konudaki bir mektubunu, değişik çezaevlerinden insanlarımızın açıklamalarıyla birlikte tutsaklarımız köşesinde yayınlıyoruz.

Bir referandumu geride bıraktık. Geçen ay dergimiz çıkmadığından, referandum konusundaki tavrımızı kitlelere yansıtamadık. Bu nedenle kısa da olsa bazı açıklamalar da bulunmak istiyoruz.

Referandumu bir aldatmaca olarak değerlendiriyoruz. Halkımızın hiçbir ulusal demokratik istem ve çıkarına yönelik bir değişimi ifade etmeyen, egemen güçlerin danışıklı döğüşünün bir ürünü olan bu referandumda; burjuvazinin gündemi belirlemesine bu gündem içinde bir figüran olmaya, burjuvazinin iç çelişkilerinden yararlanma adı altında, onun kuyruğunda erimeye hayır diyoruz. Çelişkilerden tabii ki yararlanacağız; ama biz yararlanmadan bu çelişkilerin emekçi kitlelerin çıkarına daha da derinleştirmeyi anlıyoruz. Yoksa, bir kesime karşı diğerinin destekçisi olmayı değil. Bugün sorun, seçimlerin 3-4 ay erken veya geç yapıp yapılmaması değildir. Bugün sorun, burjuvazinin değişik kesimlerinin kendi aralarında bir güç ölçümüne gidişleri karşısında, bunun için de bir figüran gibi davranarak birine karşı diğerini desteklemek değildir.

Bugün sorun, faşizmle sürekli bir uzlaşma içinde olan, hiçbir ulusal demokratik dönüşümden yana tavır almayan sosyal demokrasiyi desteklemek (daha doğrusu kuyrukçuluğunu yapmak) kitleleri onun potasında eritmek değildir.

Sosyalistler olarak bizler, burjuvazinin bizleri çekmeye çalıştığı kendi gündemine karşı, bağımsız sesimizi yükseltmeli, bir güç olarak gündemimizi kendimiz yaratarak, ezilen tüm kesimleri bu gündem doğrultusunda mücadeleye çekmeye çalışmalıyız.

Bugün güncel görev, "ANAP'a HAYIR" gibi perspektiften yoksun, sorunu tümüyle hükümet değişikliklerine indirgeyen sığ ve reformist bir yaklaşım yerine; 12 Eylül'e, O'nun anayasasına, tüm sonuçlarına, sorumlularına ve O'nun tüm dayanaklarına karşı, halkımız üzerinde her türden baskı ve bağımlılığa karşı, ulusal demokratik hak ve özgürlüklerimizin kazanılması için mücadeleyi yükseltmektir.

Bugün görev, işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin öz güçlerine güvenerek, tüm ulusal demokratik güçlerle birlikte hiçbir burjuva güce bel bağlamadan, onun kuyruğuna takılmadan sınıf hattını saptırmadan, en temel ulusal demokratik istemden, en ileri anti-faşist, anti-emperyalist, anti-sömürgeci ve anti-yerel işbirlikçi radikal değişimleri hedefleyen mücadeleye değin uzanan, bağımsız bir mücadele zinciri oluşturmaktır. O halde, acil ve zorunlu görevlerimizi yerine getirmek önümüzde dururken, bunun dışında bir yönelime girmek, bu görevleri savsaklamak; her sorunda burjuvazinin kuyruğunda "demokrasi" savaşını yürütmek, biz sosyalistlerin işi değildir.

Bunun için diyoruz ki, referandumda burjuvazinin yarattığı 'Evet' 'Hayır' gündemini yırtmak, bu aldatmacayı boşa çıkartmak, biz sosyalistlerin omuzundaki en önemli görevdir. Bu görevi yerine getirmenin birçok yolu vardır. Biz de diyoruz ki, bu yollardan bizce en uygun olan; "geçersiz oy" veya "boş oy" kullanılarak tavır somutlanmalıydı.

Ulusal demokratik güçlerden bir kısmının referandum ve yerel seçimlere bakış açılarını ele alan Ahmet ÖMEROĞLU değerlendirmesi yine sayfalarımız arasında.

İç ve dış haberlerden kesitlerin sunulduğu sayfalarımızla, bu sayımızı bütünlüyoruz.

Son olarak bir kaç notumuz olacak:

Bundan sonra posta kutusuna gönderilen mektupların Cemal Özçelik adına gönderilmesini istiyoruz. Ayrıca 4. sayımızda "Şeyh Sait ayaklanmasının ulusal ve sosyal karakteri" adlı yazının 15. sayfa 1. sütun 2. paragrafında adı geçen cemiyetin gerçek adı Azm-i Qawmi değil, Azm-i Qavi olacaktı. Ayrıca 2. sayımızda, Musul-Kerkük dosyasına verilen yanıtta, Görüş dergisinden Sn. Ç. Anadol'un bağlı bulunduğu partinin ismi "Türk Sosyalist İşçi Partisi" olarak geçmiştir. Aslı, "Türkiye Sosyalist İşçi Partisi" olacaktı. Düzeltir, özür dileriz.

Ayrıca, dergimizin yayına hazırlandığı süreçte, Emek Dünyası gazetesinin Genel Yayın Yönetmeni Sn. M. Emin Sert'in Gaziantep'te Referandum ile ilgili olarak yapılan panelin hemen ertesinde, diğer konuşmacılarla birlikte gözaltına alındığını, sonra da tutuklandığını öğrendik. Egemen güçlerin bu baskıcı, anti-demokratik uygulamalarını protesto ediyor, M. Emin Sert'in derhal serbest bırakılması için, çabaların yoğunlaştırılmasında Medya Güneşi olarak, üzerimize düşen görevleri yerine getirmeye hazır olduğumuzu belirtmek istiyoruz.

Yeni bir sayıda buluşmak dileğiyle...

Dostlukla...

MEDYA GÜNEŞİ

ÖZGÜRLÜK VE BAĞIMSIZLIK MEŞALESİNİN SÖNDÜRÜLMESİNE İZİN VERİLMEMELİDİR

Yaklaşık sekiz yıldır İran-Irak savaşının ağırlıklı olarak sürdüğü Güney Kürdistan toprakları, Birleşmiş Milletler'in gözetiminde taraflar arasında "ateşkes" ilan edilmesinden sonra, tüm dünyanın gözleri önünde, yüzyıllardır özgürlük ve bağımsızlığa susamış bir ulusun toptan soykırımına sahne oluyor. Özellikle son yıllarda, gerici Baas rejimine, ABD ve NATO çevrelerine ve onların bölgedeki işbirlikçilerine bazen ecel terleri döktüren Güney Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi, yılların "intikamı" alınırçasına çok yönlü girişim ve saldırılarla boğulmak ve giderek yok edilmek isteniyor. İran'daki mollalar rejimi, desteğini çekerken sömürgeci Baas rejimi, kimyasal silahlarında kullanıldığı "Kürdistan savaşı"nı geliştirerek sürdürüyor; ABD, F.Almanya ve Japonya başta olmak üzere emperyalist devletler "insancılık" adına çeşitli "yaptırımlar"a hazırlanıyorlar; Arap birliği üyesi ülkeler Irak'ı desteklerken, başlangıçta "Irak'ın iç işlerine karışamayız" diyen 12 Eylül rejimi, Kürt mültecilerine "kucak açması"yla böbürlenerek tüm dünyaya "insanlık" derslerini veriyor. Başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist ülkelerin derin suskunluğu, her Kürt yurtseverinin haklı tepkisine yol açıyor ve içini sızlatıyor. **Tüm aleyhteki gelişme ve çabalara rağmen Kürdistan dağlarından yükselen, "kanımızın son damlasına kadar direneceğiz," sesleri, Kürt halkının umut verici haykırışı oluyor.**

Gelinen son aşamadaki olası tehlike ve emperyalistlerin "hayra âlâmet" olmayan planlarının, tüm bunlara karşı mücadeleyi sürdürme yollarının daha iyi anlaşılması için, son duruma nasıl gelindiğini genel hatlarıyla da olsa ortaya koymakta yarar var.

Bilindiği gibi, A.B.D.'nin aracılığı ile İran ve Irak'ın anlaşması sonucu desteksiz kalan Kürt ulusal muhalefetinin teslimiyetçi ve uzlaşmacı önderlerinin mücadeleyi dağıtmasıyla yaşanan "1975 Güney Kürdistan yenilgisi", ondan kısa bir süre sonra tekrar toparlanıp silahlı mücadeleye başlayan ulusal demokratik muhalefet, yaşananlardan "dersler" çıkardığını söylüyordu. Sömürgeci devletlerden herhangi biri ile stratejik ilişki kurmanın her zaman yenilgiye yol açabileceği; haklı talepler için mücadele eden Güney Kürdistan ulusal muhalefetinin, bazen Irak'a karşı ABD ve İran Şahı tarafından, Kürt halkının çıkarlarıyla ilgisi olmayan bu güçlerin amaçları için kullanıldığı hemen hemen herkeşce kabul ediliyordu. İran'da şahlık rejiminin yıkılmasından sonra, Hümeyniciler'in ağırlık koymaları sonucu kurulan mollalar rejimi, çok geçmeden İran Kürdistan'ın ulusal demokratik muhalefetine karşı bir yok etme savaşını başlatarak Kürdistan sorununa ilişkin gerçek yüzünü ortaya koymasına rağmen; özellikle I-KDP, çok önceden Hümeyniciler'le ilişkileri geliştirerek "stratejik" bir düzeye yükseltti. Hatta, pastarlarla birlikte I-KDP önderliğindeki ulusal demokratik muhalefete karşı savaştı ve bu tutumun yurtseverlikle bağdaşmadığını vurgulayan eleştirilere kulaklarını tıkadı. I-KDP'nin de yardımlarıyla Irak Kürdistanı'ndaki kurtarılmış bölgeleri "kurtaran" mollalar rejimi, Irak'a karşı savaşta da I-KDP'ye bağlı peşmergeleleri bir nevi "rehber" olarak kullandı. Gerici mollalar rejimi, 1984'e kadar KYB'yi bu amaçları için kullanmadı, ama KYB'nin gerici Saddam rejimi ile sürdürdüğü "otonomi görüşmeleri" kesilince, KYB sanki "treni" kaçırmış gibi hızla İran'la ilişkileri geliştirdi ve bazı konularda I-KDP'yi bile geride bıraktı. İran pastarları, "danışman" sıfatı ile KYB kamplarına "görev" yapmaya başladılar, Celal Talabani her konuşmasında Hümeyni rejimine övgüler dizdi, propagandasını yaptı.

Kürdistan'ın her tarafında devrimci, yurtsever parti ve örgütler, I-KDP ve KYB'nin İran'la kurduğu "stratejik" ilişkiye dikkat çekerek, 1975 yenilgisini hatırlattılar, uyarılarda bulundular. Söylenen şuydu: Irak'la savaş halindeki İran'la, taktik ilişkilerin düzeyini iyi tespit etmek kaydıyla ilişki kurabilirsiniz. Bunu yaparken, kendi egemenliğindeki Kürdistan parçasında Kürtler'i katleden Hümeyni rejimini Güney Kürdistan'daki ulusal-demokratik mücadeleden yana olmadığını ve Irak'a karşıtlık temelinde "işbirliğine" yanaştığını bilmelisiniz. Tıpkı Şah gibi Hümeyni de her an Irak'la anlaşabilir ve Kürt hareketini "desteksiz" bırakabilir. Ayrıca, Hümeyni rejimi ile kuracağınız ilişki İran'daki Kürt halkının mücadelesine zarar vermemeli. Bu ve benzeri uyarılara I-KDP ve KYB liderlerinin verdiği cevap, "Hümeyni şah değildir, Irak'la anlaşsa bile bu anlaşma Kürt sorununu da içerecektir" şeklindeydi. Buna rağmen "Hümeyni desteğini her an çekecekmiş gibi hazırlıklarınızı sürdürün, mücadele biçimlerini bu gerçeğe göre düzenleyin" uyarıları sürüp gitti. KYB, son olarak partizan savaşından "cephe savaşına" geçme kararı aldı ve Halepçe kenti bu anlayışa KYB tarafından alındı; ama bir gün sonra İran kuvvetleri kente girerek kentin alınışını kendi "zaferleri" olarak tüm dünyaya duyurdular. Bu-

nunla KYB ulusal-demokratik muhalefetin/en parlak dönemlerini yaşadığı zamanlarda bile başvurmadığı bir taktiğe başvuruyordu. Belli ki, bu taktik İran tarafından dayatılmıştı. Güney Kürdistan'daki mücadelenin şehirleri koruyacak düzeye gelmediğini, KYB dışında herkes kabul ediyordu, alınan şehirlerden hemen çekiliniyordu. Yani kısaca söylemek gerekirse son dönemlerde I-KDP ve KYB fiili olarak İran kuvvetlerine "rehberlik" yapıyordu.

İşte, İran ve Irak arasındaki "ateşkes" böylesi bir dönemde yapıldı ve yıllardır yapılan uyarılar Kürdistan halkına pahalıya mal olarak doğrulandı; İran tüm kuvvetlerini Kürdistan'dan çekti ve cephe savaşına bile başlamış ulusal demokratik muhalefeti kendi başına bıraktı. Sonuç, yüzbinlerce kürt'ün kurtarılmış topraklardan TC ve İran devlet sınırlarına göçü; binlerce ölü ve yaralı, binlerce köyün yerle bir edilmesi gerici mollalar rejiminin "mültecileri" kabüle hazır olması, tıpkı Şah'ın 1975 yenilgisinden sonra yaptığı "insancıl" yardımlara benziyor.

Bu gerçekler ışığında Güney Kürdistan'daki son durum değerlendirildiğinde geç kalınsa bile, Güney Kürdistan'daki mücadeleyi boğma çabaları boşa çıkarılabilir ve emperyalizm ile bölgedeki işbirlikçilerinin elemeleri kursaklarında bırakabilir. Bunun için de önce çeşitli sinsi planların görülmesi gerekiyor. Çünkü, emperyalizm ve bölgedeki işbirlikçileri için önemli olan son yıllarda "körfez güvenliği"ni tehdit eden gelişmelerin bir parçası olan Güney Kürdistan ulusal-demokratik mücadelesinin boğulmasıdır. Son gelişmeler emperyalistlerin yıllardır gerçekleştirmek istedikleri planları daha bir atılğanlıkla yerine getirmeleri için uygun bir ortam yaratmıştır. "Uygun ortam"dan en iyi şekilde yararlanmak için üç yönlü bir plan yürürlüktedir. Birincisi, gerici Arap ülkelerinin desteği ile Güney Kürdistan'da sürdürülen bastırma hareketidir. Emperyalizmin onay ve desteği ile çeşitli tarihlerde Irak'a yardımcı olma amacını da taşıyan Türkiye'nin Güney Kürdistan'a operasyonlarının daha kapsamlılarını gerici Irak rejimi gerçekleştirmektedir. Bu yönüyle emperyalizmin planlarının bir boyutu yaşama geçirilmiş oluyor. İkincisi Güney Kürdistan'da kimyasal silahların kullanılmasını gerekçe göstererek ABD, F.Almanya ve Japonya tarafından başlatılan ve Irak'a "ambargo" uygulamayı bile içeren girişimlerdir. Bu çabaların esas amacı, "İran'ı kazanmak" ve Kürdistan sorununun kendi emperyalist çıkarları doğrultusunda çözümü için uygun zeminler yaratıp ileri bir boyuta varmasını engellemektir. Yoksa Halepçe'de beş binin üzerinde Kürt'ün katledilmesini ve onbinlercesinin yaralanmasını göstermelik bir iki "kınama" dışında sessizlikle geçiştiren emperyalizm, Irak'a ambargo uygulaması için ABD Kongresi'nde karar çıkartır mıydı? Emperyalizm ve bölgedeki işbirlikçilerin çıkarlarını esas alan planların üçüncü boyutu ise "mültecilerin kabul edilmesi" biçiminde sürdürülüyor. Irak'ın Güney Kürdistan'da gerçekleştireceği geniş kapsamlı katliamların dünya halklarında yaratacağı tepkiyi dikkate alan emperyalistler, başlangıçta "sınırlar"ı kapatan Türkiye'nin yüzünü geçen Kürt'ü almasını sağladılar ve Avrupa emperyalistleri peş peşe açıklamalar yaparak "Kürt mülteciler"e yardıma ve bir kesimini kendi ülkelerine almaya hazır olduklarını belirttiler. Bu yolla bir taşla iki kuş vurmuş olacaklar. "İnsani yardım" adı altında ata topraklarını terk etmek zorunda kalan Kürtler'in mücadele alanından uzaklaştırmalarını sürekleştirme amacı olan bu girişim, Türkiye gibi insan haklarının her adım başı çiğnendiği bir devlete bile "insancıl yardımlar yapan devlet" sıfatını kazandırmıştır. "Doğu ve Güneydoğu Anadolu"daki insanlarımızı metropollere sürmek için heryola başvuran 12 Eylül rejiminin Güney Kürdistan'dan gelen yüzbinin üzerindeki Kürt'ü kabul etmesi, Güney Kürdistan'daki mücadeleyi boğma planlarında Türkiye'nin üstlendiği rolden başka bir anlamda yorumlanamaz.

Bütün bu "hince" planlar, Birleşmiş Milletler de basamak edilerek yaşama geçirilmek istenirken başta Sovyetler Birliği olmak üzere sosyalist ülkelerin katliamları bile kınanmaması, hiçbir "haklı" mantığa sığdırılmaz. Çoktan yırtılması gereken Irak'la "dostluk" anlaşmaları bile, onbinlerce insanın kimyasal silahlar dahil geliştirilmiş savaş araçlarıyla yok edilmesi çabalarına karşı kayıtsız kalmayı "haklı" çıkaramaz. Bu tür tutumların, son dönemlerde "çekinilerek" ağıza alınan proleterya enternasyonalizmi ile bağdaşmadığını görmek için komünist olmak gerekmiyor. Kürt halkı içinde anti komünist ve onun bir biçimi olan anti-Sovyetizm'in de taraftar bulmasına yarayan bu tür suskunlukların bir an önce sona ermesini, tüm dünya halklarının kararlı birer dostu olması gereken sosyalist ülkelerden ve özellikle "bütün ülkelerin işçileri ve ezilen halkları, birleşiniz" şiarının ilk olarak yankılandığı Lenin'in ülkesi Sovyetler Birliği'nden istemek her Kürt yurtseverinin hakkıdır. Ve enternasyonalizmin gerekli pratikte yerine getirilene kadar bu suskunlukları kendi anti-komünist ve anti-Sovyetik görüşleri için kullanacak anlayışlara da karşı sağlıklı birmücadele verilerek, ezilen bu ulusun yardım çılgınlıkları sürecektir.

Bütün dezavantajlara rağmen Güney Kürdistan ulusal demokratik muhalefetinin mücadeleyi sürdürdüğünü açıklaması olumlu bir gelişme olmuştur. Ulusal demokratik muhalefet ve onun lider kadroları, baştan beri dile getirilen tehlike ve planları gözönünde bulundurarak mücadeleyi sürdürmeli, 1975'te yapıldığı gibi binlerce peşmergeyi açlatan, dağın taşın yas tutmasına yol açan mücadeleyi "dağıtma" kararı tekrarlanmamalı. Kadın, yaşlı, çocuk ve hastalar dışında eli silah tutan her yurtsever Kürdistan dağlarındaki özgürlük ateşinin söndürülmemesi için mücadele etmelidir. Kürdistan'ın her tarafındaki yurtseverler, özgürlük ve bağımsızlık meşalesinin sönmemesi için sömürgeciliğe karşı var güçleriyle mücadeleyi yükseltmelidir diyor ve sözlerimizi Mesut Barzani'nin çağrısıyla noktalyoruz: "B.M.' uluslararası tüm kurum ve kuruluşları insani görevlerini yerine getirmeye, tüm Kürdistan'lı güçleri Irak Kürdistan'ındaki savaşa destek olmaya çağırıyoruz."

MEDYA GÜNEŞİ

PEŞMERGE TECRİT KAMPINDAN YÜKSELEN HAYKIRIŞLAR

“BİMRE SADDAM BIJI KURDISTAN”

Diyarbakır Dicle Üniversitesi ve Dicle Nehri arasında kurulan, “geçici barınma yeri” olarak adlandırılan peşmerge tecrit kampındayız. Kampın ilk girişinde polislerle karşılaşlıyoruz. Kimliklerimizi gösterip “girebilirsiniz” sözcüğünü duyduktan sonra kampa doğru ilerliyoruz. İlk karşılaştığımız manzara karşısında duygulanmamak mümkün değil. Rengârenk elbiseler içinde Kürt kadınları, Kürt kızları elleri havada hep bir ağızdan öfkelelerini iki cümlede somutluyorlar:

**“BİMRE SADDAM
BIJI KURDISTAN”**

Evet... Bu sloganlar 15.9.1988 tarihinde Diyarbakır'daki peşmerge tecrit kampından dalga dalga yükselip yayılan, genişleyen birer umut haykırırlarıydı.

**“BİMRE SADDAM... BIJI
KURDISTAN...”**

Kamp inliyor; bir an yumruklarımız havada kendimizden geçtiğimiz farkına varıyoruz. Ve bin kez “BİMRE SADDAM”...

Bir gruba iyice yanaşıp kucagında küçücük bir çocuğu olan bir annenin yanına gidiyor “Tu çawayi” (Nasılsınız) diye soruyoruz. Sormamızla birlikte, bir ağlaşma ve ardından “Kimye yi Bombe” cevabını alıyoruz. Ve ekliyor; “BİMRE SADDAM, BIJI MESUT BARZANİ”. Sakinleştirmeye çalışıyoruz. Bize, “yazın” diyor. “Yazın ki, tüm dünya Kürtler’in halini bilsin. Saddam’ın bebeklerini nasıl katlettiğini, o köpeğin nasıl bir kaatil olduğunu tüm dünya bilsin.” Kendisine söz veriyor ve kucagındaki çocuğun ismini soruyoruz. “Kulilk, kulilk a çiya yê Kurdistan” diyor. Elimi atıp Kulilk’in yumuşacık saç-

MEDYA GÜNEŞİ /6

SERBEST LEZGİN SİNDORİ:

BEN BİR SAVAŞÇIYIM GENELLİKLE DOĞDUĞUMUZDAN BERİ SAVAŞIRIZ

Dergimiz Diyarbakır Büro sorumlusu Muzaffer Tekkeş, Peşmerge tecrit kampında okuyucularımız için bir söyleşi yaptı. Kürdistan Demokrat Partisi (KDP)'nin genç komutanlarından Serbest Lezgin SINDORİ ile Kürtçe yapılan söyleşiyi çevirerek yayımlıyoruz.

MEDYA GÜNEŞİ: Sayın SERBEST LEZGİN SİNDORİ, soru ve yanıtlarımıza geçmeden önce, belirtmek istediğimiz birtakım konulara değinmek istiyoruz. Ne dersiniz?

SERBEST LEZGİN SİNDORİ: Elbette, hay hay.

M.G.: Öncelikle hoşgeldiniz. Irak sömürgeci güçlerinin tüm uluslararası antlaşmaları hiçe sayarak Kürt halkına karşı başlattığı künyasal soykırım politikasını dergimiz MEDYA GÜNEŞİ okuyucularımız ve tüm yurtsever halkımız adına burada lanetliyor, protesto ediyoruz. Ve yine burada bu çadırın altından tüm dost ve düşmanlarımıza sesleniyorum, “Mazlum halkların ulusu” ve toplumsal kurtuluşları uğruna verdikleri savaşım

Diyarbakır temsilcimiz Muzaffer Tekkeş Serbest Lezgin SİNDORİ ile.

tarihine söyle bir göz atduğumuzda, bu tarihsel süreçte nice katliamlar, soykırımlar ve nice vahşetler görürüz...

İkinci emperyalist paylaşım savaşında Alınan faşizminin dünya ve özellikle Sovyet halkına karşı giriştiği katliam sonucu milyonlarca insanın katledilmesi, emperyalizmin patronu ve dünya mazlum halk-

larını okşadıktan sonra çadırlara doğru gidiyoruz.

Tek sıra halinde dizilmiş yüzlerce çadır. Çadırların çevresinde oynayan cıvıl cıvıl Kürt çocukları. Saddam'ın gazabından kurtulma şansına sahip çocuklar; dünyadan habersizce oynuyorlar, tozun toprağın içinde. Gariplerine giden tek şey, daha önce çevrelerinde gördükleri manzaranın olmayışı.

Kampın erkekleri, kadın ve kızları hep bir arada gruplar halinde toplanmış. Özal'ın konvoyuna bakıyorlar. Pêşmerge kalabalığı arasında omuzlara yükseltilecek bazı pêşmergeler, ellerinde Mesut Marzani'nin portlerini havaya yükseltip, hep bir ağızdan "BIMRE SADDAM... BİJİ MESUT BARZANİ" diye slogan atıyorlardı.

Bu arada gözümüzü gezdirip kampın sorunları hakkında konuşmak için birilerini arıyoruz. Kalabalıktan az ötede gözümüze bir kaç tane genç pêşmerge iliştiriyor. Yanlarına gidip soruyoruz.

□Merhaba. Bize kamp hakkında bilgi verebilir misiniz?

■"Siz hangi gazetedenisiniz?" diye soruyorlar.

Kendilerine Medya Güneşi dergisinden olduğumuzu söylüyorlar. İçlerinden biri yanındaki arkadaşına dönüp bir şeyler söylüyor. Anladığımız tek şey, Leyla KASIM ismi oluyor. Sonra bize dönüp;

■"Biz, sizin derginizi Irak Kürdistan'ında iken görmüştük. Leyla KASIM'ı yazmıştınız."

harım gedikli düşmanı A.B.D.'nin Hıroşima, Nagazaki ve Vietnam'da kimyasal silahlarla kat ettiği nice insanı, keçi Güney Afrika'da Bohta rejiminin zenci halkı ve Namibya ya karşı uyguladığı soykırım, Cezayir bağımsızlık savaşında Fransız sömürgecilerinin katliamları, İsrail siyonizminin Filistin halkına karşı vahşet uyguladığı katliamlar ve daha nice vahşetler, katliamlar, soykırımlar.

Ve son olarak Irak sömürgeci Saddam diktatörlüğünün Kürt halkına karşı başlattığı soykırım... Şunu belirtmek istiyorum: Kendi kurtuluşları için savaşın veren ve bugün özgürlüğünü kazanmış tüm halklar gibi Kürt halkı da tüm baskılara, katliamlara, vahşetlere karşı ergeç kendi özgürlüğünü kazanacaktır. Zira Kürt halkı ilk soykırım, ilk katliam yaşamıyor. Özgürlüğü için savaşın tarihinde nice katliamlar, vahşetler vardır.

Evet... Sayın SERBEST UZGIN SINDORİ, bu kısa açıklanmamızdan ilk sorununuza geçiyorum. Bize biraz kendinizden, kaç yıldır savaşınızdan, bahsedermisiniz?

S.B.S.: Ben bir savaşçıyım. Gençlikle bir doğduğumuzdan beri savaşırız. Ama kaç yılda pêşmerge olduğumuzu öğrenmek istersemiz. 1971 yılında pêşmerge oldum ve aktif olarak KDP sathında savaşmaya başladım. Asıl mesleğimi savaş dışında öğretmenlikti. Belli bir süre D.H.O.K'ta öğretmenlik yaptım. 1981 yılında öğretmenlikten ayrıldım. O tarihten bu yana aktif olarak savaşıyo-

rum. Dekartın, şu anda iki kardeşini benim yüzünden Irak sömürgecileri tarafından tutuklu tutuyorlar.

M.G.: Bize Güney Kürdistan'dayken son darmanınızı anlatabir misiniz?

S.L.S.: İran ve Irak savaşının başlamasından bu yana, Irak tüm askeri güçlerini İran cephesindeki BASRA yönüne çevirdi. Irak'ın askeri güçlerini Basra yönüne çevirmesi bizim işimize yaradı. Pêşmerge kuvvetleri daha da güçlenerek yeni yeni mevziler, topraklar elde etti. Eskiye nazaran Irak sömürgeci güçlerine daha fazla kayıplar verdürdük.

M.G.: Irak'ın askeri gücünü Basra yönüne çekmesinin ardından yeni mevziler kazandığınızı belirtiniz. Peki Irak bu safhada size karşı herhangi bir tedbir almadı mı?

S.L.S.: Elbette, bazı önlemler aldı. Örneğin, bize dışarıdan gelen yiyecek ve bazı gereksinimlerimizin elimize ulaşmaması için büyük oranda yolları kapattı.

M.G.: Bu yollar kapandıktan sonra sıkıntılarınız oldu mu?

S.L.S.: Pek olmadı, çünkü kurtardığımız topraklarda bu gereksinimlerimizi karşılayabiliyorduk. Büyük oranda ekimlerimiz vardı.

M.G.: Buraya gelirken karşılaştığınız güçlükleri anlatabir misiniz?

S.L.S.: Güney Kürdistan'dan yola çıkıp TC'ye geçinceye kadar, bizler yani TC devleti sınırına yakın olan pêşmer-

Diyarbakır temsilcimiz Muzaffer Tekkeş kampıtan bir grup çocukla.

□Evet, diyoruz.

İlk konuştuğumuz genç pêşmerge konuşmaya başlıyor:

■“Buraya bazı gazeteciler gelip bizim kadınlarımızın, kızlarımızın fotoğraflarını çekip, sonra da bu fotoğrafları çerçeveletip satıyorlar. Bizim içinde olduğumuz bu acı durum onların umurlarında değil. Bu yüzden, herkesin fotoğraf çekmesini istemiyoruz. Ama siz çekebilirsiniz.”

□Kampta ne gibi sorunlarınız var? Örneğin yemek gereksinimlerinizi nasıl karşılıyorsunuz veya size verilen yemek yetiyor mu?

■“Bize burada Kızılay yemek veriyor. Ama yeterli değil. Mesela dün, sabah yemek olarak bir çorba verdiler. Bir de akşam saat 9’da çorba verdiler. Sonra geceleri çok soğuk oluyor; soğuktan geceleri birbirimize sarılıp yatıyoruz. Bunun dışında kalan ihtiyaçlarımızı da kantinden alıyoruz.”

□Fiyatlar nasıl?

■“Fiyatların ne kadar olduğunu biz bilemeyiz. Onlar bize kaç verirlerse biz o fiyattan almak zorundayız.”

□Buradan gitmek istiyor musunuz?

■“Bizim buradan gidip gitmeyeceğimize biz karar veremeyiz. Bağlı olduğumuz bir örgütümüz var, mücadelemize önderlik yapan ve halen Kürdistan’da cephelerde mücadele veren liderleriniz var; biz onlara bağlıyız. Onlardan gelecek emirleri bekliyoruz. Onlar gelin dedikleri takdirde burada kalacak, halimiz yok. Yıllardan beri Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesini sürdürüyoruz. Kürdistan’ın bütün toprakları atalarımızı-

geler pek zorluk çekmedik. Yalnız uzak olanlar Güney Kürdistan’daki bazı önemli noktaların -ÇAHS- (Ulusal hain) dediğimiz hain işbirlikçi Kürtler’in denetiminde olmasından dolayı bu tarafa geçemediler. Bulduğumuz yöreyi Güney Kürdistan’ın sınırları TC devleti sınırından ZAHÖ, DIHÖK, SÜLEYMANİYE ve AMİDİYAN illerine yani, il sınırına kadar olan topraklar bizim denetimimizdedir. Bunları kendimiz ekip biçiyoruz.

Zaho’dan gelip KANIYAMASI’ye giden karayolu bizle Çahş’ları ikiye bölüyor. Bu yol Türkiye sınırına yaklaşık 50 kilometredir, yolun öbür tarafından Irak’a doğru ise 100 km.’dir. Kimyasal bombardıman başlar başlamaz biz yolun üst tarafındakiler kendimizi Türkiye’ye attık. Yolun arkasında kalan peshmergeler ve aileler gelirken ÇAHŞ’ların pususuna düşürülerek, yarısının üzerine benzin dökerek yakıldılar. Yarısını da canlı olarak derelerle ve çukurlara atarak katlettiler. Demek istediğim, Irak’a yakın olan peshmergelerin ve ailelerinin büyük bir bölümü katledildi, kalanlardan da herhangi bir haber alamadık. Kalanlar şayet buraya geçmiş olsaydılar haberlerini mutlak alırdık. Bunlar ya katledildi ya da Irak’a sağ olarak götürüldüler. Ama şunu çok iyi biliyoruz ki Irak’a gitmiş olsalar bile Saddam vahşisi hepsini katleder. Bizim dört milyon nüfusumuz var, şu anda yaklaşık yüz-bini burada olsun, 400 bini diyelim

İran’a ve Irak’ın iç kesimlerine götsün, kalanlar nerede? Bence bu katliam Halepçe katliamından da büyüktür.

M.G.: Güney Kürdistan’daki ulusal hareketler daha öncede aynı durumları yaşamıştı. Örneğin, 1975 yılında Şattı-larap konusunda İran ve Irak’ın anlaşması sonucu İran’ın Kürtler’den desteğini çekmesi gibi, sizce bugün olanlar bir hata mıdır?

S.L.S.: İran, bize istediğimiz düzeyde yardımcı olmadı, sadece destekledi, o kadar. -Serbest Lezgi Sindori bu sorumuza yanıt vermek istemedi.-

M.G.: Buraya yerleştiğinizde öncelikli sorunlarınız ne oldu. Halen devam eden önemli sorunlarınız nedir?

S.L.S.: Önce şunu belirtmek istiyorum; bir kez bizim buraya gelmemiz çok ani oldu. Yani Irak bize karşı kimyasal silah kullanmaya başladığı zaman, oturup nereye gideceğimizi konusunda bir plan yapamazdık. Bu nedenle bize yakın olan ilk yer burasıydı ve buraya gelmek zorundaydık. Türk devleti buraya gelmemize hazır değildi. Bu durumda yerleştiğimiz yerde bir takım sorunlarımızın olması doğaldır. Bu nedenle bir takım sorunlarımıza da çözüm buluyoruz. Bunları sıralarsak; başta barınma sorunu geliyor. Biliyorsunuz önümüz kış, biz zaten şimdiden geceler soğuktan yatamıyoruz. Bir de kışın burada kalmamız demek, bizim hepimizin ölümü demektir. Bu nedenle barınmak için yer sorunu, iş olanağı ve çocuklarımızın okuyabilme-

zın kanlarıyla sulandı. Bunca şehitlerimizin kanı yerde mi kalacak? Saddam şunu çok iyi bilmelidir: 'Kesilen sakal daha gür çıkar'. O'nun ne Hardal'ı ne de siyanür gaz'ı bizim kutsal savaşımızı hiç bir şekilde durduramayacaktır."

Kamptaki peshmergelerin durumuna şöyle bir baktığımızda ne eksikleri olduğunu ve acil olarak neye ihtiyaçları olduğunu görmemek mümkün değil. Yalnız peshmergelerin değil, sabahleyin uykusundan kalkmış küçük bir çocuğun hareketlerine bakıldığında, sabahlara kadar soğuktan uyuyamadığı hemen anlaşılıyor. Göz bebeklerindeki o ifadeleri çaresizliğin, zulmün ve zorbalığın ne olduğunu insana anlatırcasına; "Biz büyük bir denize düştük ve kocaman bir yılanla sarıldık" diyordu. Bir peshmerge anasına sorduk:

□ Tekrar dönecek misiniz?

■ "Benim orada iki oğlum şehit oldu. Onların mezarlarına Kürdistan çiçekleri ekmezsem gözüm açık gider."

Jiyan bacımız 19 yaşında. 21 yaşındaki ağabeyi şehit düşmüş; içindeki hirs ve kin öylesine alevlenmiş ki annesi ve babası izin verse buradaki kamptan bir yolunu bulup hemen gidecek. Kendisiyle konuştuğumuzda "ağabeylerimiz, soydaşlarımız orada can çekişiyorlar. Biz burada ne bekliyoruz anlamıyorum." şeklinde coşkusunu dile getiriyordu. Kısaca, anlatmakla bitmiyor. Topraklarına bir an önce dönme heveslerini her ke limleriyle belli eden bu yürekli insanlardan ayrılmak gerçekten zor geliyor.

Peshmerge kampını şöyle bir gezdikten sonra, her gün burjuva basın ve TRT'nin boy boy övgü ve görüntülerinin ne kadar sahte olduğu anlaşılıyor. Gerçekler ve görüntüler arasındaki çelişkiler o kadar derin ki, ne çocuklar için kurulan eğlence parkı, ne çadırlara verilen elektrikler, ne de sözüm ona sağlık sorunlarının çözümü için ortalıkta dolaşan üç-beş hemşire varolan gerçekleri gizleyemiyor.

Sabah saat 9'da verdikleri çorbanın kuyruğunda saatlerce bekleyen insanların -ve daha on yaşındaki RÊBER'in- sırayı bozdu diye tokatlanması kendilerine gösterilen ilginin; ve RÊBER'in elindeki ekmeği kendisine tokat atan görevlinin suratına atması insanlarımızdaki -çocuk da olsa- onurun boyutlarını gösteriyor ●

si için Kürtçe-Türkçe eğitim veren bir okul istemimiz vardır.

M.G.: Türk yetkililer ve bizzat Başbakan Turgut Özal, geçen günlerde 15.9.1988 tarihinde kampı ziyaretlerinde "Siz istemedikçe kimse sizi zorla buradan gönderemez," dedi. Varsayalım yarın gitmek zorunda kaldınız, nereye gitmek istersiniz?

S.L.S.: Bu konuya biz karar veremeyiz. Bizi temsileden bir örgütümüz vardı (KÜRDİSTAN DEMOKRAT PARTİSİ). Ve bu örgütümüzün lideri Mesut Barzani bu konuda karar verir. Biz partimizden bu konuda bir karar gelmeden bir yere gidemeyiz.

M.G.: İki sömürgeci devlet olan İran ve Irak'ın arasındaki savaşın ergeç bir gün biteceğini biliyordunuz... Bu savaşın bitiminden sonra, Irak'ın tüm askeri gücünü Kürtler'i katletmeye yönelteceğini de sanırım biliyordunuz. Bu konuda herhangi bir hazırlığınız oldu mu?

S.L.S.: 1975 yılında İran ile Irak arasında Cezayir anlaşması olarak bilinen Şattularap sorununun çözümünden hemen sonra 1976 yılında Kürt ulusal hareketlerinin bir araya geldiğinden bu yana biz yine aktif olarak savaşıyoruz. Biz ne İran'a ne de Irak'a bağlı değiliz. İran ile Irak arasında 8 yıldır devam eden savaşın ergeç bir gün biteceğini biliyorduk. Ve bu savaşın bitiminden hemen sonra Katil Saddam'ın tüm askeri gücünü Kürt halkını yok etmeye yönelteceğini de biliyorduk. Bunları bildiğimiz için biz de ona göre bazı hazırlıklar yaptık; örne-

ğin cephede birtakım değişiklikler yaptık. Örgütlenmeyi değiştirdik, daha da pekiştirdik. Irak, Kürt halkına karşı bugün yaptıklarını, peshmergelere yapamaz. Dikkat ederseniz Saddam katilinin hedefi peshmergelere değil çok sivil halktır. Kimyasal silahlarla katledilenlerin hemen hepsi kadın, çocuk ve yaşlılardır.

M.G.: Kürt halkı sömürgeci Saddam diktatörlüğü tarafından kendi ulusal savaşınıyla birlikte yok edilmek isteniyor. Yani dünyada eşine az rastlanıyormuş bir soykırımla karşı karşıyadır. Bu konuda dünya kamuoyuna bir mesajınız var mı?

S.L.S.: Saddam'ın amacı bütün Kürt halkını, tüm varlığıyla yok etmektir. Irak sömürgeciliğinin Kürt halkına karşı başlattığı ve şu ana kadar devam ettiği kimyasal silah katliamlarına ne dağ, ne taş, ne de ağaç dayanabiliyor. Düşünün, biz insanlar nasıl dayanabiliriz?

Kimyasal silahların kullanımının durdurulması için bütün dünya kamuoyuna sesleniyorum. Bizlere sahip çıkın, bize yardımcı olun. Irak kimyasal silahları daha önce kendi halkına ve Ermeni azınlığına karşı da kullandı. Oysa Kürt halkına karşı giriştiği katliamlar zinciri gün gibi bir soykırımdır.

M.G.: Sayın SERBEST LEZGİN SINDORI söyleşimizden dolayı size çok teşekkür ediyoruz.

S.L.S.: Bende teşekkür ederim.

GÜNEY KÜRDİSTAN'DAKİ SÖMÜRGEÇİ-FAŞİST SOYKIRIM PROTESTO EDİLDİ

Iran ve Irak sömürgeçileri arasındaki haksız savaşın "ateş-kesle" sonuçlanmasından sonra, bütün gücünü Güney Kürdistan topraklarına yönelten sömürgeci Saddam diktatörlüğü, bir kez daha, yağdırdığı kimyasal silahlarla, artık salt özgürlük mücadelesini değil, tümüyle sivil halkı hedeflediğini somutlamış, bir soykırım gerçekleştirmiştir.

16-17 Mart'ta Halepçe'de de aynı şekilde yağdırdığı gazlarla 5000'i aşkın Kürdü katleden katillere karşı, gerek Dünya kamuoyunda, gerekse Türkiye kamuoyunda inanılmayacak boyutta bir sessizlik, bir tavırsızlık sergilemişti. Ne yazık ki, bu tutum, bugün de büyük oranda sergilenmektedir.

Filistin halkının öncekilerden daha örgütlü ve ilk defa bu boyutta ülke topraklarında yükselttiği direnişe, sokaklara dökülen, paneller, geceler yaparak destek veren, bu konuda propagandalar yürüten Türkiye sol hareketi; sıra Filistin halkının haklı direnişi ile ortak özelliklere sahip olan, onun gibi bağımsızlık ve özgürlük mücadelesi veren Kürdistan halkının mücadelesine gelince, birden anlamlı ve derin bir suskunluğa, tavırsızlığa, deyim yerindeyse utanç verici bir körlüğe yönelmektedir.

Kimyasal silahların kullanımı yoluyla gerçekleştirilen soykırımları lanetlemek, katilleri teşhir edip, onlara karşı tüm nefretimizle mücadele etmek, bir insanlık görevi iken; bırakalım, Kürt ulusunun haklı mücadelesini desteklemeyi, bu insanlık görevini bile yerine getirmeyen Türk sol hareketi, büyük çoğunluğuyla Halepçe olayında ve yaşanan süreçte utanç verici bir tavır sergilemiştir.

Dünyanın dörtbir yanındaki sorunlarla ilgili **ahkâm** kesmekte "uzman" olan Türk sol hareketinin büyük çoğunluğu, sorun ulusal soruna dayandı mı birden suskunlaşmakta, ahkâm kesmeler yerini çirkef bir tavırsızlığa bırakmaktadır. Bu suskunluk öyle boyutlara varıyor ki, sorun TC devleti içinde bir sorun olmayı aşarak genel bir suskunluğa dönüşmektedir. Nitekim, Güney Kürdistan'daki gelişmelere bile kayıtsız kalınması bunun somut bir göstergesidir.

Peki, nedir bunları sadece TC yasalarından değil Saddam'ın yasalarından da korkutacak denli çirkefleştiren şey? Sorun gerçekten yasallık mıdır?

MEDYA GÜNEŞİ /10

Elbette ki değil. Sorun, kafalarda yaratılan "yasallık"tır. Daha doğrusu bunun altında yatan gerçeklik; en temel insani sorundan, en ileri ulusal demokratik soruna değin hep bir suskunluk politikası güden; tavır belirlenmesi gerektiği süreçte'de "burjuvazinin sınıf çıkarlarını nasıl olsada zedelemesem?" türünde politikalar güden sosyal-şövenizmin tarihsel çizgisinden kaynaklanan bir gerçekliktir.

İşte, genel anlamda bütün bunların bilincinde olan dergimiz, Güney Kürdistan'da yaşanan yeni gelişmelerle ilgili olarak tavır belirlemeyi, bunlara devredemezdi. Halepçe olayındaki deneyimden de yola çıkarak, Kürt sosyalistleri olarak bizler, bir çağrı yayınlayıp, bu konuda ortak bir tavır geliştirmeyi uygun gördüğümüz en geniş bir çevreyi adım atmaya davet ettik.

Bazı dergiler, bu konuda en azından Halepçe olayında gösterdikleri suskunluğu, tavırsızlığı tekrarlamamaya çalışarak, bizimle birlikte baştan sona kadar ortak tavır belirlediler. Yapılan etkinliklere bir bütün olarak Medya Güneşi, Emek Dünya, Yeni Çözüm, Emegün Bayrağı, Yeni Demokrasi dergileri katıldılar. Güneşe Çağrı ise, çelenkli protesto dışında tüm etkinliklere katıldı. Çelenk sorununda bir iletişimsizlik sonucu etkinliğe katılamadıklarını belirterek, bu konuda eksikliklerinin olduğunu dile getirdiler.

Güney Kürdistan'daki yeni gelişmelere karşı tavrı, değişik etkinlikleri kapsayan bir kampanya şeklinde yürütmenin daha sağlıklı ve verimli olacağı düşüncesinden hareketle, diğer dergilerle yaptığımız görüşmelerde bu nokta üzerinde durduk. Bu etkinlikler ortak açıklamalardan, basın toplantısına, yarıdım kampanyalarına kadar uzanan bir zircirden oluşmaktaydı.

Gelinen aşamada bunlardan yalnızca bir kaç tanesi gerçekleştirilebildi; oda dar bir katılımı. En son Bilsak'ta bir basın toplantısı düzenlenmişti ve o toplantıya sadece Medya Güneşi, Emek Dünya, Güneşe Çağrı, Yeni Çözüm, Emegün Bayrağı, Yeni Demokrasi dergileri katıldılar. Şimdi doğal olarak şu soru sorulacaktır. Peki, diğer dergiler neden katılmadılar?

Bu soruyu kısa net bir şekilde cevaplamak için kısaca, başa dönerek bazı açıklamalarda bulunma gereğini duyuyoruz.

Güney Kürdistan ile ilgili protesto gösterisi

Her şeyden önce bu 6 dergi dışında toplantıya katılmayan diğer dergilerin hepsini aynı kefele değerlendirmedigimizi belirtmek istiyoruz.

Katılması gerektiği halde sorumsuz davranarak katılmayanlarla, sosyal-şöven anlayışlarından dolayı katılmayan dergiler arasına ayırım koymayı uygun görüyoruz. Sonuçta, bu pratik sorunda, aynı kefele düşülmüşse de, aralarındaki farklılıkları dikkate almamız gerekir.

Evet, belirttiğimiz gibi bazı dergiler, açıkça sosyal-şöven, reformist çizgilerinin doğurduğu bir politika olarak, tavırsızlıklarını sergilerken, bazıları da, salt sosyal-şöven yaklaşımlardan dolayı suskun ve tavırsız kaldılar.

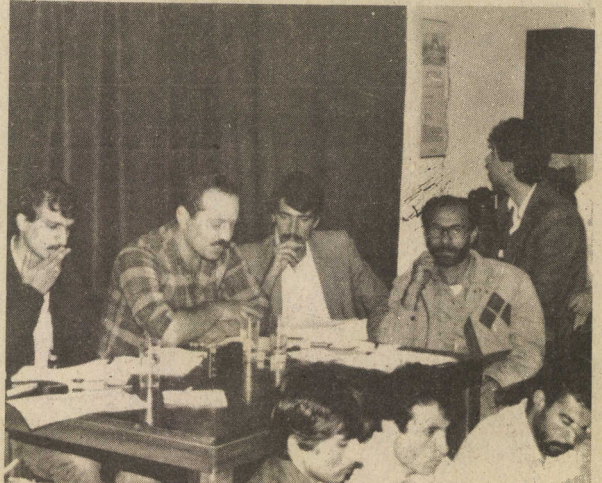
Elden geldiğince, her adım atışımızda, ilkin bu adımların atılışını engellemeye, bu olmazsa değişik gerekçelerle bunları geciktirmeye çalışarak yapılması gereken çalışmaların önüne set çekmeye çalıştılar. Nitekim, Yeni Açılım vb. dergiler sürecin hızlandırılması, zamanında tavrı takınılması gerektiği doğrultusunda getirdiğimiz önerilere karşı "niye bu kadar acele ediyorsunuz? Neden böyle yangından mal kaçırmacasına etkinlik koyuyorsunuz?" türünden tavrılarla ne denli sabırlı (!) olduklarını ve ne ölçüde uzun vadeli (!) düşüncüklerini somutlayan, kendilerine yaraşır bir tutum takınmışlardır. Neredeyse, Dıyan'daki kaplumbağalar için bile yas ilan edecek olan bu çevreler, sorun Kürdistan sorununageldimi, sosyal-şöven yüzlerini tüm açıklığıyla somutlamaktadırlar.

Merak ediyoruz. Bizleri acelecilikle suçlayanlar ne zaman lütfedipte bu konuda bir "eylem" yapacaklar. Evet, bırakın eylem yapmayı, bu güne değin bir tek açıklamada bile bulunmayanlar, bu sorumluluğu duymayanlar bizi acelecilikle suçladılar. (Hemen bir not düşelim, Yeni Açılım vb. dergilerde Irak konsoloslğunun önüne çelenk koyma protestosunda vardılar. Ama şunu rahatlıkla söyleyebiliriz ki gelişleri, tümüyle o süreçteki ortamın bir ürünüdür. Ellerinden gelse bu tür şeyleri ertelemeye çalışacaklardı. Bunu yapamayınca zorunlu olarak katıldılar.) Burada tek tek dergileri ele almak gibi bir niyetimiz yok. Ama bazıları kısaca ele almak istiyoruz.

Baştan sona kadar hiç bir etkinliğe katılmayan "Toplumsal Diriliş", kendilerine sorulduğunda "Biz bu tür etkinliklere adam vermeyiz" cevabını verdi. SHP'lilerin, Radikal Partili'lerin, Yeşil'lerin ve daha bir çok kesimin bile çelenk koyma gibi bazı etkinliklerde bulunduğu bir durumda, çelenekli protesto dahil T. Diriliş'in bu konuda hiç bir adım atmaması, bu özgül pratikte sorumluluklarını yerine getirmemesi ilginçtir. Hele hele getirilen gerekçe çok daha ilginç...

Basın toplantısına kadar bütün çalışmalarda yer alan Çağdaş yol ise daha bir ilginç tutum sergiledi. Örneğin en son olarak basın toplantısı kararı kesinleştikten sonra, kendilerinin de içinde yer aldıkları sekiz imza ile gazeteyle toplantı duyurusu için ilan verildi. Gazete'ye ilan verilmeden önce hiç bir açıklamada bulunmayan, hatta basın toplantısı ile ilgili bir iki pratik sorumluluk bile yüklenen Çağdaş Yol, ilan gazeteyle verildikten sonra, telefon açarak platformdan çekildiklerini bildirdiler. Hiç bir açıklama yapmadan ve üstelik telefonla böyle bir kararı bildirmek, açık bir deyimle; ciddiyetsizliktir.

Güney Kürdistan ile ilgili basın toplantısından bir grup konuşmacı.

Toplumsal Kurtuluş dergisi, başta basın toplantısına katılacağı bildirildiği halde ve gazete ilanında adları olmasına rağmen, ne toplantıya gelmişler, ne de bu konuda bir açıklama da bulunmuşlardır. En azından sorumluluk gereği bu konuda bir açıklama da bulunmaları gerekirken hiç bir ses çıkmaması üstelik bu konuda hiç bir etkinliğe katılmamış olması birer düşündürücü olumsuzluğu oluşturmaktadır.

Diğer dergileri tek tek ele almaya gerek görmüyoruz. Daha önce belirttiğimiz gibi sosyal-şövenlerle, sorumsuz, duyarsız diğer kesimleri aynı kefeye koymuyoruz. Üstelik, hiç

kimseyi salt bu sorundaki tavırlarından dolayı genel anlamda yargılamıy da düşünmüyoruz. Ama, yaşanan son özgül pratikte sorumluluklarını yerine getirmeyenleri teşhir etmeyi, bu tür yönelimlere karşı mücadeleyi de bir görev biliyoruz.

Bu genel değerlendirmeden sonra şimdi de kısaca yapılan etkinliklere değinelim. Güney Kürdistan'daki soy kırımları protesto ve gelişen özgürlük mücadelesini desteklemek için atılan ilk adımı Irak konsolosluğuna çelenk konulmasıydı. Her dergi ayrı ayrı hazırladıkları çelenkleri, 7.9.1988 tarihinde saat 11.00 dolaylarında konsolosluğa bıraktılar. Çelenk bıraktı-

İSTANBUL'DA BİLSAK'TA YAPILAN BASIN AÇIKLAMASI

İLERİCİ, YURTSEVER, DEMOKRAT, DEVRİMCİ KAMUOYUNA ÇAĞRI

Bugün önemli bir insanlık sınavından geçiyoruz. Bir ulusun özgürlük mücadelesi, kimyasal silahlarla gerçekleştirilen vahşetlerle yok edilmeye çalışılıyor. Yok edilmek istenen sadece mücadele değil, bizzat bu ulusun kendisidir. Çocuk, yaşlı, kadın demeden savunmasız sivil halk, üzerine yağdırılan hardal, siyanür gibi gazlarla vahşice ve bütün dünyanın gözü önünde katledilmektedir.

Evet, Güney Kürdistan'da (Irak Kürdistanı) yaşanan, bir soykırımdır. Egemen güçler, Kürt ulusunun yükselen özgürlük mücadelesi karşısında düştüğü çaresizlik sonucu, bu kez, bir bütün olarak Kürt ulusunu yok etmeye yönelmiştir. Bugüne değin insanlık, Vietnam dahil, hiçbir ulusal kurtuluş savaşında kimyasal silahlar yoluyla gerçekleştirilen bu boyutta bir soykırımla karşılaşmamıştır. Daha 16-17 Mart 1988'de Halepçe'de katledilen 5 bin Kürt'ün mezarlarında çimenler yeşermeden Kürt halkı bu kez daha örgütlü bir saldırıyla karşı karşıya kalmıştır.

İran ve Irak egemen güçleri arasındaki haksız savaşın son bulması, ateşkesin sağlanmasından sonra, bu gerici rejimlerin etkin militarist güçleri Kürdistan halkının özgürlük mücadelesine yöneltilmiştir. buna rağmen yiğitçe direnen peşmergelerle başedemeyen Saddam diktatörlüğünün eli kanlı faşist katilleri, hiç çekinmeden onbinlerce sürgün ve peşmergenin üzerine kimyasal silahlar yağdırmaktadırlar.

İşte bunun sonucunda, kimyasal silahlardan korunmak için, Güney Kürdistan halkı onbinlerce çocuk, yaşlı ve kadınıyla T.C. devleti sınırlarına yığılmış, iltica talebinde bulunmak zorunda kalmıştır. İlk başlarda iltica talebiyle birlikte, sığınma istemlerini bile reddeden ve Kürt halkını kimyasal silahlarla karşı karşıya bırakan siyasal iktidar, çok geçmeden gerçek yüzleri, suç ortakları, açığa çıkar korkusuyla ve uluslararası kamuoyunun da baskısıyla, Kürt halkının T.C. devletine sığınmasına izin vermek zorunda kalmıştır. Fakat iltica talepleri büyük bir iki yüzlülükle reddedilmiştir. Diyarbakır'da, Van'da ve daha birçok yerde bu toprakların gerçek sahipleri kendi ülkelerinde aç, susuz ve sefalet içindeyken, zorla göç ettirilirken ve buna karşın Afgan gericilerine ev, toprak, iş, maaş gibi her türlü olanağı hazırlayan T.C. devleti Güney Kürdistan'dan kaçmak zorunda kalan insanlarımızın iltica taleplerini bile reddetmiş, istemeye istemeye sığınma istemlerini kabul etmek zorunda kalmıştır. Bunun ertesinde de iktidarıyla muhalefetiyle burjuvazinin tümü ve onların sesi, renklisiyle, renksiziyle tüm basın mutluluk tabloları oluşturmaya, "insaniyetten", "Türk kardeşliğinden", "dost ellerden", "şefkâttan" dem vurmaya başlamışlardır.

Hayır, insanlık bu kadar alçalamaz. Bu yalana, bu utanmazlığa, bu iki yüzlülüğe bir "dur" denmelidir. Bu aldatmacaya karşı, her türlü suskunluğu, tavırsızlığı, sorunu kinamalarla geçiştirmeyi bütün nefretimizle protesto ediyoruz.

Yalancıların, iki yüzlülerin gerçek yüzlerini açığa çıkaralım, maskelerini düşürelim. Döktükleri timsah gözyaşlarıyla, suç ortaklığını gizlemeye çalışanlar, "dost ellerden", "insanca bakıştan", utanmazca dem vuranlar daha düne kadar "TC devleti için Kürt yoktur" deyip bugün Güney Kürdistan'dan gelen Kürt halkı ile "kendi hudutlarında" yaşayan insanlarını "soydaş" olduklarını, "akraba" olduklarını, söylemektedirler. Diyoruz ki; tekke düşmüş, kel görünmüştür.

Evet, onlar birbirleriyle soydaştır. Onların akrabaları yalnızca TC devleti hudutları içinde değil, İran devlet hudutlarında Suriye devlet hudutlarında da parçalanmış bir halkın çocuklarıdır bunlar. İşte kimyasal silahlarla yok edilmek istenen bu insanlar Kürt ulusunun karşı yakadaki akrabalarıdır. Bugün onlara kucak açmak isteyenler de onların "soydaşlarıdır".

"Şefkâttan", "insanlıktan", "dost ellerden" dem vuran baskı, mecburi iskan ve toplu sürgünlerle Kürt ulusunun ayrılma hakkı başta olmak üzere kendi kaderini tayin hakkını, en temel ulusal demokratik istemlerini bile zorbalıkla karşılayanlara gereken cevabı vermek, insanlık onurunu kallimanın suç ortaklarına teslim etmemek, acil bir görev olarak önümüzde durmaktadır.

Halepçe katliamında 5.000 kişinin toplu imhasının gerçekleştirildiği kimyasal silahları Türk tekelleri aracılığıyla Irak'a taşıyanların, her fırsatta Güney Kürdistan topraklarına göz dikenlerin, Musul ve Kerkük'ü işgal senaryolarıyla kıvranıp duranların, "eşkiyayı takip" adı altında defalarca masum ve savunmasız Güney Kürdistan köylerini bombardımanlarla yakıp yok eden, onlarca Kürdü katledenlerin, utanmazca "dostluktan", "insanlık-tan", "şefkatten" bahsetmelerine karşı mücadeleyi, onların çirkef yüzlerini deşifre ederek yükseltelim.

Saddam diktatörlüğüne karşı mücadele eden Kürt ulusunu desteklemek, onun her türden suç ortaklarının kanlı yüzlerini açığa çıkarmak insan olmanın gereğidir.

O halde bütün ilerici, yurtsever, devrimci-demokrat kamuoyunu, insanlık onuru taşıyan herkesi mücadeleye çağırıyoruz.

GÜNEY KÜRDİSTANDAKİ SOYKIRIMA SON!

KÜRT ULUSU ÜZERİNDEKİ BASKI VE KATLIAMLARA SON!

KÜRT ULUSUNUN K.K.T.H. ENGELLENEMEZ!

YAŞASIN PROLETARYA ENTERNASYONALİZMİ!

MEDYA GÜNEŞİ EMEK DÜNYASI

GÜNEŞE ÇAĞRI YENİ ÇÖZÜM

EMEĞİN BAYRAĞI YENİ DEMOKRASİ

İrken, polisin yaptığı saldırı sonucu Çağdaş Yol dergisinden bir arkadaş gözü altına alındı. Birkaç gün sonra da serbest bırakıldı. Kendi içinde ciddi olumsuzluklar barındırmakla birlikte, sonuç itibarıyla, sömürgeci Saddam diktatörlüğüne ve onun suç ortaklarına vurulan bir protesto tokatıydı. Çelenkli protestoyu Medya Güneşi, Emek Dünyası, Yeni Çözüm, Yeni Öncü, Emeğin Bayrağı, Gençlik Dünyası Yeni Demokrasi, Yeni Açılım ve Çağdaş Yol gerçekleştirdiler.

Güney Kürdistan'la ilgili çalışmanın içinde önemli bir yer tutan basın toplantısı, geniş bir kesimi kapsayamadı. Bunun nedenlerine daha önce değinmeğe çalışmıştık. Fakat buna rağmen, 350'ye yakın insanın katılımıyla gerçekleştirilen basın toplantısında, ilk olarak toplantıyı düzenleyen 6 dergi adına daha önceden hazırlanmış ortak basın açıklaması dergimiz İstanbul bürosundan bir arkadaşımız tarafından okundu. Daha sonra sırayla Yeni Çözüm, dergimiz (Medya Güneşi), Emek Dünyası, Güneşe Çağrı, Emeğin Bayrağı, Yeni Demokrasi Dergi temsilcileri, soruna bakış açılarını dile getiren konuşmalar yaptılar. Bir saat süren toplantı, saat 15.00'te konuşmaların bitimiyle sona erdi.

Burada bir noktaya değinmek istiyoruz: Daha önce konuşulduğu gibi, toplantıda dergilerin yapacağı konuşmaların, kit-

lelerin o süreçteki birliğini bozmayacak şekilde olması üzerinde anlaşılmıştı. Fakat Yeni Demokrasi dergisi temsilcisinin yaptığı konuşmada sıklıkla "sosyal emperyalizm" den bahsetmesi, herşey bir yana, tümüyle kitlenin birliğini zedeleyici bir tutum olmuştur. Bu değerlendirme kapsamında sözkonusu tezin, karşı-devrimci niteliği üzerinde durma gereğini duymadığımızı belirterek, bu tür durumların olası ortak eylemlerin önünü tıkadığını belirtmek istiyoruz.

Bu protestoların dışında, Güney Kürdistan'daki soykırım yapılan bir gösteri ile de protesto edildi.

Yine, 10 eylül cumartesi günü saat 15.15 dolaylarında 200 kişiye yakın bir grup Taksim'de, İstiklal Caddesi girişinde, trafiği keserek, meydana toplandılar. Beyoğlu ve Taksim'deki kalabalığın şaşkın bakışları arasında, "Güney Kürdistan'da soykırımı son.", "Kürdara Azadi", "Kahrolsun Saddam diktatörlüğü", "Biji Kürdistan" sesleriyle birlikte İstiklal Caddesi'ne giren kalabalık, "Güney Kürdistan'da soykırımı son" ve "Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkı engellenemez" yazılı pulları havaya atarak, polis müdahale edmeden yavaş yavaş dağıldılar.

GÜNEY KÜRDİSTAN KATLIAMINI PROTESTO İÇİN ANKARA'DA DA BİR KAMPANYA YÜRÜTÜLDÜ

İstanbul'da, Güney Kürdistan'la ilgili kampanya sürerken, Ankara'da da Dergimiz ve bir grup Kürt yurtseverin çağrısıyla Güney Kürdistan'daki soykırımla ilgili bir kampanya başlatıldı.

Medya Güneşi, Yeni Aşama, İşçi Dünyası, Yeni Demokrasi ve Emeğin Bayrağı dergilerinin yürüttüğü kampanyanın ilk halkası A.S.M.' (Ankara Sanat Merkezi)'de yapılan basın toplantısı oldu. Saat 10'dan itibaren insanlar A.S.M.'ye gelmeye başladı. Kısa bir süre sonra dış salon dopdolu oldu. Tabii bu arada beklenmeyen(!) konuklar dayerlerini almışlardı. Bu konuklar(!) A.S.M. yöneticilerine baskı yapmaya başladılar. Bunun üzerine A.S.M. yöneticileri de huzursuz olmaya ve dergi yöneticilerine burada Basın Toplantısı yapmaları halinde, polislerin burayı kapatacaklarını söylediler. Saat 11'e geldiğinde, polisler bu işi sabote etmiş olmanın mut-

luluğuyla, o muzaffer bir kumandan edasıyla etraftakileri süzüyordu.

Derken, salondakileri videoya almaya başladılar. Bunun üzerine salondakiler, dışarıya çıkmaya başladılar. Bu arada gecikmiş bulunan S.H.P. Milletvekilleri, Ahmet Türk, Adnan Ekmen ve değerli bilim adamı, onurlu insan İsmail Beşikçi salona geldiler. Polislerle uzun bir tartışma sonucu, basın toplantısına konuşmacı olarak katılacak Sayın Ahmet Türk, Sayın Adnan Ekmen ve Sayın Av. Hüsnü Öndül'ün konuşmaması ve sadece dergiler adına bir kişinin ortak açıklamayı okuması şartıyla izin verildi. Polislerin gerekçeleri ise ilginçti: "Basın toplantısını panele çevireceksiniz, onun için izin almanız gerekir." Geleceği okumak diye buna derler(!).

Derken, dergiler adına ortak açıklamayı dergimiz (Medya Güneşi)'nden bir arkadaşımız, sandalyeye çıkarak okudu. Arkadaşımız metni okurken, DAL'dan olduğu anlaşılan bir polis, yeni keşfetti iş olacak ki, sürekli "Allah Büyüktür" diye mırıldanıyordu; bir gün elime geçirirsem dercesine. Arkadaşımız konuşmayı bitirdiğinde salon; alkıştan çınlıyordu. Arkadaşımız ayrıca polisin bu tutumunun hukuk dışı olduğunu, basın toplantısının izne bağlı olmadığını, bu yüzden bu durumu kinadığını belirtti.

Metni okuyan arkadaşımız, sandalyeden indiğinde direkt olarak "Allah büyüktür" diyen polislerin hismine uğradı. Bunun üzerine, S.H.P. Milletvekilleri Ahmet Türk ve Adnan Ekmen araya girerek, tartışma sonucu arkadaşımızı ellerinden aldılar. Ondan sonra da arkadaşımız takip edildi, bu yüzden de çelenk olayına katılamadı. (Diğer arkadaşların selameti için).

Daha sonra Yeni Demokrasi'den, Yeni Aşama'dan, Emek'in Bayrağı'ndan ve İşçi Dünyası'ndan birer arkadaş, Irak

Büyükelçiliğine siyah çelenk bıraktılar. Polisler arkadaşları gözetimine aldı ve uzun zamandır kendilerinden haber alınmadı, can güvenliklerinden kaygı duyulmaktadır. Bu arkadaşların alınmasını protesto ediyor, derhal serbest bırakılmasını istiyoruz!

Bir bütün olarak, Güney Kürdistan'daki mücadeleyi desteklemek ve soykırımları protesto için yapılan etkinlikler, sömürgeci güçlere karşı yükselen önemli bir ses olmuştur.

BASIN AÇIKLAMASI

24.9.1988

Türk egemen sınıflar, 5 vakit demokrasi yemini ediyorlar, siyasal özgürlüklerden, demokratik haklardan bahsediyorlar. Baskının, işkencenin, milli zulmün olmadığını inleyen nağmelerle haykırıyorlar. Sosyal adaletten dem vuruyorlar. Ama gerçekler ise tam tersini konuşuyor. Hâlâ siyasal düşüncelerinden dolayı binlerce insanın cezaevlerinde tutulduğunu, "Sosyalist Basının Susturulmak İstendiğini", azgın baskı ve işkencenin günlük bir uygulama olduğunu katmerli sömürü ve talanın devlet himayesinde palazlandığını, demokrasinin kimin için demokrasi olduğunu, siyasal özgürlüklerin kimlere tanındığını bizler çok iyi biliyoruz ve halkımızda çok iyi biliyor.

Referandum atmosferi içinde anti-demokratik uygulamaların ayyuka çıktığı T.C. devletinde egemen sınıfların demokratik güçlere hayat hakkı tanımadığı açık bir tablodur. Aylık sosyalist dergilerin üzerindeki anti-demokratik, gerici baskıların yoğun bir şekilde gündemde tutulduğu, en basit demokratik haklara bile düzenin tahammül edemediği günümüzde, Irak Kürdistan'ındaki soykırımı protesto ve gelişmeleri kamuoyuna duyurmak için Ankara'da 5 dergi temsilcisi (Emek'in Bayrağı, Yeni Demokrasi, Medya Güneşi, Yeni Aşama, İşçi Dünyası) bir basın toplantısı düzenliyorlar. Polis, basın toplantısı yapılacak olan yere daha önceden giderek, gelenlere de basın toplantısının yapılmayacağını ve basın toplantılarının panale dönüşmesinden dolayı da bu basın toplantısını yaptırmayacaklarını açıklıyorlar. Sonuçta polis ortak basın açıklamasının okunabileceğini söylüyor. Basın açıklamasını okuyan Medya Güneşi'nden bir arkadaş, akabinde almak istiyor. Buna SHP milletvekillerinden Ahmet Türk ve Adnan Ekmen'in de müdahalesiyle arkadaşın alınması engelleniyor. Aynı gün dergi temsilcisi arkadaşlarımız Irak Kürdistan'ındaki soykırımı protesto amacıyla Irak Konsolosluğu önüne koydukları çelenk sonucu gözaltına alınıyorlar. Gözaltına alınan arkadaşlarımız; Yeni Demokrasi'den Roşat Çelincebaşı, Emek'in Bayrağı'ndan Hatice Onat, Yeni Aşama'dan Nadir Nadi usta ve bir de Metin Faruk Tamer arkadaşlarımız 7 gündür yoğun işkence altında bulunmaktadır. Yeni Aşama dergisinin sahibi ve yazarları müdürü olan Nadir Nadi ustanın hem yoğun bir işkenceye maruz kaldığı ve hem de şeker hastası olduğundan hayatından da endişe duyulmaktadır. Akabinde bugüne kadar görülmedik bir şekilde Yeni Aşama'nın bürosu basılarak tüm abone ve belgelere el konulmuş, burayı ziyaret esnasında da Emek'in Bayrağı'ndan Haşim Kılınç, Ali Rıza Budak ve adını belirleyemediğimiz 3 insan da alınarak büro kapatılmıştır. Tüm bunlar göstermektedir ki, T.C. devletinde demokrasinin ne menem bir demokrasi olduğu, hukukun ise rafa kaldırıldığı, orman kanunlarının uygulandığı ve hiçbir demokratik kişi ve kuruluştan ses çıkmadığı açık bir gerçektir. Çok basit bir demokratik hak olan bu protesto olayı sonucu gözaltına alınan arkadaşlarımızın alınma gerekçeleri gösteri ve yürüyüşleri yasına muhalefet olarak algılsa da, protestonun demokratik bir hak olduğu nasıl ki kutlamalar için çelenk gönderiliyor veya bırakılıyorsa, protesto içinde çelenk bırakılması suç olamaz. Aksi durum bize Türk devletinin orman kanunlarıyla yönetildiği ve Irak'taki Saddam rejiminin katliamlarına böylece ortak olduğunu ispatlamaktadır. Arkadaşlarımızın alınmasını, bürolara kurulan karakolları sosyalist basın üzerindeki baskıların bir parçası olarak değerlendiriyor ve protesto ediyoruz.

Yine son günlerde Emek Dünyası'nın Gaziantep'te düzenlediği referandumla ilgili panel sonrası gözaltına alınan Yalçın Küçük, Bilgesu Erenus, Sait Üner, M.Emin Sert, Yılmaz Ekşi ve Nuran Güvenilir'in gözaltına alınmasını, M.Emin Sert'in tutuklanmasını protesto ediyor ve kınıyoruz. Yine Toplumsal Kurtuluş dergisinin sorumlu yazarları müdürünün bir yazısından dolayı Ankara'da gözaltına alınmasını sosyalistbasın üzerindeki baskıların hangi boyutlarda olduğunu, artık burjuva anlamda da basın özgürlüğünden, düşünce özgürlüğünden, örgütlenme özgürlüğünün ve hiçbir demokratik hakkın tanınmadığının pratik bir göstergesidir. Tüm demokrat, devrimci, sosyalist, aydın, avukat, sendikacı, öğrenci ve basın mensuplarını duyarlı olmaya, sessiz kalmamaya çağırıyoruz.

YENİ DEMOKRASI, YENİ AŞAMA, EMERİN BAYRAĞI, YENİ ÖNCÜ, EMER DÜNYASI, İŞÇİ DÜNYASI
MEDYA GÜNEŞİ, TOPLUMSAL KURTULUŞ, DEMOKRAT ARKADAŞ, GÜNEŞE ÇAĞRI.

“LI ME FERMANE”

Zeki DEMİR

“Ferman”ın Türkçe’deki anlamı, “buyruk, padişah buyruğu”. Osmanlı’da ülke padişah fermanları ile yönetilirdi. Eskiden diğer İslâm devletlerinde de durum böyleydi. Sultanlar, şahlar, padişahlar, istedikleri zaman istedikleri konularda fermanlar çıkarır, ülkeyi gönüllerince yönetirlerdi. Bundan dolayı da hiç kimselere karşı sorumlu sayılmazlardı.

Pek çok konuda ferman çıkarılmıştır. Önemli devlet görevlerine yapılan atamalar, idari ve siyasi sorunlar, vergi ve daha başka normal devlet işleri ile ilgili olarak çıkarıldığı gibi, zaman zaman yönetime karşı itaatsizlikte bulunan ya da başkaldıranlarla ilgili olarak fermanlar çıkarılırdı. Bu insanlar ya ağır cezalarla cezalandırılırlar, ya yerlerinden, yurtlarından bir başka diyara sürgün edilirler, ya da tek tek veya toplu olarak katledilirlerdi.

Kürtler için ferman sözcüğünün bir tek anlamı olmuştu. O da “katliam”. Çünkü onlar için ne zaman bir ferman çıkarılsa mutlaka başlarına bir felaket gelecek demektir. Bu durum o günden bugüne hiç değişmedi. Bunun için de Saddam katilinin önünden kaçıp canlarını Türkiye’ye atanlar hep bir ağızdan haykırıyorlardı...

“Ferman... Ferman... Lı me fermane...”

Acaba Kürtler ne yapmışlardı?

Ne yapmışlardı da Saddam katili onlar için ferman çıkarmıştı?..

Bir başkalarının haklarını mı gasp etmişlerdi?

Yoksa bir başka ulusun haklarını ellerinden almaya mı kalkışmışlardı?..

Hiçbirini...

Ya ne yapmışlardı?

Hiçbir şey yapmamışlardı da neden onlara bu zulüm, bu soykırımlar reva görülmüştü... Sebebi neydi?

Bir tek şey!..

Kürtler de diğer bütün uluslar gibi özgür olmak istiyorlardı. Başlarına gelen bunca felaketin sebebi işte buydu. Özgürlük isterken Irak devletinin bölünmesini de istememişlerdi. Araplar’la birlikte ve sadece onlar kadar insanca yaşamak istiyorlardı. Ama baştakiler bu hakkı onlara fazla görüyorlardı. Çünkü onlara göre bir devlette sadece bir tek ulus egemen olabilirdi. Irak’ta da bu hak araplar’ındı. Kürtler ancak Araplar’ın kölesi olabilirdi. Kölenin efendisinin yanında ne gibi bir hakkı olabilirdi? Kölelerin bir tek hakkı vardı, o da köle olmak. Özgür olmak isteyen köle, ölmeyi de hak etmiş demektir. Çünkü bir köle ancak ölümlerle özgür olabilirdi.

İşte bunun için Kürtler Irak’ta özgürlük istedikçe diğerleri de onları öldürüyorlardı. Onlar istiyor, diğerleri öldürüyor... Öldürüldükçe daha da çok istiyorlardı... Ne Kürtler’in özgürlük istekleri bitmek bilmiyor, ne de diğerlerinin onları öldürmele-ri...

Efendiler, nihayet artık bunlara bir son vermenin zamanının geldiğine karar verdiler. Ne o öldürmekten usanmışta artık Kürtler’e haklarını vermek mi istiyorlardı? Nihayet Irak’ta da insanların eşit olara yaşadıkları adaletli bir toplum olarak yaşamak mı istiyorlardı? Hayır. Bu defa Kürtler’i topluca yok etmeye karar vermişlerdi. Baas için Kürt sorununu çözmenin başka ne gibi bir yolu olabilirdi ki?..

Bu konuda acaba başkaları ne düşünüyorlardı?

Kendisine sunulan kimliği kabul etmek istemediği için bir toplum, topluca katledilmeye hak kazanmış sayılabilir miydi? Bu yapılanlara karşı hiç kimsenin bir şeyler söylemeye hakkı yok muydu?

Bundan kırk yıl önce birçok devlet bir araya gelerek, “insanlık ailesi”nin pek çok acılar çekmesine yol açan ulusal düşmanlıklara ve eşitsizlikleri ortadan kaldırmak için Birleşmiş Milletler’i kurmaya karar vermişlerdi. Dünyanın neresinde bir anlaşmazlık olsa artık Birleşmiş Milletler ona müdahale edecek, ortak çözümler bulacaktı.

O halde Birleşmiş Milletler daha ne duruyordu? Neden Kürtler üstünde uygulanan bu amansız soykırıma karşı çıkarak Saddam katiline bir dur demiyorlardı? Birleşmiş Milletler ilkelerine göre kimyasal silahlarla bir halkı soykırıma tabii tutmak suç değil miydi?

O halde daha ne bekliyorlardı?

Bir halkın soykırıma uğratılmasının karşısında nasıl böyle seyirci kalabiliyorlardı?

Yoksa öldürülenler insan değiller miydi?

O halde onlar neydi?

Hayvanların bile bir güvencelerinin olduğu bir dünyada Kürtler’in hiçbir güvencesi yok muydu?

Yoksa Kürtler hayvanlardan mı ötediler?

Hayır!.. Onlar insandı. Hem de insanların en soylusu. Çünkü onlar insanlığın kavgasını veriyorlardı.

O halde diğerleri neden seyirci kalıyorlardı?

Çünkü onlar insanlıklarını unutmuşlardı...

Kürtler Irak’ta onurlarıyla ölüyorlar, onlara seyirci kalanlar ise utançlarından...

Dünyanın bütün insanları, insanlık düşmanlarına karşı birleşiniz!

GÜNEY KÜRDİSTAN'DA YENİ BİR SÜREÇ

Lokman POLAT

İran'ın 18 Temmuz'da Birleşmiş Milletler'in daha önce savaşımla taraf-lara sunduğu 598 sayılı ateşkes ka-rarını kabul ettiğini açıklamasıyla, ge-nel olarak Ortadoğu'da ve özel olarak Güney Kürdistan'da yeni bir sürecin kapıları aralandı.

İran-Irak savaşında ateşkes kararının kabulü ile birlikte Güney Kürdistan en kritik dönemine girmiş bulunuyor. An-laşmaya varan iki sömürgeci devlet büt-tün güçleriyle kendi egemenlikleri altın-da bulunan, Doğu ve Güney Kürdistan'a karşı "Haçlı" seferlerini başlattılar. Şu anda (Ağustos 1988) Kürdistan Ortado-ğu'nun en kızgın savaş ocağı durumun-da.

Birleşmiş Milletler aracılığıyla varı-lan ateşkes antlaşması ile sekiz yıldan beri devam eden haksız savaş durdurul-rken, bu iki sömürgeci güç arasında-ki savaşta acı çeken Kürt halkı üzerine de yeni pazarlıklar yapıldı. Karşılıklı yardımlar kesildi. Antlaşmanın yürürlü-ğe gireceği 20 Ağustos beklenmeden, 8 Ağustos'tan itibaren savaş cephesinde-ki askeri güçler Kürdistan'a yöneldi. Sö-mürgeci İran yönetimi, Doğu Kürdis-tan'da peşmergelere karşı yoğun operas-yonlara girişti. Mahabat, Sakız ve Ba-neh çevresindeki kanlı çarpışmalar mey-dana geldi.

Kanlı Saddam diktatörlüğü, onlarca savaş uçağı, helikopter, tank ve ağır top-lar desteğinde otuzbin kişilik askeri gü-cüyle Güney Kürdistan'ın kurtarılmış bölgelerine saldırdı. Karadan yapılan saldırılara karşı kurtarılmış bölgeleri ko-rumada başarı gösteren ve dört bin Irak askerini öldüren peşmergelerin direncini kırmak için havadan bombalama devam ediyor, yer yer kimyasal silahlar kulla-nılıyor. Barzani, yaptığı açıklamada Irak güçlerinin Şino, Zerva ve Mergesor

mıntıkalarda kimyasal silah kullandı-rğını ve 63 kişinin öldüğünü bildirdi. Bu barbar saldırılardan korunmak isteyen sivil halk T.C. devleti sınırlarını zorla-yarak sığındıysa da bunların bir kısmı geri yollandı ve bir kısmı da İran'a tes-lim edildi. Mesut Barzani, B.M.'den ve diğer uluslararası kurum ve kuruluşlar-dan insani görevlerini yerine getirmeleri isteminde bulunurken, tüm Kürdistanlı güçlerin Irak Kürdistan'ındaki savaşa destek olmaları çağırısında bulundu.

İRAN VE IRAK SAVAŞININ TEMEL NEDENİ

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra iki ül-ke arasında meydana gelen ve en uzun süreli (Sekiz yıl) devam eden İran-Irak savaşı bir milyonu aşkın insanın ölümüne ve yüzbinlerce insanın sakat kalma-sına neden oldu. Onbinlerce insan esir düştü, yüzbinlercesi ülkesini terketti. Her iki ülkenin ekonomisi tahrip oldu, yıkım noktasına vardı.

Savaşın göstermelik nedeni ne olursa olsun, bu savaş, emperyalistlerin çıkar-ları doğrultusunda kapitalist ülkeler ara-sında başlatılan haksız bir savaştı. Her iki ülkenin ekonomik kaynakları emper-yalizmin silah tekellerine aktı. Emper-yalizmin ve Arap gericiiliğinin bölgede-ki çıkarlarına hizmet etti. Bu nedenle Arap gericiliği savaşı körükleddi; ABD zaman zaman savaşa müdahale etmek-ten çekinmedi.

Savaşın dayandırıldığı neden ise 1975'te İran-Irak sömürgeci güçleri ta-rafından yapılan Cezayir ittifak antlaşma-sı oldu. 1975'te Güney Kürdistan ulu-sal kurtuluş güçleri karşısında zorda ka-lan Irak, Cezayir antlaşmasıyla Şatül-Arap bölgesinin denetimini İran'a vere-

rek; İran'ın Kürtler'e sağladığı desteği kesmiş ve Kürdistan ulusal kurtuluş ha-reketine karşı geçici bir başarı sağlamış-tır.

1978'de ABD'nin ileri karakolu du-rumunda olan ve yıkılmaz gibi görünen İran'daki faşist Şah rejiminin yıkılması, iktidarı ele alan orta burjuva temsilcisi gerici Humeyni yönetiminin gösterme-lik de olsa anti Amerikancı tavrı, İsla-mi düşünceleri perde ederek düşünceler-ini bölge devletleri içinde yayma ça-bası, başta ABD emperyalizmi olmak üze-re tüm gerici Arap rejimlerini tedirgin etmişti. o günlere dönülüp bakıldığında emperyalizmin çıkarları için kurulan CENTO işlevsiz hale gelmiş Afganis-tan'da demokratik güçler yönetimi ele geçirmiş, İran şah diktatörlüğü halk ayaklanması ile yıkılmış, ABD görevli-leri Humeyni rejimi tarafından tahin tu-tulmuş ve ABD'nin İtali müdahalesi fi-yasko ile sonuçlanmış, yine ABD'nin ileri karakolu ve NATO'nun güney ka-nadındaki en güçlü müttefiki Türkiye,-de devrimci demokratik güçler parçalı da olsa burjuvaziyi rahatsız eder duru-ma gelmiş, yine ülkemizdeki ulusal-demokratik muhalefet gelişip güçlenmiş; Güney Kürdistan'da yeniden toparlanan, ulusal demokratik güçler silahlı müca-deleyi başlatmış ve kurtarılmış bölgeler ele geçirmeyi başarmıştı. Bütün bu gelişmeler güçler dengesini alt üst edecek yeni gelişmelerin habercisiydi. Emper-yalizm ve bölge gerici devletleri çıkar-larını tehlikede görüyorlardı.

Emperyalist ve bölge gerici devletle-ri Ortadoğu'da statükonun bozulmama-sı için harekete geçtiler. Pakistan'daki faşist iktidar aracılığı ile Afgan gerici-leri örgütlenip beslendi. Türkiye'de fa-sist cunta iktidara el koydu. İran'a kar-şı komplolara girişildi ve Irak'taki Ba-

Fotoğraf: Temel DEMİRER

as diktatörlüğü Şattül-Arap bölgesini geri almayı bahane ederek, emperyalizmin ve bölge gericilerinin desteğinde İran'a saldırdı. Bu destek sonuna kadar devam etti. Sekiz yıllık savaş süresince defalarca yıkılması gereken Saddam diktatörlüğü bölgedeki güçler dengesine bağlı kalarak varlığını sürdürdü. Ekonomik olarak çöktü, "uçan kuşa borçlandı". Şu anda ikibin yılına kadar üreteceği petrollerini dahi peşinen satmış durumda ateşkes kararını kabul etmiş bulunuyor.

Kuşkusuz böylesi haksız savaşlarda kaybeden, savaşan ülkelerin emekçileri ve yoksul halkı olacaktır. Bu nedenle böylesi savaşlarda, her iki ülkenin devrimci güçlerine düşen görev, iç savaş başlatmak olmalıydı. Ancak bu yapılmadı. Aksine İran Komünist Partisi (TUDEH) II. Enternasyonal partilerine taş çıkartacak bir tavırla Humeyni yönetiminin yanında yer aldı. Doğu Kürdistan'da yükselen ulusal demokratik harekete karşı sosyal şöven tavrını pratikte uyguladı. Hareketi bölmeye çalıştı. İran devrimci güçleri arasında teslimiyeti yayarak Halkın Fedaileri'ni böldü ve bir kesimini kendisi ile birlikte aynı batağa götürmeyi başardı. Diğer muhalefet güçlerinin ezilmesine göz yumdu. Sıra kendilerine geldiğinde de paçayı kurtaramadı. Teslimiyetçi tavırlarının bedelini en ağır bir biçimde ödeyerek kadrolarının ezici bir çoğunluğunu kaybetti. İran ile-

ricilerinin bir kesimi ise ancak Kürdistan'daki kurtarılmış bölgelere sığınarak canlarını koruyabildiler.

Sekiz yıllık bu savaş süresince Irak Komünist Partisi (IKP) dönem dönem işlediği hatalara rağmen TUDEH'in durumuna düşmedi (Aynı hatayı daha önce kendisi işlemiş, Saddam'dan darbe yemiş ve bu çok sayıda kadrosunun idamına neden olmuştu.) anca, savaş durumundan da yararlanarak kitleleri örgütleme, onları ayaklandırma yeteneğini de hiç bir zaman gösteremedi. Güney Kürdistan'da kurtarılmış bölgelere çekilerek, Kürdistan'da mücadele veren güçlerle zaman zaman sürtüşerek, kimi zamanlarda da kurulan cephelerde yer alarak varlığını sürdürdü. En son kurulan Kürdistanı, cephe içinde de yer almış bulunmaktadır.

SÖMÜRGEÇİLER ARASINDAKİ ÇELİŞKİLERDEN FAYDALANMA SORUNU

Bu savaş süresince (dönem dönem diğer zamanlarda da olduğu gibi) genellikle İran, kendi denetimindeki Kürdistan parçasında kanlı saldırıları yürütürken; Irak denetimindeki Güney Kürdistan'da mücadele eden Kürdistanlı yurt-

sever örgütlere desteğini sundu. Irkçı Baas rejimi de aynı şekilde Güney Kürdistan'da zehir saçarken İran Kürdistan'ında mücadele eden güçlere yardım ediyordu. Suriye zaman zaman Kürdistanlı güçlere "göz kırıyordu". Bu yaklaşımların ardında yatan gerçek neydi? Gerçekten bu güçler Kürt halkının dostu muydu? Yaklaşımlarında ve niteliklerinde bazı farklılıklar olsa bile bunların Kürt ulusunun Kendi Kaderini Tayin Hakkını alması konusunda samimi olmadıkları bütün Kürdistanlı güçler tarafından biliniyordu. Bu sınırlı desteklerden amaç: savaş halinde olan bu ülkelerin birbirlerini yıpratması ve ayrı bir cepheden savaş açarak karşı tarafı zayıf düşürmesi idi. Bu yardımlar Kürtler'in kara kaşı, kara gözü için değil, kendi çıkarları için bu çelişkiden faydalanmaları idi. Suriye ve Libya'nın sınırlı desteğini de aynı bağ içinde görmek gerek. Bunlar Irak Baas iktidarı ile aralarındaki çelişkilerden ötürü, Irak'taki Arap ilerici muhalefetine ve Kürt ulusal demokratik muhalefete sınırlı desteklerini sundular, sunuyorlar.

Suriye bugünkü konumuyla Ortadoğu'da önemli bir konuma sahip. Dünya sosyalist sistemiyle olan ekonomik ve politik ilişkileri, askeri anlaşmaları, emperyalizm ve siyonizm karşı olan tavırlarından dolayı, emperyalizmin, bölgedeki Arap gericilerinin ve siyonizmin

kompo ve saldırılarına uğramaktadır.

Suriye Baas rejiminin, emperyalizme ve siyonizme karşı olması, Filistinli ılerici güçlere (yer yer içişlerine müdahale etmesine ve katliamlara neden olmasına rağmen) destek vermesi bu küçük burjuva iktidarının ılerici karakterini belirlemektedir. Madalyonun diğer yüzünde ise, Kürdistan'ın -küçük de olsa- bir parçasını sömürge olarak elinde bulundurması, Kürt halkına karşı uyguladığı baskılar, bir milyona varan Kürt nüfusunun büyük çoğunluğunun vatandas olarak kabul edilmemesi, kimlik verilmemesi, Kürdistan topraklarına Arap ailelerin yerleştirilmesi, Arap ılericilerine karşı takındığı tutum vb. tavırlarla onun gerici karakteri yer almaktadır.

Kısaca tavırlarına değindığımız bu güçler Kürt halkının stratejik dostları değildi ve bunlara bel bağlanarak sonuca varılamazdı. Nihayet kendi aralarında ki ilişkileri çözenler Kürdistan'a yöneliler, Kürt halkını ablukaya alarak yok etme harekâtını başlattılar. Bu beklenen bir gelişme idi. Bu bilinmesine rağmen, mevcut ilişkilerden Kürdistan ulusal demokratik muhalefeti yeterince yararlanabildi mi ve beklenen bu sonuca uygun tedbirler alındı mı? 75 tarededisini yaşamamak için neler yapılabilir? Bu soruların cevabı aranıp doğru olan pratik-te hâyata geçirilmelidir.

Elbette sömürgeci güçler arasındaki ilişkilerden sonuna kadar yararlanılmamalıdır. Dört yanı düşman güçlerle sarılı olan Kürdistan'da mücadele veren her güç böylesi tarihi fırsatları değerlendirmek zorundadır. Ancak, ilişkiler bağımlılık düzeyine vardiırılmadan ve Kürdistan'ın her parçasında mücadele eden stratejik ittifaklarımız olan güçlere zarar vermeden sürdürülmelidir. Stratejik dostlarımız olan güçler taktik ilişkilere feda edilmemelidir. Geçmişte bunun tersi durumlar yaşandı. Dönem dönem düşman güçler Kürdistan yurtsever hareketini birbirine kırdırdı. İKDP ile İKDP arasında İran'da meydana gelen çatışmalar; YNK'nin diğer Kürdistanlı güçleri dışlayarak, hem de faşist dediği Baas ile otonomi görüşmelerine oturması, yine YNK'nin İran Pastarlarıyla birlikte bazı kasabaları ele geçirerek Pastarlar'ın oralara yerleşmesine müsaade etmesi vb. gibi tavırlar Kürt halkına zarar veren ve düşman güçleri sevindiren olaylardır. Bu sömürgeci güçler arasındaki ilişkilerden yararlanma adına düşman güçlere alet olmaktadır.

Bu türden hataları Kürdistan tarihinde bolca görmek mümkün. Her seferin-

de de ders çıkarılmadığı da bir gerçek. Özellikle Doğu ve Güney Kürdistan'da yaşanan bu tür olumsuzlukların temel nedeni, bu parçalarda mücadele eden güçlerin sınıfsal yapılarından ve kurtuluş mücadelesinde otonomi hedeflediklerinden kaynaklanmaktadır. Bu parçalarda Kürdistan işçi sınıfının fiili ve ideolojik öncülüğü anlamında etkinlikleri yoktur. Mevcut yurtsever hareketler, burjuva-küçük burjuva ve feodal önderleklı hareketlerdir. Bu nedenle, bu güçler, kendi öz güçlerine güvenmediler; kişilikli, bağımsız bir politika önlerrine koymadılar ve doğru bir ittifaklar politikası ile güçlerini düşmana karşı birleştiremediler. Sınıfsal yapılarından ve onların bu anlayışlarından düşman güçler her zaman yararlanmak istedi ve dönem dönem de yararlandı. Böldü, parçaladı, birbiri'ne kırdırdı. Öz gücüne güvenmeden Irak'tan destek alıp İran'a; İran'dan destek alıp Irak'a vurarak Kürt halkının kurtuluşu sağlanamazdı. Sağlanmadı. Sekiz yıllık sömürgeci güçler arasındaki savaş Kürdistanlı güçler açısından tarihi bir fırsattı. Ateşkes anlaşmasına ve sömürgecilerin Kürdistan'a yönelmiş olmasına rağmen vakit geç değildi.

YENİ BİR SÜREÇ

Ateşkesin sağlanması, sömürgeci güçlerin Kürdistan'a saldırılarını başlatması ve olası gelişmeler Kürt ulusal kurtuluş hareketini yeni bir sürece sokmuştur.

Güney ve Doğu Kürdistan'da Kürt halkı en barbar ve vahşı saldırılarla, soykırım hareketiyle karşı karşıyadır. Belli ki, Kürdistan yeniden kan gölüne dönecek. Ve yine görünen o ki, kısa sürede hiç bir samini dost eli bu savaşta Kürt halkına uzanmayacak. Bu nedenle Kürt hareketi kendi ayakları üzerine durmak, kendi öz gücüne dayanarak kararlı ve azimli bir direniş ortaya koymak zorundadır. Yarım asra yaklaşan bir mücadele geleneği olan Güney Kürdistanlı güçlerin bunu yaratmaları mümkündür. Bu konuda bu güçlerin kimsenin dersine ihtiyacı yoktur. Yeter ki, ittifaklar politikası iyi belirlensin, yeter ki düşman güçler arasında devam edecek ilişkilerden iyi yararlanılsın ve düşman güçlerin oynaması muhtemel oyunlara alet olunmasın.

Bu yeni süreçte sekiz yıllık savaşın yükünü sırtında taşıyan, askeri ve ekonomik olarak çöküntünün eşğine gelen Baas yönetiminin Kürt halkının yürüteceği uzun vadeli gerilla savaşına karşı ba-

şarı sağlaması mümkün değildir. Bunu kendisi de biliyor. Ancak yeni yeni komplolarla Kürt hareketlerinden birilerini sahte otonomi vaatleriyle yamına alması ve hareketi bölerek başarı sağlamaya yönelmesi muhtemeldir. Bu zaaf-lara düşmeden, yeni süreci zamanında değerlendirecek, acı yenilgilerden öğretici dersler çıkararak, bağımsız ve kişilikli bir politika belirleyerek, Kürdistan'da ulusal demokratik güçlerin ve Irak ılerici güçlerinin oluşturdıkları birliktelikleri daha ileri götürüp sağlam temellere oturtarak, Kürdistan'ın diğer parçalarında mücadele eden güçlerle sıkı ittifaklar geliştirerek sorun aşılabılır. Ulusal kurtuluş mücadelesi bölgesel ve uluslararası plânda sesini daha bir gür duyurabilir ve istikrarsızlığın egemen olduğu Ortadoğu'da zafere giden yolda olumlu mesafeler katedebilir ●

YİNE MUHACERAT VAR HALKLAR HANESİNDE

Yine ölüm kokusu
yine ayrılık
yine ihanet
yine muhacerat, yine muhacerat
var mor ufukta
Habur suyu suskun
Habur suyu yanık
Habur suyu yaralı
Habur suyu öfkeli, habur suyu
ağlamaklı hepten
ve yine muhacerat,
yine muhacerat
yine muhacerat var halklar
hanesinde...

Yaz zalım yaz
sürgün çeteleme
yetim çeteleme
bir ağıt daha
bir ağıt daha yaz
o ki
yine ölüm
yine ayrılık
yine ihanet
yine şivan, yine şivan var
halklar hanesinde...

SEDAT GÜNÇEKİ
METRİS

ORTADOĞU'DA NELER OLUYOR?

Ahmet Zeki OKÇUOĞLU

Uluslararası plânda bir süreden beridir Kürt sorunu ile ilgili olarak gözlenen gelişmelerin, son günlerde Irak'ta Kürtler üzerinde uygulanan soykırıma gösterilen tepkilerle birlikte yeni boyutlar kazandığı gözlenmektedir. Şimdiye kadar bu konuda bir tutum belirlemekten özellikle kaçınan Batılı devletler, İran-Irak ateşkesinden sonra tam tersi bir tutumla bir yandan Baas yönetimini yaptıklarından dolayı kınayarak, bu yönetime karşı uluslararası müeyyideler uygulamaktan söz ederlerken, diğer yandan da sorunun artık kalıcı ve adil bir çözüm biçimine kavuşturulması gerektiğini savunmaktadırlar.

Batılı devletlerin Kürt sorunu ile ilgili olarak gösterdikleri bu yeni yaklaşım karşısında farklı tepkiler gösterildiğini gözlüyoruz. Bir takım çevreler esas olarak ideolojik etkenlerle bu tutumu bir "emperyalist oyun" olarak nitelerken, bir takım çevrelerin ise daha ihtiyatlı bir yaklaşım gösterdikleri gözleniyor.

Batılılar'ın bu konuda farklılaşan tutumu hemen her gün daha da netleşmektedir. "Batı Bloku"ndan ilk tepki ABD'den geldi, onu aynı Blok'a mensup diğer ülkeler izledi. Bunların içinde İngiltere'nin bulunması oldukça anlamlıydı. Çünkü bölgede mevcut statüko daha önce bu ülke tarafından belirlenmişti. Bu nedenle bu ülkenin yeni bir çözüm biçiminden söz etmesi "Batı Bloku" açısından önemli bir gelişme olarak kabul edilmelidir.

Öncelikle şunu belirtmek gerekir. Batılılar durup dururken Kürt sorununu gündeme getirmiş değillerdir. İşlerin arap saçına dönüştüğü bir ortamda orta yere bir de bu sorunu getirerek işleri daha da karıştırmakta Batılılar'ın ne gibi çıkarları olabilir ki?

Sorunun bugüne kadar bölge gündeminden çıkarılarak bölge statükosunun teminat altına alınmış olmasını Batılılar'ın en az bölge ülkeleri kadar istediklerinden şüphe edilemez. Aksi takdirde aynı ülkelerin, altmış yılı aşkın bir süreden beridir sorundan bir tek defa bile söz etmemelerini başka nasıl açıklayabiliriz ki? Ancak uygulanan bütün yöntemlere rağmen bugüne kadar sorunun bir türlü gündemden çıkarılmadığını Batılılar açıkça görüyorlar. Aynı şe-

kilde sorunun mevcut haliyle sadece bölge ülkeleri açısından problemler yaratmakla kalmadığını, ayrıca Batılılar'ın çıkarlarını da tehdit edecek boyutlar kazandığını da tespit ediyorlar. Batılılar'a göre Kürt sorunu Ortadoğu'nun göbeğinde patlamaya hazır bir atom bombasıdır. Bugün el birliği ile bu bombanın patlamasını önlemeye çalışıyorlar.

TARİHİ GELİŞİMİ İÇERİSİNDE KÜRT SORUNUNUN ULUSLARARASI BOYUTLARI

Kürt sorununu gelişimi içerisinde ele aldığımızda, daha önce de bir çok defa uluslararası gündeme girdiğini görüyoruz. İlk olarak Birinci Dünya Savaşı sonrasında konu gündeme geldi. Bu dönemde dünyanın pek çok bölgesinde olduğu gibi Ortadoğu'da da sınırların ulusal esaslara göre yeniden belirlenmesine çalışılıyordu. Kapitalist sistemin gelişimine bağlı olarak geleneksel imparatorluklar yerini "ulusal-devlet"lere bırakıyordu. Dünyanın her yerinde olduğu gibi Ortadoğu'da da bu düzenlemelere Batılı ülkeler öncülük ediyorlardı. Amaçları bölgedeki siyasi yapılanmanın mümkün olduğu kadar kendi çıkarlarına uygun olmasını sağlamaktı. İşte bu anlamda Kürtler'in durumu da Birinci Dünya Savaşı sonrasında söz konusu edildi. Ancak Kürtler'in üstünde yaşadıkları toprakların stratejik konumu, sorunun ele alınmasında bir takım ülkelerin çıkarlarının etkilenmesi, esas olarak da Kürtler'in sorunu kucaklayacak milliyetçi bir oluşumdan henüz yoksun bulunmaları bir çözüm biçiminin bulunmasını engelliyordu. Sorunu çıkarları doğrultusunda gündeme getiren İngilizler'e istedikleri tavizlerin verilmesinden sonra taraflar mevcut çözüm biçimi üstünde anlaşarak elbirliği ile sorunu uluslararası gündemden çıkardılar.

Daha sonra sorun İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, İran'da özerk Kürt devletinin kurulması ile gündeme geldi. İran'da yönetimin zaafa uğramasına bağlı olarak Kürtler esas olarak Sovyetler Birliği'nin verdikleri destekle ileri atılmış-

lardı. Daha sonra uluslararası plânda varılan mutabakatlardan sonra, Sovyetler Birliği'nin bu desteğini çekmesi ve Şah'lığın İran'da yeniden otoritesini sağlaması üzerine bu gelişme de varlık nedenini yitirdi.

Kürt sorununun uluslararası gündemde yer almasını sağlayan bir diğer gelişme, 1960'lı ve 70'li yıllarda Irak'ta Molla Mustafa BARZANI'nin önderliğini yaptığı direniş hareketi oldu. Ancak, ne Molla Mustafa BARZANI'nin karizması ne de sahip olduğu askeri yetenekler bölge statüsünde Kürtler'e de bir yer verilmesini sağlamaya yeterli olamamıştı. Nihayet BARZANI'nin 1975'de başarısızlığa uğramasıyla birlikte sorun, uluslararası gündemdeki önemini yeniden yitirdi.

1980'de İran-Irak savaşının bölgede yarattığı istikrarsızlıktan yararlanarak Kürtler'in, Irak'ta yeniden bir direniş hareketi oluşturmaları, sorunun yeniden uluslararası gündemin başta gelen bir konusu haline gelmesine yol açtı.

Pek çok kişi Kürtler'in bölgedeki gel-gitlerine bakarak, İran-Irak savaşından sonra yeniden ortaya atılmalarını, Kürtler'in acı tecrübelerinden gerekli dersleri çıkarmadıkları biçiminde değerlendirmişti. İran'ın Irak'la yeniden anlaşarak Kürtler'i yüz üstü bırakacağı ve buna bağlı olarak sonuçta Kürt hareketinin 1975 yenilgisini yeniden yaşamasının kaçınılmaz olduğu inancı oldukça yaygındı. Bölgede Kürt hareketinden rahatsızlık duyan güçler de bu sonuçtan öylesine emin görünüyordular ki, İran'ın desteği ile Kürtler'in yeniden bir güç olarak ortaya çıkmalarından hiçbir rahatsızlık belirtisi göstermemişlerdi.

Doğrusu olaylar uzunca bir süre bu değerlendirmeleri doğrulayacak bir yönde gelişti. Tahmin edildiği gibi İran'la Irak sonuçta yine anlaşmışlardı. İran Kürtler'i geçmişteki gibi Irak yönetimi ile karşı karşıya bırakmıştı. Irak ise bu durumu değerlendirerek Kürt direnişini yok etmek amacıyla askeri güçlerini kuzeye sevk ederek vakit kaybetmemişti. Irak yönetimi bu defa sadece direniş güçlerini değil, hiçbir ayırım gözetmeden bütün bir Kürt halkını ortadan kaldırmayı hedeflemişti.

Irak yönetimi daha önce de pek çok defa Kürtler üstünde soykırımlar uygulamıştı. Bu yaptıklarından dolayı o güne kadar hiçbir uluslararası tepki ve yaptırımla karşılaşmamıştı. Kısa bir süre önce bir Kürt kasabası olan Halepçe'de kimyasal silahlarla bir defada beş bin kişiyi katletmişlerdi ve niye yaptın diye buna itiraz eden olmamıştı. Saddam uluslararası güçlerin bu tutumundan o kadar emin görünüyordu ki, bir gazetecinin Halepçe'de kimyasal silah kullanıp kullanmadıkları doğrultusundaki bir sorusunu "evet kullandık, ne olacak?" biçiminde cevaplandırmakta hiç bir sakınca görmemişti. Ancak tahminler bu defa yanlış çıkmıştı. Batılılar Saddam'ın son yaptıklarının karşısında bütünüyle seyirci kalmamışlardı. Daha önce çıkarları gereğince Irak yönetiminin tüm yaptıkları karşısında seslerini çıkarmayan bu ülkeler, yine aynı nedenle bu defa bunlara itiraz ediyor, hatta bu yaptıklarından dolayı Saddam'a uluslararası müeyyideler uygulanacağından söz ediyorlardı.

Batılılar'ın tutumlarındaki bu değişiklikte, Kuzey Irak'taki Kürt direnişinin geçmişte olduğu gibi Irak'ın saldırısı karşısında yenilgiye uğrayarak dağılmamış olmasının belirleyici bir etkisi olmuştur. Irak yönetiminin kimyasal silahlarla toplu soykırımlar yapmasına rağmen direnişin benliğini sürdürmeyi başarması, Kürtler'in top yekûn olarak

gösterdikleri mücadele ve kararlılık, herkes gibi Batılıları da bu olay üstünde yeniden düşünmeye sevk etti.

Kuzey Irak'taki gelişmelerle ilgili olarak değerlendirme yaparken cevabı araştırılması gereken bir konu, bölgede yapılan bütün baskı ve kallıamlara rağmen geçmiştekinden farklı olarak direniş hareketinin varlığını korumasının temelindeki nedenlerdir.

1975'de Kürtler üstünlüğü ellerinde bulundurdıkları bir sırada ve tek taraflı bir kararla silahlarını bırakarak savaş meydanını terketmişlerdi. 1975 yenilgisi Kürt direniş hareketinin önderlerinin bütün umutlarını İran ve ABD'ye bağlamalarından kaynaklanmıştı. İran'la Irak Cezayir'de anlaşınca hareketin önderi Molla Mustafa BARZANI büyük bir umutsuzluğa düşerek birliklerine geri çekilme emrini verdi. Savaş gözlemcilerine göre BARZANI'nin bu emri verdiği sırada peşmergeleri Bağdat yakınlarında çarptıyorlardı.

Barzani'yi bu kararı almaya sevkeden bir diğer neden de bu dönemde Kuzey Irak dışında bölgede genel olarak istikrarın egemen olmasıydı. Bu durum Barzani'yi bölgedeki varlığını ancak bu iki ülkenin desteğine sahip olarak koruyabileceği inancına sevk ediyordu. Ona göre bu iki ülkenin desteğini çekmesinden sonra varlıklarından rahatsızlık duyan güçlerin önünde artık hiçbir engel kalmayacaktı.

1975'deki koşullarla kıyasladığımızda bugünkü durumun çok farklı olduğunu tespit edebiliyoruz.

En başta Kürtler 1975 yenilgisinden, zannedildiğinden çok dersler çıkarmışlardı. Bu yenilgi ile Kürtler kendileri açısından o kadar aşağılayıcı bulmuşlardı ki, bir daha aynı duruma düşmekten top yekûn yok olmayı tercih ediyorlardı. Bir diğer farklılık da bölgede 1975'deki nispeten istikrarlı ortamının yerine istikrarsızlığın egemen olmasıydı. Sağlanan ateşkese rağmen İran'la Irak arasındaki savaş her an yeniden başlayabilirdi. Filistin sorunu bir çözüm biçimine kavuşturulmadığı gibi, giderek daha da vahim boyutlar kazanmıştı. Bir zamanların sükunet ve eğlence merkezi Beyrut tam bir cehenneme dönüşmüştü, Türkiye'de 12 Eylül darbesi de işe yaramamış, ülke tam bir ekonomik ve toplumsal çöküntü eşiğine gelmişti. Bütün bunlar Kürt sorununa farklı bir yaklaşım içine girilmesinde rol oynayan başlıca nedenlerdir. Bugüne kadar sorunla ilgili olarak başvuru hiçbir yöntem beklenen neticenin alınmasında yeterli olamamıştı. Hangi yöntemle başvurulursa vurulsun sorun kısa bir süre sonra kendisini yeniden dayatıyordu.

Kuzey Irak'ta gelişmelerin her zamankinden farklı bir seyrizlemesinde gözönünde bulundurulması gereken bir diğer önemli etken de harekette ağırlıklı bir rolü bulunan Celal TALABANI faktörü olmuştur. TALABANI ile Kürt hareketi önemli boyutlar kazanmıştı. TALABANI'nin Kürt hareketi açısından getirdiği en önemli boyut, hareketin uluslararası ilişkileri bakımından olmuştur. İlişkilerinde bir güce bağlı kalmıyor, pragmatik temelde farklı ve yaygın ilişkiler kuruyordu. Irak yönetimi ile ihtilafı olan herkesle işbirliğine giriyordu. Bu ilişkilerinde herhangi bir ideolojik kaygı duymuyordu. Bu tutum kısa sürede sonuçlarını vermeye başladı. Başta SADDAM'la ihtilafı olan Arap ülkeleri ve bu ülkelerdeki bazı siyasi hareketler olmak üzere pek çok ülkenin desteğini almayı başardı. TALABANI'nin bölgede etkin bir konuma gelmesi, daha önce sadece Kürt

hareketi içinde Barzaniler'le ittifak kuran İran'ı kendisiyle de ilişki kurmaya zorladı. Talabani'nin ilişkilerindeki bu gerçekçi ve esnek tutum, ABD Dışışleri'nin kapılarının ilk defa olarak onun şahsında bir Kürt liderine açılmasını da sağlamıştı. Uluslararası ilişkilerindeki bu başarı, Talabani'ye Kürtler'in manevi lideri konumuna gelmeyi de sağladı.

Bütün bunlardan Irak'ta bugünden yarına bir çözüm sağlanacağı sonucunu çıkarmak gerçekçi bir tutum olmaz. Bölgede Kürt hareketinin bir çözüm biçimine ulaştırılmasında kuşkusuz pek çok etken birlikte rol oynayacaktır. Bu etkenlerin en başında ise Irak Kürtleri'nin kendi tercihleri yer almaktadır. Irak'ta Kürtler hakları uğruna mücadelede kararlı olduklarını ve ne pahasına olursa olsun onları almaktan vazgeçmeyeceklerini son olaylarla bir defa daha kanıtlamışlardır. Buna rağmen Irak'ta Kürt direniş hareketini oluşturan farklı politik ve askeri güçler arasında henüz bir merkezi yapılanmaya ulaşamamışlardır. Bu durum hareketin geleceği açısından gelecekte karamsar bazı ihtimallerin yeniden gerçekleşmesi şansını arttırmaktadır.

Irak'ta Kürt sorununun çözümü sadece Kürtler'in tutumu ile sınırlı bir olay olarak değerlendirilemez. Bunun aynı zamanda bölgesel ve uluslararası güçlerin de rol oynayacağı oldukça karmaşık bir sürecin sonucunda gerçekleşeceği biliniyor. Uluslararası şartlar yeterince olgunlaşmadan Irak'ta Kürtler'in bölge jeo-politikasında değişikliklere yol açarak atılımlara girişmesi, bile bile intihar etmekten başka bir anlama gelmez. Irak'ta Kürtler'in bu bakımdan bugün her zamankinden daha çok şanslı oldukları söylenebilir.

Son günlerde Irak'ta Kürt sorununun uluslararası planda çözümü yolunda gözlenen gelişmeler, bugüne kadar herhangi bir çözümü engelleyen bölgesel güçlerin de ar-

tık geçmişteki tutumlarını terkederek, bir çözüm biçimi üstünde anlaşma sürecine girmiş olduklarına belirti olarak sayılabilir.

Herkesin merak ettiği bir konu, sorunun uluslararası bir güç olarak çözümü etkileyecek olan Sovyetler Birliği'nin bu gelişmelerden sonra tutumunun ne olacağıdır. Bilindiği gibi bu ülkenin bugüne kadar Kürt sorununa bakış açısı olumlu olmamıştır. Irak'taki gelişmeler karşısında Sovyetler'in bugüne kadar herhangi bir tepki göstermemesi bu anlayışını henüz koruduğumuz bir ifadesi sayılmalıdır. Ancak bu Sovyetler Birliği'nin bu tutumunu bundan sonra da sürdüreceği sonucuna varmak için yeterli değildir. Sorunun uluslararası boyutlar kazanması, özellikle Batılı ülkelerin gösterdikleri ortak yaklaşım, ister istemez Sovyetler Birliği'ni de bu konuda daha net bir tutum içine girmeye zorlayacaktır. Sovyetler'in gelişmelerden sonra ağırlığını açık bir biçimde Irak yönetiminden yana koyması kolay kolay göze alamayacağı bir tercih olacaktır. Sovyetler Birliği son soykırımlardan sonra daha da kanlı bir görüntü kazanan Saddam yönetimini açıkça destekleyerek bu yönetimin aktığı kanların kendisine de bulaştırmasını göze alamayacağı bir tavır olacaktır. Daha önce Kürt sorunu ile ilgili uluslararası planda egemen olan ilgisiz tutum, Sovyetler'de kaçamak bir tutum içine girme olanağı veriyordu. Sorunun uluslararası forumlarda hemen hergün tartışılmasının söz konusu olduğu koşullarda Sovyetler Birliği'nin bu tutumunu sürdürmesi kolay olmayacaktır. Kürt sorununun Batılı emperyalistlerin bir oyunu olduğunu ileri sürerek Sovyetler'in Saddam Hüseyin'den yana tavır alması ihtimali, bu ülke açısından imkânsız denecek kadar zor olacaktır. Böyle bir tutum, Kürt hareketinin ister istemez Sovyetler Birliği'ne karşı bir tutumla gelişmesini de birliğinde getirecektir. Hiçbir gerekçe bu durumda Sovyetler Birliği'nin bu tutumunu haklı çıkarmasında yeterli olamayacaktır ●

**MEDYA GÜNEŞİ'Nİ
OKU... OKUT!...
ABONE OL... ABONE BUL!...**

**YAZI, HABER VE HER TÜR DEN
ÇALIŞMANLA GÜÇLENDİR!**

EKONOMİK KATKILARINLA DESTEKLE!

GÜNEY KÜRDİSTAN'DAKİ KAVGANIN YENİ İNSANLARI

Temel DEMİRER/PARİS

20. Yüzyıl kavgalarıyla tüketilerek, insan soyu insanal özüne dönüşünün destanını yazarken, 21. Yüzyıl'ın, daha doğrusu geleceğin insanı, yeni insan yaratılıyor...

Yeni insan, öznelci bir tasarının halüsinasyonu değil... Yeni insan bir gerçek; yeni insan asla "kurtarıcı" özellikler taşımayan, doğuşken/ihtilalci kolektif aydının ta kendisi; yeni insanı insanlığın ulusal ve toplumsal kurtuluş kavgaları yaratıyor...

Yeni insan köşesine çekilmiş ve kendisini kuşattığı ben merkezci sorunlara, "toplumsallık" katarak, sözümona "üst sorunsallarla"(!?) işgal edilen ıssız odalardaki kitap yığınlarının arasından çıkmıyor...

Korkunun krallığının tüm vahşetiyle egemen olduğu çağımızda; yeni insan ne Sartre'in "yabancı"sı, ne de Dostoyevski'nin "yeraltı adamı" değil... Yeni insan en güzel, en doğru, tüm insanlıkça üleşilsin diye gözlemi değil, insanın insanal özüne dönmesi yolunda eylemi ve bilim seçen kavgalarıyla seçimini yaratandır...

Yeni insan, çağımızda yalnız ve sonsuzdur; güzelin kavgacıdır; yaşayarak üretendir; korkudan "korkan" ve korkaklardan korunan ihtilalci çağdaş bir cürettir; sevdalı çağdaş bir yürüşünün aşk-ı deryası çinde kolları sıvalı ve vazgeçmeyen bir var oluşturu; geleceği ve kaçınılmazı muştulayan eylemli bir söylemin savaş ve zafer narasıdır...

Yeni insan hakkında daha bir alay söz edilebilir ve elbette edilmelidir... Ama ben burada, bir alay teorik açılım yerine, tanığı olduğum Güney Kürdistan kesitinden, kimi görüngüleri aktarmayı yeğliyorum...

İşte, yüzyıllık katılıyla, sömürgeci barbarlığın akıl almaz zulmüne karşı, soylu/haklı ve elbette kazanacak olan bir ulusal başkaldırıyı yaşayan Güney Kürdistan'daki özgürlük kavgasının ürünü olan, kimi yeni insanlardan bazıları...

MAMOSTA FELEKETİN KAKAI

Güleç yüzlü "dört dörtlük" birisiydi. Eskiden IKP'liymiş; sonra da I-KDP'nin, M.M.Barzani'nin önderliğindeki K.U.K.H. saflarına katılmış... O günden bu güne de, kendi deyimiyle bir elinde kalem bir elinde silahı, güzelden yana doğmuş...

Ash sorulursa Mam Felek, bir yazar, bir gazeteci, bir filozof, bir tarihçi, bir dil bilimcisi, bir propagandist... Mam Felek, Irak'ta 1950'li yıllarda arapça romanlar yazmış...

Mam Felek, Irak'ta uzun yıllar Kürtçe-Arapça olarak yayınlanan gündelik "Bırayeti (Kardeşlik)" gazetesini çıkartmış ve yine kendi deyimiyle "sansürcüleri

çıldırırken kendi başına da gelmedik kalmamış"...

Mam Felek, Kürdistan'daki "ehli hak" mezhebine mensup bir aşiretten. Ehli hakçılar tanıdığımız örnekleriyle İslâm'ın Şeyh Bedreddin'li, Hallac-ı Mansur'lu versiyonuna yakın "İslâmi toplum"culuğun temsilcileri. Felsefenin birçok sorunu gibi Marksizm öncesi toplumu başkaldırının felsefi kökleriyle ve özellikle Zerdeşt'le yakinen ve derinlemesine ilgilenen Mam Felek'in, felsefi alanda da çok çaplı ve ciddi ürünleri var...

Mam Felek'in tarihçiliğine gelince; o, tarihiyle birlikte yok edilmek istenen ulusun, Milattan öncelerine dayanan tarihini yazıyor. Eş zamanlı bir süreçte de, Kürt dili ve kültürü ile ilgileniyor... Hayır, onun için tarih-kültür ve dil alanındaki çalışmalarını bir merak ya da heves değil, çağdaşlık kavgasının izdüşümü.

Ve o bir propagandist... I-KDP'nin "Dengê Kürdistan" radyosunun baş zahmetkeşi...

Mütevazı, hep öğrenen, ağız dolusu gülen, çocukları, ülkesini ve dünyayı çok seven bu insan, kendisine dair, "Ben, benselliğimle hiç bir şey değilim; kavgamla-toprağımla anlamını kazanan bir sıra neferiyim" diyor.

Dört dörtlük bir insan nasıl anlatılır?... Buna bir yanıt arayıp bulun; Mam Felek tamı tamına işte o...

MAM HEJAR

Silvana'daki günlerde tanıştım onunla. Kökleri Mehabat Kürt Cumhuriyeti'nin kurulduğu kavgı günlerinin öncelerine de uzanan bir tarihi O...

Kürdistan'daki özgürlük kavgasının yurtsever ozanı olan Mam Hejar, pëşmergelerin dillerinden düşmeyen dize-

leriyle en ön safta doğuşmuş ve hâlâ da doğuşen bir kavga adamı. Nazım Hikmet'le özel bir dostluğu olan Mam Hejar, uzun Moskova gecelerinde Nazım usta ile yarenliklerini gözleri buğulanarak anlatırken, sarı sıcakla kavrulan bir silvana gününde kaçak tütün sarıyordu...

Anımsıyorum, yine tütünü sarıp eklemişti; "Sardığımız derttir, ölkedir; güzelin umudu ve özlemidir evlât..." Sordum, "O da neden ki Mamosta?" Bir an durakladı ve gülümsedi... "Bak evlât, yıllar geçti, çok kan kaybettik, tükenerek ürettik, özlemi ve acıyı kurtuluşçu sevdalarımızla çektik... Ömrümün şu son demlerinde, kuru ekmek sıkıntısı çeken halkım, en modern kimyasal silahlarla bombardımanlanır, boğazlanır, Kara Eylül sonrasının Şili'sindeki Neruda'yı anımsayıp duruyorum; işte ondan..."

Mam Hejar'ın, o koca ozanın sevdasına gelince; Yazarının adı Ahmed-i Xani, yapıtın adı ise Mem-û Zin... İşte, bundandır ki o koca yürekli ozana, çağdaş Ahmedî Xani demekte bir an bile duraksamıyorum...

AHMET KIRMANÇ

Irak'ta tanınmış bir şairdi. Şimdi ise kurtarılmış bölgenin Hate köyünde bir KYB pëşmergesi. Şêrko Bêkes'in yoldaşı olan Kırmanc, ulusal kurtuluşun ön safta çarpışan ozanlarından birisi...

Özgürlükçü şiirin hangi koşul altında olursa olsun boşa yazılmadığına inanan Kırmanc, "Gelecek güzel günlerin kazanılması için, yazmak ve doğuşmek, ve de bizden sonrakilere özgür bir Kürdistan'ı armağan etmek; işte bizim payımıza düşen de bu" diyordu.

NEZİR XYLANI

Tahta'ya, taş'a, kemiğe hünerli elleyle şekil veren ve hiç bir akademik eğitimi olmayan bir yontu ustası Xylani... Yıllardır umutla ve azimle durmadan üretiyor. Bir çok ödül almış bu insana, bir Kürt Rodin'i dememek için inanın hiçbir sebep yok. Tek gözü sakat olan bu insan "hiç bir şeyin bağımsızlık ve özgürlükten daha değerli olamayacağına inanıyor.

Yemeğini son lokmasına kadar yiyen bu tanınmamış Kürt Rodin'i bir gün mutlaka tanınacaktır...

KEK DİLER

Kürtçe türkülerini bir kemanla, çok sesli çağdaş müzik eşliğinde dinlemek bahtıyarlığına, Kek Diler'in kurduğu "Şehit Karzan Müzik Grubu"nu dinleyerek eriştim...

Kek Diler, deneyimli bir pëşmerge ve usta bir viyolonist. Müzikle ilgisi ana yadigârı, anası ise eski bir IKP'li. Yıllar yılı çile çekmiş, zaferden emin doğuşmuş bir komünist...

Kendisine "Bir elinde keman, diğer elinde klaşın'le doğuşmek güç olmuyor mu?" diye sorduğumda ikircimsiz "Hayır" diyen KYB pëşmergesi ekliyordu; "Bu bir paradoks değildir; biz çağın sancısını çekiyoruz. Bu sancının duyarlılığıyla da. Tarihin önümüze koyduyarlılığıyla da tarihin önümüze koyda kolay değilse de, güç olarak gerek değil mi?.. Hem çağımızda, çağın insanı olmanın, etnik-politik ve pratik yoğunlukları dışında, insan nasıl insan olabilir ki?.. Biz, gücümüz oranında kavgayı seslendiriyoruz, haklı başkaldırımızın ufak bir dişlisi olmaya gayret ediyoruz..."

Keşke, keşke diyorum bombardıman sağnakları altında dünyaya gözlerini açan Senger Bebe'nin babası Kek Diler'in kavgayı nasıl seslendirdiğini dinleyebilseydiniz..."

KEK REBUAR

Rebuar, maharetli elleriyle ulusuna yönelen soykırımın öfkesi ve acısı ile ve de ulusal kurtuluşçu inançlarıyla gerçeğini, güzeli, umudu, acıyı çiziyordu...

Onu Kürdistan Yurtseverler Birliği'nin beyrinde ya da yeni bir uygarlığın yaratıldığı Bergelo'da tanıdım... Bergelo, onunla tanıştığımdan 3 ya da 4 gün sonra, tanıtımına 43 dakika Kimyasal bombardımanlarla alt-üst edildi. Yıkıntılar arasında resimlerinden arta kalanları çıkartmasına yardımcı olurken uzun sohbetlerimize başladık...

"Neden sende sizin Guernica'nızı çizmiyorsun?" dediğinde, "Binlerce Guernica'yı, ya da gündelikleşmiş bir zulmü çizmek mi?" diye sorup, yine kendisi ekledi: "Buna ne yürek, ne tuval, ne de boya dayanmaz..."

Rebuar güzeli çiziyordu, hem de oncasının arasında; yapıtlarına gelince, o

konuda sözü resimlediğim bir kaç yapıtına bırakıyorum...

MENSUR ERDELAN

Yılmaz Güney'e "ustam" diyen ulusal kurtuluşçu bir sinema emekçisiydi... İriyarı, sempatik görünümlü, içten bir militandı. "Kavgada artık kamerayı da bir bazoka gibi, bir pëşmerge kararlılığıyla kullanmayı öğreniyor, gerçeğimizi dünyanın dört bir yanına ulaştırma kavgası veriyoruz; böylelikle de kavganın alevleri, acısı, fedakârlığı içinde, Yılmaz ustamıza, 1971 Ekim'yle yolunuzu aydınlatan Anzestay'a layık olanı üretmeye çalışıyoruz..." diyordu.

Mensur Erdelan'ın konulu ve Kürtçe iki filmi var. Derin bir sinema kültürüne sahip olan Erdelan, "Çağımızın Kürdistan'ında her şey gibi kameramız da ulusal-toplumsal kurtuluşa hizmet etmelidir," derken, ardından da ekliyordu: "Eğer Paris'e dönersen, Komünarlar'ın yorganını örtünmüş, Pere Lachaise'deki Yılmaz ustama bir kızıl gül götür benim için e mi Kırvem?..."

KEK SERKİS AĞACAN

Kek serkis bir Kürt değil, ama K.U.K.H.'nin en ön saflarında doğuşen bir Asuri... Asuriler'i uygarlık tarihinden tanımayan yok gibidir. Ama Asuriler'in 1915'li yıllarda Osmanlı jenosidi ile başlayan ve 1933'lerde Kuzey Irak'ta, Smell'de noktalanmış ve Ermeniler'inkine benzeyen sonunu çok az kimse bilir.

Serkis bir tarihçi; özel ilgi alanı ise Asur tarihi. Bu alanda Kürtçe yayınlanmış dört ciltlik tarih çalışması var.

"Orta Doğu'daki kardeş halklar, yüz-yıllardır birbirine kırdırılmış ve düşman kılınmıştır... Resmi tarihin yalanlarına bezenmiş enkazı, her şeyi altüst ederken bize düşen sadece doğuşmek değil, doğuşürken karşıt tarihimizi de yazmaktır..." diyen Kek Serkis, gencecik bir insan, umut ve azim dolu üretkenlik... Onunla geceler boyu süren sohbetlerimizi anımsıyorum; Asuriler'i anlatı banna; gelecekten söz etti... İnanmıştı, kararlıydı, biliyordu ve doğuşüyordu...

Evet, diyeceklerimi, onları gerektiği gibi anlatamamın huzursuzluğuyla, ama en azından anlatmaya çalışmış olmağın tesellisiyle noktalar; doğuşen Kürt ulusuyla onlar, yığınlara, çağa ve tarihe mâl olarak mutlaka kazanacaklar diyorum... ●

SOYKIRIM AVRUPA BASININDA

Irak Kürt Halk Hareketini vahşice bastırıyor. Yüzlerce sivil katledildi, onbinlercesi de komşu ülkelere sığınmak zorunda kaldı.

BAĞDAT'IN KİMYASAL CİNAYETİ

Saddam Hüseyin rejimi, İran'la varılan ateşkes kararından yararlanarak, kimyasal silahlarla kendi öz topraklarında yaşayan Kürtlerin kökünü kazımak için yoğun bir saldırıya girişti.

Jean George*

Irak silahlı kuvvetleri, aralarında çok sayıda çocuk kadının da bulunduğu yüzlerce Kürt'ü öldürdü ve onbinlercesini de yaraladı. İran'la varılan ateşkes kararından yararlanarak Bağdat, Kürt halk hareketini bastırmak için kuvvetlerini Irak Kürdistan'ına yöneltti. (Uluslararası Af Örgütü'nün), Londra'da yayınladığı bir raporda, Irak'ın gerçekleştirdiği soykırımın, Kürtleri toplu olarak yoketmeyi amaçlayan politikalarının bir ürünü olduğunu belirtti.

İnsan Hakları Örgütü'nün verdiği haberlere göre, Irak birlikleri yüzlerce Kürt köyüne karşı saldırılar düzenlemiş, bu saldırılarda zırhlı araçlar, helikopterler, ağır toplar ve kimyasal silahlar kullanılmıştır. Kürtlere karşı operasyon düzenlediğini gizlemeyen Bağdat, kimyasal silahlar kullandığı yolundaki haberleri reddediyor. Dikkat edilirse, Irak rejimi, geçmişte de benzer yalanlar ileri sürmüştü. Ancak soykırımın tanıklarıyla yapılan röportaj, televizyon'da yayınlanarak sansasyon yaratmış ve Bağdat'ın açıklamalarının bir aldatmaca olduğunu göstermiştir.

Ağustos ayındaki saldırılar, özellikle, Zaxo, Amadiye, Bamarni ve Serseng bölgelerinde, Dihok'ın kırsal kesimle-

rinde, Sihakan ve Atrus bölgelerinde, Musul'un kırsal kesimlerinde ve Sidekan, Balisan ile Erbil'in kırsal kesimlerinde yoğunlaşmaktadır.

Bölgeden kaçarak İran'a sığınan onbinlerce köylüden bir grup mülteci, Tahran'ın radyosuna şu açıklamada bulundu; "Irak birlikleri Kürt bölgelerinde kimyasal silahlar eşliğinde ilerleyebiliyor, sivil halk da bu yüzden bölgeyi terk ediyor."

Geçen pazartesiye kadar 120.000 civarında sivil Kürt sınırı geçerek TC'ye sığınmıştır. Kendi taraflarında da Kürt sorunu ile uğraşmakta olan Ankara orduları, ülkenin Güney Doğusunu, yani mültecilerin yerleştirildiği bölgeyi kuşatmış ve gazetecilerin bölgeye girişini yasaklamıştır. AFP'nin özel muhabirinin, Hakkari'de karşılaştığı, bir Kürt olan Sadık Salman, köylerinin Irak topçuları tarafından bombardıman edildiğini anlatırken şöyle diyordu; "İnsanlar alevlerin sıcaklığını gözlerinde hissediyor önce; sonra yaşlar akmaya başlıyor. Ardından öksürmeye ve yeşil bir sıvı kusmaya başlıyor..."

Kürdistan Demokrat Partisi, 43.000 sivil Kürt'ün Irak ordularınca kuşatma altında tutulduğunu ve kimyasal silah-

larla öldürülen, çoğunluğunu kadın ve çocukların oluşturduğu 300 kurbanın, Dihok'ta ortak bir çukura toplu olarak gömüldüğünü bildiriyor. 31 Ağustos-1 Eylül tarihlerinde, kimyasal silahlar bu kez Amadiye'ye çevriliyor ve çetin mücadeleler KDP'nin denetiminde bulunan bölgelerde cereyan ediyordu.

BM ve uluslararası bütün kuruluşlar, Irak Kürdistanı'nda olup bitenlerle ilgilendiler. 1 milyondan fazla kurban verilmesine neden olan İran ve Irak arasındaki savaş, ufukta politik çözümlerin görünmesiyle birlikte, bir halkın toplu imhasına, soykırımdan geçirilmesine neden olabilecek yeni bir savaşın başlamasına kayıtsız kalmak mümkün değildi. Irak'ın bu savaşta kimyasal silah kullanması engellenmeli. Kürtlerin kurbanı oldukları kimyasal silahların üretimini ve kullanılmasını yasaklayan uluslararası bir antlaşma acil olarak gerçekleştirilmelidir.

Washington, böyle bir antlaşmaya gidilmesi konusunda gevşek davranmakla, Paris ise, bu silahları, kullananlara hediye etmeye heveslenmekle Kürdistan'daki vahşetin sorumluluğuna ortak olmaktadır.

*L'HUMANİTE FKP (Fransız Komünist Partisi) 5 Eylül 1988 tarihli sayısından, dergimiz Yazışmaları Müdürü Yakup KARADEMİR tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir.

MEDYA GÜNEŞİ SUSTURULAMAZ

Dağlarımızda çimenlerin yeşerdiği bir nisan günü, kenetlenerek birbirimize, burjuvazinin her türden baskı ve yıldırımlarına göğüs gererek yayın hayatına başladık. Dergimizin sahibi ve Yazı İşleri Müdürü Cemal ÖZÇELİK başta olmak üzere hepimiz, zor ama zorunlu bir görevle karşı karşıya olduğumuzun bilinciyle çalışmalarımıza başladık; ve büyük güçlüklerle de olsa çıkmayı başardık.

Medya Güneşi'nin ilk sayısı yayınlanır yayınlanmaz ülkemiz yurtsever güçleri arasında bir dalgalanma yarattı. Bu dalgaların her halkası egemen güçlerin suratlarında şaklayan bir tokat oldu aynı zamanda. Ve ilk sayımız toplatıldı... Bu bizi yıldırmadı; çünkü halkımız bizleri kucaklamış, dergilerine sahip çıkmıştı. Bu güven ve onurla ikinci sayıyı çıkardık o da toplatıldı... Ve toplatmalar ardarda geldi; üçüncü, derken dördüncü sayımız da toplatıldı... Her toplatma kararından sonra Yazı İşleri Müdürümüz Cemal ÖZÇELİK hakkında davalar açıldı. Açılan davalarda T.C.K.'nın 312 ile 142/3-4-6 maddesi ve bentlerine aykırı hareket edildiği gerekçesiyle onlarca yıllık cezalar istendi. Birinci ve ikinci sayılarımızla ilgili açılan davalar sürerken üçüncü sayımız için de dava açıldığı ve ilk duruşmanın 18 Ağustos'ta yapılacağı bize bildirildi. Duruşma gününe kadar dördüncü sayımız da çıkmış ve toplatılmıştı. 18 Ağustos Perşembe günü, üçüncü sayımız için açılan davanın ilk duruşmasına giden arkadaşımız Cemal ÖZÇELİK, hemen, ilk celsede 3.5 yıl ağır hapis cezasına çarptırılarak tutuklandı. Böyle bir olay İstanbul DGM'nde ilk defa görülüyordu. Hukuk kurallarını alt üst eden böyle bir uygulamanın ilk muhatabının Medya Güneşi'nin Yazı İşleri Müdürü olması anlamlı ve bilinçlidir. Amaçlanan, dergimizin sahipliğini de yürüten Cemal arkadaşımızın tutuklanmasıyla, bir yandan bugüne değin uygulanagelen baskıları daha da şiddetlendirerek bizleri yıldırıma çalışmak, bir yandan da dergimizin hukuki açıdan çıkışını engellemek, en azından geciktirmektir. Ama, her şeye rağmen, bu sayımızla da bir kez daha gösterdik ki; Cemaller'in attığı tohumlar çoktan filiz vermiştir; Medya Güneşi artık bir gerçekliktir, yok edilemez.

Yazı İşleri Müdürü'müzün hapis cezasına çarptırılıp tutuklanması karşısında sessiz kalamazdık. Bugüne değin dergi-

mize yönelen baskıları ve bunun bir uzantısı olan Yazı İşleri Müdürü'müzün cezaya çarptırılarak tutuklanmasını protesto etmek amacıyla, başta kendi öz gücümüz olmak üzere, tüm dostlarımızın destek ve zaman zaman da katılımıyla "CEMAL ÖZÇELİK SERBEST BIRAKILSIN! - MEDYA GÜNEŞİ SUSTURULAMAZ!" kampanyasını başlattık.

Bu kampanya ile; bir yandan kamuoyunu Yazı İşleri Müdürü'müzün haksız bir şekilde cezaya çarptırılarak tutuklanması konusunda duyarlı kılmak, onun serbest bırakılması için güçlerimizi harekete geçirmek; bir yandan da dergimiz üzerindeki baskıları protesto etmek ve bu doğrultuda yurtsever insanlarımızın, okuyucularımızın desteğini pekiştirmeyi amaçladık. Bir bütün olarak yaptığımız çalışmalarla da bunu önemli ölçüde başardığımız inancındayız.

Protestolarımızın ilk adımını, düzenlediğimiz basın toplantısı ile somutlaştırdık. Basın toplantısını, Yazı İşleri Müdürü'müzün cezaya çarptırılarak tutuklanması ve dergimizin bugüne kadar ki gelişim çizgisi hakkında kamuoyunu duyarlı kılmayı amaçlayan bir çalışma olarak değerlendirdik.

Bilsak'taki basın toplantımızı çeşitli çevrelerden geniş bir kitlenin katılımıyla gerçekleştirdik.

SHP Milletvekilleri Sn.M.Ali EREN, Sn.Hüsnü OKÇUOĞLU, İHD ve TAYAD'dan yöneticiler, Sn.Rasih Nuri İLERİ, Sn.Zihni ANADOL, Sn.Bilgesu ERENUS, Sn.M.Emin SERT, Sn.Sırrı ÖZTÜRK, Sn.Sait ÜNER eski bağımsız Sosyalist aday), dergimiz avukatları, Kürt aydınlar, Toplumsal Kurtuluş, Emek Dünyası, Yeni Çözüm, Yeni Öncü, Yeni Demokrasi, Demokrat Arkadaş, Yeni Açılım, Toplumsal Diriliş dergilerinden temsilciler ile, okuyucularımız ve yurtsever dostlarımızın katılımıyla gerçekleştirdiğimiz basın toplantımıza, gerek bizzat gelerek, gerekse mesaj göndererek destek veren herkese teşekkür ederiz.

Basın toplantımızda yapılan konuşmalara, özellikle Kürt sorunu ile ilgili olması ve değişik çevrelerin bu konudaki düşüncelerini yansıtmaları açısından geniş yer veriyoruz.

İlk konuşmayı, dergimiz avukatları M.Ali EREN, İsmet ATEŞ, Kutbettin KAYA ve Şeyhmus ÖNEN'ine, Sn.Ahmet Zeki OKÇUOĞLU yaptı. OKÇUOĞLU daha çok ola-

yın hukuki yanını ele aldığı konuşmasında şöyle dedi:

“İstanbul Barosu’na bağlı bir kısım avukatlar olarak bizler, Medya Güneşi adlı aylık yayın organının sahibi ve sorumlu Yazı İşleri Müdürü Cemal ÖZÇELİK ile ilgili olarak, İstanbul DGM’de yapılan yargılama ve tutuklama kararı ile ilgili olarak, sanık avukatı ve Türkiye’li hukukçular olarak gördüğümüz lüzum üzerine kamuoyuna bir açıklama yapmak durumundayız.

Cemal ÖZÇELİK sorumlu Yazı İşleri Müdürü olması nedeniyle Medya Güneşi’nin 3. sayısında çıkan bazı yazılarda T.C.K.’nin 142/4-6. maddesiyle düzenlenen suçu işlediği gerekçesiyle, hakkında açılan davanın birinci oturumunda, suçlanan yazılarıyla ilgili olarak herhangi bir inceleme yapılmadan ve avukatının da bulunmadığı bir sırada oy çokluğu ile neticeden 3 yıl 6 ay ağır hapis cezasına çarptırılmış ve bu kararla birlikte tutuklanmış bulunmaktadır. Biz bu arada bir açıklama yapma gereğini de duyuyoruz. Sanıklailgili kararın verilmesinden sonra konu avukat olarak tarafımıza intikal ettirilmiştir. Bizler, yani bu bildirinin altında imzası bulunan kişiler, yargılamanın yapıldığı ve kararın verildiği esnada, sanığın avukatı değildik.

Öncelikle şunu belirtmek isteriz ki, bizler, adliye ile ilgili meselelerin, öncelikle adliye camiası içinde konuşulup tartışılması gerektiği inancındayız. Ancak, Türkiye’de yıllardan beridir, bir takım siyasi davalarla ilgili olarak gözlenen hukuk dışı uygulamalar, bu olayla da bir defa daha öylesine açıkça ortaya çıktı ki, bu gibi konuların artık adliye camiası bünyesinde konuşulup tartışılmasının mümkün olmadığını ve bu haksız, kanun dışı uygulamalara, kamuoyunun “dur” demesi gerektiği inancıyla biz, sıkılarak, üzülerek, kanun adına, hukuk adına konuyu kamuoyuna getirme gereğini duyuyoruz. Eğer bir ülkede adli meseleler, adliyenin dışına taşmışsa ve adli uygulamalarla ilgili olarak sık sık kamuoyunda tepkiler meydana gelmeye başlamışsa, bu, o ülkede hukukun, adaletin hiçte iyi olmadığı anlamına gelir.

Bir kaç gün önce, basına da yansıdığı gibi, müvekkil Cemal ÖZÇELİK, Medya Güneşi adlı yayın organının sorumlu Yazı İşleri Müdürü olarak yargılanmış ve tutuklanmış bulunmaktadır. Bilindiği gibi, söz konusu suç, hukuki sistemimizde fikir suçu olarak tanımlanmakta ve bu gibi suçlarla ilgili olarak mahkemeler esas olarak konu ile ilgili bilirkişi marifetiyle bir inceleme yapma gereğini duymakta ve bilirkişinin yaptığı inceleme sonucunda verdiği rapor nazara alınarak hüküm verilmektedir. Nasıl ki, tıp veya herhangi bir bilim alanına giren bir suçlamayla ilgili olarak yapılan yargılamada mahkeme uzmanlık alanına girmediği için, konuya ilişkin uzman bilirkişinin görüşlerine başvuruyorsa, başvurusu kanuni bir zorunluluksa, fikir suçları ile ilgili olarakta, mahkeme, bir karar vermeden önce, suçlamanın konusu ile ilgili uzman bilirkişilerden görüş sorması gerekir.

Türkiye’de de bu gibi suçlarla ilgili uygulama bu yöndedir. Nitekim aynı mahkeme, sanığın sorumlu bulunduğu derginin başka sayılarıyla ilgili açılma davalarıyla ilgili olarak bu yola başvurmuş ve bu davalar

mahkumiyet hükmü verilen davadan daha önce açıldığı halde, henüz bilirkişi incelemesi tamamlanmadığı için yargılamalar sürmektedir. Mahkemede görülen davalarda T.C.K.K.’nin aynı maddesini ihlal gerekçesiyle açıldığı halde bu yola gidilmesi bizce düşündürücüdür. Mahkemenin aynı konuda, aynı kişiyle ilgili ve aynı sırada görülmekte olan farklı davalarla ilgili olarak farklı uygulamalar içine girmesi, mevcut hukuk kurallarıyla bağdaştırılmayacak bir tutumdur.

Mahkemenin bir tek görevi vardır; o da, yargılama yapmaktır. Bunun dışında mahkemenin; savcılığın, hele polisin kaygılarıyla hareket etmesi, adalete gölge düşürücü bir davranıştır. Cemal ÖZÇELİK ile ilgili karara muhalif kalan bir üyenin verdiği karşı oy yazısında da belirtildiği gibi, sanık hakkında mahkumiyet kararı verilemsi o’nun mutlaka tutuklanması anlamına gelmektedir. Yargılama sistemimizde, özellikle tutuksuz olarak yargılanan kişilerle ilgili tutuklama kararı verilmesi, uygulamada pek az rastlanan bir durumdur. Özellikle belirli bir adresi ve işi bulunan bir kişinin tutuklanması hukuki olarak sakıncalı bir durumdur. Mahkeme tutuklama kararıyla yargı görevini aşmış, polisin kaygılarıyla hareket etmiştir. Ayrıca mahkeme müvekkilin bu faaliyetinin durdurulmasına yol açmıştır ki, bu da mahkemenin görevini aşan bir tasarruftur. Mahkeme, bu tutumuyla yargılamanın tarafsızlık ilkesini yitirerek, siyasi yönetimin kısıtlayıcı siyasi anlayışıyla hareket etmiştir.

Cumhuriyet’in kuruluşundan beri, Türkiye’de, bu ülkenin doğusunda yaşayanlara karşı farklı muamele yapılmaktadır. Türkiye’de Ceza Mahkemeleri Usulü Kanunu yürürlükte iken, bu ülkenin doğusu ile ilgili olarak bağlı bulunduğumuz hukuk sistemi ile hiç bir ilgisi bulunmayan, İstiklal Mahkemeleri Kanunu, Takrir-i Sükun Kanunu, Tunceli Kanunu gibi kanunlarla çağdışı uygulamalara gidildiğini çok iyi biliyoruz.

Bugün İstanbul DGM’de yüzlerce aynı mahiyetli suçla ilgili olarak dava görülmektedir. Bu davalarla ilgili olarak hukuk dışı bir çok uygulamaya rağmen, bugüne kadar yargılama esnasında ya da kararla birlikte hiç bir davada tutuklama cihetine gidildiğine tanık olunmamıştır. Türkiye’de hiç bir siyasi davayla ilgili olarak başvurulmayan bir uygulamanın, Medya Güneşi sorumlu Yazı İşleri Müdürü ile ilgili olarak başvurulması ayrımcı bir tutumdur. Mahkemenin ayrımcı tutumunun bir kanıtı da sanıkla ilgili olarak verilen mahkumiyet kararında T.C.K.K.’nin 59. maddesinin uygulanmamasıdır. Ceza Kanunu her ne kadar 59. madde ile ilgili olarak öngörülen hapis cezasının indirilmesini, takdiri hafifletici sebep olarak koymuş ise de, bu hakimin istediğinde uygulayacağı, istemediğinde uygulamayacağı anlamına gelmemektedir. Bu hüküm uygulanmasını gerektirmeyecek şartların varlığı halinde dahi, hakimin takdir hakkını kullanarak kanunun hükmünü uygulayabileceği anlamına gelmektedir. Bu hükmün uygulanmasını gerektirmeyecek şartların varlığı halinde dahi, hakimin takdir hakkını kullanarak kanunun hükmünü uygulayabileceği anlamına gelmektedir. Ortada söz konusu kanun hükmünün sanık lehinde uygulanmasını engelleye-

cek herhangi bir durum yoktur. Kararda böyle bir olay gösterilmemiştir. Buna rağmen mahkemenin genel uygulamadan ayrılarak, kanunun bu maddesini uygulamaması keyfi bir tutum olmanın ötesinde ayırımcı bir tutumdur."

Daha sonra dergimiz İstanbul Bürosu'ndan Mahmut Metin arkadaşımız, Yazı İşleri Müdürü'müze verilen ceza ile ilgili yazıları irdeleyen bir konuşma yaptı. Arkadaşımız özetle şöyle dedi:

"Dergimiz Yazı İşleri Müdürü Cemal ÖZÇELİK, DGM tarafından ender görülen bir şekilde ve yangından mal kaçırıcısına, 'tek celsede' 3 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırılarak tutuklandı. Bu olay, her seferinde "demokrasi"den, "düşünce ve basın özgürlüğü"nden dem vuran egemen güçler ve dalkavuklarının gerçek yüzlerini bir kez daha ortaya çıkarmıştır. Yazı İşleri Müdürü'müzün cezaya çarptırılarak tutuklanması düşünce özgürlüğüne indirilmiş bir darbedir.

İlerici, devrimci-demokrat, sosyalist basın üzerindeki baskıların bir parçası olan bu olay, dün basın üzerinde yoğunlaşan baskıların da bir devamıdır. Bir çok derginin yöneticisi gözaltına alındı, işkencelerden geçirildi, tutuklandı; kimileri de hapis cezalarına çarptırıldı. İşte Medya Güneşi'nin sahibi ve Yazı İşleri Müdürü'ne verilen ceza ve hakkında açılan davalar da, bu keyfi baskı ve saldırı zinciri içinde bir halkadır. Yalnız, dergimize yönelen baskıların daha bir anlamlı olduğunu, toplantı kararlarından sonra açılan davaların gerekçelerinden de anlamak mümkündür:

Evet, bizleri, "bölücü ve milli duyguları zayıflatıcı-yok edici propaganda yapmakla" suçlayanlar, Yazı İşleri Müdürü'müzü de benzer bir gerekçeyle cezaya çarptırıp tutukladılar. Dergimizin 3. sayısında sunu yazısı'nın bir yerinde, Irak Kürdistanı'nda idam edilen Leyla Kasım'ın onurlu kişiliğini dile getiren kısa bir değerlendirme ile, Irak Kürdistanı şairlerinden Abdullah Pêşew'in 'Zafer' adlı şiirinden dolayı, 'suç sayılan bir fiili övmek'ten açılan davanın ilk celsesinde Yazı İşleri Müdürü'müz cezaya çarptırılmıştır. Şimdi sizlere ilgili bölümleri aktarmak istiyoruz.

3. sayımızın bir yerinde şöyle deniliyor: '13 Mayıs 1974'te, henüz 17 yaşındayken, Irak sömürgecileri tarafından vahşice işkencelere maruz bırakıldıktan sonra idam edilen yiğit Kürt kızı, kararlı ve cesur savaşçı, Kürt pêşmergesi Leylâ Kasım, Kürt halkının mücadele mirasının onurlu ve berrak bir yaşamda ifadesini bulan bir halkası, savaşımızda bir örnek-tir.'

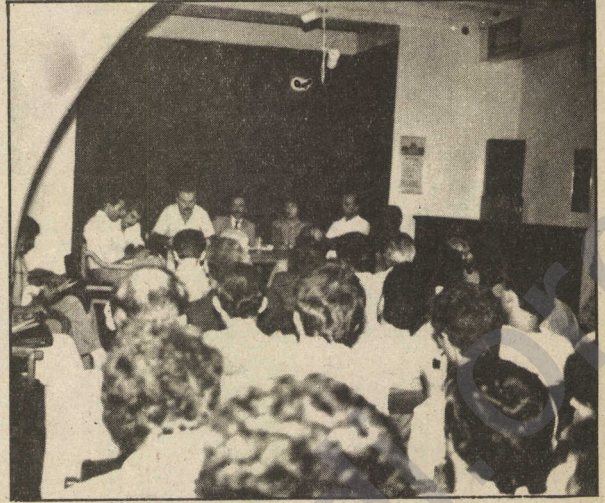
Aktardığımız bu bölümde, kanunların suç saydığı bir fiili övdüğümüz iddia ediliyor. Şimdi soruyoruz: Irak Kürdistanı'nda meydana gelen ve tüm dünya halklarının nefretle kınadıkları bir olayın Türkiye'deki kanunlarla ne tür bir ilgisi vardır?

Türkiye'deki kanunların suç saydığı fiil nedir? İdamlara, işkencelere hayır demek midir suç olan?

Bütün, dünya halkların bağımsızlık ve demokrasi mücadelesinin bir parçası olan Irak Kürdistanı'ndaki özgürlük mücadelesini desteklemek midir suç olan?

Yiğitçe mücadele ederken idam edilen insanların bir mesale gibi elden ele dolaştırmak mıdır suç olan?

Yazı İşleri Müdürü'müze verilen cezanın bir gerekçesi de 'Zafer' adlı şiirdir. Irak Kürdistanı şairlerinden Abdullah Pêşew'in şiirinde şu dizeler yer alıyor: 'Kazanacağız/çünkü dün/çamurdan bir toprak verdim de/bir Kürt çocuğunun eli-

BILSAK'taki basın toplantısında Konuşmacılar toplu halde

ne/küçük bir tüfek yaptı ondan çocuk/bebek yerine.'

Bu şiirde Türkiye'deki kanunların suç saydığı fiil nedir?

Madem ki T.C. devleti sınırları içinde Kürtler'in yaşamadığı söyleniyor, o halde, yaşamayan bir halkın çocuklarının çamurdan yaptığı tüfeklerle T.C. devletinin ilgisi nedir?

Nedir bir takım çevreleri çamurdan yapılmış tüfeklerden bile korkacak kadar köseye sıkıştıran gerçeklik?

Evet, bunun elle tutulur bir tarafı yoktur. Tümüyle içine düşülen çıkmazın doğurduğu bir saldırganlıktır, bu cezalara, baskılara, toplantılara yol açan.

Sonuç olarak diyoruz ki: Medya Güneşi'ne yönelen baskılar, sosyalist, ilerici sol basın üzerindeki baskıların bir parçası olmakla birlikte, aynı zamanda Kürt halkı üzerinde yüz-yıllardan beri süregelen ekonomik, politik ve kültürel baskı politikalarının da bir uzantısıdır. Bir bütün olarak, genelde sosyalist dergilere, özelde Medya Güneşi'ne yönelen bütün baskıları protesto ediyor. Yazı İşleri Müdürü'müz Cemal ÖZÇELİK'le birlikte, tutuklu ve hükümlü bulunan tüm dergi yöneticilerinin serbest bırakılması için mücadelemizi yükseltelim diyoruz."

Istanbul büromuz adına yapılan konuşmadan sonra Diyarbakır temsilcimiz Muzaffer Tekeş de dergimizin çıkışından bu yana geçirdiği süreci ele alan bir konuşma yaparak özetle şöyle dedi: "Nisan 1988'de çıkan ilk sayısı ile kitlelere seslenmeye başlayan dergimiz Medya Güneşi, yayın hayatına başlar başlamaz ülkemiz yurtsever güçleri arasında gözle görülür bir kıpırdanma ve egemen güçleri korkutacak denli yoğun bir sempati ile karşılandı. Bu korkunun doğurduğu bir saldırganlıkla, yıldırma, engelleme, ekonomik olarak çökertme politikalarına tabi tutuldu. Bu saldırı politikaları ilerici, devrimci-demokrat, sosyalist basın üzerindeki baskıların anlamlı bir halkasını oluşturdu. Dergimiz üzerinde yoğunlaşan saldırılardan kesitler sunmak bile bu baskıların boyut ve amacı hakkında bilgi verebilir.

Dergimizin ilk sayısı çıkar çıkmaz, daha geniş bir okuyucu kitlesine ulaşmak amacıyla, büyük dağıtım holdinglerine yaptığımız başvurular sonuçsuz kaldı. Dağıtım tekelleri dergimizin dağıtımını kabul etmediler. Daha ilk sayıda toplantı yoluyla ekonomik darbelere maruz kalan dergimize dağıtım

tekelleri tarafından vurulan bu darbe de senaryonun ikinci hal-kasını oluşturan ve egemen güçlerin ne oranda siyasal çıkar bütünleşmesi içinde olduklarını somutlayan bir gösterge olmuştur. Baskılar bununla bitmedi. Dergi çalışanları sürekli gözetim altında tutuldu. Dergimizin satışını yapan bayiiiler siyasi polis tarafından açıkça 'bu dergiyi satmakla başınıza iş açılır, bu korsan bir yayındır, bayiliğinizi elinizden alırsız,' türünden tehditler ile karşı karşıya bırakıldı. Diyarbakır'da, Ergani'de, Muş'ta, Ankara'da ve daha bir çok yerde salt Medya Güneşi okuduğu için bir çok insan göz altına alındı, işkencelerden geçirildi. Okuyucularımızın bir çok yerde banka şubelerine yatırdıkları abonelik paraları 'böyle bir hesap yoktur' gerekçesiyle kendilerine iade edildi. Dergimiz sürekli olarak kitlelerin gözünde bir yasak yayın olarak gösterilmeye çalışıldı. Televizyon haberlerinde verdikleri illegal mücadeleye sonucu yakalanan insanlarla birlikte Medya Güneşi de 'illegal' bir yayın olarak lanse edilmeye çalışıldı. Cezaevlerine gönderilen üç ve dördüncü sayılarımız bilinçli olarak bazı cezaevi yöneticileri tarafından bekletilerek toplatma kararları çıktıktan sonra 'toplatıldı' denilerek cezaevindeki okuyucularımıza ulaşması engellendi. Bunun gibi daha bir çok baskı ile karşı karşıya kalan dergimizin dört sayısı da toplatılarak Yazı İşleri Müdürü'müz hakkında davalar açılmış, son olarak Yazı İşleri Müdürü'müz Cemal ÖZÇELİK 3 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırılarak tutuklanmıştır.

Baştan beri her sayısı tümüyle keyfi ve ön yargılı kararlarla toplatılan dergimizin üzerindeki baskıları ilerici, devrimci-demokrat, sosyalist basın üzerindeki baskılardan ayrı düşünmek mümkün değildir. Bugün baskıların eksenini seçilen ilerici, devrimci-demokrat, sosyalist basın başta olmak üzere, giderek artan bir şiddetle ve genişleyerek diğer kesimler üzerinde de yasaklama ve engellemeler gündemleşmektedir. Nitekim Milliyet Gazetesi'nin bir sayısının toplatılması, Cumhuriyet Gazetesi'nin yayının engellenmeye çalışılması, bu baskıların giderek genişlediğini somutlamaktadır.

Yasal olarak çıkan dergilerden de hemen hemen toplatılmayanların sayısı bir kaç geçmez. Emek Dünyası, Güneşe Çağrı, Yeni Öncü, Yeni Çözüm, Toplumsal Diriliş, Yeni Demokrasi, Emek'in Bayrağı, Demokrat Arkadaş ve Yeni Açılım'ın muhtelif sayıları toplatılarak dergi yöneticileri ve yazarları hakkında yüzyıllara ifade edilen hapis cezaları istenmektedir. Toplumsal Kurtuluş dergisi yöneticileri günlerce polis sorgusundan geçirildikten sonra mahkemelerde ikiyüz yılı aşkın ceza istemiyle yargılanmakta, halen de genel yayın yönetmenleriyle yazı işleri müdürleri tutuklu bulunmaktadır. İlerici, devrimci-demokrat, sosyalist basın üzerindeki bu baskıların bir parçası olarak Medya Güneşi'ne yönelen saldırılar bu genel çerçevenin dışında, ayrı ve daha bilinçli bir anlam ifade etmektedir. Bu da, Medya Güneşi'nin içeriği, ele aldığı ve dikkatleri çektiği konularda ifadesini bulmaktadır.

Evet, Medya Güneşi, 12 Eylül sürecinden bu yana ilk defa Kürt sorununu yasal düzeyde tartışılan sınırları daha da genişleterek ele alan ve ulusal demokratik hak ve özgürlükleri haykıran bir çıkış olarak emekçi kitlelerin, ulusal demokratik güçlerin gündemine girdi; bu yönüyle de ayrı bir anlam kazandı.

Medya Güneşi değişik görünüm ve mecburi iskanlara, Kürt halkını birbirine kırdırma politikası olan köy korucularının halk üzerinde estirdiği teröre, üçyüz bin kişilik özel askeri ve polisiye gücün 'eşkiya'ya karşı mücadele' adı altında sürdürdüğü

leri devlet terörüne, insanlarımızın jandarma kurşunlarıyla 'rastgele' taranıp öldürülmesine karşı legal zeminde yükselen bir haykırış olarak çıktı.

Medya Güneşi, cezaevlerinde aileleriyle Kürtçe konuşabilmek için direnen, mahkemelerde Kürtçe savunma hakkı isteyen insanlarımızın bu temel insani istemlerini 'ana dille eğitim' şiarıyla bütünleştirerek daha gür bir sesle kamuoyuna mal etmeye çalışarak yayını sürdürdü.

Medya Güneşi, sömürgeci Irak rejiminin faşist baskı ve yok etme politikalarının bir sonucu olarak 5 bin Kürt'ün bütün dünyanın gözleri önünde kimyasal silahlarla katledilişine karşı tüm nefretiyle mücadeleyi, varlığının ve devrimci sorumluluğunun bir gereği olarak görüp, dünyanın neresinde olursa olsun sömürgeci katillere karşı mücadeleyi sürdürmeye ve bunu kamuoyuna mal etmeye çalıştı.

Ve işte bütün bu nedenlerden dolayı da, Medya Güneşi, daha anlamlı bir baskıya maruz kaldı. Bu anlamlı baskı, diğer dergiler üzerinde de tüm şiddetiyle yoğunlaşan saldırıların ötesinde, dergimizin içeriğinden kaynaklanan bir anlamlılığı ifade etmektedir.

Burada önemli bir noktaya da dikkatleri çekmek istiyoruz. Dergimiz ile birlikte, son dönemlerde toplatılan bütün dergilerin hemen hemen hepsinin toplatılma gerekçeleri, sözünü ettiğimiz özel anlamda daha da somutlanmaktadır. Ulusal sorunla ilgili yazı yayınlayan tüm dergiler aynı gerekçeyle toplatılıyorsa; sorun daha bir önem kazanıyor ve dergimize yönelen saldırıların nedeni daha da netleşiyor.

Bugün legal olarak yayını sürdürülen devrimci-demokrat, sosyalist basının, diğer konularla birlikte, özellikle ulusal sorunla ilgili yasaklamalara karşı güçlerini birleştirip yoğunlaştırmaları ve bir öcü gibi yaklaşılan bu sorunun daha net tartışılması için mevzileri genişletmeleri gerektiğini düşünüyoruz. Bu birleşik güçle ileriye yönelmek, bu günün en önemli gereksinimlerindendir.

Sonuç olarak diyoruz ki; Medya Güneşi, nasıl ki baskının, zulmün ve işkencelerin en yoğun olduğu, halkımız üzerinde her türlü zorbalıkların hüküm sürdüğü koşullarda ve T.C. devleti sınırları içinde demokrasinin 'D'sinin bile mevcut olmadığını bile çıktıysa, bundan böyle de baskılara, engellemelere ve yıldırımlara göğüs gererek yoluna devam edecektir.

— "Medya Güneşi susturulamaz!..

DGM'ye siyah çelenk

İstanbul Haber Servisi — Medya Güneşi Dergisi sahibi ve Yazı İşleri Müdürü Cemal Özçelik'in bir süre önce tek oturumda tutuklanıp 3.5 yıl hapis cezasına çarptırılmasını protesto amacıyla dergi yöneticileri İstanbul DGM önüne siyah çelenk bıraktılar. Çelenkleri koyan iki kişi siyasi polis tarafından gözaltına alındı. Üzerlerinde, "Medya Güneşi susturulamaz. Cemal Özçelik serbest bırakılsın", "Sosyalist basın susturulamaz" yazılı siyah çelenkleri koyan Medya Güneşi'nden Vahit Aba, Emek Dünyası Dergisi'nden Kadir Akbaba, Siyasi Şube Müdürlüğü'ne bağlı görevlilerce gözaltına alındılar.

DGM'ye siyah çelenk
Emek Dünyası'nda çalışan iki kişi dün İstanbul Güvenlik mesisi önüne siyah çelenk koymak isterken yakalandı.

Medya Güneşi için toplantı

İstanbul Haber Servisi — Medya Güneşi Dergisi sahibi ve Yazı İşleri Müdürü Cemal Özçelik'in bir süre önce DGM cezasına çarptırılması nedeniyle...

İLERİCİ, YURTSEVER, DEVRİMCİ, DEMOKRAT KAMUOYUNA ÇAĞRI

İlerici, yurtsever, devrimci, demokrat, sosyalist basının üzerindeki yasaklar zincirinin daha katmerli ve daha anlamlı bir hal- kasi olarak, dergimizin çıkışından bu yana süregelen ve dergimizin çıkan her 4 sayısının da toplanıp, yazı işleri müdürü hakkında davalar açılmasında anlamını bulan, baskı, engelleme ve yıldır- ma politikalarına bir yenisi daha eklendi; Dergimizin Yazı İşleri Müdürü CEMAL ÖZÇELİK, 3. sayı ile ilgili açılan davanın ilk celsesinde, 3 yıl 6 ay hapis cezasına çarptırılıp, tutuklandı. Bu baskılar zincirini protesto amacıyla, 26.8.1988 tarihinde dü- zenleyeceğimiz ve SHP milletvekilleri ve yöneticileri, TAYAD, İHD gibi, D.K.Ö.'leri, Aydınlar, hukukçular, siyasi dergi yöne- ticileri ve tüm dostlarımızın katılacağı basın toplantısında, sizle- ri, sesimize ses katmaya çağırıyoruz.

MEDYA GÜNEŞİ DERGİSİ

YER: Sıraselviler Cad. BİLSAK Toplantı Salonu, Saat: 12.00

Gözetim altına alınarak ve sorgulanmak üzere Siyasi Su- gillerinin yayınına yapılan baskıyı pro- testo etmek istedik-

DGM'ye siyah çelenk

İSTANBUL'da yayımla- nan, "Medya Güneşi" ve "Emek Dünyası" dergilerin- de çalıştıklarını söyleyen iki kişi, dün İstanbul Devlet Gü- venlik Mahkemesi önüne si- yah çelenk koymak isterken yakalandı.

Gözaltına alınan ve sorgu- lanmak üzere siyasi şubeye götürülen Vahit Aba ve Ab- dülkadir Akbaba, dergileri- nin yayınına yapılan baskı- yı protesto etmek istedikle- rini söylediler.

Medya Güneşi'nde

açlık grevi

İSTANBUL (AA) — "Medya Güneşi" Dergisi çalışanları, Yazışları Müdürü Cemal Özçelik'in mahkûm edilmesini protesto için açlık grevi başlattıklarını açıkladılar. Dergi çalışanları dün bir basın toplantısı düzenleyerek şimdiye kadar çıkan 4 sayılarının da toplatıldığını belirterek sosyalist basın üzerinde baskılar bulunduğunu öne sürerek bu durumu kinadıklarını bildirdiler.

—İlerici, devrimci-demokrat, sosyalist basın susturulamaz!

—Cemal ÖZÇELİK serbest bırakılsın!"

Basın toplantımıza konuşmacı olarak katılan SHP İstanbul Milletvekili Sn.M.Ali Eren, olayın siyasi boyutunun değerlendirmesini içeren konuşmasında özetle şöyle dedi: "Sayın basın mensupları, değerli konuklar, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Arkadaşlarım!..

İşin hukuki cephesine Sn.Av.Ahmet Zeki Okçuoğlu değin- diler. Ben kısaca işin siyasi cephesi üzerinde duracağım. Kı- sa bir kaç söz o konuda söylemek istiyorum. Bana göre Medya Güneşi Yazı İşleri Müdürü'ne uygulanan bu ceza, verilen bu karar devletin mahkemesi tarafından verilmemiştir. Suç üstü hükümlerini uygulayarak bir celsede böyle bir karar veren mahkeme, ancak siyasal iktidarın mahkemesi olabilir. Bu mah- kemeyi T.C. Mahkemesi olarak kabul etmiyorum. Reddedi- yorum.

Değerli arkadaşlarım!..

Bugüne kadar kim ki Kürt sözcüğünden söz ettiyse, Kürt halkının varlığının bahsettiyse hep kıyametler koptu. Hemen insanlar sorguya çekildiler, işkence gördüler, cezalara çarptırıldılar. İşte bunlardan birisi sevgili arkadaşım Bilgesu Ere- nus; daha bir-iki ay önce gözaltındaydı, tutukluydu. Yine Yal- çın Küçük de öyle. Bundan önce yine Sn.Aziz Nesin ile Sn.M.Ali Aybar. Bu değerli aydınlarımızda Kürtler'in varlı- ğından söz ettikleri için hâlâ DGM'de yargılanmaktadırlar.

Bu anlayışı kınıyorum. Bir realiteyi yok sayarak kimse bir yere varamaz. Artık bunu görmenin, kabul etmenin, buna uy- garca, insanca yaklaşmanın zamanıdır. Siyasal iktidar böyle davranmadıkça, zulmettikçe, onları yok saydıkça karşınıtı doğuracaktır. Kürtler'i yok saymakla onları kimse yok edemez değerli arkadaşlarım. Bu bir realitedir, bir gerçektir; vardır, var olacaktır.(...)

Bugün arkadaşlarım doğu ve güneydoğuda, Irak'taki ge- lişmelerle ilgili somut, objektif bilgiler verdikleri için böyle- sine ağır cezalara çarptırılıyorlar; onlara yaşam hakkı tanını- mıyor. Artık hangi çağda yaşıyoruz? Bilgisayar çağındayız, uzay çağındayız ama biz, hâlâ burada Kürtler var mı yok mu; düşünce özgürlüğü olsun mu olmasın mı tartışması içindeyiz.

Siyasal iktidarı artık sağduyuya davet ediyorum. Siyasal ik- tidar bu tutumundan vazgeçmelidir. Vazgeçmediği takdirde asıl bölücülüğü o zaman o yapar; bölücülüğü onlar yaparlar. Bu arkadaşlarımızın hiç biri bölücülük yapmıyorlar. Gerçekle- ri yazıyorlar, doğruları söylüyorlar.(...)

Kürtler'in varlığından söz eden hiç kimse bölücü olmaz. Böyle düşünmek ilkel bir düşüncedir. Artık çağ uygarlık ça- ğıdır. Uygar olmanın zamanıdır. Biz dünyanın tüm ezilen halk- larının varlığını kabul ediyoruz, onlara saygı duyuyoruz. Mü- cadelelerinin yanında yer aldığımızı her zaman her yerde açık- lıyoruz. Bu suç falan değil değerli arkadaşlarım. Tam tersi- ne insancıl bir görevdir. Şimdilik söyleyeceklerim bu kadar; hepinize teşekkür ederim."

Toplantımıza katılan bir diğer konuşmacı ise, değerli sa- natçı, yazar ve Toplumsal Kurtuluş dergisi sahibesi Sn.Bil-

gesu Erenus idi. Erenus'un, (düşünceleri, sanatçı kişiliği ve duyarlılığının ifadesi olan) konuşması şöyle: "Değerli basın mensupları, sevgili arkadaşlarım, konuşmacıların her biri çok önemli şeyleri vurguladılar. Ben sanıyorum onları bütüncüyecek bir yandan bakmak istiyorum olaya; tekrarlamamak adına söylenenleri.

Burada bizler, toplumun en duyarlı kişileriyiz. Tabi bizden başkaları da var ama, çok çok güzel bir simge bu salonun güzelliği.

Şunu söylemek istiyorum; evet bize baskılar yapılıyor, üstümüze geliniyor ve bizler bir basın toplantısı çerçevesinde ya da kapalı salon toplantılarıyla bir araya geliyoruz; bir anlamda dertleşiyoruz. Şimdi sevgili arkadaşlarım, durum çok nettir. Bu düzenle bizim sorunumuz var. Bazı insanların bazı grupların gerçekten sorunları kalmadı bu düzenle. Onlar böyle gündelik eleştirilerle geçirmek istiyorlar günlerini. Bizim gerçekten sorunumuz var. Şimdi ben şunu önermek istiyorum; bu salonun güzelliğine önermekle ona yöneltmek istiyorum. Artık dertleşmenin ötesinde bir şeyler yapmamız gerekir. Bu da nedir? Demin arkadaşlarımdan biri de söyledi. Dağıtım, basım, ondan sonra bürolarımızın birbirine yakınlaştırılması, yapay farkların kalkması. O kadar net bir dönem yaşıyoruz ki; düzenle sorunu olan ve olmayan biçiminde bir netlik bu. Artık yapay farkların kaldırılması gerekiyor ve bizler gerçekten güç istiyorsak, güç kazanmak istiyorsak, dertleşmenin ötesinde bir yerlerde buluşmamız gerekir. Bu da bir dağıtım birliği kurmak, olanaklarımızı birbirimize açmak, bürolarımızdan yararlanmak... Sanıyorum ki bu bizi çok daha güçlü kılacak, çok daha kavgacı kılacak.

Ben şuna çok seviniyorum. Salonda belli bir yaştan üzerinde kendimi de katıyorum- insanlar var. Bu ne kadar önemli bir şey; geleneksel bir halkanın kopmadığını gösteriyor.

Sorgulamamda sevgili Kutber abla bana dedi ki; "Neden bir şarkı söylemedin, çok bekledim". Ben, bazen sözlerin bittiği bir yer var, onu biliyorum. Ve şu anda gerçekten size bir şarkı söylemek istiyorum: HALEPÇE.

Bilgesu Erenus'un bu güzel şarkısının ardından söz alan Emek Dünyası Gazetesi'nin Genel Yayın Yönetmeni ve Yazarı Sn.M.Emin Sert ise konuşmasında özetle şöyle dedi: "Sayın basın mensupları, değerli arkadaşlar! Bize, sosyalist ve ilerici yayıncılara yapılan baskılar günümüzün sorunu değil, yılların sorunu. Burjuvazi, tarihte her zaman için sosyalist güçlerin, devrimci güçlerin kendi haklarını işçi sınıfı ve emekçi halkların kurtuluş mücadelesini engelleyebilmek için susturma yoluna gitmiştir. Bu bir güç dengesidir. Sınıflar mücadelesi bir güç dengesidir. Biz ne zaman daha örgütlü, daha kararlı bir mücadele verebildiysek bu haklarımızı kullanabildik. Ne zaman ki, bizlerin güçleri dağıldı, karşımızdaki güçler -karşı devrimci güçler- daha baskın çıktı. O zaman üzerimizdeki baskılar daha da arttı. Zaman zaman, demin Bilgesu arkadaşımızın da belirttiği gibi gözlerimizle anlaşıyor. Ama, biz artık bir kere daha gözlerimizle anlaşıyoruz. Bir ortama gireceğimize inanmıyoruz. Bunun için diyoruz ki, sorunları daha farklı temellerde ele alalım. Devrimci güçler, burjuvazinin yasalarında olan hakları kullanmaktan vazgeçmemelidirler. Çünkü bu haklar bizlere bahsedilmiş haklar değildir. Bu gün 84 sonrası ilerici, devrimci yayınların, yani sosyalist güçlerin yayın alanındaki çıkışları karşısında yeni bir saldırı ortamıyla hep beraber yüz yüze kaldık. İlk başta şunu yapmaya çalıştılar; ekonomik çökertme... Sürekli

li, ardarda bir toplatma, dağıtım engellemenin... Böylece yayınları susturabileceklerini zannettiler. Ama bunun karşısında hiç bir dergi, hiç bir ilerici, devrimci dergi susmadı.(...)

Bundan 3-3,5 ay öncesinde, önce Toplumsal Kurtuluş dergisi Yazı İşleri Müdürü Felemez arkadaş tutuklandı. Yazı İşleri müdürlerinin tutuklanması başlatıldı. Onun bir aylık tutukluğunun ertesinde Toplumsal Kurtuluş dergisinin yöneticileri evlerinden alınarak toplandı. Burada başka bir oyun daha görüyoruz arkadaşlar.(...)

Yeni bir oyun da Medya Güneşi'nin sahibi ve Yazı İşleri Müdürü Cemal arkadaşımıza oynandı. Davanın daha ilk duruşmasında, savunma hakkının bile aynı duruşmada kullanılarak onun cezalandırılması yoluna gidildi. Cezayla da yetinilmedi; aynı anda tutuklanarak cezaevine kondu. Burada tabii ki özel bir sorunun çok daha önemli olduğunu vurgulamak zorundayız arkadaşlar. Türkiye'de, Kürt halkının özgürlük mücadelesinin susturulması için yeni çabalar var. Burada açıkça, emirlere uygun davranışlara gidildiğini hep birlikte görüyoruz. Bununla, artık Kürt halkının özgürlük mücadelesini, Kürt halkının varlığının ifadesini yazan yazılara dahi tahammül edemeyeceklerini gösteriyorlar. Bir örnek daha; geçtiğimiz Ağustos sayımız -Emek Dünyasının Ağustos Sayısı- yine toplatıldı. Ve sonradan yapılan soruşturmada yazara şu soruluyor:

—'Kürt halkı var mıdır?'

Arkadaş şu cevabı veriyor:

—'Ben Kürdüm zaten.'

Kendisine şu cevap veriliyor:

—'Tamam o zaman sen ceza yedin; mahkemede görüşürüz.'

Bu bir şeyin göstergesi; yeni baskıların çok daha sistemli olarak uygulanacağını. O zaman hepimize düşen çok daha farklı görevler vardır. Artık sadece kinamalarla, sadece açıklamalarla yetinmemek zorundayız. Demin Bilgesu arkadaşımızın da belirttiği gibi, daha ortak davranışlara yönelmek bizim için kaçınılmazdır. Gerekirse ortak yazı işleri müdürü bulmak, bir derginin yazı işleri müdürüne bırakmamak suçları. Çünkü bunlar çeşitli oyunlar yapıyorlar. Medya Güneşi'ne oynanan da buydu. Çünkü, arkadaşlarımızın dergilerinin sahibi ile yazı işleri müdürü aynı kişiydi. Onun cezaevine konulması ve ceza verilmesiyle de Medya Güneşi'nin hukuken çıkması engellenmek istendi. Bu oyunları bozabilmek için, hep bir arada çok daha farklı ve ileri örgütlenmelere git-

mek zorundayız arkadaşlar. Ben, pek çok derginin, pek çok sosyalist yayın organlarının görüşlerini de dile getirdiğime inanarak şunları ifade etmek istiyorum:

Artık bizler, Türkiye’de asimilasyon politikasına karşı çok açık ve net tutumlar almak zorundayız. Türkiye’de asimilasyon politikasına müsaade etmeyeceğiz. Asimilasyon politikasını lanetleyeceğiz. Cezaevlerinde Kürtçe konuşma hakkını, sanıkların Kürtçe savunma haklarını açıkça savunmak ve bu yolda güçlerimizi birleştirmek zorundayız. Kürt halkını birbirine kırdırma politikası olan köy koruculuğunun bir an önce kaldırılması için kampanyaları genişletmek zorundayız. Kürtçe yayın yasağını tanımamak zorundayız. Bu, bütün dünyada uygulanan en vahşi şey olan insanların ana dilini kullanma hakkının engellenmesidir. Kürtçe yayın yasağı artık kalkmalıdır. Ama bu, tek bir devrimci çevrenin yapacağı şeyler değildir. Buna bütün sosyalistler, bütün devrimciler omuz omuza çalışarak bu yasağı kırabilirler. Yine diyorum ki; ulusların ayrılma hakkı dahil, kendi kaderlerini tayin haklarını savunmakta kararlı olacağız. Biz, bu kararlılığımızı yayınlarımızda, gerekirse ortak çıkaracağımız yayınlarda dile getirmek ve göstermek zorundayız. Biz bunları yapmadığımız müddetçe, karşı tarafın baskısı, tek tek hepimizi avlayacaktır. Bunun için, bu konuda girişimleri şimdiden başlatmalıyız. Artık adımlarımızı daha ileri, daha üst hedeflere doğru yönleltmeliyiz diyorum. Hepinize teşekkürler.”

Kampanyamızın ikinci halkasını dergimiz çalışanlarının başlattığı açlık grevi oluşturdu. Açlık grevini yapmamızdaki esas amaç, okuyucularımız ve demokratik kamuoyu ile daha iyi, sağlıklı bir ilişki ve diyalog sağlayabilmek, arkadaşlarımız Cemal ÖZÇELİK’in cezalandırılıp tutuklanmasını protesto edip, bu protestoya daha geniş çevreleri katabilmektir. Nitekim açlık grevi boyunca, bizleri ziyarete gelenler ile dayanışmamız da bunu açık bir şekilde somutladı. Yani, açlık grevimiz bizler için güç kaybı değil, güç toparlaması oldu desek yerindedir. Diyarbakır temsilcimiz ile İstanbul büromuzdan dört arkadaşın katılımıyla, su ve sigara dışında hiç bir şey alınmaması koşuluyla başlayan açlık grevimizi dergimizin bürosunda yaptığımız basın toplantısıyla başlattık. Basın toplantısında yapılan açıklamada “sömürgecilğe, faşizme, emperyalizme, yerel işbirlikçi ve gericiğe karşı yükselen sesimiz, Medya Güneşi’nin sahibi ve Yazı İşleri Müdürü Cemal ÖZÇELİK’in haksız bir şekilde cezalandırılıp tutuklanmasını protesto etmek için açlık grevine giriyoruz,” denilerek, bütün ilerici, yurtsever, devrimci-demokrat kamuoyunu bizleri desteklemeye, Cemal ÖZÇELİK’in serbest bırakılması için sesimize ses katmaya çağırıldı.

Daha önce belirlediğimiz şekliyle açlık grevimiz pazartesi gününden perşembe gününe kadar sürdü. Son gün açlık grevinde bulunan arkadaşların sayısı 10 idi. Açlık grevimiz boyunca bizleri ziyarete gelen dostlarla, dergimiz üzerindeki baskılar, Yazı İşleri Müdürü’ müze yönelik haksız uygulama ve Güney Kürdistan’daki soykırım ile, buna karşı alınması gereken tutumlar üzerine yoğun sohbetlerimiz oldu. Özellikle bizleri ziyarete gelen siyasi dergi yöneticileriyle bu konuda Halepçe katliamındaki gibi suskun ve tavırsız kalınmaması doğrultusunda sohbetlerimiz yoğunlaştı. 4 günlük grev boyunca bizleri ziyarete gelen, bizleri destekleyen Gelenek, Yeni Çözüm, Güneşe Çağrı, Toplumsal Kurtuluş, Toplumsal Diriliş, Yeni Açılım, Nam Yayıncılık, Yeni Öncü, Yeni Aşama, Sorun, Demokrat Arkadaş, Gençlik Dünyası, Görüş, Sınıf Bi-

linci, Emek’in Bayrağı, Yeni Demokresi, İşçi Dünyası, Ekonomist, S.F.Kaktüs ve özellikle kampanyamıza katılarak bize güç veren Emek Dünyası’na, ayrıca çağdaş avukatların baro başkan adaylarından M.Kaya Canpolat, Genel Hizmet-İş Sendikası’ndan Sait Üner ve Mehmet Şenol, Deri-İş Sendikası’ndan Munzur Pekgüleç, Mehmet Kılıçarslan ve İbrahim Kızıltan’a, Tez Koop-İş Sendikası’ndan Veysel Cingöz’e, okuyucularımıza, değişik iş kollarından bizleri ziyaret ederek destek veren işçi gruplarına ve pazar esnafı dostlarımıza dayanışmalarından dolayı teşekkür ederiz.

Açlık grevimizin son günü, “Medya Güneşi Susturulamaz”, “Cemal Özçelik Serbest Bırakılsın” kampanyamızın önemli halkası olan DGM’nin önüne çelenk konulması eylemini gerçekleştirdik.

Çelenk koyma protestosunu, Emek Dünyası Gazetesi çalışanlarıyla birlikte gerçekleştirdik. 1 Eylül günü, saat 11 sıralarında 40 kişiye yakın bir grupla Gülhane Parkı önünde toplanıldıktan sonra dergimiz çalışanlarından Vahit Aba ile Emek Dünyası’ndan Kadir Akbaba arkadaşlarımız, önceden hazırlanan çelenkleri DGM’nin önüne bıraktılar. Bıraktıktan sonra, orada bulunan polislerce hemen gözaltına alındılar. Orada toplanan 40’a yakın arkadaş da alkışlarla yavaş yavaş dağıldılar. Çelenk bırakıldıktan sonra dergimiz ve Emek Dünyası ortak bir basın açıklaması yaptılar. Açıklamada şunlar dile getirildi:

—İlerici-Devrimci yayınlar ve yazarlar ile yöneticileri üzerindeki baskıları protesto ediyoruz.

— Cemal Özçelik derhal serbest bırakılmalıdır.

— Yayın toplatmalara son verilmelidir.

— Davalarla DGM’lerde bakılmasına son verilmelidir.

İlerici-Devrimci yayınlara baskıya yönelik olarak sürdürülen sürekli toplatmalar, artık tutuklamalara dönüşmüştür.

Ankara’da DGM tarafından Toplumsal Kurtuluş dergisi yöneticileri ve yazarları Bilgesu Erenus, Yalçın Küçük, İlhan Akalın, Orhan Gökdemir ve Av.Hüsnü Öndül günlerce gözaltında tutulduktan sonra, Ankara DGM’since Bilgesu Erenus haricindekiler, tutuklanarak cezaevlerine atılmışlardır. DGM Savcılığı, artık Basın Yasası’nı da hiçe sayarak yazılardan yazar ve Yazı İşleri Müdürleri ile beraber, tüm Yazı Kurulu’nu sorumlu tutmak istemiş ama arzusunu gerçek-

leştirememiştir. Geçtiğimiz günlerde yapılan duruşmada 2 yazar daha tahliye edilmesine rağmen yazı işleri müdürlerinin tutuklulukları sürmektedir.

İstanbul DGM'si de artık basın davalarında cezalandırmaya başlamış, VARDİYA gazetesi sahibi ve yazı işleri müdürü 14.5 yıl hapse çarptırılmışlardır.

Yine İstanbul DGM'sinde 18 Ağustos'ta yapılan duruşmasında MEDYA GÜNEŞİ dergisi sahibi Cemal Özçelik, aynı zamanda Yazı İşleri Müdürlüğü'nü de yürüttüğü dergisinin 3. sayısından dolayı 3.5 yıl hapse çarptırılmıştır. Davanın ilk celsesinde verilen bu ceza, hukuk açısından da düşündürücüdür. Aynı zamanda, basın davalarında uygulanan teamüle de aykırı olarak, Yazı İşleri Müdürü Cemal Özçelik derhal tutuklanarak cezaevine konulmuştur. Halen Sağmalcılar Cezaevi'nde tutuklu bulunmaktadır. Davası Yargıtay'da incelenerek olan bir yazı işleri müdürünün

derhal tutuklanması, basın davalarında görülmedik bir uygulamadır.

DGM bu uygulamasıyla MEDYA GÜNEŞİ dergisini fiilen kapatmak ister bir durumdadır. Bu derginin üzerindeki bu baskıların temel nedeninin 1980 sonrasında Kürt sosyalistlerinin çıkardığı bir yasal yayın olmasıdır. Mazlum halkın sorunlarını inatla işlemesidir.

Bizler genel olarak ilerici-devrimci basına yönelik bu baskıları, toplatma tutuklamaları, özel olarak da MEDYA GÜNEŞİ'ni kapatma çabalarına yönelik Cemal Özçelik'in hapis cezasına çarptırılması ve tutuklanmasını protesto ediyoruz. DGM önüne bu siyah çelenkleri de kınamamızı dile getirmek için bırakıyoruz.

MEDYA GÜNEŞİ dergisi sahibi Cemal Özçelik serbest bırakılana kadar da bu protestolarımızı sürdüreceğiz..."

HAYKIR ACINI EY HALK

Haykır acını ey halk. başeğme haykır..!
Bir yol kavşağındasın ve ancak yaraların haykırışlarla onarılır..

Bir yol kavşağındasın ve senin değişmek için çırpınıyor kaderin.
Kuşan alnında biriken o kara teri, sırtında şakırdayan kırıbaçı kopar soluk al, ışılat o mazlum yüreğini; bak, korlaştı acıların, kozalandı ey halk, parçala şu nankör suskunluğu başkaldır artık...

Sevginin ve öfkenin uğultusunu bağrına vura vura taşıırken sâna karşılık gözetmiyor o gencecik insanlar; ne barbarın tehdidi ne dişleri kıran elektrik dalga dalga yayılan o rüzgârı durdurabilir.. Bu direniş senin için ey halk; bu çığlık, senin kollarınla yıkılsın şu köhne dünya ve coşkuyla yeniden kurulsun diye çınlatıyor hayatı..

Bir yol kavşağındasın, fakat mutlaka değişecek kaderin.
Bunu bekliyor ıslak çukurlarda üşüyen şu yoksul çocuk, bunu bekliyor gözleri kurutulmuş analar, bunu bekliyor zincirin oyduğu bilek, bunu bekliyor açlık, kuraklık, ılık ılık akan kan; bunun için en genç yerimizi ölümle tanıştırdık...
Kuşan kendini artık, biraz da gövdeni yüreğinle kırbaçla; ey halk, haykır acını bu kara dumanı dağıt...

NIHAT BEHRAM / 977

● **CEMAL ÖZÇELİK İLE DAYANIŞMAYI YÜKSELTELİM!**

● **ÖZGÜRLÜĞÜNE KAVUŞMASI İÇİN ÇABALARIMIZI YOĞUNLAŞTIRALIM!**

● **MEKTUPLARIMIZLA ONUNLA BAĞLARIMIZI GÜÇLENDİRELİM!**

Cemal ÖZÇELİK'in Adresi: SAĞMALCILAR ÖZEL TİP CEZAEVİ K BLOK

BAYRAMPAŞA/İST.

12 EYLÜL DOSYASI

Behram ARDA

NEDENLERİ, YAPTIKLARI VE SONUÇLARI İLE ASKERİ DARBENİN GENEL BİR DEĞERLENDİRİLMESİ

İşbirlikçi, tekelci burjuvazi ve emperyalizmin onay ve desteği ile çıkarları doğrultusunda 12 Eylül 1980'de "emir ve komuta zinciri içinde" gerçekleştirilen askeri darbenin 8. yılını geride bırakırken, son 8 yılda ekonomik, toplumsal ve siyasal alanlarda yapılanlarla biçimlendirilen rejim. Tüm "demokrasiye geçtik" türünden yalan ve demagojilere rağmen genel niteliğini koruyor. Dün askeri elbiselerle ülkeyi yönetenler, bugün kıyafet değişikliği ile yine işbaşındadırlar. Yargı ve yasamanın yürütmeye bağımlı olduğu ve yürütmenin de beş kişilik MGK denilen "kurul"un yapısında ifadesini bulduğu bir dönemde, toplumun ezici çoğunluğunun iradesini hiçe sayarak düzenlenen "yasal mevzuat", "demoklesin kılıcı" gibi halklarımızın başında duruyor. Devlet, bir avuç yerli ve uluslararası tekel yararına başta ekonomi olmak üzere yaşamın tüm alanlarına müdahalede bulunuyor; Türk ekonomisini uluslararası kapitalist işbölümüne uygun bir biçimde yapılandırmayı sürdürüyor. ABD ve NATO'nun "yaşamsal çıkarları" doğrultusunda üslenilen bölge jandarmalığı, gelişen sürecin gereklerine uygun bir anlayışla daha "ustaca" yerine getiriliyor. Görünüşteki "yumuşama"nın sahteliği, sola karşı sürekli gündemde tutulan "operasyon" ve yıldırma politikaları ve Kürt halkına karşı gün geçtikçe daha da geliştirilip sistemleştirilen "bölge valiliği", "köy koruculuğu" muhbir ve işbirlikçi ağıyla sürdürülen yıldırma ve sindirme uygulamaları ile tuzla buz oluyor.

Yani hangi açıdan ele alırsak alalım, rejimdeki aşınmalara, ulusal ve toplumsal muhalefetin gelişip güçlenmesinin etkisiyle yaratılan fiili durumlara, düzenin yapısal bunalım ve rejimin başarısızlıklarından kaynaklanan istikrarsızlıklara rağmen Türkiye'deki mevcut rejim, askeri darbeden sonra kurumlaştırılan rejimdir ve "sivil" görüntünün göreceli olarak artmasından başka, nitelik açısından hiçbir fark yoktur. Bu "sivil" görüntü, kendi ülkelerindeki demokratik kamuoyunun baskısıyla bir dönem 12 Eylül'e "sert" eleştiriler yönelten Avrupa'nın emperyalist ülke hükümetlerine rahat bir nefes aldırılmıştır, ama halklarımız ve uluslararası dostları değişenin sadece görüntü olduğunun bilincindedirler.

Ne var ki, baştan beri arkasındaki yerli ve uluslararası tekelci odaklara "altın yıllar" yaşatan 12 Eylül rejiminin bilimsel literatürdeki tanımlanması konusunda farklı nedenlerle de olsa komünist, devrimci demokrat ve yurtsever güçlerin ezici çoğunluğu "faşizm" belirlenmesinde görüş birliği sağlamış olsalar da genel bir görüş birliği sağlanamadı. Dün gerçek yüzünü maskelemek için 12 Eylül rejiminin MHP ve yan örgütlerine karşı aldığı tavır, askeri darbenin nitelendirilmesinde yanlışlara yol açarken, günümüzde ise çerçevesi 12 Eylül yasalarıyla çizilmiş "demokratikleşme" görüntüsü, yanlışlara "gerekçe" olabiliyor. Tabii ki yanlışlar sadece bu iki gelişmeden kaynaklanmıyor. Faşizm ve askeri diktatörlüklere ilişkin bilimsel sosyalist görüşlerin sağ ve sol yorumları da 12 Eylül rejiminin sınıfsal niteliği konusunda temel yanlışlara yol açıyor.

Askeri darbenin nitelendirilmesine ilişkin tartışmaları, genel hatlarıyla değerlendirmekte yarar var. Çünkü herhangi bir rejime ilişkin nitelendirme, rejime karşı verilecek mücadele perspektif ve taktiklerine doğrudan etkide bulunduğu için 12 Eylül rejiminin doğru tanımlanmasının önemi büyüktür. 12 Eylül'e ilişkin yayınlanan kitaplar ve ortaya çıkan toplu sonuçlar, rejimin niteliği konusunda hiçbir kuşkuya yer bırakmayacak bir şekilde genel bir görüş birliğine yol açmalıydı, ama "dediğim dedik" anlayışı ile sorunlara yaklaşıldığı için eski "nakaratlar" söylenmeye devam ediliyor.

Rejimi nitelendirmede, MHP'nin kurmaylarından ve "Türk-İslam Sentezi"nin ideologlarından A.O. Güner'in mahkemelerde söylediği "fikirlerimiz iktidarda, biz ise hapisteyiz" biçimindeki itiraflar, önemli bir "ipucu" olmasına karşın solun belli bir kesimi rejime "askeri diktatörlük", "Bonapartist", "askersel devirme" ve "bürokratik askeri diktatörlük" demeyi sürdürdü. "Sürekli faşizm" tanımlamasını yıllardır yapan kesimler için ise burjuva diktatörlüğünün mevcut egemenlik biçiminde bir değişiklik yoktu, sadece "yöntem" değişmişti, kapalı faşizm yerine "açık" faşizm gelmişti.

12 Eylül'den önce, kısıtlı burjuva demokrasisine bile tahammülü olmayan koyu bir siyasal gericiliğin hüküm sürdüğü doğrudur, ancak 12 Eylül'ün T.C.'ye yeni bir biçim vermek amacıyla yapıldığı da gözardı edilemezdi. Çünkü tekelci sermaye ve emperyalizmin istemleri, 12 Eylül öncesi bir statü ile yerine getirilemiyordu. Son Demirel hükümeti bu istemleri kabul edip programlaştırmasına rağmen gerçeklerini pratikte yerine getiremiyordu. Hazırlıkları uzun bir süredir yapılan askeri darbe işte bu aşamada yürürlüğe sokuldu. Ve gerçekleştirilen "12 Eylül devletin yeniden kurulması devri"⁽¹⁾ oldu. 12 Eylül, burjuvazi arasındaki kışımalardan yararlanan bir avuç generalin yönetime el koyması olan ve daha çok tekelci sermayenin tam egemenlik kuramadığı ülkelerde görülebilecek "Bonapartizm" olamazdı, çünkü Türkiye'de tekelci sermayenin egemenliği vardı ve darbeye bu kesimlerin onayıyla ulusal ve toplumsal muhalefete karşı yapılmıştı. Tekelci sermayenin zayıf olduğu ve gelişen ulusal ve sınıfsal muhalefete karşı işbirlikçi burjuvazi başta olmak üzere büyük toprak sahipleri ve diğer bazı burjuva kesimlerin bir "balyoz" hareketinde hemfikir oldukları Latin Amerika ve benzeri ülkelerde gerçekleştirilen askeri darbelerle 12 Eylül darbesi özdeş tutulamaz. 12 Eylül darbesinin sınıfsal tabanı, faşist olmayan askeri darbelerle göre daha dardır, bırakalım burjuva kesimlerin ezici çoğunluğunu, tekelci burjuvazinin tüm kanatlarını bile kapsamıyor; uluslararası kapitalist işbölümü sonucu Türkiye için uygun görülen "ihracata dönük kalkınma" modelinin uygulanmasından çıkarı olan kesimleri kapsıyor. Ve 12 Eylül, siyasal gericiliğin bile çözüm getiremediği sorunları "çözme" amacıyla gündeme getirildi. Hiç kuşkusuz 12 Eylül'de bir askeri darbedir ve bu yönüyle "faşist" olarak değerlendirilmeyen "askeri diktatörlükler"e benzemektedir, fakat nitelik olarak ayrı bir kategoride değerlendirilmesi gerekiyor. **Tekelci sermayenin kesin egemenliğinin olduğu, bu egemenliğin tekelci sermayenin genel eğilimi olan siyasal gericilikle dahi sürdürülemediği, on yıllardır NATO üyesi olan bir ülkenin ordusunun "emir ve komuta zinciri içinde" gerçekleştirdiği, darbe sonrasında yıllardır "otoriter" bir yönetim çığırtkanlığı yapan yerli ve uluslararası tekellerin derin bir "ohhh..." çektiği bir ülkede yapılan askeri darbenin "Bonapartist" veya klasik biçimleriyle "askeri diktatörlük" olarak değerlendirilmeyeceği, bilimsel literatür tanımlamayla "faşizm" olarak değerlendirilmesi gerektiği açıktır.** Nitekim Kemalistliğiyle övünen İ.Selçuk bile geçtiğimiz yıl yaptığı "12 Eylül faşizmi" tanımlamasını daha da açma gereğini duyarak şöyle demektedir: "Bir ülkede askeri darbeye hükümeti devirerek siyasal iktidarı eline geçiren subaylar kuruluna siyasal bilim sözlüğünde 'cunta' denir.

"12 Eylül askeri darbesiyle Türkiye'de iktidara el koyan MGK (Milli Güvenlik Kurulu) doğaldır ki cunta idi...

"Nasıl bir yönetimdi bu?"

"MGK yönetiminin siyasal bilim sözlüğündeki karşılığı 'faşizm'dir; kısa tanımıyla "sermaye diktası"dır. Bu dönemde faşizm, yalnız 'uygulama' olarak kalmadı; bütün yasalar elden geçirilerek demokrasiye kapalı bir hukuk düzeni oluşturuldu."⁽²⁾

12 Eylül Cuntası'nın MHP ile aynı "ölküler"i paylaştığını, Türkiye'nin 3 Kasım 1980'de Evren'e gönderdiği mektubunda da anlamak mümkündür. Mektubunda; "zat-ı alifnizin 12 Eylül günü ve daha sonraları vezir bir şekilde ortaya koyduğunuz milliyetçi, Atatürk'çü görüş ve ilkeler"i kendilerinin de yıllarca siyasetini yaptıklarını belirten Türkiye, devamla şunları söylüyor: 12 Eylül gününden bu yana vaki beyanlarınız, bizim de yıllardır savunmaya çalıştığımız ve bundan sonra da her şart altında savunmaya devam edeceğimiz düşüncelerin değişik bir üslupla teyidi niteliğindedir. Milletimizin geleceği hesabına bundan memnunum."⁽³⁾ Türk tekelci sermayesinin, "medarı iftihar"ı V. Koç'un 3 Ekim 1980'de Evren'e gönderdiği mektupta ise "Nelere Dikkat Edilmeli". başlığı altında sonradan tek yerine getirilen "istemler" daha doğrusu "emirler" iletilerek 12 Eylül'ün başarısının "milletin tek ümidi olduğu" inancı vurgulanıyordu. Mektupta, "faşist ordu iktidara geldi, kapitalistlerle birleşerek, Türk işçisini istismar ediyor" gibisinden "iftira"lara karşı nelerin yapılabileceği de belirtiliyor.⁽⁴⁾ TUSİAD, TİSK ve TOB gibi sermaye örgütleri 12 Eylül'ün sağladığı "istikrar"a fırsat buldukça methiyeleler dizdiler. Hatta TİSK Başkanı H.Narin daha da ileri giderek, "20 yıldır biz ağladık, işçiler güldü... Şimdi gülme sırası bizde" dedi. H.Narin'in bahsettiği 20 yılda da işçiler gülmemişti ve işverenler de ağlamamıştı. O dönemde de tekelci sermayenin güldüğü açıktır, ama onlar "bayırlıcasına gülmek" istiyorlardı ve 12 Eylül bunu sağladı.

Dönemin NATO Başkomutanı B.Rogers; "Kenan Evren: "ülkesini doğru yola götürüyor".. Evren, Türkiye'nin sorunlarını biliyor ve bunları çözmeye çalışıyor. Yapılması gerekenleri yapıyor. Diğer ülkelerin biraz sabırlı olmaları ve Türkiye'ye zaman tanımları gerekir."⁽⁵⁾ diyerek askeri darbenin savunuculuğunu yaparken, dönemin ABD Başkanı Carter ise 12 Eylül'e ilişkin ilk tepkisinin ne olduğu biçimindeki bir soruya verdiği cevapta şunları söylemişti: "Bu girişimin (12 Eylül darbesi -BA) bölgede şiddetle ihtiyacı duyulan istikrara doğru ilk adım olduğunu düşünüyorum. Bugün de bu kanıdayım." Carter'in, "bölgede şid-

dette ihtiyaç duyulan istikrar"dan kastı şuydu: "12 Eylül hareketinden önce Türkiye'nin durumu savunma açısından tehlike arz ediyordu. Afganistan'ın işgal edilmesi ve İran Monarşisi'nin devrilmesinden sonra Türkiye'deki bu istikrar hareketi içimizi ferahlatmıştı."⁽⁶⁾

Görüldüğü gibi, T.C.'yi "koruma ve kollama" adı altında yapılan darbe Türkes'le aynı "ölküler"i paylaşıyor. V.Koç'un "ümidi" oluyor ve ABD Başkanı'nın içini ferahlatıyor; bayılırcasına gülen teknelci sermaye sözcülerinin ağızları kulaklarına yetiyor. Tüm bunlardan kimi kurtarmak için darbenin yapıldığını anlamak zor olmasa gerekir. Buna rağmen "Bonapartist" veya "askeri diktatörlük" tanımlamalarında bulunanlara, konuyla ilgili bilimsel sosyalist görüşleri ve farklı deneyimleri tekrar tekrar gözden geçirmekten başka söylenecek pek söz kalmıyor. Son sekiz yılda yapılanlar ve söylenenler o kadar açıktır ki, Kemalistlik adına ortaya çıkan bazı çevreleri bile "açık" tutum almayla zorlamıştır.

Emperyalizme bağımlı Türk teknelci kapitalizminin ekonomik, toplumsal ve siyasal bunalımlarının faturasını halklarımıza yüklemek; Türk ekonomisini uluslararası kapitalist işbölümünün gereklerine uyarlamak; devrimin nesnel koşullarının oluşması yönünde gelişip güçlenen ulusal ve toplumsal mücadeleyi yenilgiye uğratarak boğmak; özellikle NATO ve ABD'nin bölgemize yönelik plân ve politikaların jandarmalığını yapmak gibi nedenlerle yapılan darbenin değerlendirilmesine ilişkin onlarca kitap yayınlanmasına rağmen, darbenin gerçek niteliği ve tüm yapıların dile getirilmesi açısından "yasal" bir çok engel vardır. Süreçle gelişen ulusal ve sınıfsal mücadele ile bunların birer birer aşılabacağına ve aşılması gerektiğine, 12 Eylül'ün tüm sonuçlarıyla tarihsel gelişim sürecine uygun yerine oturtulacağına inanıyoruz. Baskı, zulüm ve aşırı sömürü dolu bir "karanlık yıl"ı geride bırakırken sorunun daha iyi anlaşılması için 12 Eylül darbesinin nedenleri, yaptıkları ve sonuçlarıyla genel bir değerlendirilmesini gerekli görüyoruz.

EMPERYALİZM VE YERLİ İŞBİRLİKÇİLERİ "SON ÇARE"Yİ DARBEYE BAŞVURMAKTA BULDULAR

Emperyalizme bağımlılık sürecinde oluşan Türk teknelci kapitalizminin bunalımları hiç bir zaman dinmedi. Çünkü bunalımlar yapısal ve emperyalizme bağımlı kalındığı sürece -ki Türkiye benzeri ölkelerde kapitalist sosyo-ekonomik yapı içinde kalındığı sürece bağımlılık ölçüleri bazı ufak tefek değişiklikler gösterse de bağımlılıktan kurtulmak mümkün değil- de bunalımlar aşılmaz. Ayrıca emperyalizme bağımlılık nedeniyle kapitalist-emperyalist sistemin bunalımları da doğrudan bağımlı ölkeye yansır. Bağımlı ölkeler teknelci sermayesinin emperyalist metropollerdekine göre zayıflığı, sınıfsal mücadeleyi reformizme doğru saptıran "sosyal refahı" sağlamaya yetmez. Dolayısıyla sınıfsal mücadele daha keskin ve sıcaktır. Sınıfsal uyanış, rahatlıkla "ekonomik gelişme"yi aşabilir ve zayıf halkayı en uygun yerinden koparabilir. Darbecilerin de söyledikleri gibi "sosyal uyanış" ekonomik gelişmeyi aşacağı için 12 Mart darbesi yapıldı ve "son Türk devleti" kurtarıldı. 12 Mart faşizm döneminde anayasa dahil birçok değişiklik yapıldı, ama değişik nedenlerle cunta, emperyalizm ve Türk teknelci sermayenin içini tam "ferahlatma"dan çekilip gitmek zorunda kaldığı için "görev" yarıda kalmıştı. Hele 1973'ten sonra ulusal ve toplumsal muhalefetin gösterdiği gelişmeler, teknelci sermayeyi derin derin düşündürmeye itiyordu. 1970'li yılların ilk yarısının sonlarına gelindiğinde işçi sınıfı ve emekçi halk hareketlerindeki toparlanma, çok bariz bir biçimde gözle görülmüyordu. Kürt ulusal muhalefeti, TKDP, DDKO deneyimleri ile 1975 Güney Kürdistan yenilgisinden dersler çıkararak örgütlenme çalışmalarını hızla sürdürüyordu; legal ve illegal yayınlar çıkmaya başlıyordu. Bilimsel sosyalizmi kılavuz edinen parti ve örgütler kuruluyordu. Açıkça söylemek gerekirse Kürt ulusal muhalefeti, son Dersim isyanından sonra hem nitelik, hem de nicelik olarak aşamalar kaydediyordu.

Emperyalizm ve yerli teknelci sermaye, "yılanın başını küçükken ezmek" için bir taraftan, 12 Mart öncesinde de kullanılmış devlet destekli "sivil" faşist terörü kullanırken

öte yandan da MC hükümetleri eliyle siyasal gericiği geliştirip kurumsallaştırıyordu. Tüm bunlar, ulusal ve toplumsal muhalefetin sendikalarda, mesleki kitle örgütlerinde, okullarda, işyerlerinde köylülük içinde, kısacası işçi sınıfı ve emekçi kitleler içinde etkinlik kurmasını engellemeyemedi. 1976 1 Mayıs'ı ve izleyen mitingler teknelci sermayenin yükreklerine korku saldı ve bu korkuyla 1 Mayıs 1977'de tezgahlanan provakasyon ile bilinen katliam gerçekleştirildi. 12 Mart'ın yarıda bıraktığı "görev"leri yerine getirecek ve devrimin nesnel koşullarının olgunlaşmasına doğru gelişme kaydeden ulusal ve toplumsal uyanışı boğacak yeni bir askeri darbe düşüncesi işte böylesi koşullarda gelişti.

Öte yandan devrimci muhalefetin gücü, uluslararası kapitalist işbölümüne uygun olarak IMF, Dünya Bankası ve OECD gibi emperyalist mali kuruluşlarının önerdiği ve TİSK, TÜSİAD ve MESS gibi yerli sermaye örgütlerinin borzancılığı yaptırdığı "ihracata dönük kalkınma" modelinin uygulanmasını engelliyordu. Ecevit hükümetine bile 1979 yılında "Ekonomiyi Güçlendirme Programı" ile kabul ettirilen IMF reçeteleri, sonuç vermiyordu. Teknelci sermaye sözcüleri, yaşanan bunalımların sorumluları olarak başta "komünizm ve bölücülük" olmak üzere "ideolojik grevler" yapan "astronomik ücretler" talep eden demokratik kitle ve sınıf sendikacılığını gösteriyorlardı. Sonradan 24 Ocak Kararları'nın MACar asıllı mimarı olarak adlandırılan B.Balassa'nın 1979'da Meban'ın düzenlediği bir seminere sunduğu tebliğde ifade ettiği "petro-kimya, demir-çelik gibi yatırım malları Türkiye'ye göre değildi. Türkiye özellikle hammaddesi bol, emeğin bol ve ucuz olduğu dayanıklı/dayanaksız tüketim malları üretiminde yoğunlaşmalı, turizmi geliştirmeli, ara malları üretiminde de ucuz ve bol emeğinden yararlanarak dünya piyasasına dönük fason üretim yapmalıydı."⁽⁷⁾ biçimindeki modelin uygulanması için öncelikle iç talebi kısmak gerekiyordu. Bunun da yolu alım gücünün düşürülmesinden geçiyordu. Ücretler ve sendikal hakların "makul" düzeyde tutulmasını gerektiren bu modelin önünde de "komünizm ve bölücülük" engeli

çıkiyordu. Dönemin MESS Başkanı olan T.Özal, Haziran 1979 tarihinde Ege Sanayi Odası'nca düzenlenen bir toplantıda yaptığı bir konuşmada; "Türkiye tarihinin en kritik günlerini yaşamaktadır" diyerek gerekli önlemlerin alınmasını istemişti.⁽⁸⁾

14 Ekim 1979 ara seçimlerinden sonra kurulan MHP ve MSP destekli AP hükümeti, 12 Eylül darbesinden sonra uygulama olanaklarına kavuşan gerekli ekonomik, toplumsal ve siyasal "önlemler"i kabul etti. Fakat parlamento aritmetiği ve devrimci muhalefetin mücadelesi, istenilen adımların atılmasını yine engelliyordu. K.Maraş katliamından sonra ilan edilen sıkıyönetim de devrimci muhalefeti "yola" getiremiyordu. 1979 sonlarında ordunun kuvvet komutanları ile Genelkurmay Başkanı, bir "muhtıra" verdiler. Amaç, darbenin "meşru" zeminini kamuoyuna yönelik girişimlerle oluşturmaktı. 24 Ocak 1980'de ilan edilen ve bir dizi toplumsal ve siyasal "önlemi"de gerektiren "ekonomik önlemler paketi"nin mevcut yasalara bağlı kalınarak yerine getirilemeyeceğini Latin Amerika'daki örnekler gösteriyordu. CHP-AP yakınlaşması, gereken sonuçları ortaya çıkarmadığı gibi, Cumhurbaşkanı seçimleri parlamentoda kilitlendi. Zamlar nedeniyle sendikaların ücret taleplerini yüksek tutmaları, uyuşmazlıklara yol açtı; grev ve direnişler birbirini izledi. İşçi sınıfına direnmekten başka bir yol bırakılmıyordu. TİSK'in hesaplamalarına göre, 1980'de grevde geçen işgünü sayısı 6,5 milyonu aştı. Buna grev kararı hükümetçe ertelenen 120 bin işçi ile toplu iş sözleşmesi dönemi sona ermekte olan yüzbinlerce işçinin durumu da eklenince tekelci sermayenin nasıl bir "tehlike" ile karşı karşıya olduğunu anlamak mümkündür. Koç ve Sabancı gibi para babaları açıkça tehditler savurmaya başladılar. G.Kurmay Başkanı, tekelci sermaye temsilcileriyle paralel "açıklama"larda bulundu.

Zaten gizli-açık faşist terör örgütleri aracılığıyla estirilen terör ve Çorum, Sivas, Malatya, K.Maraş, Elazığ vb. illerde bizzat devlet "sivil" faşist hareketin işbirliği ile tezgâhlanan provakasyonlarla askeri bir darbenin ortamı büyük

ölçüde hazırlanmıştı. AP hükümeti uygulamaları ile darbenin zeminini döşedi. Bilindiği üzere faşist terörün en büyük koruyuculuğunu AP yapıyordu ve Demirel'in "bana milliyetçiler suç işliyor dedirtiremezsiniz" sözü bunun açık kanıtıydı. Tabii ki, devlet destekli faşist terör ve provakasyonların amacı salt askeri bir darbenin ortamını hazırlamak değildi. Bu, madalyonun bir yüzüydü. Diğer yüzü ise, ulusal ve toplumsal muhalefeti yıldırmak ve sindirmek yoluyla güçten düşürerek geriletmektir. Ülke adım adım askeri bir darbeye sürüklenirken, devrimci muhalefet, teknelci kapitalizmin bunalımlarının gerektirdiği "önlemleri" yaşama geçirilecek boyutlarda geriletilebilseydi, darbeye gerek kalmayacaktı. Geriletilemediği için devrimci muhalefete karşı bir karşı-devrim hareketi tezgâhlandı.

Türkiye'nin içinde bulunduğu durum, Afganistan ve İran devrimleriyle bölgede oluşan boşluğun tekrar emperyalizm lehine doldurulmasını da engelliyordu. Yeni bir CENTO'nun oluşması ve pratikte bu işlevi yerine getirebilecek "gayri resmi bir pakt"ın oluşması ve bölge jandarmalığı için "istikrar"lı bir Türkiye'ye ihtiyaç vardı. Emperyalizm, Afganistan ve İran'da düştüğü "hata"ya bir daha düşmek istemiyordu. 15 Ağustos 1980 tarihli New York Times gazetesinin baş makalesinde Türkiye'nin içinde bulunduğu durum şöyle vurgulanıyordu: "Türkiye'deki durum Batı için kriz arz ediyor. Batı ne yapılması gerektiğini araştırıyor, çünkü bu krizin daha fazla devam etmesine tahammülü yok."⁽⁹⁾ Darbe yapıldığında ABD'nin Ankara Büyükelçisi olan Spain'e göre; "Sovyet tehdidi altındaki eşsiz stratejik konumu, NATO'ya katkısı, Ortadoğu ülkeleri ile giderek artan ilişkileri ve Batı değerlerini benimsemiş tek İslam ülkesi olması nedeniyle "Türkiye"den vazgeçilemezdi.¹⁰

İşte T.C.'yi "koruma ve kollama" adı altında yapılan 12 Eylül darbesinin nedenleri, yukarıda bazı yönleriyle dile getirmeye çalıştığımız gelişmelerdir ve darbe, ABD patentli askeri darbelerin hazırlanıp yapılmasına ilişkin kuramlar⁽¹¹⁾ doğrultusunda yapıldı.

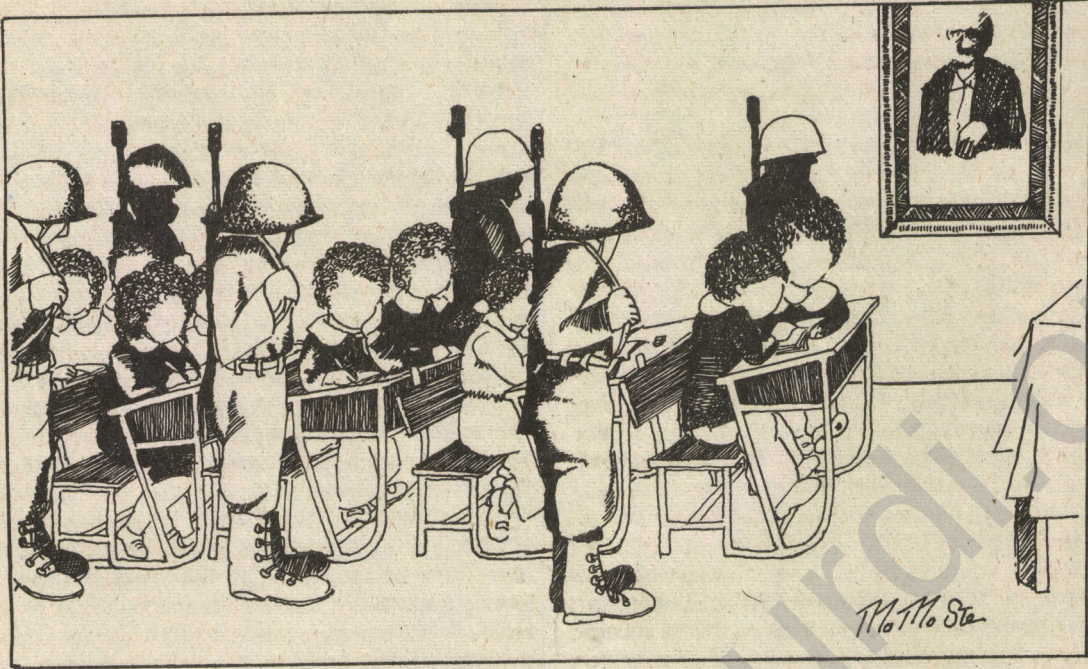
12 EYLÜL BİR KARŞI-DEVİRİM HAREKETİDİR

"Yüce Türk milleti" diye başlayan ve "Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmetler Kanunu'nun verdiği Türkiye Cumhuriyeti'ni kollama ve koruma görevini yüce Türk milleti adına emir ve komuta zinciri içinde ve emirle yerine getirme kararını almış ve ülke yönetimine bütünüyle el koymuştur," cümlesiyle devam eden "Bir Nolu Bildiri" ile, belli bir süredir emperyalizm ve Türk tekeli sermayesi tarafından "kapalı kapılar ardında" hazırlıkları yapılan darbeyi kamuoyuna açıklayan darbecilerin de başından belirttikleri gibi darbenin esas amacı "komünizm ve bölücülük" olarak adlandırdıkları ulusal ve toplumsal muhalefeti bastırmaktır. Evren'in çeşitli konuşmalarında dile getirdiği "darbe yapmasaydık, bizim yerimize şimdi onlar (yani devrimciler-BA) karşınızda olurdu" sözü bile, darbenin bir karşı-devrim hareketi olduğunu kanıtıyor.

Ulusal ve sınıfsal mücadelenin kaydettiği gelişmeler nedeniyle, yasal çerçeve içinde kalınarak emperyalizm ve Türk teknelci sermayesinin çıkarlarının korunamayacağı, devrim "tehlikesi"nin büyüyeceği bilindiği için benzeri amaçlarla Latin Amerika ve Uzakdoğu ülkelerinde gerçekleştirilen karşı-devrim hareketi Türkiye'de de tezgâhlan-

dı. Burjuva partileri, "gereken" önlemleri almaya razıydılar; ama tümü, oluşacak toplumsal "karışıklığı" göze alamıyordu. Çünkü, yüzbinleri bir mitingte toplayabilen bir potansiyeli her yönüyle karşısına almak her "babayiğit" in işi değildi. Böylesi durumlarda, çeşitli bağlarla emperyalizm ve teknelci sermayeye bağlanmış ordu aracılığıyla ve amaca varmak için her yolu mübah gören anlayışla yapılan "balyoz" hareketlerinin "iyi" sonuçlar verdiği biliniyordu. Türkiye'de bu anlayışla bir karşı-devrim hareketi olan darbe tezgâhlandı ve "iyi" sonuçlar verecek uygulamalara hızla girildi.

Solcu avı 12 Eylül gecesinde başladı. Darbeciler kitlesel karşı "koyma"ları beklerken ve buna göre hazırlıklarını yaparken, kimi yörelerdeki ufak tefek çatışmalar dışında kayda değer bir çıkış görülmedi. Bu durum, bir ayaklanma bekleyen MGK denilen "cunta"yı bile şaşırttı. Darbeden 48 saat önce ABD'den dönen T.Şahinkaya'nın darbe ve olası gelişmelerle önlemleri gözden geçirdiği bugün sırdağıdır. Trakya'da düzenlenen Anvil-Ekspress-80 Tatbikatı nedeniyle 3 bin NATO askerinin bulunduğu bir sırada 12 Eylül gerçekleştirilmişti. Fakat, gelişmeler darbecilere derin bir

nefes aldırttı. Darbe öncesi yüzbinleri sokağa dökenler, örgütlenmedeki yanlışlık vb. nedenlerle "ortalıkta" görünmediler. Bunun nedenleri şimdiye kadar tartışıldı ve tartışılmaya devam edilecektir. Tüm bunlardan cesaret alan darbeciler, darbeden önce emperyalizm ve tekelci sermayenin dile getirdiklerini bir bir yapmaya başladılar. Önce, "bir cumhurbaşkanını bile seçemeyen" parlamento feshedildi, "bize bol gelen" anayasa rafa kaldırıldı. Siyasi partiler, sendikalar, dernekler, mesleki kitle örgütleri, kooperatifler ve onbinlerce mahalli derneğin faaliyetleri yasaklandı; ardarda davalar açıldı. "Terörist ve bölücü yakalama" adı altında şehir giriş ve çıkışları tutuldu, mahalle ve köy meydanlarında yediden yetmişe insanlar toplu dayaktan geçirildi, işkenceye maruz bırakıldı. Kız ve erkek ayırımı yapılmadan insanlar büyük kalabalıklar karşısında "ibret" olsun diye çırılçıplak soyundurularak işkence edildiler. Bu ve benzeri vahşetlere dayanamayıp intihar edenler oldu. Zindanlar, karakollar ve askeri kışlalar yetmez oldu; okul ve sağlık ocakları, stadyumlar insanlardan dolup taşı. İşkence çılgınlıkları çevrede insanların uykularını böldü ve bu yolla işkence tüm topluma yaygınlaştırdı. Türkiye, adeta bir açık cezaevine dönüştürüldü. Grev çadırları süngü zoruyla söküldü, zorla işbaşı yaptırıldı. Evren'in 15 Eylül 1980'de yaptığı ilk basın toplantısında; "1-Milli birliği korumak; 2-Anarşi ve terörü önleyerek, can ve mal güvenliğini tesis etmek; 3-Devlet otoritesini hakim kılmak ve korumak; 4-Sosyal barışı, milli anlayış ve beraberliği sağlamak; 5-Sosyal adalete, ferdi hak ve hürriyet ve insan haklarına dayalı laik ve cumhuriyet rejimini işlerli kılmak; 6-Ve nihayet makul bir sürede yasal düzenlemeleri tamamladıktan sonra sivil idareyi yeniden tesis etmek" olarak sıraladığı 12 Eylül "hedefleri"nin ne anlama geldiği halklarımızın ezici çoğunluğuna karşı estiren devlet terörü ile kanıtlandı.⁽¹²⁾ Bu ilk basın toplantısında söylenenler ile Ulusu hükümetinin programında ifade edilenlerin yeni şeyler olmadığı ve yıllardır TÜSIAD, TİSK, TOB gibi yerli sermaye örgütleri ile emperyalist mali ku-

ruluşlarının savunageldikleri "önlemler" olduğu ve sonuçta ortaya "Demirel"siz Demirel programı'nın çıktığı, ilk basın toplantısını izleyen gazetecilerinde ortak kanısıydı.⁽¹³⁾ Evren ile Demirel "programları" ortaktı, ama programı yaşama geçirme yöntemleri farklıydı ve cunta bu yöntem farklılığını kısa sürede ortaya koydu.

Bazen öyle şeyler yapıldı ki, Hitler, Mussolini, Salazar, Horty, Franco ve günümüzdeki Pinochet ve benzeri Latin Amerika diktatörlüklerinin yaptıkları hafif kalıyordu. Milyonlarca insanımızın fişlenmesine, yüzbinlercesinin işkence tezgâhlarından geçirilmesine, onbinlercesinin sakatlanmasına, binlercesinin katledilmesi veya kaybolmasına, onlarcasının idam edilmesine, onbinlercesinin ağır cezalara çarptırılmasına, onbinlercesinin "yurdu"nu terketmesine, onbinlerce insanın işini kaybetmesine neden olan karşıdevrim makinasının nasıl çalıştırıldığına işte bazı belli başlı adımları:

12 Eylül darbesinin toplumun ezici çoğunluğunu karşısına almasının bir göstergesi fişlenme olarak adlandırılan uygulamadır. Bunun sonucu olarak 1988 yılı itibarıyla 1 milyon 700 bin kişi "fişlenmiş"; 4-5 milyon kişi "arşivlenmiş"tir.⁽¹⁴⁾ 1964-80 arası 2 güvenlik soruşturması genelgesi yayınlanırken 1980-82 arasında 6 tane yayınlanmıştır.⁽¹⁵⁾ 1985'te 35 bin 268 köyde toplam 26 milyon köylünün fişlenmesine başlandığı haberi⁽¹⁶⁾ tepkilere yol açınca tasarıdan vazgeçildiği söylendiyse de özellikle "Doğu ve Güneydoğu Anadolu"da Kürtler'in siyasi eğilimlerine göre fişlenmeleri sürdü.⁽¹⁷⁾ Üniversitelerden atılan, uzaklaştırılanların sayısı 1987 yılında 4 bin 970'e ulaştı.⁽¹⁸⁾ İşkence olayları yüzbinlerle ifade edilmesi gerekirken resmi verilere göre, Kasım 1985'e kadar sivil mahkemelere bildirilen işkence olayı 2 bin 120, sıkıyönetime bildirilen 941; yargılanan "görevli" sayısı 5 bin 58, işkenceden "mahkûm" olan "görevli" sayısı 544; işkencede ölüm sayısı 149'dır.⁽¹⁹⁾ Emniyet Müdürlükleri'ndeki "intiharlar"ın sayısı 1975-79 arası 3 iken 1980-85 arasında 51'e yükselmiştir.⁽²⁰⁾

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ VERİLERİNE GÖRE:

650.000 kişi gözaltına alındı
 48 kişi idam edildi
 210.000 dava açıldı
 202.501 dava sonuçlandı
 30.000 siyasi mülteci Avrupa'da
 14.000 kişi vatandaşlıktan çıkarıldı
 388.000 kişiye pasaport verilmiyor
 9.400 kişi sakıncalı /1402 sayılı yasaya göre ya kamu görevinden atıldı, ya da sürüldü
 216 idam dosyası Meclis'te
 177 kişi işkencede öldü
 8 gazete kapatıldı, Toplam 195 gün yayın hayatından uzak kaldı.
 23.667 dernek faaliyetten men edildi.

Kaynak: Tempo, 11-17 Eylül 1988

Demokratik kitle ve sınıf sendikacılığına karşı propaganda ve tehditler sonucu sendikacı işçi sayısı (sigortalı işçiler için) 1980'de 5 milyon 721 bin 74 iken, 1985'te 1 milyon 711 bin 524'e düşmüştür.⁽²¹⁾ "Suç unsuru" diye adliye depolarında toplanan 39 ton 28 kilo (sadece İstanbul'da) kitap, dergi ve gazete Aralık 1986'da SEKA'da imha edildi.⁽²²⁾ Kültür Bakanlığı'nın 1978'de bastırdığı 118 bin kitapta darbeden sonra "zararlı" diye "kilit altına" alındı.⁽²³⁾ On milyonlarca insanı kapsayabilecek niteliğe sahip "takip edilecek şahıslar hakkında" başlıklı "emir"le halka karşı terörün direktifleri verildi.⁽²⁴⁾ Her ilçe ve ilden "Hassasiyetini Değerlendirme Raporu" istendi.⁽²⁵⁾ Kamu kurum ve kuruluşlarında "istihbarat üniteleri" kuruldu. "Anarşik Olayların Önlenmesi" başlıklı genelge ile kurum, kuruluş ve okullarda personel ve öğrenci albümü hazırlanması istendi.⁽²⁶⁾ Koyu anti-komünist ve onun özgül bir biçimi olan anti-sovyetik propagandalara paralel olarak yayınlanan bir genelge ile Sovyet uzman ve teknisyenlerinin izlenmesi kararlaştırıldı.⁽²⁷⁾ Cadde, sokak, meydan ve park isimler "ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olmanın bilinci" ile değiştirildi. Kena Evren meydanları, bulvarları ve liseleyle doldu, taşı heryer. 49 kamu kurumuna "irtibat subayları" gönderildi. İhbarcılığın yaygınlaşması için her yola başvuruldu. "Muhbirin güvenliği" için bir de genelge yayımlandı. "Tek tip insan yaratma"nın bir parçası olarak giyim biçimine ilişkin bir hükümet yönetmeliğe çıkarıldı.⁽²⁸⁾ Örnekleri çoğaltmak mümkün.

Kürt halkı, devlet teröründen daha fazla "nasibi"ni aldı. 12 Eylül'ün ilk gününden günümüze kadar uygulanan yıldırma, sindirme ve giderek yok etme politikaları, niteliklerinden hiçbir şey yitirmeksizin sürüyor. "Vatandaş Türkçe konuş" kampanyaları, Kürtçe konuşma yasağı ile birlikte sürdürüldü. İlkokullarda 6 yaş uygulamasına, küçücük yavru- lar daha erken yaşta Türkçe öğrensinler diye başlandı. Eğitim-seferberliği ile ırkçı-şoven görüşler beyinlere şırınga edilmek istendi. "Aşı kampanyası" ile isim değiştirme kampanyası sürdürüldü. 1984 yılına kadar "terörist ve ka- nun kaçağı arama" bahaneleriyle şehirlerde ve kasaba- larda estirilen ve Kürt halkına savaş açmaktan başka hiç bir anlama gelmeyecek uygulamalar, PKK eylemleri ba-

hane edilerek daha da sistemleştirildi. Devlet eliyle sayı- sız provokasyon tezgahlandı. Muhbirlik ve işbirlikçilik ağı genişletilirken "köy koruculuğu" uygulamasıyla aşiret ça- tışmaları körüklendi, Kürt'ü Kürt'e kirditmanın ortamı ya- ratıldı. "Bölge Valiliği" uygulamasıyla, yetkiler bir odakta toplanarak her türlü keyfilik serbest bırakıldı. Köy korucu- ları, hırsızlıktan kadın kaçırmaya, rüşvetten keyfi adam öl- dürmelere kadar her pislige karıştılar. PKK'nin yapsın yap- masın her türlü eylemi üslenmeye yatkınlığı, devletin her türden oyun ve provakasyonuna uygun bir ortam yarattı. Devletin Kürt elbiselerini giymiş birçok timi, "devrimci" diye ortalığa saldı ve birçok olayın sorumluları oldukları basın- yayın organlarına bile yansıdı. Nitekim, Apo'nun Milliyet'- teki sözleri bu iddiamızı doğrulamaktadır. PKK, ilk defa, yarıda kesilen Milliyet'teki röportajda bazı eylemlerden so- rumlu olmadıklarını, Apo'nun, ağzından söyledi. Bu tür ge- lişmeler, Kürt halkının davasına hiç bir yararı olmadığı gi- bi sayısız zararı olan kimi eylemler hakkında varolan kuş- kuları güçlendirmektedir. Devlet, çeşitli bahanelerle "kalıcı" bir çok kurumlaşmaya gitti. Devlet, Kürt ulusal ha- reketine karşı, dini gericiği körükledi. Din maskesine bü- rünmüş faşist milisler, devletten her türlü desteği aldılar. Dil ve Tarih Kurumu'nun hazırlattığı bildirilerde, "doğu"- 'da dinin teşvik edilmesi istenmişti. Kuran kursları, tari- katçılık geliştirildi. Sadece Tunceli'den 4 bin 600 genç (18 yaşından küçük) Kuran kursları için çevre illere gönderil- di. Camilerdeki vaizler, "komünizm ve bölücülüğe" karşı vaazlar verdiler. Milli eğitim kurumlarında ve cezaevlerin- de dini propagandaya ağırlık verildi. Askerler, ordu heli- kopterleri ile 1986 başlarında "Allah için cihat" çağrılarını içeren camili ay yıldızlı afiş ve bildirileri dağıttılar; kah- ve lokantalara astılar.⁽²⁹⁾ "Güvenlik bölgeleri" ve "köy ve mezarların birleştirilmesi" adı altında köyler boşaltılırken çeşitli tehditlerle köylüler göçe zorlandı. Tunceli köyleri- nin yarısını Mersin, Antalya, Muğla ve İzmir'e yerleştirmeyi amaçlayan "234 köye göç emri", tepkiler nedeniyle "resmen" durduruldu, ama "başka yollar"la fiiliyatta gö- çe zorlamalar sürüyor.⁽³⁰⁾ Diyarbakır'daki zindanların du- varlarını aşıp dünyada yankılanan insanlık dışı uygulamalar sürdürülürken, Erzurum Askeri Cezaevi'ndeki özgürlük tut- sakları, 1984 yılında kobay olarak kullanıldılar.⁽³¹⁾ Sağlık hizmetlerinin yok denecek kadar az olduğu bazı "doğu" illerinde sağlık evleri ve sağlık ocakları bile karakol haline getirildiler.⁽³²⁾ İddianameler, emniyet ifadelerine göre ha- zırlanırlar ve günümüzde bile savunma hakkı verilmi- yor.Kocası aranan Kürt kadınlarına "cinsel temas kontrolü" yapıldı.⁽³³⁾ Okullar, öğrenci yurtları ve işyerleri adeta kışla disiplini ile yönetilirken, 1986 başlarında "Do- ğu ve Güneydoğu Anadolu"daki 23 yatılı bölge okuluna binbaşı ve yarbay rütbeli subaylar müdür olarak atandı- lar. Genelde uygulanan depolitizasyon politikalarını Kürt- lere karşı daha sistemli bir biçimde sürdürdüler.

Görüldüğü gibi yapılanların bir kısmı bile, 12 Eylül'ün halklarımıza karşı "balyoz" hareketi olduğunu gösterme- ye yetiyor. Uygulamalar, darbenin kimlerin "can ve mal güvenliği"ni sağlamak için yapıldığını çok açık bir biçim- de ortaya koyuyor. Ama tüm bunların ulusal ve toplumsal muhalefeti boğmaya yetmediğini zorlu mücadele dolu günlerin güçlü filizlerini taşıyan son yıllardaki gelişmeler göstermektedir. Devrimci mücadele, emperyalizm ve tel- kelci sermayeye "inat" ülke topraklarında boy veriyor.

FRIEDMANCI EKONOMİ HEM

“MUCİZELER”E HEM DE “FACİALAR”A YOLAÇTI

Uluslararası kapitalist işbölümüne Türk ekonomisini uyarlamak için içte ve dışta harcanan çabalar sonucu, toplumsal ve siyasal önlemleri ile kabul edilip 24 Ocak 1980’de Demirel tarafından yürürlüğe konulan “ekonomik önlemler paketi”, askeri darbeden sonra hiç bir engel tanımadan uygulanmasını siyasal despotizme borçludur. Ekonominin tüm alanlarıyla yerli ve uluslararası tekelci sermayenin talanına açmak olan Friedmanci model, emperyalizme bağımlı ülkelerde baskıcı bir yönetim olmadan uygulanmadığı için uygulanmaya başlandığı Latin Amerika ve Uzakdoğu ülkelerinde faşizmi kendisiyle birlikte halkların başına musallat etmiştir. Sonuç bazı ufak tefek değişikliklerle he aynı olmuştur: Bir avuç lehine “mucize”, halkların ezici çoğunluğuna yaşamı çekilmez hale getiren “facia” larla ancak gerçekleştirilebilmiştir.

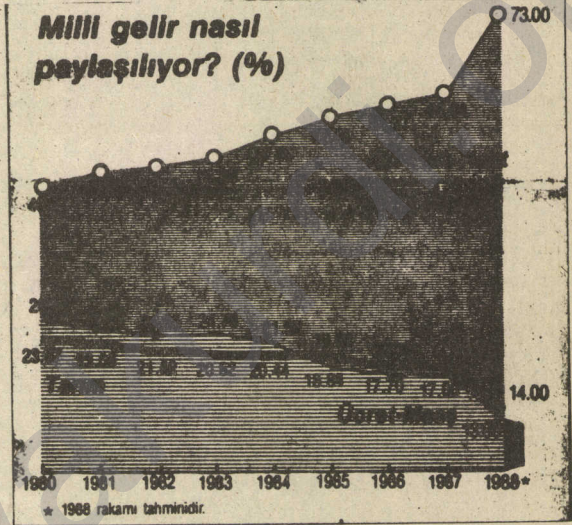
Önünde hiç bir engel olmaksızın modelin uygulandığı ve devletin müdahaleleriyle adeta “dikensiz bir gül bahçesi”nin yaratıldığı son sekiz yılın sonuçlarına baktığımızda “mucize” ve “facia”ların içiçe yaşandığı görülmektedir.

Türkiye’nin dış borçları üçe katlanmışsa, ödemeler dengesi daha da bozulmuşsa, teşvik ve kredilerle devlet hazinesi tantakir edilip emisyon hacmi 5 trilyona doğru hız almışsa TL “Pul” olmuşsa gelir dağılımı ve ücretlerdeki dengesizlikler Türkiye’yi “dünya şampiyonlukları”na terfi ettirmişse, ülke yerli ve yabancı holdinglerin yağmasına tümüyle ve övünülerek açılmışsa, amaç bir avuç yerli ve uluslararası tekele “sağolasın 12 Eylül” dedirten “altın yıllar” yaşatmak olmuştur.

Sürekli zam ve düşük ücret politikalarıyla işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin alım gücünü katbekat düşüren 12 Eylül rejimi, yaptığı düzenleme, verdiği teşvik ve tanıdığı sayısız kolaylıklarla tekelci sermayenin daha da yoğunlaşip merkezileşmesine yolaçmıştır. Yol-İş Sedikası’nın yayınladığı “24 Ocak ve İşçiler” başlıklı büroşürdeki verilere göre, 500 büyük şirketin yıllık kârı 1980 yılında 124 milyar lira iken 1984’te 655 milyar lira olmuştur. Bu şirketlerde çalışan her kişinin şirkete bıraktığı kâr, 1980’de 231 bin lira iken 1984’te 1 milyon 96 bin liraya yükselmiştir. Bir başka araştırmaya göre, 1987’nin 100 büyük “dev” şirketi, 1987’de 16 trilyon 891 milyar liralık satış yaparak 1986’daki 5 trilyon 146 milyar liralık rakamı 3,2’ye katlamıştır. 100 büyük şirketin vergi öncesi kârları da 435 milyar liradan 955 milyar liraya yükselirken 17 şirketle 100’ün içinde yer alan Koç ve Sabancı gruplarının toplam kâr içindeki payı yüzde 39,7 olmuştur.⁽³⁴⁾ Öte yandan Koç grubunun 1986 kârı, 1981’e göre yüzde 181’lik bir artış gösterirken, her çalışan başına kâr 4,5 milyon liraya çıkmıştır. Sabancı grubunun 1986 kârı, on yıl öncesine göre yüzde 262’li bir artış göstermiştir. Sabancı’nın 1986’da her çalışan başına sağladığı, bir başka ifadeyle gaspettiği “kâr”, 6,5 milyon liradır.⁽³⁵⁾

12 Eylül rejimi, büyük sermayenin “zorda kalmış” şirket ve bankalarını yüksek fiyatlarla kamu sektörüne katarken, kâra geçirdiği KİT’leri de satışa çıkardı. Koç’un Asil Çelik, Sapa Holding’in Güney Sanayi’i, Transtürk Holding’in Meban’ı, OYAK’ın yüzde 55 hisse ile ortak olduğu Türk Otomotiv Endüstrisi’ni, Toprak Holding’in Paktaş’ı, Kozanoğlu-Çavuşoğlu’nun Hisarbank ve Odibank’ı, Has

Holding’in İstanbul Bankası gibi tekelci sermaye şirket ve bankaları, “devletleştirme” veya KİT’leri bunlara ortak etme yoluyla “kurtarıldı”lar. Vergi ya da faiz borçlarının hafifletilmesi, çeşitli fon kaynaklarından yararlandırma, birikmiş faiz borçlarının bağışlanması, yatırım teşviki alıp taahhüdünü yerine getiremeyenlerin affedilmesi gibi yollarla da büyük sermaye desteklendi.⁽³⁶⁾

Kaynak: Cumhuriyet, 6 Ağustos 1988

“Özelleştirme” de büyük sermayeye tanınan bir başka olanaktır. Kamu menkul değerlerinin ihracı, 1980’de 50 milyar lira iken 1987 yılı sonu itibarıyla 6 trilyon 650 milyar liraya ulaştı. “Kaynak yaratma” adı altında savunulan ve uluslararası para piyasalarında borç için takas veya borç için hisse senedi takası da denilen bu yöntem 1985’ten ber Brezilya, Şili ve Arjantin’de uygulanıyor. Aynı uygulama 1987 yılında dış borçların kâr garantili yerel hisse senetlerine dönüşümünü sağlayan Meksika, Filiinler ve Nijerya gibi ülkelerde de var. Bu, ekonomiyi sermayeye peşkeş çekmektir.⁽³⁷⁾ Temmuz 1986’da sigara üzerindeki tekel kaldırılarak 1 trilyonluk bu pazar da yerli ve uluslararası tekel ortaklığına açıldı.

Yatırım ve ihracat teşvikleriyle de yerli ve uluslararası sermaye desteklendi. Yatırım aşamasında gümrük muafiyeti; düşük faizli yatırım kredileri, vergi, resim, harç istisnası; yatırım destekleme primi; teşvik primi vb. onlarca kolaylık sağlanırken işletme aşamasında, yatırım indirimi, istisnası; yatırım finansman fonu istisnası ve düşük faizli kredi gibi teşvikler verildi. İhracata verilen teşvikler artırıldı. Vergi iadesi; kaynak kullanımı destek primi; kurumlar vergisi istisnası; vergi, resim ve harç istisnası; ihracat dövizlerini kullanma hakkı; ithalatta döviz tahsisı gibi teşviklerle ihracatçıların ortalama yüzde 40 oranında ek parasal destek sağlamış oluyorlar.⁽³⁸⁾

“Yabancı Sermaye Çerçeve Kararnamesi” ile yabancı sermayeye tanınan kolaylıklar süreçle artırıldı. Turizm ve madencilik alanlarındaki bazı özel teşvik ve ayrıcalıklarla B.Ulus’unun deyimiyle “yabancı sermayenin önüne hal

serildi". Hemen hemen tüm alanlarda tanınan kolaylıklarla, TC'nin kuruluşundan 1980'e kadar gelen sermayenin, iki katı oranında yabancı sermaye geldi. Gerçi çoğu garantisiz ticari borçlardır, ama önceki dönemlerle kıyaslandığında azımsanacak bir rakam değildir. "F-16 Projesi" çerçevesinde yapılan anlaşmalarla 16 sektörde toplam 500 milyon dolarlık yatırım bağlantısı gerçekleşti.⁽³⁹⁾

ABD Tekellerinin Yatırım Fırsatı (1983)

ABD Tarafı	Yerli Ortak	Yatırım Alanı
1- ITT	PTT, STAF, Aselsan ve D.K. Güçlendirme vakfı	Santral sistemi
2- ITT	Menşerler A.Ş.	Otelcilik
3- ITT	Mıştaş-Bir Emek, Ordu V.	"Milli Savunma" ve elektronik gereçleri
4- General Dynamics	TUSAŞ, Aselsan	F-16 savaş uçakları ve savaş araçları yapımı
5- G.Dynamics	Çelik Halat A.Ş.	Gemi yapımı
6- G.Dynamics	Profilo Holding ve Süzer Grubu	Entegre et tesis ve otelcilik
7- Philip Morris	Tekel ve Sabancı H.	Sigara üretimi
8- Sun Diamond	Fisko Birlik	Fındık işleme ve paz
9- Usatec ve Land o'Lokes	Bakırlı Ziraat İşletmeleri	Tohum üretimi
10- Serahim, Salem and Khella	Ege Mosan	Diesel motor üretimi
11- Tompkins Industri	Standard S. ve H. A.Ş.	Su borulan
12- Tomkins, Stemco ve Cargill	Alarko Holding	Melez tohum islahı
13- Usatec	Profilo Holding	Tarımsal gıda sanayii
14- Phelps Dodge	Elibank, Koç ve Gama h.	Kobalt ve bakır işleme
15- Ford	Koç Holding	otomobil ve kamyon üret.
16- Interstate Seedond Grain Company	Trakya Yağlı Tohumlar Tarım Sat. Koop. Bir. ve Ünilever-İş	Melez türde ayçiçeği tohumu ve tohumların üretimi
17- Howard Hughes T	Transtürk Holding	Kaya delme matkap. üret.
18- Klenex	Transtürk Holding	Kağıt, mendil, peçete vs.
19- Beatrice Foods	?	Et, sebze ve meyve işlem.
20- Foreign Exchange Management	?	Siğir eti üretimi, kombina tesisleri, seralar çiçek ve sebze yetiştirme
21- Alamed	?	Sağlık hizmetleri

Kaynak: Eylül 1983 basın-yayın organları ("F-16 Projesi" ile bağlantılı 25 anlaşmadan 4'ü basına yansımadı.)

Yerli ve uluslararası teknelci sermayeye böylesine "bereketli" bir dönem yaşatılırken ücretlilerin milli gelirden aldıkları pay 1980'de yüzde 26.66 iken 1988'de yarıyarıya düşerek yüzde 13'e inmiştir. Aynı dönemde "kâr-faiz-rant" oranı 49.47'den yüzde 73'e yükselmiştir.⁽⁴⁰⁾ Bir başka araştırmaya göre ise aynı dönemde ücretlilerin payı yüzde 33'ten yüzde 13'e inerken "kâr-faiz-rant" gelirlerinin oranı yüzde 43'ten yüzde 73'e yükselmiştir.⁽⁴¹⁾ Milli gelirden ücretlilerin aldıkları payın dağılımında da büyük denge-sizlikler oluştu. 1983-87 döneminde kamu işçilerinin reel ücretlerindeki gerileme yüzde 36.9 ve özel kesim işçilerin reel ücretlerindeki gerileme yüzde 30.3 iken milletvekillerinin reel ücretlerinde yüzde 71.8, polislerinkinde yüzde 71.5, müsteharlarınkinde yüzde 67.2, genel müdürlüklerinkinde

yüzde 29.7'lik bir artış sağlanmıştır. Yani küçülen lokmanın küçücük bölümü işçilerin olmuştur.⁽⁴²⁾ 1250 dolarlık fert başına milli gelir de büyük bir çarpıtmadır. Ortalama 4 nüfusa bakmakla yükümlü olan işçilerin yeni asgari ücreti olan 83 bin 766 liralık para 700 doların bile altındadır. Halbuki fert başına milli geliri 4'le çarparsak 5 bin dolar yapıyor. Asgari ücreti bile kazanamayan milyonlarca insanı ve yüzde 20'lere varan işsizliği de hesaba katarsak teknelci sermayenin neden çığ gibi büyüdüğünü anlamak mümkündür. Sermaye gelirlerindeki artış ise düşük taban fiyatları, kredi azlığı ve yüksek faiz oranları nedeniyle küçük ve orta köylülüğün yoksullaşması ile yaklaşık 3 milyon esnaf ve zanaatkarın düştüğü sıkıntılarla aynı dönemde olmuştur. Protesto edilen senet sayısı 1986'da bir önceki yıla göre yüzde 58.7 artarak 2 milyon 148 bin 296 adete yükselirken miktar olarak aynı dönemde 449 milyar 888 milyon liradan 976 milyar 493 milyon liraya çıkmıştır.⁽⁴³⁾ Görülüyor ki 1980-88 döneminde "kâr-faiz-rant" gelirleriyle yapılan pastanın da hemen hemen tümünü yine teknelci sermaye ve uluslararası parababaları yemiştir.

İç talebin kısılmasına ve tüm teşviklere rağmen ihracat reel olarak artmamıştır. İhracatın en az yüzde 40'ını oluşturan hayali ihracat ve ithal edilen malın tekrar ihracı demek olan reeksport bir yana doların dış piyasalarda değer kaybetmesi vb. nedenlerle şişirilen rakamlar 12 Eylül'cülerden başka hiç kimseyi "inandırıyor": "İhracat patlaması" balonunun delinebileceği korkusuyla, Özal'ın DPT ve Maliye'ye mektup göndererek hayali ihracatla ilgili soruşturmaları durdurduğu, basında geniş ayrıntıları ile yer aldı. Çünkü hayali ihracata konu olan "ürünler" in resmi kayıtlara "sanayii ürünleri" olarak geçmiş olmaları, ihracattaki sanayi ürünleri oranı yüzde 70'leri geçmiştir diye böbürlenlen Özal'ı korkutuyor. İhracat hazinesini ihraçatçılara peşkeş çekmekten başka bir aşama kaydetmemiştir. Hazineye peşkeş çekmenin faturası, işçi sınıfı ve emekçi kitlelerin aşırı yoksullaştırılması ile karşılanamadığından dış ve iç borçlanmanın artırılması yoluna gidilmiştir. Dış borç yükü, 12 Eylül döneminde yaklaşık olarak 4 kat artmıştır. Özal "dış borç itibarımız artmıştır" diye dursun artanın "itibar" değil emperyalist mali kuruluşlarının bir dediğini iki etmeyen bağımlılık zinciri olduğu açıktır. 1980'de 13 milyar dolar olan dış borç, bir hesaplama göre, sosyalist ülkelerin borçları hariç 50 milyar dolara yükselmiştir.⁽⁴⁴⁾ Bu borcun yaklaşık yüzde 20'si kısvadeliidir. 1988 yılında 7 milyar 300 milyon dolarlık borç ödenmesi gerekirken 1988 yılı bütçesinde sadece borç faizleri için iç ve dış 5 trilyon 500 milyar liralık ödenek ayrılmıştır. Bu ödenek bütçenin yüzde 27.2'si olmasına rağmen ödenmesi gereken borcun yarısını bile karşılayamıyor. Açıktır ki bu durumda borçla borç ödenecektir ve borç yükü yine artacaktır. Kaynak yaratma adı altında yapılan "iç borçlanma" yükü artarken bütçe açığı önlenemiyor. 1982 yılında yaklaşık 1 trilyon 500 milyar olan iç borç miktarı, 1988 yılına gelindiğinde 16 trilyon olarak tahmin ediliyor. Tüm bunlara rağmen bütçe açığı önlenememiştir. Haziran 1988 sonu itibarıyla bütçe açığı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 88.3 oranında artarak 1 trilyon 124 milyar liraya yükselmiştir.⁽⁴⁵⁾ Teknelci sermayenin ihracat şirketeri yüzde 300-600 oranında kâr ederlerken dış ticaret açığı, sürekli büyüme göstermiştir. 1986'da Türkiye'nin petrol faturası önceki yıla göre 1 milyar 500 milyon dolar azalmasına rağmen dış ticaret açığı önceki yıla göre yüzde 8 artarak 3 milyar 648 milyon do-

lara yükselmisti.⁽⁴⁶⁾ Tutarı trilyonları bulan "batık krediler"-in çoğu kamu bankalarının olduğu için, 12 Eylül'ün teknelci sermayeye tanıdığı bir başka olanak da bu oluyor. Tüm bunlar, rejimin politik ve ekonomik tercihleriyle uyumluluk gösteriyor.

1988-91 Dış Borç Ödemeleri (Milyar Dolar)

	1988	1989	1990	1991
Ana Para Ödemesi	4.3	4.0	4.1	3.8
Faiz Ödemesi	3.0	3.2	3.3	3.4
Toplam Borç Servisi	7.3	7.2	7.4	7.2

Kaynak: İktisat Dergisi, Temmuz 1988

İç Borçların Yükselişi

Yıllar	Toplam İç Borç (Trilyon TL)
1982	1.435
1983	3.197
1984	4.223
1985	6.398
1986	9.950
1987	12.267

Kaynak: Panorama, 21 Ağustos 1988.

Savaş Sanayine Giren Firmalar

1- Altay-Dural	26- Hydrotrans
2- Erkut	27- Tekmen-Tasco
3- Uben	28- Ulusoy
4- Bilmar	29- Nadir Şirketler Grub
5- Derviş Bükey Ltd.	30- Tetico
6- Plessey	31- Nel-Nük Elektronik Ltd.
7- Kurt ve Kurt A.Ş.	32- Pam Ticaret
8- OREL Mak. Ltd.	33- AR-KOM
9- INGE A.Ş.	34- EGES
10- Kavala Şirketler Grubu	35- Kep Marin
11- ASMAŞ	36- Er Kotek
12- Alarko Holding	37- Trans Ankar
13- Koç Holding	38- Transtürk
14- Profilo	39- Çelik Pres ve Polyester Döküm Sn.
15- Argün	40- Şırnak Makina
16- Kapancı	41- Hatko
17- PANTÜRK	42- META
18- Bilmaş	43- Tek-Ger
19- Çimsalaş (Çukurova)	44- Tusaş
20- KİMSA	45- Testaş
21- Gama Martin Mariotte	46- İMI
22- Teknim Elk. Sn	47- Alak Ltd.
23- Spectrum	48- ODC
24- Philips	49- Akdağ Makina
25- General Gecoltris	

Kaynak: Nokta, 14 Eylül 1986

12 Eylül döneminde kaçakçılık "resmi"leştirilirken rüşvet ve yolsuzluklar darbeci generallere kadar yaygınlık kazandı. T.Şahinkaya'ya yönelik Nüfuzunu kullanarak kendisi ve yakınlarına çıkar sağlamak, hava kuvvetlerinin inşaatlarında yolsuzluk yapmak, uçak alımlarında şahsi çıkarlar elde etmek ve tüm bu yollardan elde ettiği kazançlarla yüklü bir servet edinmek iddialarıyla ülke çalkalanırken konu ile ilgili araştırma önergesi alel acele parlamentoda red-

dedildi.⁽⁴⁷⁾ Özal ve ailesine ilişkin yolsuzluk iddiaları, İ.Özdağlar ve Kapıkule olayı, N.Tümer'in oğullarına yüklü kredi verme durumu, Evren'in kızlarına 2 milyon gibi cüzi bir para ile 2 daire satılması⁽⁴⁸⁾, bizzat Özal'ın adının da karıştığı 350 ton (kimi kaynaklara göre 450 ton) altın kaçakçılığı⁽⁴⁹⁾, son MIT raporlarıyla suyüzüne çıkan devlet-mafya-ordu ve tekel ilişkileri⁽⁵⁰⁾ ve daha binlerce olay rüşvet ve yolsuzlukların dizboyu olduğunu göstermektedir. Dışarıya yansıyanlar, buzdağının küçük bir parçasıdır. 27 trilyonluk "kara para"⁽⁵¹⁾ bir yana İsviçre bankalarındaki ve ABD'deki yatırımların haddi hesabı yoktur.

Artan iç ve dış borçlanmanın, devlet hazinesinin kapılarını teknelci sermayeye açıp tamtakır etmenin, açlık ve yoksulluğu "tehlike sınırı"na getirmenin kimlerin çıkarına olduğu, tüm bu söylenenler açıkça gösteriyor. Bunlar, teşvikler artırılırken eğitim ve sağlık hizmetlerine ayrılan ödenekleri kısınlar; izlenen ekonomik ve toplumsal politikalarla fuhuş, intihar ve boşanmalara neden olanların; geçinmek için kanını, çocuğunu satan, hırsızlık yapmak zorunda kalan insanların çoğalmasına yolaçanların anti-sosyal niteliklerini de gösteriyor. İşte 12 Eylül'cülerin toplumun ezici çoğunluğu için çok yönlü bir facia olan "ekonomik mucizesi". Tüm yapılanlar, "vatan kurtaranlar"ın niteliklerine öylesine uyuyor ki.

EKONOMİYİ ASKERİLEŞTİRME VE SAVAŞ SANAYİNİ GELİŞTİRME ÇABALARI YOĞUNLAŞTI

Toplumu adeta bir savaş alanına dönüştüren 12 Eylül rejimi, ülkeyi bir askeri kışlaya çevirmek isterken doğaldır ki, ekonomiyi de "askerileştirme" hareketi dışında tutamazdı. Zaten yıllardır "kendi uçağımızı kendimiz yapalım", "savunma sanayimizi geliştirelim" sloganlarıyla "uygun" bir zemin de hazırlanmıştı. Bol bol 1974'teki "Kıbrıs Hareketi"nden sonra ABD tarafından uygulanan "ambargo"nun "kötülükleri" anlatılmıştı. Yalnız bir sorun vardı. O da "tamam savunmamızı güçlendirelim, ama bunu devlet yapsın" anlayışydı. "Her şeyin iyisini biz biliriz" anlayışında olan darbeciler, darbeden hemen sonra "ne gerekiyorsa o yapılacaktır" diyerek kollarını sıvadılar. Nasıl olsa 1961'de "Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarının yakın ve uzak geleceklerini güvence altına alınması" amacıyla kurulan OYAK, yerli ve uluslararası sermaye ve KİT'lerle çok yönlü ilişkilere ve ortaklıklara girişmiş ve dev bir holding haline gelmişti. "Bu, bir anlamda ordu mensuplarının kapitalist ilişkilerin doğrudan içinde olmaları, dolaylı da olsa kapitalist sınıfa dahil olmaları anlamına geliyordu."⁽⁵²⁾ Ordu vakıfları da OYAK'ın izinde gelişip güçleniyorlardı.

Türkiye'nin orta vadede yoğunlaşacağı önemli sanayilerden biri de, 1981'de yapılan 2. İktisat Kongresi'nde beliren eğilime göre savaş sanayii idi. Zaten otomotiv ve elektronik sanayiinde de bir kriz vardı ve savaş sanayisine uygun bir organizasyonla yeni bir pazara kavuşabilirdi. Uluslararası savaş sanayii tekelleri için yeni bir pazar ve yatırım alanı cazip geliyordu. Bir devlet kuruluşu olan MKEK ile savaş sanayisinin gelişemeyeceği ortadaydı. Ayrıca dev-

let teknelci kapitalizmde "ha devlet yapmış, ha özel sermaye yapmış, ne farkeder" di.

Bu anlayışla SİA anlaşmasında öngörülen askeri yatırımlar sürdürülürken, 3 yıllık görüşmeler sonunda savaş sanayiinde önemli bir aşama olan "F-16 Projesi"nin kabul edildiği 6 Eylül 1983'te ABD'ye iletili.⁽⁵³⁾ Çok yönlü kölelik anlaşmalarının yanında 4.3 milyar dolar tutarındaki F-16 savaş uçaklarının yapım maliyetinin 2 milyar doları ABD Kongre yardımı, 1 milyar dolarlık bölümü yapımçı firmanın Türk ihraç ürünlerini ihraç etmesi ve geri kalanı Türkiye'de yapılacak ortak yatırımlar sonucu sağlanacak kârın transferleriyle karşılanacaktı.⁽⁵⁴⁾ Savaş uçaklarının üretimi yanında radar, atış kontrol sistemleri, uçakların dengelemlerini sağlayan "Gyro"lar, nişan teşkilatları ve "düşman" radarlarını karıştırıcı düzenlerin üretimi ve anlaşmanın kapsamı içindedir. Ulusu hükümetinin 9 Aralık 1983 günü giderayak imzalayıp tekrar ABD'ye gönderdiği anlaşmaya göre, uçak dışında, diğer savaş araç ve gereçleri "talip" devletlere satılabilecek. ABD isterse uçak yedek parçalarını göndermeyebilecektir. Bu anlaşmayla ABD ve NATO'nun en geliştirilmiş savaş araç ve gereçleri "yedek parça" adı altında Türkiye'ye gönderilebilecek, depolanıp ya da "yeni üretilen mallar" olarak bölge devletlerine satılabilecek.

Savaş sanayinin "hukukî" dayanaklara kavuşturulması için 13 Kasım 1985'te çıkarılan "Savunma Sanayii Geliştirme ve Destekleme Dairesi Başkanlığının kurulması"nı öngören yasa, yerli ve uluslararası tekellerin istahının kabarmasına yolaçtı. 1986 yılı başlarında 3238 sayılı yasayla kurulan "Savunma Sanayii Destekleme Fonu" (SSDF) ve diğer bazı düzenlemelerle "10 yılda 11 milyar dolarlık" bir pazarın kapıları, tümüyle özel sermayeye açıldı. Aralarında Koç ve Alarko gruplarının da bulunduğu 50'ye yakın yerli firma ve temsilcilik içte ve dışta görüşmelerini sürdürdüler. 24 Nisan 1986 tarihinde MSB Z.Yavuztürk ve SSDF Başkanı V.Erdem, İstanbul'da 100'e yakın yerli ve emperyalist ülke tekel temsilcileriyle bir toplantı yaparak "biz her şeyi yaptık, iş artık size kaldı" dediler.

Aynı günlerde OECD toplantısı nedeniyle Paris'te bulunan Özal ve SSDF Başkanı V.Erdem, belli başlı Fransız silah tükelleriyle görüştüler ve görüşmeler sonunda Matra, Aerospecial, Thompson ve Mirage uçaklarının yapımıcısı Dassault ile ihraç garantisi koşuluyla anlaşmalar yapıldı. Mayıs 1986 ortalarında V.Erdem'in davetlisi olarak İngiltere Devlet Bakanı Norman Lamant başkanlığında İngiliz silah tükellerinin temsilcilerinden oluşan 30 kişilik bir grup Türkiye'ye gelerek görüşmelerde bulundu. Bu dönemde aralarında Northrop, General Dynamics, Lockheed, Westinghouse gibi tanınmış tükellerin de bulunduğu 57 Amerikan tekele; Avrupa'dan Krupp, AEG, Mercedes, Fiat, Kraus Maffel gibi ünlü tükeller, hatta kimi Güney Amerika ve Uzakdoğu silah tükelleri bile Türkiye'deki 11 milyar dolarlık ve sayısız olanaktan pay almak için yarışa giriştiler. Yatırım ve işletme aşamasındaki teşvik ve imtiyazlar ile ham ve yarı mamul maddelerin bolluğu, işçi ücretlerinin düşüklüğü, Ortadoğu'ya ihraç kolaylıkları yatırımcılara büyük bir avantaj sağlarken SSDF'nin kaynakları olarak adı geçen akaryakıt, Tekel kesintileri benzeri otuza yakın yolla işçi sınıfı ve emekçi kitlelere büyük yükler getiriliyor.⁽⁵⁵⁾

Tüm bunlara "Silahlı Kuvvetler Vakfı" altında birleşen ordu vakıflarının çeşitli alanlardaki iştirakleri⁽⁵⁶⁾ de eklenince, ordu, devlet kuruluşları, yerli ve uluslararası tükellerin,

üst bürokrat ve teknokratların 12 Eylül'den sonra birbirlerine daha çok bağlandıklarını, gelişen askeri sanayii kompleksin ve bunun bir parçası olan savaş sanayinin bu süreci daha da hızlandıracağını söyleyebiliriz. Bu durum, 12 Eylül rejimine karşı verilen mücadelenin perspektif ve taktikleri konusunda da büyük bir öneme sahiptir.

Ekonominin askerileştirilmesi ve savaş sanayinin oluşturulması çabaları, askeri harcamaları artırmış ve militarizmin daha da güçlenmesine yolaçmıştır. 1981-83 döneminde askeri harcamalar yıllık ortalama yüzde 20, kişi başına askeri harcama yüzde 25 artarken, GSMH'daki yıllık ortalama artışın yüzde 9 ve kişi başına GSMH artışının yüzde 5'i bile bulmaması bunun göstergesidir. Bu rakamlar dünya ve NATO ortalamasının üstündedir. Silah dış alımlarına giden para bu dönemde yüzde 100 artmıştır. Türkiye 1987'de yaptığı 1 milyar 200 milyon dolarlık silah ithalatı ile rakamsal olarak dünyada 8. sırayı aldı.⁽⁵⁷⁾

EYLÜLİST DIŞ POLİTİKA: ABD VE NATO'YA DAHA FAZLA BAĞLANMAK

Geliş nedenleri arasında ABD ve NATO çıkarlarının bölge jandarmalığını yapmak da olan 12 Eylül askeri darbesinden günümüze kadar yapılanlara şöyle bir göz attığımızda 12 Eylül rejiminin bu alanda büyük çabalar sarfettiği görülmektedir. Bu nedenledir ki, ABD, İngiltere ve F.Aİmlanya benzeri devletler Türkiye'ye desteklerini "açık" bir biçimde sürdürürlerken demokratik kamuoyu nedeniyle belli bir süre cuntayı "eleştiren" diğer emperyalist devlet hükümetleri, göstermelik "demokrasiye geçiş"ten sonra o döneme kadar verdikleri dolaylı desteği açıkça sürdürmeye başlamışlardır. Çünkü 12 Eylül İran ve Afganistan devrimleriyle oluşan boşluğu doldurmaya çalışması ve kapitalizmi aşarak köklü devrimci dönüşümleri gerçekleştirme yönünde büyük gelişmeler kaydeden ulusal ve toplumsal mücadeleyi bastırması, esnasında tüm "Batı Alemleri"ne nefes aldırmıştır. Kapitalist-emperyalist sistemin jandarması NATO'nun Ortadoğu'daki "Batı çıkarlarının savunması" görevini ABD'ye vermeği ve ABD'nin de yeni bir CENTO veya bu işlevi yerine getirecek "gayriresmi pakt" oluşturma planlarında Türkiye'ye stratejik bir rolün verildiği sır değildir. ABD'nin destek ve onayıyla darbenin gerçekleşmesi, işte bu planların bir parçasıdır.

Cuntanın ilk işlerinden birisinin de AP hükümetince anlaşılması yapılan, fakat parlamentodan geçirilemeyen SİA'yı imzalamak oluşu ve şimdiye kadar uzatılması tesadüf değildir. 12 Eylül'e kadar Yunanistan'ın NATO'ya dönüşünü "Ege sorunlarının çözümü" ön koşuluna bağlayan Türkiye, 12 Eylül'den sonra "önceliği NATO üyeliği"ne vererek Rogers Planı da denilen "Kanat Operasyonu" ile bir ay içinde "hemencecik" çözöverdi. Türkiye'nin "NATO'nun Güneydoğu kanadında, İtalya ve Türkiye arasında kalan savunma boşluğunu doldurmak amacıyla "veto" sunu kaldırdığı söylendi. Carter, 12 Eylül olmasaydı, Yunanistan'ın NATO'ya dönmesinin mümkün olmadığını söylüyor.⁽⁵⁸⁾ Spain'e göre "Amerikan yardımı 1982'de 703 milyon olmuştu. 1983'de ise Kongre'den 768 milyon talep edilmişti. Buna karşılık ise Türkiye, Amerikan tesislerine daha olumlu bir bakış açısı benimsemiş ve Yunanistan'ın NA-

TO'nun askeri kanadına dönüşü gibi çok önemli ittifak sorunları bu dönemde çözülmüştü."⁽⁵⁹⁾

Topraklarımızın ABD'nin "sıçrama tahtası" haline getirilmesi için de önemli adımlar atıldı. 29 Kasım 1982'de Brüksel'de imzalanan ve ABD'ye Türkiye'deki askeri havaalanlarında malzeme ve teçhizat depolama izni de veren "Mutabakat Muhtırası", Batman ve Muş havaalanlarının adeta yeniden inşa edilmesini, diğer 9 havaalanının 200 tonluk C-5 ve nakliye uçaklarını dahi kaldıracabilecek pist, cephane ve akaryakıt depoları ve haberleşme tesisleriyle modernleştirilmesini öngörüyor. "Nato plancıları olsun, Pentagon veya Avrupa ülkeleri savunma planlamacıları olsun, Türkiye'nin doğusundaki bu alanların gereğinde Ortadoğu'ya olası bir Amerikan müdahalesi için kullanılacak şekilde donatıldığını iddia ediyorlar."⁽⁶⁰⁾ Bu ve benzeri anlaşmalarla ABD ve NATO savaş gemileri için limanların restore edildi. U-2'lerin boşluğu 1983'te Konya'ya yerleştirilen AWACS casus uçaklarıyla dolduruldu. ABD, radar istasyonları ve AWACS uçakları sayesinde Türkiye'nin ve sınır devletlerinin hava sahalarının yaklaşık 600 kilometre karelik bölümünü rahatlıkla kontrol etmektedir. ABD'nin Lübnan vatan hareketine karşı saldırısı döneminde, ABD savaş uçakları İncirlikten yararlandırıldılar. Nükleer silah taşıyan uçak sayısı İncirlik'te SİA öncesi 18 iken anlaşmadan sonra 36'ya yükseldi. Balıkesir, Mürted, Topel, Erzurum, Erhaç, Eskişehir ve Çakmaklı'daki hava üslerinde ABD'nin nükleer silah depoları vardır, bakım ve korunmasını ABD yapmaktadır. Topraklarımıza yerleştirilen 500 nükleer savaş başlığından 300'ü, bölgeye ilişkin müdahalelerde kullanılmak için bombardıman uçaklarına uygun bir biçimde yapılmıştır. ABD'nin "Yıldızlar Savaşı" projesine katıldığını açıklayan ilk ülkelerden biri de, Türkiye oldu.

Yeni bir Cento kurmanın zorluklarını bilen ABD, 12 Eylül rejiminin de yardımıyla "stratejik konsensüs" de denilen "gayri resmi bir pakt" yaratma planını büyük ölçüde yaşama geçirebildi. ABD'nin eski "şahin"lerinden A. Haig, Ortadoğu'da Arap, Türk, Yahudi olduklarını bir tarafa bırakıp ülkelerarası "stratejik konsensüs" yaratılması için yoğun çaba gösterdiğini, "stratejik konsensüs"ün coğrafyasının Pakistan'dan Mısır, Türkiye ve İsrail'e kadar uzandığını, bunun sağlanması için her ülkede olduğu gibi Türkiye'de de temaslarda bulunduğunu, nitekim Türkiye ile Pakistan arasında başlayan işbirliğinin (savunma ve siyasi), Pakistan'ın "Türk modeli anayasa" kabule kadar vardığını, sözkonusu 4 ülke arasında resmen olmasa da bir "anlaşış paktı"nın kurulmuş olduğunu söylerken Ortadoğu'daki jandarmaları da açıklamış oluyordu.⁽⁶¹⁾ Başta Suudi Arabistan ve Kuveyt olmak üzere gerici Arap ülkeleriyle kurulan ilişkiler, İran-Irak savaşındaki sahte "tarafsızlık", Musul-Kerkük'teki "tarihi haklar" ve benzeri nedenlerle Türkiye'nin "ek" rolleri de vardır. Ekim 1986 ortalarında İran "zafer"e yaklaştığında, varlığı kabul edilmese de gerçekte varolan Pentagon'un, Güney Kürdistan'ı Türkiye'ye işgal ettirme planına uygun olarak 4 Türk tümeninin İran, Irak ve Suriye sınır üçgeninin kaydırılması, 12 Eylül rejiminin ne denli emperyalist planların "temel taşı" olduğunu gösteriyordu.⁽⁶²⁾ Türkiye, ABD ve NATO çevrelerinin, Ortadoğu'da bir Kürt devletinin yolaçacağı statüko değişikliğini önleme senaryo ve planların da da hep "kilit rol" oynadı ve bölgedeki denge arayışlarının ABD ve NATO lehine sonuç vermesi için çalıştı. İrangan olayında Türkiye'nin

ZO'LAR BİTTİ.
SIRA LO'LO'LARDA

nin üslendiği rol bu yöndeki çabaların bir parçasıydı. Değişik tarihlerde gerçekleştirilen Türkiye'nin G.Kürdistan'ı yönelik saldırılarına da amacı, yine dengeleri ABD ve NATO lehine korumaktı.⁽⁶³⁾ Bu nedenledir ki, "ABD Hava Kuvvetleri Askeri İnşaatlar Müdürü, 1983'te Kongre'de Türkiye'deki ABD üslerinin stratejik değerinin NATO Güney kanadı haricinde 'acil durumları' kapsayacağını söyledi. ABD'nin Ortadoğu'nun diğer bölgelerindeki askeri varlığını güçlendirme çabaları, ancak Türkiye'deki askeri varlığının artması ile mümkün olabilir."⁽⁶⁴⁾ dedi.

Türkiye, jandarmalık rolünün gerekçelerini sürekli diri tutmak için "Sovyet tehdidi"ni gerektiğinde bol bol kullanarak Bulgaristan, Suriye, Yunanistan ve Kıbrıs'la gerginliği bir politika haline getirdi; şovenizm ve yayılmacılığı körükledi. Uluslararası platformlardaki tartışma ve oylamalarda da Türkiye, daha çok ABD'nin yörengesine girdi. Balkanların nükleer silahlardan arındırılması çabalarını destekleyen Türkiye, örneğin Birleşmiş Milletler'de, Şili, El Salvador ve Guatemala'da insan haklarının çiğnenmesini protesto eden karar tasarılarına "ret" oyu verdi.⁽⁶⁵⁾ Başta ABD olmak üzere emperyalist ülkeler ve mali kuruluşlar, Türkiye'nin bu tür "bağılılıkları"ni karşılıksız bırakmadılar ve borç ertelemeyen "taze" krediye kadar bir çok "kolaylık" tanıdılar. Emperyalistler, "kolaylıklar" adı altında Türkiye'nin bağımlılığının daha da artırdılar. Darbeden önce alınan krediye karşılık tarım ürünleri ipotek edilirken 1982 Mayıs'ında Dünya bankasının vermeye kararlaştırdığı 304 milyonluk "taze kredi"ye karşılık TC devletinin mülkiyetinde bulunan tüm "taşınabilir ve taşınmaz" mallar ipotek edildi.⁽⁶⁶⁾

Hangi açıdan ele alırsak alalım, 12 Eylül döneminde izlenen politikalar nedeniyle dış, politikada Türkiye'nin ABD ve NATO'ya daha çok bağlandığı ortadadır. K.İnan'ın da itiraf ettiği gibi Türkiye ABD'nin kucağına kolay kolay kalkmayacak bir biçimde "tam oturmuştur". Tüm bunlar kimlerin "vatan satmanın ustaları" olduklarını göstermiyor mu?

“DEMOKRASİYE GEÇİŞ” Mİ?

YOKSA 12 EYLÜL'ÜN

KURUMLAŞMASI MI?

Siyasette koyu bir despotizmi uygulayan, ekonomiyi asserileştirip tüm alanları yerli ve uluslararası tekelleri sermayeye açan, büyük toprak sahiplerinin gücüne güç katan

tan, dış politikada ABD ve NATO'ya daha fazla bağlanan bir rejim, devleti de bütün bu yaptıklarına göre biçimlendirmeden durabilir mi? Hiç kuşku yok ki duramaz ve 12 Eylül rejimi de durmadı. Çünkü benzerleri ve "adaş"ları gibi 12 Eylül askeri darbesi de sıradan bir hükümet değişikliği değildi ve "Demirel'in yerine Ulusu'nun gelişi"ne yorumlanamazdı. Evet, hükümet de değişmişti ama değişiklik sadece hükümetle sınırlı değildi. Evren'in çeşitli konuşmalarında dediği gibi "dokunulmadık hiç bir şey bırakmama" kararındaydı cunta. Devletin sınıfsal karakteri değişmemişti, ama 12 Eylül öncesinin devlet biçiminin yerli ve uluslararası tekeli sermayeyi korumayacağı ortaya çıkmıştı ve bunun üzerine darbe yapılmıştı. Yani "son Türk devleti"ne yeni bir biçim verilecekti. Latin Amerika ve Uzakdoğu'da denenmiş yöntemler de vardı ve "en iyisi", ihtiyaç duyulan devlet biçiminin kurumlaşmasını "demokrasiye geçiş" adı altında gerçekleştirmektir.

İşte bunun için daha darbenin ilk günü yayınlanan bildirisi ve NATO üyesi ülke büyükelçilerine verilen brifingte "en kısa sürede demokrasiye dönüleceği" özellikle vurgulandı ve belli bir süre sonra da bir takvim açıklandı. 1982 Anayasası, güdümlü 6 Kasım 1983 seçimleri "demokrasiye geçiş" in temel taşları olarak gösterildi. 1983'ten sonra da referandum ve seçimler yapıldı. Tüm derterli "dışlanmak" olan SHP ve DYP gibi burjuva partileri de o zamana kadar "gayri meşru" olarak niteledikleri parlamentoya adım atınca "demokrasiye geçildiğini, ama bazı eksikliklerin olduğunu" savunmaya başladılar. "Demokrasi şampiyonu" emperyalist ülke hükümetleri de "demokrasinin eksiklikleri"nden dem vurmaya başladılar. Hatta bazı sol çevreler bile "demokratikleşme", "çözümle" gerçekleriyle rejime "biçim" değiştirttiler.

Gerçekleşenin "demokrasiye geçiş" değil, devlet biçimleri içinde "en gerici" olanının kurumlaşması olduğunu iki açıdan ele almak yerinde olacaktır. Birincisi, anayasa dahil genel olarak "yasal mevzuat" açısından, ikincisi de seçim, referandum ve kimi diğer "temel taşlar" açısından.

Bilindiği gibi, "anayasanın bünyemize bol geldiği" tartışmaları daha 12 Eylül öncesinde başlamıştı. "Otoriter bir anayasa" için konferanslar düzenlenmiş ve 1982 anayasasında ifadesini bulan "talimatnameler belgesi"nin genel hatları ortaya çıkmıştı. Faşist işbirlikçi Demirel hükümeti de bu paralelde birçok yasa çıkarmak istediye de tasarıları "yasa"laştıramadı. Görev, 12 Eylül cuntasına devredildi ve darbeye kadar yerli ve uluslararası "malum" çevrelerin dile getirdikleri, bir nevi sıraya konularak bir bir yerine getirilmeye çalışıldı. İlk etapta yayınlanan MGK karar ve bildirileriyle "bol" gelen tüm yasal düzenlemeler rafa kaldırıldı ve 12 Eylül bildirilerinin yasalarla çelişmesi halinde bildirilerin esas alınması gerektiği vurgulandı. Zaten darbenin ilk gününden itibaren beş kişilik konsey, yasa ve yürütme görevlerini üstlenmiş ve yargıyı da kendisine bağımlı kılmıştı.

1982 Anayasası hazırlanırken MGK karar ve bildirileri, yasalar, kanun hükmünde kararname, genelge ve yönetmelikler, Evren'in çeşitli konuşmalarında dile getirdiği "yasal çerçeve", darbe öncesinden beri "özlemi" duyulan ve MHP'nin "milli devlet güçlü iktidar" sloganında ifadesini bulan yönetim biçimi için "genel bir iskelet" oluşturmuştu. Anayasanın taslak hazırlayıcıları bütün bunları sıraya koyarak, 1982'de halkımıza süngü zoruyla kabul ettirilen anayasayı hazırladılar. Kişi hak ve özgürlükle-

rinin keyfi olarak sınırlandırılması veya ortadan kaldırılmasına ilişkin anayasa maddeleri, 1402 sayılı sıkıyönetim kanununda ardarda yapılan değişikliklerle⁽⁶⁷⁾ biçimlenmişti. İlgili yasanın⁽⁶⁸⁾ 6. maddesine göre, "raporları Cumhurbaşkanının onayı alındıktan sonra, gereği yapılmak üzere başbakanlığa ve diğer alakalı kuruluşlara" gönderilen Devlet Denetleme Kurulu'na ilişkin anayasanın 108. maddesi, önceden çıkan bu kanunun bir kopyasıdır. Anayasada cumhurbaşkanına tanınan "seçme" ve "atama" yetkileri de daha önceden çıkarılan yasalarla belirlenmişti. Anayasanın 104. ve diğer ilgili maddelerin de cumhurbaşkanına tanınan Devlet Denetleme Kurulu başkan ve üyelerini atama, YÖK üyeleri ve üniversite rektörlerini seçme, Danıştay üyelerinin 1/4'ünü seçme, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi üyelerini seçme, Hakim ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun doğal üyeleri dışında kalan üyelerini seçme yetkisi ilgili yasa maddelerinde zaten tanınmıştı. 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu ile yapılan düzenlemeler, anayasanın 130. ve 131. maddelerinde "anayasa"laştı. Anayasanın 159. maddesi, başkanlığını Adalet Bakanının yaptığı Hakimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna ilişkin yasanın⁽⁶⁹⁾ kopyasıdır. Bu kurul, Yargıtay üyelerini ve Danıştay üyelerinin 3/4'ünü seçiyor. Bu, cumhurbaşkanının dolaylı ve dolaysız yetkilerle yargıya "hakim" olduğunu göstermektedir ve 12 Eylül öncesinde varolan göstermelik yargı "bağımsızlığı"nın bile yok edilmesi demektir. Cumhurbaşkanının "resen imzalandığı kararlar ve emirleri", "cumhurbaşkanının tek başına yapacağı işlemler ile Yüksek Askeri Şura'nın kararları"nın yargı denetimi dışında bırakarak anayasa hükümleri, Askeri Yüksek İdare Mahkemesi ve askeri hakimlere ilişkin yasanın⁽⁷⁰⁾ 21. maddesiyle düzenlenmişti. Anayasanın "Yürütme görevinin kanunlarda gösterilen şekil ve esaslara uygun olarak yerine getirilmesini kısıtlayacak, idari eylem ve işlem niteliğinde veya takdir yetkisini kaydıracak biçimde yargı kararı verilemez." biçimindeki 125/4. maddesi 2568 sayılı yasanın 21/2. maddesinde yer almıştı. 6.1.1982 tarih ve 2575 sayılı Danıştay Kanunu, 2576 sayılı Bölge İdareleri Mahkemeleri, İdari Mahkemeler ve Vergi Mahkemelerine ilişkin kanun, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulu Kanunu⁽⁷¹⁾ anayasanın 140. ve 155. maddelerine yansılar. Hükümete kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi veren yasa ile özel güvenlik örgütlerini kurma yasası da 1982 Anayasası'ndan önce çıkan yasalar. Hiç kuşku yok ki, 1982 Anayasası "referandum"a sunulmadan önce çıkarılan yasalar sadece bunlar değil. 12 Eylül 1980 - 6 Aralık 1983 tarihleri arasında toplam 669 yasanın çıkarılması, sanırım anayasa referandumu öncesi gerçekleştirilen "yasal düzenleme" konusunda bilgi veriyor. Bu rakama kanun hükmünde kararname, genelge ve yönetmelikler eklendiğinde "tablo" daha iyi belirginleşiyor.

Yaptığı düzenlemelerle yargıyı, yasama görevini de üstlenmiş beş kişilik yürütmeye bağımlı kılan cuntaya göre sıra, bütün bu düzenleme ve uygulamalardan çıkan "sonuçları" "anayasa"laştırmak "uyumlu" bir "yasama organı"ni oluşturmaya gelmişti. Bu amaçla hazırlanan anayasa zorla kabul ettirildi. Genel burjuva hukukunun "en gerici" bir yorumlaması olan anayasa, adeta bir "ana asa" durumundadır. Öylesine bir belge ki, "devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün, milli egemenliğin, cumhuriyetin, milli güvenliğin, kamu düzeninin, genel asay-

şin, kamu yararının, genel ahlakın ve genel sağlığın korunması" (md. 13) gibi her zaman her anlama yorumlanabilecek gerekçelerle her şey "mübah" hale getirilmiştir. "Yakala ve öldür" direktifleri, "kaçarken öldürdük" türünden keyfi öldürmeler hep bu "zaptiye talimatnamesi" niteliğindeki anayasaya kaynaklık eden anlayıştan kaynaklanıyor. Birçok konuda parlamento devre dışı bırakılıyor. (md. 87, 90, 92 gibi) Milli Güvenlik Kurulu'nun gücü artırılmıştır. (md. 111) Havadan sudan gerekçeler, örneğin devrimci parti ve örgütlerin ortak bir mücadele çağrısı bile olağanüstü hal veya sıkıyönetimin ilanına yetebiliyor⁽⁷²⁾ Anayasa'ya konulan geçici maddelerle Evren "cumhurbaşkanı" diğer dört darbeci de "Cumhurbaşkanlığı Konseyi" olarak seçtirilirken, MGK üyeleri, Ulusu hükümeti bakanları ve DM üyelerinin "yaptıklarından dolayı dava edilmeyecekleri" hükmü getirildi. Ayrıca bu maddelere göre, 12 Eylül 1980 - Aralık 1983 arasında çıkarılan yasa, kanun hükmünde kararname ile 2324 sayılı Anayasa düzeni hakkındaki yasa uyarınca alınan karar ve uygulamaların anayasaya aykırılığı iddia edilemez. Seçim ve siyasi partiler yasalarıyla legal siyaset alanı 12 Eylül kurumlaşması çerçevesinde faaliyet sürdürecektir daha doğrusu kurumlaşmaların dekoru olabilecek burjuva partilere açılırken, sol bir parti kurabilmenin önündeki engeller "sıra köprüsü"nden geçiş kadar artırıldı. Anayasanın "ruhu"na uygun olarak DGM'ler kuruldu ve 1 Mayıs 1984'ten itibaren faaliyete başladı.⁽⁷³⁾ 1982 Anayasası ve önceki fiili uygulamalar ile Nisan 1982'de yapılan TİSK'in 14. Genel Kurulu'nda açıklanan öneriler ışığında sendikalar, toplu iş sözleşmesi, grev ve lokavt yasaları çıkarıldı.⁽⁷⁴⁾ Grev hakkı, üyelik, sendika kurma, toplu iş sözleşmesine oturabilme konularındaki sınırlamalar ve engellemelerle dolu bu yasaların "marifetleri"ni demokratik kitle ve sınıf sendikacılığını diriltmek isteyen işçiler her gün görüyor. Dernek kurma, toplantı ve gösteri yürüyüşlerini düzenleme ve zorlaştırılmış ve bir nevi öneticilerin keyfi tutumuna bırakılmıştır. Yeni basın yasasıyla da bir çok sınırlama getirilirken "yasa ile yasaklanmış" dillerde (Kürtçe kastediliyor) yayın yapanların cezaları paraya çevrilemiyor; "devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğü, cumhuriyetin temel ilkeleri ve milli güvenlik aleyhine" mahkumiyet durumunda yayının basıldığı matbaaya tüm araçlarıyla el konabiliyor; hakkında soruşturma açılan yayınlar dava sonuçlanmadan, daha soruşturma aşamasında toplatılabilir. Bu maddeler nedeniyle ki, son dönemlerde sol basın-yayın organlarına karşı adeta savaş açılmıştır. Muhabirlik; polis görev ve yetkileri; öğrenci, memur, öğretmen vb. toplumsal katmanlara ilişkin sınırlamalar ve daha binlerce "yasal düzenleme" ile günümüze kadar kurumlaşmanın eksiklikleri tamamlanıyor. Kurumlaşmanın Kürt halkının varlığının reddi temelinde yapılması —ki 12 Eylül öncesinde de Kürt halkının varlığını reddeden bir "yasal mevzuat" vardı, ama bu, 12 Eylül sonrasında tüm boşlukları kapatırcasına yeniden düzenlendi— Kürt halkı açısından kurumsallaşmanın daha da "vahim" bir ortam yarattığı bilinmektedir. "Demokrasiye geçlik" yaygınlığının dillerden düşürülmediği günümüzde bütün bu kurumlaşma yerinde duruyor. Kimi yasaların hükmü şimdiden fiiliyatta rafa kaldırılmışsa, bu rejimdeki "demokratikleşme"den değil, toplumsal muhalefetin zorlamaları ve rejimin "uzun vadeli çıkarları"nın korunması anlayışından kaynaklanıyor.

Öte yandan 12 Eylül askeri darbesinden sonra işbaşına getirilen hükümetlerin işlevi, göstermelik seçim ve referandumlar açısından da "demokrasiye geçiş" in gerçekleşmediğini ve bu alanda yapılanların "demokratikleşme"nin göstergeleri olarak değerlendirilemeyeceğini söyleyebiliriz. Bakanlarının çoğunluğu "sivil" olsalar da askeri hükümet olarak anılmaktan kendini kurtaramayan Ulusu hükümeti ile T.Özal hükümetleri yukarıda dile getirilen "faşizmin" kurumlaşmasının koruyucusu ve sürdürücüsü oldular. Çoğu üyeleri holdinglerden devşirilen 12 Eylül hükümetlerinden Özal hükümetlerinin, gerekli askerileştirmeyi gerçekleştirdikten sonra "sivil" bir görüntü kazanmaya çalışan rejimin bir parçası olmaktan, yani 12 Eylül çarkının bir dişlisi olmaktan başka bir yapı ve nitelikleri yoktur. Dara düştüğünde 12 Eylül kalkanını kullanarak "aba altında sopa" gösteren Özal, kendilerinin işbaşına gelmelerinin 12 Eylül sayesinde gerçekleştiğini "itiraf" etmiştir. Çoğu ABD'de eğitim görmüş teknokratlar ve bürokratlardan oluşan "yuppiler" takımı ile "kendi üzerine düştüğü kadarıyla" devleti yöneten Özal hükümeti, "hükümet adayları" arasında en iyisi olduğunu kanıtlamıştır. "Ne olur ne olmaz" anyayışıyla el altından hazırlanan ve zaman zaman açık propagandaları yapılan "yedek alternatifler" olsa da ANAP hükümetlerinin günümüzde yerli ve uluslararası tekelci sermayenin favorileri oldukları ortadadır. Çünkü Özal hükümetleri, tekelci sermaye lehine tüm "kart"larını açık oynayan TC hükümetlerinin başında gelmektedirler. Tek tek kışile-ri geçmişteki CHP, AP, MSP veya MHP'li eğilimlerinden öte yerli ve uluslararası tekelci sermaye için önemli olan politikaların uygulanmasıdır. 12 Eylül rejiminin politikaları benimsendiği zaman görünürdeki uygulayıcı "eski bir solcu" veya "eski bir Kürtçü" de olabilir. ANAP'ın yapısı bu gerçeği en bariz bir biçimde ortaya koyuyor.

Hükümetlerden Holdinglere ya da Tersine (1986'ya kadar)

Adı	Hükümetteki Görevi	Holdingteki Görevi
Turgut Özal	Başbakan	Sabancı H. eski koor, MESS Bşk.
Şahap Kocatopçu	Eski Sanayi Bakanı	Koç H., Metaş, Şişe-Cam YKÜ
Serbülen Bingöl	Eski İmar İskan, Enerji B.	Enka, Uluslararası Bank, YKÜ
Zeyyat Baykara	Eski Adalet Bakanı	Başak Sigorta YKÜ
Selahattin Çetinel	Eski İçişleri Bakanı	Garanti Bankası YKÜ
Safa Giray	Bayındırlık Bakanı	Eski Akkardan YKB
Vehbi Dinçerler	Devlet Bakanı	Eski Pilsa YKÜ
Kâzım Oksay	Devlet Bakanı	Eski Soylaş Holding YKÜ
Zeki Yavuztürk	Milli Savunma Bakanı	Eski Keban H. Genel Müdürü
Vural Arıkan	Eski Maliye Bakanı	Enka Holding ortağı
A.Başer Kafaoğlu	Eski Maliye Bakanı	Doğuş Grubu YKÜ
Fahri İlkel	Eski Enerji Bakanı	Koç H. İdare Komitesi Bşk.

Kaynak: M.Sönmez, Kırk Haramiler..., s. 150-152 (YKÜ: Yönetim Kurulu Üyesi, YKB: Yönetim Kurulu Başkanı)

"Kurucu Meclis" çerçevesinde oluşturulan Danışma Meclisi de "gerektiğinde danışılan bir kurul" olmaktan öteye geçmedi. İlgili yasadaki⁽⁷⁵⁾ görevlerinde bile "özgür" davranmadı ve son söz yine cuntanın oldu. Örneğin 1982 Anayasası'nı esasında MGK'ye bağlı "Anayasa Komisyonu" hazırladı ve C.Kırca, A.Başer Kafaoğlu gibi şahıslar da "atlepletilen oranda" katkıda bulundular.⁽⁷⁶⁾ 1983 göstermelik seçimleri sonucunda oluşturulan

parlamento da tıpkı DM gibi "demokratikleşme"nin bir adımı değildi. Birakalım halklarımız açısından, burjuva muhalefeti açısından bile 6 Kasım seçimleri ve onun sonucunda oluşan parlamento "meşru" değildi. Cuntanın dayattığı "siyasi tablo" kısa sürede bozulmaya başlayınca ve ulusal ve toplumsal muhalefet gün geçtikçe boyutlanınca yerli ve uluslararası tekelci sermaye, 12 Eylül zeminini esas alarak burjuva muhalefeti "parlamentoya çekme" taktiklerini savunmaya başladı. Rejimi zorlamaya başlayan dipten gelen dalganın ANAP ve 1984 Mart'ındaki seçimlerde eriyen diğer iki "güdümlü" parti ile önlenemeyeceğini darbeciler de çok iyi biliyorlardı. Ayrıca "demokrasi vitrini"nin de doldurulması gerekiyordu. Rejimin gün geçtikçe aşındığı ve bazı yasaların rafa kaldırılmak zorunda kaldığı herkesin malumuydu. Burjuva muhalefet de dışlanmanın ve 12 Eylül sonrasında "pişirilen" pastadan çok az yararlanmanın verdiği acıyla ortalığı veryansın ediyordu. Bir avuç burjuva politikacısı üzerindeki "yasaklar"ın kaldırılması ve burjuva muhalefetin parlamento zeminine çekilmesi, rejime "uzun vadeli çıkarların korunması" için bir nefes aldırabilirdi. Nitekim, burjuva muhalefet partilerinin bugünkü yapısı bu iddiayı kanıtlamaktadır. 12 Eylül rejiminin değil, Özal hükümetinin eleştirilerin odağı haline getirilmesi; sık sık Evren'in "hakemliği"ne başvurulması; demokrasiyle uzaktan yakından alakası olmayan bugünkü rejimin "eksiklikleriyle" —ki bu eksiklikler de kendi sınıf çıkarlarına ilişkindir — birlikte demokrasi" rejimi olarak değerlendirilmesi burjuva muhalefetin nasıl bir iki "kıvrıyla" ıslah edildiğinin kanıtıdır. Ulusal ve toplumsal muhalefeti

"ıslah" edip dumura uğratma görevini de üstlenmiş burjuva muhalefetin kimi "sert" eleştirilerinin samimi olmaktan öte, Ulusu hükümetine bakan veren gerici Türk-İş yöneticilerini bile rejime karşı kimi zaman "açık" konum almaya zorlayan ve gelecek zorlu günlerin güçlü mücadele filizlerini barındıran işçi sınıfı ve emekçi kitleler ile Kürt ulusal muhalefetinin gelişmesinden kaynaklandığı bilinmektedir. Kültür, sanat etkinliklerinde de çeşitli yollarla kendine güvenli "antenler" yaratan tekelci sermayenin kurumlaşması azımsanamayacak boyutlardadır. "Küfür romanları"; ulusal ve toplumsal mücadelenin geçmişine, hatta bugününe bile saldıran, örgütsüzlüğü yaygınlaştırmaya, cinselliği sorunların odağı haline getirmeye, toplum sorunlarından uzak "çevreciliğe", soyutçuluk ve romantizmi körüklemeye eğilimli çevrelerin dolaylı-dolaysız 12 Eylül rejimi ve arkasındaki Eczacıbaşı ve Sabancı gibi odaklar tarafından desteklenmesi, bu alanlardaki kurumlaşmaların birer parçalarıdır ve "görüntüyü zenginleştirme"yi de amaçlamaktadırlar.

Görülüyor ki Türkiye'de bir demokratikleşmeden bahsedilemez. Darbenin ilk dönemlerine göre, devlet teröründe görünürde bir azalma olmuşsa bunun bir nedeni devrimci muhalefetin yenilgiye uğratılıp geriletilmesinin verdiği "rahatlık"tır. Gelişen mücadelenin bir parçası olan legal olanakların kullanılması, rejimi derin derin düşündürüp uzun vadeli önlem almaya zorlarken ulusal ve toplumsal mücadele süreçleri engellenemediği takdirde gücü yetersiz rejimin açık terörünün tekrar ortalığı toz dumanla ve receği bir sır değildi.

DEMOKRASIYE GEÇİŞ EMEKÇİ YIĞINLARIN ESERİ OLACAKTIR

Baştan beri genel hatlarıyla dile getirmeye çalıştığım, 12 Eylül askeri darbesinin nedenleri, yaptıkları ve sonuçları da gösteriyor ki, Türkiye'de burjuva diktatörlüğünün alabildiği "en gerici, en şoven ve en saldırgan" bir devlet biçimi hüküm sürüyor. Şimdiye kadar yapılanlar da 12 Eylül döneminin kendiliğinden sona ermeyeceğini kanıtlamıştır. 12 Eylül rejimi her şeye muktedir olamadı, fakat kendiliğinden gidecek kadar da "başarısız" değildir. "Susan Türkiye"den "konuşan Türkiye"ye, oradan da "Özal'sız Türkiye"ye kavuşma özlemi ile yanıp tutuşan burjuva "muhalefet" partilerinin, sözcüklerini yaptıkları sınıfların yapılarından kaynaklanan nedenlerle, "demokrasi havariliği" yapsalar da faşizmi tüm kurum ve kurallarıyla dışlaması gereken bir demokrasinin güvencesi olmayacakları son birkaç yılın pratiği bir kez daha gösterilmiştir.

Bugün "işçim, köylüm, memurum" teraneleriyle ortalıkta boy gösteren Demirel'in yaptıklarıyla 12 Eylül darbesinin zeminini düşlediği, yerli ve uluslararası tekelci sermayenin "gilt" dediği zaman gittiği, "gel" dediği zaman geldiği, "dün dündür bugün bugündür" diyerek kolaylıkla her renge girebildiği herkesin malumudur. Ayrıca 12 Eylül'ün sürdürülmesi temelinde Demirel'in "görevi" Özal'ın bırakacağı yerden sürdürmeye veya bu görevi Özal'la birlikte paylaşmaya hazır olduğunu da söyleyebiliriz. "12 Eylül zorunluydu" diyerek, "demokrasiye geçildiği"ni söyleyerek ortalıkta "demokrasi havariliği" yapan SHP'nin perspektiflerinin burjuva demokrasisine bile denk dümediği, demorasiyle uzaktan yakından alakası olmayan 12

Eylül rejimine "eksiklikleriyle demokrasi" etiketini yapıştırdığı bilinmektedir. SHP'nin bugünkü konumuyla, gerektiğinde yerli ve uluslararası tekelci sermaye tarafından, ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelesini pasifize ederek dumura uğratmak için "hükümet alternatif" olarak kullanılabacağı pek uzak ihtimal değildir.

Türkiye'de burjuva muhalefetin "aday" olduğu roller, yine burjuva "muhalefet" in değişik kesimleri tarafından özellikle son yıllarda Latin Amerika ve Uzakdoğu'da "başarı"yla yerine getirilmektedir. "Merkeziyetçi ve daha çok muhafazakar parti" olmaya çalışan Radikal Parti'den Alfonsin'in Arjantin'de, "merkez-sol APRA" partisinden A.Garcia'nın Peru'da, "anti Markosçu" Akino'nun Filipinler'de üslendikleri rol, gelişen toplumsal mücadeleyi pasifize ederek, kendisini dayatan değişiklikleri düzenin sınırlarına hapsetmek oldu. Aynı örnekler, Bolivya, Uruguay ve G.Kore gibi ülkeler için de geçerlidir. Ülkelerin gelişen koşullarına göre bazı farklılıklar gösteren ve faşist, gerici diktatörlüklerin yıkılış sürecinde ortaya çıkan bu emperyalizmin yeni "truva atları", birkaç yıllık pratiklerinde görüldüğü gibi temel olarak kapitalizmin sınırlarını aşan köklü devrimci dönüşümleri önlemek amacına sahiptirler. Faşist cuntanın sorumlularıyla belli bir hesaplaşmanın yaşandığı Arjantin'de ise, Alfonsin'i bu hesaplaşmaya zorlayan geniş yığınların hareketi oldu ve sonunda çıkarılan bir yasa ile faşizmle "hesaplaşma" dönemi "sona erdirildi". "Tüm bunlar Türkiye'de 12 Eylül rejimi için de geçerlidir. Komünist, devrimci demokrat ve yurtsever güçler bir an önce, emperyalizmin yeni "truva atları"nın yolunu tı-

kayıp, yerli ve uluslararası tekeli sermayenin planlarını boşa çıkarmazlarsa Garcia ve Alfonsin'lerin oynadıkları rolü, İnönü ve Demirel'in oynayabilecekleri —ki Özal'la yerli ve uluslararası tekellerin egemenliği sürdürülemezse— bir sır değildir.

Görülüyor ki, demokrasiye geçişin güvencesi emekçi halkıyınları ve onların örgütlü güçleridir. Halklarımızın ulusal ve toplumsal kurtuluşlarını gerçekleştirmek; halkların içinde bulundukları koşullar nedeniyle farklı stratejilerde ifadesini bulmuştur. Bu farklı stratejilerin amacı, proletarya diktatörlüğünün özgül bir biçimi olan halk demokrasisidir. Koşullara göre "birlikte" kurtulmayı dışlamayan bu perspektif doğrultusunda halklarımızın devrim cephelerini kurmak ve bu temelde mücadeleyi yükselterek başarıya ulaştırmak günümüzün stratejik görevidir. Bu stratejik görevi gerçekleştirme bir süreç sorundur ve karşılaşılabilecek sayısız engelin aşılmasını gerektirir. Bazı engellerin aşılması, halklarımızın devrim süreçlerine bağımlı kılınmasıyla "ortak" bir görevdir ve faşizme karşı verilmesi gereken mücadele de bu kategoriye girmektedir. Stratejik amacı gerçekleştirmek mücadelesinin bir parçası olan anti-faşist mücadele, içerik olarak taktik bir hedeftir ve "kendine özgü" bazı özellikler taşımaktadır.

Kimi anti-empyralist anti-tekel ve anti-şövenist dönüşümleri de içeren anti-faşist mücadele, proletarya diktatörlüğünün özgül bir biçimi olan halk demokrasisi mücadelesine tabi olmasına karşın program olarak daha geni bir içeriğe sahiptir. Bu faşizmde somut ifadesi bulan taktik hedefin küçültülmesi, olası müttefiklerinden yalıtılması; bazı burjuva kesimler "nötr"leştirilirken siyasal alanda sol sosyal demokrasisinin sözcülüğünü yapacağı burjuva kesimlerin anti-faşist mücadeleye kazanılması taktiğidir. 12 Eylül dönemini tüm sonuçlarıyla sona erdirerek, sorumlularını yargılayarak hesap sormak; faşizmin arkasındaki tekelleri, büyük banka ve sigorta şirketlerini devletleştirmek; diğerlerinin egemenliklerini sınırlandırmak; tüm ikili kölelik ve bağımlılık anlaşmalarını feshetmek ve NATO'dan çıkmak; büyük toprak mülkiyetine son vererek adil ve demokratik bir tarım ve toprak reformu yapmak; ulusları kendi kaderlerini tayin etme ilkesini tanımak; faşist terör suçluları dışındaki tutukluları özgürlüklerine kavuşturmak; sosyalist ve demokratik ülkelerle dost bağlantısız bir dış politika yürütmek; temel demokratik hak ve özgürlüklere saygılı olmak gibi anti-empyralist, anti-tekel, anti-şövenist, anti-faşist dönüşümleri benimseyen politik güçlerin müttefik oldukları böylesi bir mücadele, halklarımızın ulusal ve toplumsal kurtuluşunun yolunu açmakla birlikte kurtuluşun kendisi değildir. Bazı yönleriyle kapitalizmi aşan ama hâlâ halk demokrasisi olarak da değerlendirilmeyecek bu dönüşümler, ulusal ve toplumsal kurtuluşun yolunu açmakla beraber, yaşanılması zorunlu olan bir "ara durak" da değildir. Hele ulusal demokratik güçler açısından hiç zorunlu değil. Faşizm yenilgiye uğratılmadan da stratejik amaç gerçekleştirilebilir ve bunun örgütlemesi şimdiden yapılmak durumundadır. Son atılan "adım" da böylesi bir mücadeleye dönüktür. Ancak bu böyledir diye de "ortak" amaçlar doğrultusundaki mücadele gözardı edilemez veya küçümsenemez. Önemli olan en ufak bir dönüşümü bile devrim için mücadeleye bağımlı kılmaktır. Anti-faşist mücadele de yukarıda belirttiğim dönüşümler çerçevesinde örgütlenip devrim güçleri tarafından stratejik amaçlar için mücadeleye bağımlı kılınırsa ulusal ve toplumsal kurtuluş

için ilerletici bir anlam kazanır.

Bu anlayış doğrultusunda sınıf ve tabakalar ile siyasi temsilcileri değerlendirildiğinde anti-faşist mücadelede kimlerin neden müttefik olup olmayacakları ortaya çıkar. Anti-faşist mücadelede tekellerin bir kesimine bile "müttefik" etiketini yapıştıran ve dönüşümleri, mevcut siyasi temsilcilerine göre tespit eden sağ anlayışlarla; nasıl olsa burjuva partilerinden hiç biri yukarıdaki talepleri kabul etmiyor, o halde dönüşümleri daha da "radikalleştirerek" halk demokrasisi programını 12 Eylül'e karşı savunalım diyerek taktik hedefin yerine stratejik hedefi koyan ve taktik hedefi de yadsıyan "sol" anlayışların birleştikleri nokta, sınıf ve tabakalarla siyasi temsilcileri arasında her zaman birebir bağlantının olamayacağını kavramamış olmalarıdır. Ecevit ve İnönü'lerin bugünkü durumlarına bakarak "işte bakın anti-empyralist, anti-tekel, anti-şöven ve anti-faşist dönüşümlerden büyük çoğunluğu kabul etmiyorlar" diyerek SHP'nin bugünkü düzeyine denk düşen "dönüşümler"i savunan ve taktik hedef bile olmayan "hedef"i stratejik hedef olarak kabulenen TBKP ve benzeri çevrelerin reformist ve teslimiyetçi politikaları ile taktik hedefi kaldırarak doğrudan stratejik hedefi savunan "sol" anlayışların yanılgılarına kaynaklık eden nokta aynıdır ve o da sınıf ile siyasi temsil bağlantısını doğru değerlendirememesidir.

Halbuki günümüzde yukarıda belirttiğimiz anti-empyralist, anti-tekel, anti-şövenist, anti-faşist dönüşümleri benimseyen sosyal demokratlar dahil hiç bir burjuva siyasi güç olmamakla beraber, küçük ve orta burjuva kesimlerin temel çıkarlarına yönelmeyen yukarıdaki dönüşümleri benimseyen siyasi temsil ilerde gerçekleşmeyeceği söylenemez. Yukarıdaki dönüşümleri benimseyen sol sosyal demokrasi ve dinci kesimlerin, anti-faşist mücadelede müttefik olabileceklerini yadsımak mümkün değil. Ama bunun mücadelenin ileriki süreçlerinde gerçekleşebileceği açıktır. Bu nedenle bugün de yarın da hem halk demokrasisinin hem de anti-faşist dönüşümleri içeren taktik amacın güvencesi komünist, devrimci demokrat ve yurtsever güçlerdir.

Ne var ki, komünist, devrimci demokrat ve yurtsever güçler arasındaki dağınıklık, gereken alternatiflerin ortaya konulup bu doğrultuda yüzbinlerin, milyonların seferber edilmesini önüyor. Çeşitli tarihlere atılan adımlar ise istenilen başarıyı sağlayamadan etkisizleştiler. 12 Eylül rejimi ve burjuva muhalefet partileri, bugün eğer görünüyorsa bunun bir nedeninin de devrimci saflardaki dağınıklık olduğu ortadadır. Ulusal demokratik güçlerin atıkları son adımın da pratik göstergeleri hâlâ ortaya çıkmış değil. Faşizm ve militarizmi yenilgiye uğratmanın, demokrasiye geçişin de güvencesi olan komünist, devrimci demokrat ve yurtsever güçlerin yukarıda bazı yönleriyle açıklamaya çalıştığım perspektifler doğrultusunda mücadeleciler birlikler oluşturmaktan geçtiği artık dar grupçu ve sektörel tutumlar bir tarafa atılarak kavranmalıdır. Sürece uygun her türlü mücadele biçiminin yaşama geçirilmesiyle yaratılacak stratejik ve teknik alternatiflerle, militarizmin ve onun kurumlarının "partilerüstü bir parti" görevini üstlenerek, özünde devlet biçiminin gericileştirilmesinden başka bir şey olmayan "vesayet demokrasisi"ne son vermek, halklarımızın ulusal ve toplumsal kurtuluşlarını gerçekleştirmek görevleri önümüzde duruyor. Bir daha 12 Eylül'lerin olmamasının yolu da bu çok yönlü mücadeleden geçiyor.

- (1) V.Koç, Hürriyet, 16 Ocak 1983
- (2) Cumhuriyet, 17 Ağustos 1988
- (3) 2000'e Doğru, 21 Ağustos 1988
- (4) Mustafa Sönmez, Kırk Haramiler Türkiye'de Holdingler, Gözlem Y. 3. basım (Ocak 1988), s. 346-352.
- (5) Milliyet, 11 Şubat 1983
- (6) Ufuk Güldemir, Kanat Operasyonu, Tekin Y., 2. basım, s.94-95
- (7) Mustafa Sönmez, Özal Ekonomisi ve İşçi Hakları, Belge Y. Kasım 1984 s.23
- (8) MESS Gazetesi, 25 Haziran 1979
- (9) U.Güldemir, age, s.115
- (10) U.Güldemir, age, s.33
- (11) Türk Silahlı Kuvvetleri için 1969 yılında David Galula adındaki bir CIA ajanı tarafından hazırlanan "Ayaklanmaları Bastırma Hareketleri-Teori Pratik-" adlı kitap (Cumhuriyet, 26 Mart 1977) ile Ortadoğu e hükümetleri konularında uzmanlaşmış ve bir dönem Reagan'ın danışmanlığını da yapan Edward Luttwak'ın "Hükümet Darbesi: Pratik El Kitabı" (Coup d'Etat: A Practical Handbook, Penguin Books, 1969) adındaki kitabı, ABD atentli darbelerinin "perde arkası" konusunda yeterince bilgi vermektedir. (Arayış, 5 Eylül 1981)
- (12) Hasan Cemal, 12 Eylül Günlüğü Tank Sesiyle Uyanmak, Bilgi Y., 5. basım, S.52-53
- (13) H.Cemal, age, s.75, M.Sönmez, age, s.38-42
- (14) Cumhuriyet, 15 Mart 1983
- (15) Erbil Tuşalp, Eylül İmparatorluğu, Bilgi Y., I. basım (Nisan 1988), s.104
- (16) Cumhuriyet, 14 Ağustos 1985
- (17) 2000'e Doğru, 1-7 Şubat 1987
- (18) E.Tuşalp, age, s.225
- (19) TBMM Ceza ve Tutuklevleri Ziyaret ve İnceleme Komisyonu Raporu. Kasım 1985
- (20) Nokta, 1 Aralık 1985
- (21) Petrol İş 1986 Yılı, s.262
- (22) Cumhuriyet, 18 Şubat 1987
- (23) E.Tuşalp, age, s.309
- (24) E.Tuşalp, age, s.100-103
- (25) Başbakan B.Ulus'u'nun 16.3.1981 tarih ve 925/01380/81 sayılı 21 numaralı genelgesi, E.Tuşalp, age s.III
- (26) Başbakan B.Ulus'u'nun 2.3.1982 tarih ve 19-383-04288, 1981/9 sayılı genelgesi, E.Tuşalp, age, s.113-114
- (27) Başbakan B.Ulus'u'nun 26.3.1981 tarih ve 1981/25 sayılı genelgesi, E.Tuşalp, age, s.119
- (28) E.Tuşalp, age, s.210
- (29) 2000'e Doğru, 4-10 Ocak 1987
- (30) Cumhuriyet, 15 Şubat 1987
- (31) 2000'e Doğru, 14 Ağustos 1988
- (32) 2000'e Doğru, 20 Mart 1988
- (33) Cumhuriyet, 3 Eylül 1986
- (34) Panorama, 24 Temmuz 1988
- (35) M.Sönmez, Kırk Haramiler..., s.207-223
- (36) M.Sönmez, age, s.145-147
- (37) İktisat Dergisi, Mayıs-Haziran 1988, s.138-139
- (38) M.Sönmez, age, s.141-144
- (39) Cumhuriyet, 17 Eylül 1983
- (40) Cumhuriyet, 6 Ağustos 1983
- (41) Panorama, 21 Ağustos 1988
- (42) İktisat Dergisi, Nisan 1988 (Göstergeler bölümü)
- (43) İktisadi Rapor 1987 (Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği'nin 42. Genel Kurulu'na sunulan rapor) s.120
- (44) Panorama, 21 Ağustos 1988
- (45) Panorama, 21 Ağustos 1988
- (46) İktisadi Rapor 1987, s.4
- (47) Nokta, 3 Ağustos 1986
- (48) 2000'e Doğru, 18 Ocak 1987
- (49) 2000'e Doğru, 28 Ağustos 1988
- (50) Nokta, 4 Eylül 1988
- (51) Kapital, 15 Eylül-15 Ekim 1988
- (52) M.Sönmez, age, s.250
- (53) Cumhuriyet, 8 Eylül 1983
- (54) Cumhuriyet, 17 Eylül 1983
- (55) Nokta, 14 Eylül 1986
- (56) Son dönemlerde "Silahlı Kuvvetler Vakfı" adı altında birleşen Hava Kuvvetleri G.V., PETLAS, Havelsan, TUSAŞ-Motor Sanayii; Deniz Kuvvetleri G.V., DİTAŞ-TTE, NETAŞ Türk Telefon, TESTAŞ, Kara Kuvvetleri G.V., ASPİLSAN-İŞBİR, Otomarsan, Köytaş ve SIDAŞ'ta hisselere sahiptirler.
- (57) Cumhuriyet, 18 Ağustos 1988; Düşün, Eylül 1986
- (58) U.Güldemir, age, s.75-95
- (59) U.Güldemir, age s.28
- (60) M.A.Birand, Milliyet, 18 Şubat 1983
- (61) U.Güldemir, age, s.89
- (62) 2000'e Doğru, 6-21 Mart 1988
- (63) Medya Güneşi, Temmuz-Ağustos 1988
- (64) Peace Courier, Nisan 1986 (Helsinki'de yayınlanan bir dergi), aktaran Düşün, Ağustos 1986
- (65) Arayış, 1 Şubat 1982
- (66) Resmi Gazete, 5 Temmuz 1982
- (67) 1411.1980 tarih ve 2342 sayılı değişiklik (R.Gazete, 15.11.1980), 19.9.1980 tarih ve 2301 sayılı değişiklik (R.Gazete, 21.9.1980), 7.11.1980 tarih ve 2337 sayılı değişiklik (R.Gazete, 8.11.1980), 3.9.1981 tarih ve 2515 sayılı değişiklik (R.Gazete, 7.9.1981)
- (68) 1.4.1981 tarih ve 2443 sayılı Devlet Denetleme Kurulu Kurulması Hakkında Kanun, R.Gazete, 3.4.1981.
- (69) 13.5.1981 tarih ve 2461 sayılı yasa, R.Gazete, 14.5.1981
- (70) 25.12.1981 tarih ve 2568 sayılı yasa; R.Gazete, 26.12.1981.
- (71) R.Gazete, 20 Ocak 1982
- (72) Anayasanın 119,120,121 ve 122. maddeleri 25.10.1983 tarihli "Olağanüstü Hal Kanunu" ve 4.11.1983 tarihli "Seferberlik ve Savaş Hali Kanunu" ile "düzenledi"ler.
- (73) Devlet Güvenlik Mahkemelerinin Kuruluş ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun; R.Gazete, 18.6.1983
- (74) 5.5.1983 tarihli 2821 sayılı Sendikalar Kanunu ile 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu; R.Gazete, 7.5.1983
- (75) 2485 sayılı "Kurucu Meclis" in oluşturulmasına ilişkin yasa, R.Gazete, 30.6.1981.
- (76) E.Tuşalp, age, s.365.

BÜYÜK KÜRT ŞAİRİ CİGERXWIN'İ ÖLÜMÜNÜN DÖRDÜNCÜ YILINDA SAYGIYLA ANILIYORUZ

Halim CAN

Cigerxwin (kendi ifadesiyle) 1903 yılında Şexmus Hasan adıyla Mardin'in Gerçüş ilçesi-nin Hesari köyünde dünyaya gelmiş. Daha çocukken babasını, aradan bir yıl geçtikten sonra da annesini kaybedip yetim kalır. Çocukluğunda, Ağa ve Bey'lerin yanlarında rençberlik ve çobanlık yaparak çalışır. Bu dönemde baskı ve zulmü yaşayarak gören ozan; bun-

dan etkilenir, ömrünü baskı ve haksızlıklara karşı mücadeleyi yükseltmekle geçirir.

Gençliğinde bütün ülkeyi gezerek, Kürt halkının kültürünü ve onların yaşamını tanıır. Kürt halkının içinde bulunduğu yokluk-sefillik ve perişanlık durumunu görerek, tarihsel süreç içerisinde onları bu duruma düşüren sebepleri ve bundan kurtulma yollarını araş-

CİGERXWIN'İN EVİNDE

Ölümünden kısa bir süre önce, bir yaz gecesi Cigerxwin'in evine telefon açtım. Telefona bir kadın çıktı. Kadına sordum:

— Mamosta (Öğretmen) Cigerxwin evde mi?

— Kimsiniz?

— Ben Fırat, Fırat Ceweri...

— Ha... Bir dakika. Bir iki dakika sonra Cigerxwin telefonun başındaydı.

— Allo?

— İyi akşamlar mamosta!

— İyi akşamlar, seni tanımadım, kimsin?

— Ben Fırat, Fırat Ceweri mamosta.

— Ha... Nasılsın, iyi misin?

— İyiyim, leşekkürler, siz nasılsınız?

— Derli, derli nasıl olayım. Genç fidanla, kuru ağaç, genç ve ihtiyar bir olmuyor. İnsan yaşlanınca, insanın her tarafını ağrılar ve acılar sarıyor, ölümünü bekliyor...

Hasta olduğu her halinden belliydi. Bu yüzden telefonda fazla konuşmadım ve dedim ki: Yarın size gelmeyi düşünüyordum, evde olacak mısınız?

— Tabii ki evdeyiz. Buyrun, beklerim...

Ertesi gün elimde bir destle gülle evlerine gittim. Kapıyı şu an eşi mi yoksa kızı mı olduğunu hatırlayamayacağım bir hanım açtı. Cigerxwin divanda oturmuştu. Beni görünce ayağa kalkmaya çalıştı, fakat kalkamadı, uzanıp ellerinden sıkıldım ve kalkmamasını rica ettim. Oturdum biraz hal hatır sorduk, biraz da İsveç üzerine

Fırat CEWERİ

O'nun İsveç'teki yaşamı üzerine konuştuk. Ondan sonra sordum:

— Fırat, sen Derik'liydin (tu dı Dêrika çiyaye mazi yê?) değil mi?

— Evet...

Daldı, geçmişini andığı, hatırlamaya çalıştığı belliydi. Sözüne devam ettiler:

— Derik, bir kültür gölüdür. Derik'te imamlık yaptım. Derik'e gitmeseydim, Tuncel tepesini, Kral Kızı burnunu, Gab'i Külêbê'yi, Derik'in bağ ve bahçelerini görmeseydim, belki de şair olamazdım. Ben ilhamımı ve uyanışımı Derik'e borçluyum.

Yarım saat kadar Derik üzerine, Derik'lilerin iyiliği ve misafirperverliği üzerine konuştuk; çay ve aperatifler geldikten sonra bana maharetlerini anlatmaya başladı. Cigerxwin, yaşı yaşımın üç katı olmasına rağmen benimle arkadaşça koyu bir sohbetle daldı. Kendi durumumuz ve ülkenin durumu üzerine konuştuktan sonra, sözü dolaştırıp sanat ve edebiyata geldik. Cigerxwin, kendisiyle yapılan bir söyleşide, serbest vezne karşı çıktığı için sordum:

— Neden mamosta, neden çağdaş şiiri yazmayalım?

— Kürtlerin kulağı musikiye yatkın olduğundan, şiirde de musikiyi arar, işte onun için.

O'na Rus şairi Mayakovski'den, Kürt şairi Rojen Barinas'tan birer şiir okudum, modern şiirden örnekler verdim.

Cigerxwin başını salladı, derin derin düşünmeye başladı. Bakışları insanın sevgisi, alçakgönüllülük, yeniliğe duyulan özlem, umut fıskiyrıyordu.

Şanar Yurdatapan, Cigerxwin ve Melike Demirağ

İlmaya başlar. Böylesi bir irdeleminin yolunun; okuyarak öğrenmekten geçtiğini anlayan şair, 18 yaşında iken dini dersler almaya başlar. 10 yıl içerisinde islâm dininin gerektirdiği bilgileri edinerek, camii imamı olur. 1927 yılında evlenir, bir süre camiilerde imamlık yaptıktan sonra, aynı yıl kurulan Kürt cemiyeti Xoybun'da yer alır. Celadet Bedirxan'la birlikte "Hawar" dergisini çıkarırlar.

Çevrede olsam, evimde olsam
Arap topraklarında, İran'da olsam
Giyinik olsam, çıplak olsam
Köşküm on kalli da olsa
evim viran da olsa
Özgür ve kurtulmuş olsam
Mutlu ve aydın
Ya da kollarım zincirli
bir zindanın köşesinde
Sağ olsam, cahil olsam, duymasam
Ya da perişan olsam
hastanelerde olsam
Hünkar tahlînda otursam
Veya sokaklarda perişan sürünsem
Kürdüm, kür ve kürdistan yolunda
hazırım tepeden tırnağa
Kürtçe yaşarım kürçe ölürüm
Kürtçe veririm mezarda cevabını
Yine kürçe dirilirim
Bu dünyadan kürçe giderim.

Büyük ozan, şiire başlaması ile ilgili şu bilgileri veriyor "1924'te şiir yazmaya başladım. O

MEDYA GÜNEŞİ /50

yıl benim yurtseverliğimin de başlangıcı oldu. Bundan sonraki yıllar da şiirlerimde ki ağırlıklı tema; ulusallık ve yurtseverlik istemi üzerine idi." Ozan, uzun yıllar şeyhler, ağalar ve feodal beylere karşı şiirleriyle zorlu bir mücadele sürdürür. Bu gerici yapıların, Kürt halkının ulusal bilinçlenmesi üzerinde ki olumsuz etkilerinin farkında olarak savaşıyor. Ulusal bilinçlenme ve gelişmenin önündeki engeller bir bir sökülüp atılmadıkça, bu alanda kayda değer bir ilerlemede sağlanamaz. Bu bilinçle hareket edip, hedef doğru olarak tespit edildikten sonra buna ulaşmakta kolaylaşır. Cigerxwin hedefi doğru olarak seçmiş ve ona ulaşmanın yolunda ciddi mesafeler katetmiştir. Kürt işçi ve köylüsünün kimliğini kazanmasında, O'nun büyük bir payı vardır. Ozanın ikinci dünya savaşı dönemine kadar yazdığı şiirlerde Şeyhler, Ağalar ve Bey'lere karşı verilen mücadele teması ön planda iken; ikinci Dünya savaşından sonra ise perspektifi değişmektedir.

Yeter, unutma Kürdistan suyu
Gülbağçesi yeşert göğsünde
İhtimal ki, erken ölürüm
O güzel çağı sen gibi görmeden.

1945-1946 yıllarına gelince, şair o günkü tema ile geçmişte ağırlıklı olarak işlediği temalar arasında ki ayrıcalığı şöyle açıklar: "Bu seneler de şiirlerim devrimci ve sınıfsal bir karakter kazandı." diyerek, adeta Kürt halkının ta-

Festival Yolculuğu

— "Kimim Ben?", 1973-

Bu büyük deniz, dipsiz düşüncelerin gibi
Derin, upuzun,
Dör yanda dağlar, yüreğime benzer
Çok heybelli, hoyrat,
Gece zifiri karanlık, tümü yara ve gam dolu
Yarın çarşafı gibi,
Söktü şafak, dilberin yüzüne benzer
Uyandırdı bizi,
Cihanı doldurdu varlık ve yaşam
Lenin'in adı gibi
Güneş kıldı kara günleri, Kızıl Ordu gibi
Nasıl da düştü Berlin...
Bu parlak yıldızlar mısralarıma ne de benzer
Dağınık, düzenli
Dolanıp duruyorlar, kalif gözleri gibi
Kırık, uyuşuk...
Gemi güzel yol alıyor, dalgaları kırıyor
Zor'la, güçle,
Kadınla erkekli, arkadaş hepsi
Yol alıyorlar kuzeye doğru
Gönülleri esen, yüzleri güleç, özgürlük isteklileri
Festivalde gidiyorlar
Barışseverdiler, insanlık koruyucuları
İçten, yürekten
Ne kadar eksiksiz, tam söylesem,
Vefasız arkadaşlar
Bırakmadılar, bırakmadılar festivale gideyim
Vakti geçirttiler.

TOHUM/Ocak 88.S.10

NE GÜNE DEK BEYLERİN

İŞÇİLERİ VE KÖYLÜLERİ OLACAĞIZ?

Kardeşlik buysa, istemiyoruz böyle kardeşliği
Eşek semerine bağlı kaldıkça yularımız (*)
Onlar ağa, bey; bizler zayıf, köle,
Onlar düşmanın, biz de onların rençberleri oldukça...
Hey işçiler, köylüler, zamanıdır, kalkın, yeter,

Ne güne dek ağa ve beylerin işçileri olacağız
Ne güne dek köpeklerin ayakları arasında kemik?

Ne güne dek kul - köle kalacağız,
Bayarlara Saitlere tutsak?
Ne güne dek sınırlarda duvar ve kilit olacağız,
Ne güne dek birbirimize karşı yiğit..?
Hey işçiler, köylüler, zamanıdır, kalkın, yeter,

Ne güne dek ağa ve beylerin işçileri olacağız,
Ne güne dek köpeklerin ayakları arasında kemik?

Bildim bileli, savaşçı ve yiğitsiniz
Ün salmışsınız Doğuda aslanlar gibi
Bugün neden ürkek oldunuz böyle
Teslimiyet perdesini çekerek kafanıza?
Hey işçiler, köylüler, zamanıdır, kalkın, yeter.

Ne güne dek ağa ve beylerin işçileri olacağız
Ne güne dek köpeklerin ayakları arasında kemik?

* Cihherun, işçileri ve köylüleri eşeğin ardından yürütülen deve kervanına benzetmiş.

TOHUM/Ocak/88.S.10

rihsel süreç içerisinde ki bilinçlenmesine paralel olarak şiirleriyle öncülük ederek ona yön verir. O halkın içinden biri olarak, halkın nabzını çok iyi ölçebilen, hangi dönemde neyi, ne oranda göğüsleyeceğini bilen şairdir. Çağdaş Kürt şiirinin en önemli ismi ve öncülerindendir; fakat O'nun öncülüğü sadece şiir alanıyla sınırlı değildir. Bilinçli, kararlı, yılmaz mücadeleci yapısı Kürdistan işçi ve köylüleri arasında sayılı bir yer edinmesini sağlar. Halk için çalışan ve gittikçe halka mal olan çalışmalarıyla geniş çevreleri kucaklayan şair; binlerce insanın gönüllerinde taht kurarak, onları mücadele alanına sürükler. Tüm isteği Kürt halkının özgürlüğü için, bütün yurtsever ve davalarına inanmış Kürtlerin etete vererek birlikte düşmana karşı savaşmaları ve sömürgeci boyunduruğun zincirlerini elbirliğiyle kırmaları idi. İşte bunun için O, Kürt halkının kardeşliğinin savunucusu, bütün ülkesinin ozanı ve dünyada ki ezilen tüm halkların dostu oldu. O Vietnam'da ki, Kore'de ki, Cezayir ve dünyanın birçok yerinde ki Emperyalist işgallerle, şiirleri ile savaştı. O, barış ve özgürlük ozanı oldu; barış ve özgürlüğü Enternasyonalist şiirleriyle pekiştirip somuttlaştırdı.

1950'lerden sonra Kürt halkının mücadelesinin uluslararası platformlarda ele alınıp tartışılması için tüm gayretleriyle çalıştı ve bu çalışmalarından da somut sonuçlar elde etti. Birçok uluslararası kongre ve toplantılara katılarak ezilen Kürt halkının sesini oralara taşıdı. Bu dönemde festivaller için yazdığı şiirlerin de, uluslararası çalışmanın önemine değinerek halkların kardeşliğini savunur ve ırkçı politikaları lanetler.

Cigerxwin şiirlerin içinde "gömülmüş" ve çalışma alanını sadece şiirle sınırlı görmüş bir "şiir yorgunu" değildir. O aynı zamandabir tarih bilimci, bir dil bilimci ve pek çok konuda engin bilgisi olan gerçek bir bilge kişiydi. O'nun geriye bıraktıkları, daha yayınlanmamış çalışmaları ve bir bütün olarak zengin mirası aydınlığa kavuştuğunda kıymeti daha da artacak, daha bir bilinç ve daha bir inançla anılacaktır. O Medya'nın şafağında, kızıl bir yıldız gibi göklerde her zaman yansıyor ve ışık dağıtacaktır. İnsanlar öldüklerinde arkalarında iyi veya kötü bazı şeyler söylenerek anılırlar; ama pek az kişi yaşarken halkların takdiriyle karşılaşır. Cigerxwin yaşarken, işte bu mutluluğu tatmış pek az insandan biridir. Ama onun en büyük mutluluğu, görmek ve yaşamak istediği en son dileği, tüm dünyada ki hür ve bağımsız haiklar gibi, Kürt halkında özgürlüğe kavuşması idi.

Bir Ermeni ozandan ilham

—“Özgürlük Devrimi”, 1954

Kısalılık
Sıkı adımlarımızla biraz daha
Uzayan giden bu yolu
Asfalt diye kan serdiğimiziz
Marks’la Lenin’in yolu bu
Biz de üzerindeyiz.
Gelecek kuşak hey!
Birkaç iz ve yapıt bıraktık
Senin için.
Bize ilham verdi
Çar’la Hitler’in sonu.
Güç-bela
Eriştik saflarına
Yiğit kişilerin
İşlerin, köylülerin safına.
İlhamın büyüğü ise
Ekim devrimi, Kızıl devrim
Nam salmış cihana;
Uyandırdı:
Sağır kulakları
Göz nuruna kavuşturdu:
Körleri,
Ve çabuk atlık
Tutsaklık perdesini
Uğraşımızla
Senin için atlık
Özgürlük temelini
Hincimizle.
Yürüyüşümüz kararlı
Yolun ta sonuna kadar
Anımız açık
Yüreğimiz çok güçlü
Kulak asmıyoruz.

Hiç bir kuşkuya
Aştık, karanlık
Zulum ve zorbalık dolu
O geceleri

Ve şafak yüceldi
Kuzeyde
Şafak kızıldır:
Ayrılmayız
Bu yol değişmeyecek

(Abidin Dino)

Bize köprü kuruldu
Geçiyoruz onu
Özgürce geçsin diye insanlık
Kurtulsunlar diye
Kölecinin zorbalığından
Yaksınlar diye
Yürek ateşiyle
Tutsaklığı ve köleliği
Çabucak...

Yeniden kursunlar diye
Çürümüş kaya gibi
Dünyayı dağıtarak...

Bir dünya ki:
İçinde görülmesin
İrtek damla gözyaşı
Bir dünya ki:
İşitilmesin hiç
Öksüz ağlayışı
Ve açlık
Ve ikiye bölünmüş...

Gülsün herkesin yüzü:
Bu dünya çok hoş
Çok güzel...

İşte bu dünya uğruna
Evsiz-barksız kaldık biz
Ve işsiz
Kaçtı, içi boş kaya gibi çürük
O dönem arkadaşları..
Ama yürüyoruz,
Başımız yüce,
Gözümüz ilerde
Salmış bize ışıklarını
Aydınlatıcı şafak,
Kızıl şafak,
Kuzey şafağı,
Marks şafağı,
Lenin şafağı
Şavkı vurdu Kürtlere
Yaşasın Stalin
Yaşasın Stalin...

TOHUM/Ocak 88 s.10

Bugün, ölümünün dördüncü yılında saygıyla andığımız bu büyük Kürt ozanı, hayata gözlerini yumarken Kürt ve Dünya halklarına zengin bir bilgi mirası; onurlu bir mücadele geleneği bıraktı. 1958’de Bağdat’a giden Cigerxwin burada üç yıllık bir dönem, üniversitede Kürt gençlerine dersler verir. Aynı dönemde “Destura zimané Kurdi”i yazarak yayınlattı. Yine Bağdat’tayken “Ferhanga Kurdi”i yazmaya başlayıp yayınladı. 1947’de “Cim û Gülperi” ve 1956’da da “Reşoye Daré” (ikisi de hikâ-

ye kitabıdır)’yi yayınladı. 1945’den ölüm yılı olan 1984’de kadar yedi divanı yayınladı. Divanlarının isimleri: “Diwana Yekan-1945, Swra Azadi-1954, Kime Ez-1973 Ronak-1980, Zend Avista-1981, Sefaq-1982, Hêvi-1983”

Kürt halkının ulusal kültürel değerlerinden büyük ozan Cigerxwin, yaratılışlarıyla, dünden bugüne ve yarına uzanan tarihsel bir zinciri; yaşamımızı aydınlatan bir ışığı ifade etmektedir. O Kürt halkıyla birlikte var olacaktır.

Halim CAN

KÜRT HALKININ YETİŞTİRDİĞİ BÜYÜK SANATÇI YILMAZ GÜNEY'İ ÖLÜMÜNÜN IV. YILINDA SAYGIYLA ANIYORUZ

Cigerxwin ve Yılmaz Güney 1983, Paris.

Bundan dört yıl önce 9 Eylül 1984'de onurlu, devrimci bir perspektifi yaşamının merkezine koymuş, sanatını mücadelede de bir silah gibi kullanan büyük sinema ustası, Kürt halkının yiğit evladı Yılmaz Güney, yüreğinde vatan hasretiyle aramızdan ayrıldı.

Yılmaz Güney'i birkaç satırla anlatmak güç. O yaşadığı sürece bir yurtsever, bir devrimci gibi yaşadı, halkına ve tarihe karşı sorumluluk duydu ve öyle davrandı. Yaşama seyirci kalmadı. Cezaevindeyken oğluna yazdığı bir mektupta şöyle diyordu; "Hayatın içinde olmak gerek, yavrum. Kötü bir boksör olmak, iyi bir boks seyircisi olmaya yeğdir." O da yaşamında boks seyircisi olmaktansa, boksör olmayı yeğledi. Hem de bazı hatalarına rağmen iyi bir boksör oldu. Attığı her yumruk egemenlerin, sömürgecilerin başına bir balyoz gibi indi.

Özellikle ölümünden 4-5 yıl öncesinden başlayarak, çok güzel çalışmalar içine girdi. Halkının ulusal-demokratik talepleri için, Dünya denilen "halı"da kendi ülkesinin motiflerini görmek için azimle çalıştı. Önceden söylediğimiz gibi, Yılmaz Güney'i birkaç satırla anlatmak mümkün değildir. O'nu, en iyi

düşünceleri anlatır kanısındayız. Bu nedenle okuyuculara Yılmaz Güney'in devrimci kişiliğine ışık tutucu nitelikteki kurucusu olduğu Paris Kürt Enstitüsü'nde Newroz Bayramı ve Enstitünün kuruluş yıldönümü nedeniyle 18 Mart 1984'te yaptığı konuşmayı sunuyoruz:

"Değerli Arkadaşlarım,
Yoldaşlarım,
Değerli konuklar,
Hepiniz hoşgeldiniz sizlere selam olsun...

Bildiğiniz gibi Newroz Kürt halkı için zulüm ve zorbalığa karşı, umutsuzluk ve teslimiyete karşı direnişin bağımsızlık ve özgürlüğün, birlik ve beraberliğin simgesidir.

Biliyorum bugün burada toplanmış bulunan bütün insanların kalbi aynı duygularla çarpıyor. Çocuklarımızın yürekleri de aynı duygular için çarpacaktır. Özgürlük ve bağımsızlık için, dağınıklığı birlikteliğe dönüştürmek için...

Bugüne kadar bu amaçlar için bir çok kurban verdik, daha da vereceğiz. Kan ve göz yaşlarını göze almamız lazım. Sizlere soruyorum: Azim ve inanç dolu bir yüre-

ği kimse sustura bilir mi? Yine soruyorum: Acaba o kadar fedakar, o kadar yiğit ve kararlı bir halkın başını eğdirmek mümkün mü?

Asla...

Arkadaşlar, cefa, baskı, sefalet, kan ve göz yaşları Kürt halkının kaderi değildir. Biz o kaderi red ediyoruz. Birlik, beraberlik için de, özgür bir ülkenin çocukları olarak, kendi topraklarımız üzerinde, kendi dilimizle, özgürlük ve sevdâ şarkıları söylemek istiyoruz.

Kendi dünyamızı kendi ellerimizle kurmak istiyoruz; kendi toprağımızı kendi ellerimizle işlemek istiyoruz. Ve kendi topraklarımızda, kendi bayrağımız altında serbest ve özgür olarak yaşamak istiyoruz. Bütün bunlara rağmen yine Kürt, Türk, Arap ve Fars işçi, köylü ve emekçilerinin menfaatlerinin güçlü ve birleşik devletlerin kurulmasında olduğunu da unutmayoruz.

Böylesi bir birliktelik, gönüllülük, gereklerini yerine getirmekle mümkündür. Eğer böyle olmasa birliktelik hayal olur. Onun için de önümüzde tek yol kalıyor: O da

hem kendi içimizde, hem de dışımızda çok yönlü bir mücadele yürütmektir...

Arkadaşlar, Kürdistan'ın birçok yerinde, dağ başlarında, ovalarda, faşist zindanlarda, baskı ve zulüme karşı savaşımlar her gün ölüyorlar. Bu savaşlarda ölenleri unutmayacağız. Bu yolda şehit olanları kalbimizde ve mücadelemiz de büyütüp yaşatacağız. Ne mutlu direnerek ölenlere. Özgürlük ve bağımsızlık ateşinin meşalesi olanlara ne mutlu. * *

Değerli Arkadaşlar, hatırlarsanız Kürt Enstitüsünün açılış töreninde şöyle demiştim: Kürt Enstitüsü şu veya bu kurumun denetiminde değildir, Enstitü tüm Kürt halkının hizmetinde olan bir bilim ve kültür yuvasıdır. Bir yıllık çalışma ve icratımızda bu sözlerimin doğru olduğunun kanıtıdır. Herkes iyi bilsin ki Enstitü tarafsız, bağımsız karakterini ve demokratik yapısını her şeyin üstünde tutacak ve koruyacaktır. Kısır siyasi tartışma polemiklerin tuzağına asla düşmeyecektir. Sizler de Enstitüyü gözbebeğiniz gibi korumalı ve desteklemelisiniz. * *

Dostlarım, Enstitü bağımsızlık tohumlarının filizlenişi ve şimdiye kadar Kürt ulusunun vermiş olduğu mücadeleden ürünüdür. Gelişmesi ve güçlenmesi birlik ve beraberlik içinde çalışmamıza bağlıdır. Enstitünün çevresinde toplanıp önümüze koyduğu görevlere gücümüz yettiğince yapmaya çalışmalıyız. Bağımsızlık savaşının bir bütün olduğunu akıldan çıkarmamalıyız. Bazen gerçeği ifade eden iki satırlık bir yazı, düşünce, bazen halkın gönlünde yankılanan bir türkü, bazen sazın teline ses veren bir mızrap, çoğu zaman bir atom bombasının etkisinden daha güçlü olabilir. Bunun için de yaşamın her alanında yiğit ve çalışkan savaşçılar olmalı ve böyle savaşçılar yetiştirmeliyiz.

Sazımızı iyi, çok iyi çalmalıyız; şarkılarımızı güzel, çok güzel söylemeliyiz. İyi öyküler, iyi şiirler ve güçlü romanlar yazmalıyız. Usta, bilgili, diplomat ve teknisyenler yetitirmeliyiz. Ellerimiz hem iyi kalem, hem iyi makine, hem de iyi silah tutabilmeli. Zaman zaman sazımız silahımız, zaman zaman da silahımız sazımız olmalıdır. En iyi şarkılar, en doğru söz-

ler söyleyenlerin, hedefin ortasını bulan kurşun kadar etkili olduklarını söylüyorum.

Arkadaşlar! Dağlarımız, ovalarımız ve sularımız bizleri bekliyor. Tüm ömrümüzü yaban ellerde tüketmek ve hasret şarkılarını söylemek istemiyoruz artık. Bizler yiğitliğiyle nice destanlar yaratmış azimli ve kararlı bir halkız ki bizi besleyen bu varlık önümüzdeki zorluklara aşmamızı sağlayacaktır.

Türk, Arap ve Fars devrimci demokratları Kürt halkının ulusal demokratik haklarının, kendi kaderini tayin için düşmana karşı verdikleri mücadelenin ortaklarıdır. Ezilen sınıfların kardeşliği en iyi silahlarımızdan biridir.

Dost, düşmanımız herkes bilmelidir ki biz bunu başarcacağız. Ama muhakkak başarcacağız. Özgürlük savaşımında ölmek, köle gibi yaşamaktan daha iyidir. * *

Yaşasın Kürt, Türk, Arap ve Fars halklarının kardeşliği ve dayanışması!

Yaşasın Kürt Enstitüsü.

Yaşasın Bağımsız Birleşik Demokratik Kürdistan!

REFERANDUM'DA GELİŞEN TAVIRLAR VE YEREL SEÇİMLERE BAKIŞ AÇILARI

Ahmet ÖMEROĞLU

Referandum ve seçimler dönemi, sol hareketler açısından sınıf politikasının önemli birer dönemeci olarak anlam kazanmaktadır. Bu dönemde kimin ne tavır aldığı, nasıl bir yaklaşım gösterdiği değişik çevrelere merak edilir. Biz de bir yandan bu durumu gözönünde bulundurarak, bir yandan da yaşanan süreçte, ulusal demokratik güçlerin bu alandaki perspektiflerini yansıtmaya düşünceyle, bu noktada bir tarama yaptık. Ve bazı çevrelerin bu konudaki değerlendirmelerinden -yer darlığından dolayı- kesitler sunan bir yazı hazırladık.

"YEREL SEÇİMLERDE ULUSAL DEMOKRATİK BİR POLİTİKA İZLENMELİDİR" başlığıyla YSK (Yekitiya Sosyalist Kürdistan) tarafından yapılan değerlendirmede, 12 Eylül sürecinin kısa bir irdelenişinden sonra referandum ve yerel seçimlerle ilgili değerlendirmeye şöyle devam ediliyor: "Yurtsever, devrimci ve sol güçlerin, unsurların tavrı ne olmalıdır?

Halk oylamasında, "Evet" oylarının çoğunlukla çıkması halinde yerel seçimler erkene alınacak. "Hayır" oylarının çıkması halinde, yerel seçimlerin yasal zamanında yapılması sağlanacak. Demek ki, önemli olan yerel seçimlerdir. Ama bununla bağlantılı olarak, halk oy-

lamasındaki tavrımızın da belirlenmesi gerekir. Ayrıca, ona uygun çalışmaları organize etmek bir zorunluluktur.(...) Mevcut iktidar, kendi ömrünü uzatmak, haklarımızı bir dönem daha aldatmak, kendi anti-demokratik ve halka karşı olan siyasal ve ekonomik uygulamalarını halktan gizlemek için erken yerel seçimlere gitmek istiyor. Bunun sonucu olarak, halk oylamasına baş vuruyor. Bu oyunun boşa çıkarılması, halkın çıkarlarından yana ibrenin gösterilmesi için halk oylamasında "Hayır" diyoruz.(...)

Ülkemizde açık ulusal demokratik politika, bağımsız yurtsever adayların seçime girmesiyle net bir hale getirilebilir. Bunun için çaba gösterilmeli. Eğer yurtsever adaylar çıkaramazsak, ulusal demokratik güçlerden bağımsız olarak adaylığını koyan yurtsever unsurların desteklenmesi yoluna gidilmelidir. Bunu yaparken, aday unsurun kişiliği gözönünde bulundurulmak zorundadır. İleride seçilmesi halinde, ulusal demokratik harekete zarar veren kişiliklere destek olmamak gerekir.

Türkiye kesiminde, bağımsız sol adayların desteklenmesi yoluna gidilir.

Ayrıca, burjuva kamptaki çelişkileri ve gelişmeleri de değerlendirme dışı tutamayız. Özellikle de son yıllarda, SHP bünyesinde işçi sınıfı ve emekçilerin ekonomik-demokratik haklarını açıkça

savunan, gündeme getiren, bunun yanında Kürt halkının ulusal demokratik haklara kavuşması için tartışmalar yürüten, meclise önerge veren ve bunun için mücadele yürüten gelişme de değerlendirmeye dışı tutulamaz. Yerel seçimlerde halkçı ve solcu kökenli olan bu kanadın desteklenmesi için, dayanışma politikaları tayan etme yoluna gidilebilir."

Referandumda "Hayır" diyen bir kesim de Ala Rızgari. AR adına İ. Xalid imzalı ve "25 EYLÜL'DE HAYIR" OYU KULLANILMALIDIR." başlığıyla yapılan değerlendirmede şöyle deniliyor: "Özal Hükümeti'nin başvurduğu referandum, mahalli seçimlerin 3 ay önce alınıp alınmaması ile ilgilidir. Üç ay önce veya sonra Türkiye'de yerel seçimlerin yapılması ne gibi değişikliklere neden olur? Veya, bu Türkiye'ye neyi kazandıracak (Özal Hükümeti'nin yerel seçimleri en az zararlı kotarmasından başka) hiç bir şey. Hangi yanıyla bakılırsa bakılsın, bu referandum aynı zamanda komik bir girişimdir de. Hükümetin asıl yapmak istediklerinin halktan gizlenmesinden başka bir şey ifade etmiyor. Bizim bu referanduma karşı tavrımızı belirleyen nedenler şunlardır:

a- Türkiye'de 1982 Anayasası çerçevesi içinde başvurulmuş her girişim antidemokratiktir. Reddedilmelidir, karşı çıkılmalıdır, teşhir edilmelidir.

b- Özal Hükümeti giderek azalan ve bir süre sonra geri kalan kitle desteğini de kaybetme korku ve telaşı içindedir. Bunu en az zararlı kapatmak için seçimleri öne alıyor.

c- Türkiye'de tüm baskı ve yasak uygulamaları ile kanunlarına karşı, Türkiye halkları içinde gelişen uyanma ve başkaldırmanın önü alınmıyor. 12 Eylül'ün korku duvarları tek tek yıkılıyor. Yerel seçimlerin gecikmesi bu yönüyle de yönetenleri tedirgin ediyor, korkutuyor. Tüm yolları kapatılmış olmalarına karşın yurtsever, devrimci ve sosyalistlerin kitleler üzerindeki etkisi artıyor, her geçen zaman yönetenlerin aleyhine işliyor.

Bunun için 25 Eylül 1988 Referandumu'nda 'Hayır' oyu veya onların deyişiyle kahverengi oy kullanılmalıdır.

Yerel seçimlerle ilgili tavrımıza da kısaca değinmek istiyoruz.(...) Her bölge ve birimin aşağıda sıralanan noktaları ihmal etmemek koşulu ile bölgesel olarak tavrını belirlemesini ve ona uygun çalışma yapmasını öneriyoruz.

MEDYA GÜNEŞİ /56

1- Sömürgeci burjuva partilerine karşı kitleler bilinçlendirilmelidir. Sömürgeci politikayı benimseyen hiç bir partiye destek verilmemelidir.

2- Gerici, ırkçı, fanatik adayların teşhiri temelinde seçmenlere bilgi verilmelidir.

3- Bağımsız, demokrat ve yurtsever adaylar varsa halkın bunlara oy vermesi için çalışma yapılmalıdır.

4- Yurtsever ve devrimci grup ve örgütlerin üzerinde anlaştığı adaylar desteklenmelidir.

5- Yurtsever ve demokrat adayların olmadığı bölgelerde boş oy kullanılmamalıdır."

Referandumda "Hayır" oyu kullanılmalıdır tavrını koyan **KÜRDİSTAN DEVRİMCİLERİ** (Şoreşgerên Kürdistanê) ise sorunu şöyle değerlendiriyor: "Geniş halk kitlelerinin ağır ekonomik baskılar altında inin inin inlediği bir ortamda, Özal diktatörlüğü çok önemli bir sorunmuş gibi seçim tarihi için referandumla gitmektedir.

Faşist rejimin, büyük bir bunalım içerisinde olduğu artık gizlenemez olmuştur. ANAP iktidarı, askeri cuntanın bir devamıdır. O, ilerici insanlığın, barışın, emeğin, ezilen halkların düşmanıdır. O, soygundurların, rüşvetçilerin, hayali ihraççıların temsilcisi, emperyalizmin sadık bir uşağıdır. O, ülkemizdeki 15 milyona varan halkımızın azılı düşmanıdır. O, halkımız üzerinde estirilen ırkçı-sömürgeci baskının sorumlusudur. O, demokratik hak ve özgürlükler düşmanıdır.

Bugünkü faşist baskı düzenini bir adım geriletmek için 'Hayır' diyoruz.(...)

Yerel seçimler konusundaki görüşlerimiz kısaca şöyle özetlenebilir. Tüm mevcut düzen partilerinin, bugün halkımıza yönelik politikalarında yüzde yüzlük bir benzerlik olmasa da öz itibarıyla ırkçı-şovendirler. Onlar, Kürt halkının varlığını inkar etmektedirler. Bu nedenle düzen partilerine oy vermeyelim.

Kuşkusuz yerel seçimlerin halkımız için bir anlam taşıdığı söylenebilir. Bu nedenle başta, ülkemiz yurtsever-devrimci güçlerin ittifaklarıyla yurtsever unsurlardan aday gösterilmesi ve desteklenmesi gerekir. Halkımızın sempatisini ve beğenisini kazanacak, hizmet götürebilecek unsurlar irdelenip, ortak adaylar gösterilmelidir. Bunun yanında, halkımızın ulusal demokratik haklarını her şeyden üstün tutmamız ge-

rektiğini de asla unutmamalıyız. Ancak halkımızın gerçek anlamda kurtuluşu, bağımsız ve özgür bir yaşam ile mümkündür.

Ulusal demokratik güçler içinde referandumda sandığa gitmeyi reddedenlerden **TSK (Tevger a Sosyalist ê Kürdistan) ise, "ÖZAL İKTİDARININ PİLİ BİTTİ. REFERANDUM VE ERKEN MAHALLİ SEÇİMLER OYUNDUR."**

başlığıyla yaptığı değerlendirmede, sorunu şöyle ifade ediyor: "Bir ayı geçkin bir zamandır, halklarımızı alaya alıncasına, mahalli seçimlerin dört ay önce mi, sonra mı yapılması tartışılıyor. Gazeteler ilk sayfalarını referanduma ayırmış; köşe yazarları anket sonuçları üzerine yorumlar yapıyor. Referandum rüzgarlarıyla yaratılan toz duman içinde gözgözü görmez olmuş. Sanki, Türkiye güllük gülistanlık, başka bir sorun yok. Sanki, halkın tek talebi erken yerel seçimler ve sanki çekilen tüm acıların, ızdırapların, yoksulluğun tek muhabı Anayasa'nın yerel seçimlerle ilgili maddesiymiş gibi..."

Deveye sormuşlar; 'boyun niye eğri?', 'nerem doğru ki?' demiş. Şimdi, sormak lâzım; 82 Anayasası'nın neresi doğru ki? Ve referandum neyi değiştirecek? İşçiler, grevli toplu sözleşmeli sendikalar haklarına mı kavuşacak? Eğitim emekçileri, sağlıkçılar, memurlar örgütlenme hakkı mı kazanacak? Üniversiteler özerk mi olacak? Yargı organları bağımsızlığına mı kavuşacak? Düşünce, söz ve örgütlenme özgürlüğü mü sağlanacak? İdamlar mı kalkacak? Zindanlar mı boşalacak? Yoksa, referandum Kürt halkının kaderini mi belirliyor(!)?

Tüm bunlara kocaman bir 'Hayır' diyorsak, referandum ve erken yerel seçimlerle ilgili Özal'ın gerçek niyetini ortaya koymalıyız.(...)

Ayrıca, Cumhurbaşkanlığı'na soyunan Özal, bu konuda da bazı hesaplar yapmaktadır. Referandum ve erken yerel seçimlerden sonra, başkanlık ya da yarı başkanlık sistemiyle Cumhurbaşkanlığı'nın yetkilerini genişletmek için yeni bir referandum plânlıyor. Tüm bu oyunlarla, kendini sağlama alıp halklarımızı daha sağlam kazıklar atmaya düşünüyor.(...)

Özal iktidarı, işçi sınıfının, emekçi yığınların, öğrenci gençliğin, aydınların ve bir bütün olarak yurtsever halkımızın kabağan öfkesini referandum ve erken yerel seçimler atmosferinde, 'Evet-Hayır' tartışması içinde dizginlemek ve aşağı çekmek istiyor.

Buna müsaade etmeyelim!

Referandum ve yerel seçimler (erken veya zamanında yapılsın) kitlelerin politik duyarlılığını arttıracak bir ortam yaratacaktır. İlericilere, yurtsever devrimcilere düşen görev, bu ortamdan sonuna kadar yararlanarak, iktidar ve diğer burjuva partilerinin halklarımıza vereceği bir şey olmadığı en geniş yığınlara götürülmelidir. Sandık başına gitmenin, 'Evet' ya da 'Hayır' demenin mevcut yapıda değişim sağlamayacağı, demokratik hak ve özgürlükleri genişletmeyeceği, izah edilmelidir. Burjuva partilerinin açık kimliği, devletçi yapıları ve bir bütün olarak, oynamak istedikleri oyunları teşhir edip, dost-düşman ayrımı kesin çizgilerle belirtilmelidir. En temel insani haklar için bile acımasız bir mücadelenin gerekliliği açık seçik ortaya konmalı; sömürgecilğe ve faşizme karşı yürütülecek savaşın yolu-yöntemi kitlelere kavratılmalıdır."

"KÜRT HALKI ARTIK KENDİ GÜNDEMİNİ KENDİSİ BELİRLİYOR" başlığıyla tavrını açıklayan YKK (Yekitiya Komünistên Kürdistan) ise soruna şöyle yaklaşıyor: "(...ci) Bu referandum ve sonuçları, bu faşist ve ırkçı anayasanın şu ya da bu maddesinin değişmesi, ülkemizin ve Türkiye'nin önünde demokratik bir adım teşkil etmiyor.

Referandumla halk ilgi göstermiyor. Çünkü hiçbir demokratik anlama ve siyasal hükme sahip bir olay olarak görmüyor.

Ama Özal ve onun üstündekiler, Kürt ve Türk halklarına kendi isteklerini onaylatıp adına da demokrasi demek istiyorlar.

İşsizlikten, açlıktan, cezaevlerinden, dipçik ve kurşundan, sömürge zulmünden bunalmış halklarımızı biraz daha oyalamak ve bir kez daha kandırmak istiyorlar.

Halkımızın acil sorunu, yerel seçimlerin öne ya da arkaya alınması değil, ülkemiz üzerindeki egemenliğin son bulmasıdır.

Bu amaca giden yol ise, seçim sandıklarından ve oy pusulalarından değil, Kürt halkının her sahada bütün mücadele metodlarını birden kullanarak yürüteceği kahırlı ama kararlı mücadeleden geçiyor.

Bu süreç başlamıştır. Kürt halkı artık kendi gündemini kendisi belirliyor.

Kürt ve Türk halkları, Özal'ın ortaya attığı minderde onun kurallarıyla dövmek zorunda değildiler.

Türkiye'ye demokrasi ve ülkemize özgürlük mutlaka gelecektir. Ama burjuva güçlerin vaatlerinin peşinden koşarak değil. Şovenist ve inkarcı burjuva platformlarının içine hapsolarak değil. Sömürgecilerin arzusu hilafına, halkımızın devrimci zoru ile gelecektir.

Esasen Türkiye demokrasiye doğru değil, faşist ve sömürgeci egemenlikle Türk ve Kürt halklarının doğrudan doğruya karşı karşıya gelerek dövüşecekleri devrimci bir süreç doğru gidiyor.

Bu çerçevede, halklarımızın sahte umutlarla ve politika oyunlarıyla oyalanmasına müsaade etmemek, halkımızın engin mücadele potansiyelini ortak kanallara akıtacak zengin ve kararlı mücadeleye çizgisinde birleşmek, tüm ulusal demokratik güçlerin önünde görev olarak duruyor.

Bu perspektifle, referandum denen aldatmacayı boykot ediyoruz. Bütün demokratik ve yurtsever güçleri boykot etmeye çağırıyoruz.

Yerel seçimlerin ise bu gün farklı bir özelliği var. Bir takım demokratik kazanımlar elde etmek mümkündür. Yerel seçimlere katılacağız. Kendi adaylarımızı ve Kürt halkının demokratik taleplerine sahip çıkan tüm yurtsever adayları destekleyeceğiz. Ulusal demokratik güçlerin bu platformdan azami derecede yararlanması için mücadele edeceğiz."

Referandumda "boş" ya da "geçersiz oy" çağrısında bulunan PPKK (Kürdistan Öncü İşçi Partisi) ise soruna şöyle yaklaşıyor: "Kürt ve Türk halkları açısından her yönüyle bir aldatmaca olan 25 Eylül Referandumu, 12 Eylül faşizminin 'yasal' dayanağı olan anayasa, binlerce yasa, kanun hükmünde kararname, genelge, yönetmelik ve benzeri düzenlemelerle on milyonların boynuna, beynine, el ve ayaklarına vurulmuş zincirlerin; bölge valiliği, köy koruculuğu, muhbir ve işbirlikçi ağıyla, 'güvenlik bölgeleri', 'mezraların birleştirilmesi' ve 'orman köylerinin korunması' benzeri gerekçelerle gerçekleştirilen mecburi iskanın; Türkiye'deki genel uygulamaları geride bırakan yıldırma, sindirme ve giderek yok etme politikalarıyla Kürt halkına karşı yürütülen her yönüyle ilan edilmemiş savaşın açıkça gündemde olduğu bir dönemde yapılmaktadır. Referandumla konu olan 'gerekçe' halklarımızın ve onların örgütlü güçlerinin çıkarlarıyla ilgili değil.

Halklarımızın dikkatlerini kendi gerçek sorunlarından uzaklaştırarak, rejimin ekonomik, toplumsal ve siyasal bu-

nalımlarını arka plana iterek, yerel seçimler 3-4 ay öne alınınsın mı, alınmasın mı gibi bir cevaz kabuğunu bile doldurmayacak bir gerekçeyle halklarımızı seçim atmosferine çekmek aldatmacanın danskasıdır. PPKK, 12 Eylül faşizminin bu sonuncu aldatmacasının da boşa çıkarılması gerektiği inancındadır. Bu inançla PPKK, Türkiye ve ülkemiz işçi sınıfı ve emekçi kitlelerini, tüm yurtseverleri sandık başına giderek "boş" veya "geçersiz" oy vermeye çağırıyor.

Yerel seçimlere ilişkin tutumumuza gelince; bilindiği gibi önümüzdeki yerel seçimler de 12 Eylül askeri darbesinden sonra yapılan tüm referandum ve seçimler gibi ağır antidemokratik ve eşitsiz koşullarda yapılıyor. 12 Eylül öncesinde de seçim koşulları antidemokratik ve eşitsizdi, ama 12 Eylül'den sonra bu koşullar daha da ağırlaştırıldı.

Ne var ki, önümüzdeki seçimlerin antidemokratik ve eşitsiz koşullarda yapılması, seçim platformunu Kürt ulusal demokratik muhalefetinin çıkarları için kullanmaya, seçimler için de olsa hareketlenen ortamdan elden geldiğince yararlanmaya, onu ulusal demokratik idealerin kitlelere götürüldüğü, kitlelerle yakın sıcak ilişkilerin kurulduğu, 12 Eylül faşizminin gölgesinde yapılan seçimlerin gerçek işlevinin anlatıldığı sömürgecilğe, faşizme, yerel işbirlikçi ve gericiğe karşı bir mücadele platformuna dönüştürmeye engel değildir.

PPKK, yerel seçimlerde Kürt ulusal demokratik muhalefeti ve onun mücade-
le cephesi TEVGER'in yaşanan sürecin bilincinde olarak bağımsız sosyalist, devrimci demokrat ve yurtsever adaylara öncelik vermesinin en gerçekçi tutum olacağı inancındadır. Partimiz bu konuda TEVGER tarafları başta olmak üzere bütün ulusal demokratik güçlerle işbirliği ve dayanışmaya hazırdır. PPKK, tüm çabalara rağmen bağımsız adayların çıkarılmadığı seçim bölgelelerinde, değişik amaçlarla sosyal demokrat partilerden aday olup gerçekten devrimci ve yurtsever niteliğe sahip olan, halkımızın çıkarlarını, seçimleri kazandığı takdirde savunacak güveni veren adayların "koşullu desteklenmesi"ni; bu tür adaylar da yoksa sandık başına giderek "boş" veya "geçersiz" oy verilmesini savunuyor. Partimiz, tüm Kürt yurtseverlerini bu anlayış doğrultusunda yerel seçimleri emperyalizme, sömürgecilğe, faşizme ve yerel gericiğe karşı bir mücadele platformu haline getirmeye çağırıyor ●

İKİLİ KARAKTER VE SİYASAL YANSIMALARI

Medya Güneşinin 2. sayısında yayınlanan "Güney Kürdistan'da Sürüp Giden Özgürlük Tutkusu" başlıklı yazıma ilişkin C. Farqin ve A. Reşo imzalı bir yazı Medya Güneşinin 3. sayısında yayınlandı. Öncelikle şunu belirtmek istiyorum ki; sözü edilen arkadaşların, yazımı eleştiren bir gözle değerlendirecek kaleme aldıkları yazıyla duyarluluklarını göstermeleri, yazımda eksik olan kimi noktalara dikkat çekmeleri sevindirici bir tutumdur. ve her iki arkadaş bu tutumdan dolayı kutluyorum.

C. Farqin ve A. Reşo arkadaşların belirttikleri eksikliklerin olduğunu kabul ediyorum. Siyasal şekillenme, örgütsel biçimlenme ve özellikle de bunların dayanağı olan sınıfsal mevzilenme konusunda çok yönlü, doyurucu bir bilgi eksikliği yazımda mevcuttur. Yalnız şunu belirtmem gerekir ki, bu bilgi eksikliği herhangi bir unutkanlıktan değil, sözü edilen yazımda da belirttiğim gibi "belli yönleriyle" konuyu ele alma amacından kaynaklanıyordu. Yoksa yazıda dile getirilmeyen öyle çok konu var ki, bunların tümünü bin makalede ele almaya çalışmak mümkün değildir. Bir iki cümleyle, ulusal demokratik örgütlerin sınıfsal yapılarını belirtip geçmekle de sorun iyi anlaşılmazdı. Ayrıca benim açımdan, Güney Kürdistan'daki örgütlerin yapıları konusunda herhangi bir belirsizlik de yoktur. Bu durum bilimsel sosyalistler açısından tartışmalı bir durum da değildir. IKDP'nin esas olarak burjuva milliyetçiliğinin, diğerlerinin de küçük burjuvazinin siyasal yapılanmasına denk düşen eğilimler oldukları açıktır. KYB içindeki KOMELA dışında hiç bir güç, kendisine Marksist-Leninist demiyor ve KOMELA'nın bu iddiası da doğru bir tanımlama değildir.

Başarısızlıkların nedenlerini, her başarısızlık boyutunda ele almamakla birlikte, yazımın girişinde başarısızlıkların nedenleri arasında düşmanın güçlü olmasının, direniş ve ayaklanmalara önderlik eden kesimlerin sınıfsal yapılarından kaynaklanan hata ve zaafıların, dar görüşlülüklerin, "kuzu postuna bürünmüş kurtlardan" medet uman anlayışların, yenilgilerinden yeterince ders çıkarmamanın da olduğunu belirtmiştim. Önderliğin sınıfsal yapısından kaynaklanan hatalar, her zaman yenilgilerin "kendiliğinden net olarak anlaşılması"

na yetmez. Çünkü bilindiği gibi, başarı veya başarısızlıklar salt tarafların tutarlılıkları ile değil, güç dengesinin durumuna göre de meydana gelirler. Aslında güç dengesini kendi lehine çevirebilmek veya ele geçirilen üstünlüğü zaferle taçlandırmak, olanakları tutarlı ve ustaca kullanmayla içiçedir. Bu durumda, sınıfsal yapılanma genel olarak belirleyici öneme sahiptir; fakat sınıfın çıkarlarıyla bağdaşmayacak durumları da gözönünde bulundurmak gerekiyor. Böylesi bir anlayışla sorunlara yaklaşılmazsa, işçi sınıfı hareketlerinin hiç bir zaman hata yapmayacakları sonucu ortaya çıkar ki, bunun da doğru bir sonuç olmayacağını dünya komünist hareketinin tarihi bir çok kez kanıtlamıştır. Çünkü işçi sınıfı hareketleri de en nihayetinde, içinde bulundukları çevreden etkilenirler; küçük burjuva alışkanlıklar, ülkelerin durumuna göre şu veya bu biçimde işçi sınıfı hareketlerine bulaşabilir.

Küçük burjuvazinin ikili karakteri ve siyasal tutumları konusunda da sanırım arkadaşlar doğru noktalardan hareket etmekle birlikte, bazen büyük yanlışlıklara yol açabilecek sonuçlara rahatlıkla varabiliyorlar. Ulusal sorunun olduğu ülkelerde, ulusal burjuvazi, çıkarları ulusal demokratik devrimle çakışan burjuva kesimleri için kullanım kesimleri için kullanılan bir tanımlamadır. Bir ülkede bulunan tüm burjuva güçler, ulusal burjuva kategorisine giremez. Sömürgecilerle bütünleşmiş, işbirlikçi burjuva güçlerin, kendi ulusal pazarlarına sahip çıkma gibi bir amaçları olmadığı için, devrimin sınıfsal dayanakları arasında olan -siyasal parti olarak temsil edilmeseler bile- ulusal burjuva güç kapsamına giremezler. Öte yandan, esasında devrim safhalarında yer alması gereken burjuva güçler de belli bir dönem işbirlikçi bir konumda olabilirler. İşbirlikçi konumları devam ettiği sürece, ulusal burjuva bir güç olarak kabul edilmezler. Devrim safhalarına katıldıkları zaman, ulusal burjuva bir güç olarak tanımlanabilirler. Aynı durum, sömürgecilerle bütünleşmiş burjuva kesimler için geçerli değildir. Yani onlar hiç bir zaman ulusal mücadelenin sınıfsal bileşeni durumuna -emperyalizm ve sömürgecilerle yaşamsal bağları nedeniyle- gelemeyiz. Bu nedenle "ulusal burjuvazinin ikili karakteri var" demek yerine, "sınıfsal çı-

karları devrimin asgari hedefleriyle çakışan burjuva güçlerin ikili karakteri var" demek doğrudur. Çünkü ulusal burjuvazi tanımlaması, siyasal bir tanımlamadır; ve çıkarları ulusal devrimin asgari çıkarlarıyla çakışan burjuva kesimlerin ikili karakterinden birini ifade eder. Bu durumu IKDP örneğine uygulayacak olursak, görülecektir ki, bu günkü yapısı ağırlıklı olarak ulusal burjuvazinin çıkarlarını yansıtır. Bünyesindeki feodal ve dinsel şahsiyetler bu gerçeği değiştirmez. KDP önderliğinin 1975 öncesinde ABD ile kurduğu ilişkiler, ABD emperyalizminin bölge planlarına hizmet etmekle, teslimiyetçi, hatta ihanetçi bir tutum olmakla birlikte, KDP hareketini "hain" olarak tanımlamaya yetmiyor. Çünkü bu ilişkiler, önderliğin sınıfsal yapısından kaynaklanan istikrarsızlığın yarattığı dar görüşlülük ve yanlış beklentilerin ürünüdür. Kürt ulusal demokratik hareketi, bu tutumun bedelini ağır ödemekle birlikte, KDP hareketi çok geçmeden tekrar ulusal demokratik mücadeleye başlamıştır.

Küçük burjuvazinin de sınıfsal yapısından kaynaklanan ikili bir karakteri vardır. Küçük burjuvazinin ayrışması sonucu, bir kesim proleteriyaya yaklaşırken, -küçük bir kesimi de olsa- diğer bölümü zenginleşerek burjuvaziye yaklaşır. Küçük burjuva sınıf temellerine dayanan örgütlenmeler de sürekli bu istikrarsızlığı yaşamaktadırlar. Gerçi sınıfsal temeldeki her gelişme, olduğu gibi her zaman siyasal yapılanmaya yansımaz; ancak ikili karakterden kaynaklanan istikrarsızlıklar, yaşanan sürece göre şu veya bu biçimde kendini açığa vurur. Fakat bu ikili karakter arasındaki gel-git, sanıldığı kadar hızlı da değildir. Yoksullaşan ve çıkarları ulusal demokratik devrimde olan küçük burjuva kesimlerin siyasal çıkarlarını savunmak amacıyla ortaya çıkan örgütler de, zaman zaman teslimiyetçi veya ihanetçi tutumlarına rağmen -bu, bazen önderliğin yanlış, hesaplarından da kaynaklanabilir- hiç bir şekilde tasvip edilmeyecek bu tutumları nedeniyle -ki bu tutumların da niteliğine bağlı- bir çırpıda "hain" ilan edilemezler. Bilinmelidir ki, düşmanın planlarına hizmet etmek veya ihanetçi bir tutum içine girmek, her zaman "hain"likle özdeş değildir. Bu anlamda KYB'nin 1984 yılında Saddam diktatörlüğüyle "otonomi" görüşmelerine baş-

laması, onu "hain" ilan etmeyi gerektirmezdi. Ve soruna sağduyulu yaklaşan ulusal demokratik güçler, KYB'yi kıyasıya eleştirmekle birlikte, "hain" demediler ve "hain" diyenlerin de doğru bir tutum takınmadıklarını vurguladılar. KYB o dönem Sömürgeci Saddam'ın oyunlarına hizmet etmesine rağmen, yine de konum olarak yurtsever saflardaydı. Ve nitekim Saddam'la o koşullarda oturma yanlılığı, çok geçmeden ortaya çıktı; ve KYB ulusal demokratik güçlerle birlikte yeni mücadele platformları için arayışlara girdi. Demek istediğim, hata ve eksikliklerin boyutu ne ise o düzeyde sorunları değerlendirmenin, kolaycı tutumla varılan sonuçları önlemede ayırıcı bir öneme sahip olduğudur.

Geri kültürel ve toplumsal yapının olduğu ülkelerde, önderlerin de siyasi kutuplaşmalarda rolü büyüktür. Her siyasi ayrışma muhakkak sınıfsal alandaki ayrışmaya denk düşer diye bir kural yoktur. Bazen önderlikteki insanlar arasındaki kariyerizm, sürtüşme ve duygusal ilişkiler de özünde ulusal demokratik mücadelenin bileşimleri durumunda olan sınıf ve tabakaların çıkarlarına ters düşmekle birlikte, suni dediğimiz ayrılıklara yol açabilir. 1960'lı yıllarda, Barzani-Talabani arasındaki bazı sürtüşmeler de mücadelenin sonraki aşamalarının gösterdiği gibi suni ayrılıklardan kaynaklanmıştır. Bunu derken ulusal burjuvazi ile küçük burjuvazinin bazı kesimleri arasındaki var olan çelişkileri

yadsımıyorum; vardır ve olacaktır da.

Ulusal demokratik muhalefeti belirtirken şahıs adlarının kullanılması, yanlış anlamlara yol açmamalıdır. Çünkü yazımın bir çok yerinde "Şeyh Mahmud Berzenci önderliğindeki ulusal demokratik muhalefet", "Barzanilerin önderliğindeki ulusal muhalefet" gibisinden tanımlamalar da vardır; ve doğrusu da bu şekilde tanımlamaktır. Fakat **karizmatik** kişilikler ön plana çıktıkları için, ulusal hareketi bu kişiliklerle de tanımlamak yanlış değildir. Yığınlarla mal olmuş tanımlamaları kullanmamanın hiç bir yararı yoktur.

Gösterdikleri duyarlılık nedeniyle C.Farqin ve A.Reşo arkadaşları tekrar kutluyorum.

BEHRAM ARDA

ULUSLAR VE SÖMÜRGELER SORUNU ÜZERİNE BİR NOT

Medya Güneşinde yayınlanan "Uluslar ve Sömürgeler Sorunu" başlıklı yazımla ilgili olarak gerek yazılı, gerekse sözlü olarak bana iletilen eleştiriler doğrultusunda bir açıklamada bulunma gereğini duydum. Bu nedenle de, özellikle bir noktada, önemli bir yanlışlığın üzerinde durmak istiyorum.

Derginin ikinci sayısı çıkar çıkmaz o sayıda dile getirmiş olduğum, ulus-kapitalizm ilişkisiyle ilgili olarak bazı dostlardan sözlü olarak eleştiriler aldım. Farklı farklı insanlarla yaptığım konuşma ve tartışmalar sonucu, ulus-kapitalizm ilişkisinde önemli bir yanlış çıkarsamaya vardığımı farkettim. Bu yanlışlık, kapitalizmin gelişimi ile egemenliğinin özdeşleştirmesinde ifadesini bulmaktaydı. Bunu görür görmez üçüncü sayıda bu konuyla ilintili olarak bir düzeltmede bulunmayı düşündüm. Fakat, daha sonra yazımın bitiminde, sonuç anlamında, böyle bir açıklamada bulunmanın daha doğru olacağını düşünerek bu düzeltme yazısını erteledim. Bunu yaparken de yazımın bütünlüğünü bozma tehlikesine rağmen sonraki bölümlerde bir düzeltmede bulundum; ve 3. ile 4. sayılarda bu yanlışlığı tekrarlamamaya çalıştım.

Şimdi bu yanlışlıkla ilgili olarak bazı açıklamalarda bulunmak istiyorum.

Yazımın seyri içinde, ulus olma özelliklerini ele alıp, bunun somut koşulla-

ra uygulanışını değerlendirirken, ulusun doğuşunda belirleyici bir fonksiyona sahip olan kapitalist üretim tarzının inlenişinde, bir ölçüde belirli bir özdeşleştirmeye vardım. Yani kapitalist üretim tarzının ulusu belirleyen en son ve belirleyici damla oluşunu, kapitalizmin egemenliğiyle özdeşleştirip yorumladım. Dolayısı ile "uluslar kapitalizmin şafağında doğar" nitelendirmesi yerine ulusun kapitalist egemenlikle açıklanması gibi bir yanlışlığa yöneldim. Bu anlamda da, bu yanlış değerlendirme doğrultusunda "o halde ulusal pazar kapitalizmin egemenliğiyle somutlanır" şeklinde yeni bir yanlış değerlendirmeye vardım. Son olarak da bütün bu yanlış yorumlamaların bir ürünü olan "eğer ulustan söz ediyorsak kapitalist egemenlikten de söz ediyoruz demektir" doğrultusundaki yanlışlığa vardım.

Fakat olay daha geniş değerlendirildiğinde milliyetten ulusa geçiş için hiç de kapitalizmin egemenliğinin şart olmadığı görürüz. Nitekim Lenin de soruna değinirken "Uluslar kapitalizmin şafağında doğar" demiştir. Yani kapitalist üretim ilişkileri bir ülkede gelişmeye başlamışsa; bu demektir ki feodalite çözülmeye, ulus da oluşmaya başlamıştır. Bunun dışında, yarı-feodal bir çok ulus da sorunun ayrı bir boyutunu oluşturmaktadır. Kapitalizm henüz egemen üretim biçimi olmamışken bile ulusal pazarın oluşup, milliyetten ulusa geçildiği görülmüştür.

Evet, bu önemli yanlışlığı dile getirirken şu noktayı özellikle vurgulamak istiyorum.

İkinci sayıda, Kürdistan'da egemen üretim tarzı kapitalizmdir demiştim. Fakat bunu ulus ile bağlantılı açıklamıştım. Yani "Kürdistan'da ulusal pazar varsa o zaman egemen üretim tarzı da kapitalizmdir" sonucuna varmıştım. Buradaki yanlış yorumlama da az önce belirttiğim yanlışlıkların sonucuydu. Yanlışlık Kürdistan'daki üretim biçiminin kapitalizma oluşunda değil, bu egemenliğin ulus olarak varoluşla özdeşleştirilmesindedir. Yani Kürdistan'da kapitalizmin egemenliği yolundaki düşüncemi taşıyorum.

Kısacası, milliyetten ulusa geçiş için "kapitalizmin şafağı" yeterlidir; kapitalizmin gelişimi ulusu oluşturur. Aynı şekilde ulusal pazar da kapitalist egemenlikle değil, kapitalist gelişmeyle oluşur. Nitekim, Kürdistan'da daha öncekileri, yani kapitalizm henüz egemen üretim biçimi olmamışken bir çok ulusal hareket olmuştur. Bu ulusal hareketler, kapitalizmin Kürdistan'a girişiyle oluşan ulusal varlık ve ulusal bilincin ürünü olmuştur.

Bir ölçüde de olsa, yanlışlığımı gidermeye çalıştım. Bu yanlışlığı görüp beni uyaran, tartışma ve yazılarımla sorunun netleşmesinde bana yardımcı olan bütün dostlara teşekkür ederim.

FIRAT ÖZGÜR

MAHKEME BAŞKANI TARAFINDAN ÖLÜMLE TEHDİT EDİLDİM

Ben, ülkemizin ulusal ve toplumsal kurtuluşu için verdiğim mücadeleden ötürü, Diyarbakır 1 no'lu E tipi tutukevinde tutuklu bulunuyorum. Bu mücadeleden ve mücadelenin haklılığında ifadesini bulan düşüncelerimden dolayı da ayrıca yargılanmalarım devam etmektedir.

Asıl dava dosyasında hiç bir maddi eylemim olmadığı halde, salt düşüncelerimden dolayı, Diyarbakır 1 no'lu Askeri Mahkemesi'nce 14 yıl cezaya çarptırıldım. Bundan başka, 14 yıl ceza almamla sonuçlanan dava dosyasında, askeri savcının iddialarına ve ceza gerekçelerine karşı yaptığım savunma ve savunmanın özlü ifadesini yansıtan sloganlar için de iki dava açılmış bulunmaktadır. Ayrıca bir süre önce yine bir faşist uygulamayı sözlü ve yazılı olarak protesto ettiğim için askeri mahkeme bir dava daha açmıştır. Başka bir deyişle, şimdiye kadar çeşitli gerekçelerle bana yansıtılan 3 davanın açılmış olduğu ve bunların halen devam ettiği.

Sorunun önemli odağı şudur: Bütün bu yargılanmalarında, bir askermişim gibi çeşitli durumlarla, yargılama biçimleriyle karşı karşıya kalıyorum. Savunmalarımın ötürü askeri mahkemelerde yargılanıyorum; oysa, savunmalarım suç sayılsa bile, içerik ve kapsam bakımından, askeri mahkemelerin değil, sivil mahkemelerin bakmakla yükümlü olduğu bir fiildir. Ne var ki, bugüne kadar çeşitli fiiller sonucu hakkımda açılan davaların çoğuna askeri mahkemeler bakmaktadır. Bu da bir çok şeyi kamuoyundan gizliyor. Fütursuzca uygulamalar, keyfi ve kasıtlı suç duyuruları, tehditler, hukuksuzluk ve benzeri bir çok sakatlık alıp başını gitmektedir.

Önce, ben bir Kürdüm, 9 Şubat 1988 direnişinden ve çeşitli davalardan yargılandığım mahkemelerde savunmalarımı, anadilim olan Kürçe ile yapmaya karar verdim. Bu, benim en doğal sosyal ve siyasal hakkımdır. Dünyanın hiçbir ülkesinde bir insanın anadilinden dolayı cezalandırıldığı görülmemiştir. Bir insanın anadilini cezalandırmak, doğanın yazgısını yargılamak demektir. Bu da, kişileri anadilleriyle savunma yapıyorlar diye cezalandıran bir siyasetin nasıl bir karaktere ve kofluğa sahip olduğunu kanıtlar. Bu siyasetle ve bu siyasetin kof uygulamalarıyla karşı karşıya

kalan biri olarak ben, anadilim Kürçe ile savunma yapmaya başladığımdan bu yana sayısız tepki ve öfke ile karşılaştım. Irkçı ve faşist ideolojinin etkisiyle koşullanmış insanların Kürçe'ye karşı gösterdikleri pervasızca tepki, devletin bugünkü politik yaklaşımını bir kez daha gözler önüne seriyor. Burjuva toplumunda bile yargı, zaman zaman bir iç tutarlılık ve olgunluk sergileyebilirken, bizim bugüne kadar karşılaştığımız engellerin bir çoğu bizzat yargı kuralları tarafından oluşturulmuştur. Bu durum, içinde bulunduğumuz koşullarda, tüm emekçi kitleler ve genel olarak toplumun karşı karşıya bulunduğu tehlikenin varmış olduğu boyutu gösterebilecek güzel bir örnektir.

Bu durumu, daha iyi kavranması açısından somutlamak istiyorum:

Bir savunmadan ötürü hakkımda açılan dava nedeniyle çıkarıldığım mahkemede mahkeme heyeti tarafından sorulan sorulara Kürçe, yani öz anadilimle yanıt verdiğim için duruşma hakiminin emri üzerine salonda bulunan askerler üzerine atıldılar; ağzıma ve arkamdan boğazıma kol bindirerek beni salondan dışarı çıkardılar. Böylelikle hem savunmam engellendi, hem de alabildiğine hırpalandım. Ülkemde, halkına ve tarihine sahip çıkanlara yönelik bu tür uygulamalar, artık olağandışı olmaktan çıkmıştır.

Ancak dahası var: 16.8.1988 tarihinde, yine yaptığım savunmalarımın ötürü çıkarıldığım mahkemede, yargı mantığını aşan çok düşük ve bayağı bir tavırla karşılaştım. Mahkemenin sorularını anadilimle yanıtlamaya başlar başlamaz, mahkeme başkanı albay, yerinden fırlayıp **"ÇOK İLERİ GİTTİN; SENİ ÖLDÜRTECEĞİM"**, diyerek, beni ölümle tehdit etti. Kendisinin bu tavrının hukuk ve yargı mantığına hiç yaklaşmadığını (Kürçe ile) söylediğim halde, salonda bulunan özel görevlileri üzerine salarak beni dışarı attırdı. Evet, artık ülkemizde devrimciler, yurtseverler, mahkemelerde yargıçların gözü önünde dayak yemekten, hırpalanmaktan öte, ölümle de tehdit ediliyor.

Beni 16.8.1988 tarihli duruşmada ölümle tehdit eden Askeri Mahkeme Başkanı Plt. Albay Ahmet KARAÇAM'dır. Yargıç sıfatıyla oturduğu koltukta, yargı kişiliğine ve ahlâkına aykırı

rı davranmaktan çekinmeyen Albay Ahmet KARAÇAM, bu son tavrıyla, bundan böyle yapılacak duruşmalarda da aynı huzursuzlukları çıkaracağını ve ırkçı-şoven bir zihniyetin ürünü olan tepkisel davranışlar sergilemeye devam edeceğini ortaya koymuştur.

Bağımsız olduğu savlanan bir mahkeme başkanı, nasıl ve hangi hukuksal yetkiyle, henüz suçluluğu bile kanıtlanmamış bir insana, haklı bir davranışından ötürü **"ÇOK İLERİ GİTTİN; SENİ ÖLDÜRTECEĞİM"** diyebilmektedir?

Mahkeme başkanı sıfatıyla kamuoyu önünde hiç çekinmeden bir insanı tehdit edebilen bir yetkili, her hal ve kârda tehlikelidir. Bu sıfatla beni tehdit edebilen Albay Ahmet KARAÇAM, tehditte ifadesini bulan gizli düşmanlık dolu niyetlerini daha başka yollarla gerçekleştirme yoluna giderse buna şaşmamak gerekir. Tabi bütün bu pervasız davranışlar sadece Ahmet KARAÇAM'ın şahsında düşünülmemelidir. Çünkü o yalnız değildir...

Albay Ahmet KARAÇAM ve benzerlerinin, anadilimize karşı gösterdikleri sorousuzca tepki ve ölüm tehditlerine ek olarak, hakkımda açılan davalar henüz devam ederken Diyarbakır 1 no'lu tutukevi yöneticileri tarafından "normal sevk" adı altında sürgüne gönderiliyorum. Henüz davalar devam ederken daha bir çok tutsak arkadaşla birlikte sürgüne gönderilmemiz hiçte rastlantı sonucu gerçekleşen bir olay değildir.

Görüldüğü gibi, bir çok yönüyle savunma olanaklarımız ve kendimi gerçek dışı suçlamalara, saptırılıp çarpıtılmış iddialara karşı korumam sınırlandırılmıştır. Bu koşullar altında mahkemeye gidiş ve gelişler, göstermelik bir işlem olmaktan öteye gitmiyor. Keyfi ve faşist uygulamalar, -çerçevesini bildiğimiz- burjuva hukukunun mantığını da aşmış, can güvenliğim tehdit altına girmiştir. Bütün bu nedenleri bir araya getirip yurtdaki açıklamalara bağlı olarak bir sonuç çıkardığımızda; bu koşullar altında mahkemeye çıkmanın artık yararı olmayacağı görülüyor. Ben de, bu düşüncelerden yola çıkarak, öncelikle tüm kamuoyu önünde, askeri mahkeme ve mahkemeye başkanlık eden Albay Ahmet KARAÇAM'ın ırkçı tavırlarını protesto ediyor, savunma olanaklarımız ve bu olanakların kullanılabilmesi için uygun koşullar hazırlanmaya dek duruşmalar katılmayacağımı belirtmek istiyorum.

Mehmet CİBRAN

1 NO'LU E TİPİ TUTUKEVİ
DİYARBAKIR

SÖMÜRGEÇİ FAŞİST SADDAM DİKTATÖRLÜĞÜNÜN KÜRT HALKINA UYGULADIĞI SOYKIRIMI NEFRETLE KINIYORUZ

Katliamlar, soykırımlar, sürgünler ve acılar toprağı Kürdistan yine kanayan bir yara. Faşist Saddam rejiminin gözü dönmüş kıyımlarıyla Kürt halkı, tarihte benzeri az görülmüş cinsinden katliamlarla yine kan ağlıyor. 1976'dan 1980 yılına kadar binlerce köyü zorla boşaltıp, milyonlarca Kürt'ü toplama kamplarına, Suudi ve Ürdün hudut boylarına süren; binlerce köyü yakıp yıkan ırkçı Baas rejimi, daha dün (beşbin) Kürt kadın, çocuk ve yaşlının hayatına malolan küçük Hiroşima, HALEPÇE katliamı ile kudurmuşluğunu doruğa tırmandırarak, kimyasal silahlar ve Napalm'ları mazlum Kürt halkının tepesine yağdırmıştı.

İran, Irak savaşı cenderesi içinde yine katledilen bu halk, şimdi yeniden kıyına uğratılıyor. Kürt halkı ezilmek, yok edilmek isteniyor. Çünkü, bölgede gelişen Kürt ulusal kurtuluş hareketi emperyalizmin ve gericiliğin korkulu rüyası haline geliyor. Ve gericiler kendi çıkar dalaşlarında, Kürt halkını alet edip, sonuçta danışıklı ve hileli antlaşmalarla onu yüzüstü bırakarak, bu kez dönüp hep birlikte katlediyorlar.

Şattüllerap lokması üstüne didişmedi mi, 1974'te Cezayir antlaşmasıyla ihaneti ve oyunu bu mazlum halk yaşamadı mı? Yine aynısı yaşıtılıyor. Burada tek ortak amaç mevcut: Kürt ulusal hareketini boğmak, yok etmek.

Tarih boyunca oyuncular değiştiyse de, amaç hep aynıydı, aynı kaldı. Şimdi yine ırkçı faşist Baas rejimi İran'la arasındaki savaşta sağladığı ateşkes fırsatından yararlanarak, Kürdistan'daki halkı zehirli gazlarla, kimyasal silahlarla katlediyor. Kimyasal silahların kullanılması getirilen uluslararası yasaklamalar hiç bir anlam ifade etmiyor. Ve Bağdat rejiminin başındaki eşkiya Saddam şebekesi kimyasal silah kullanmaya devam ediyor.

Bugün binlerce Kürt kadın, çocuk ve yaşlı... Irak askerlerince kıyımdan geçirilerek toplu mezarlara gömülmüş bulunuyor. Yüzbinlercesi yurdundan toprağından sürülerek, sınır boylarında, sersefil, sığınma talebiyle, açlıkla, ölümlerle yüzyüze bırakılmış durumdadır.

Bugüne kadar Kürdistan'da meydana gelen katliamlara ve soykırımlara karşı ne yazık ki dünya ilerici insanları ve güçleri, aslında görevleri olan tavri koya madılar ve çoğu zaman sessiz kaldılar. Yakın tarihte Hiroşima'lar yaşayan Kürt insanı yeterli ve gerekli desteği görmeden kendi başına bir ölüm kalım savaşı ver geldi. Hiç kuşkusuz Kürtler'e karşı uygulanan bu soykırım politikasında görevlerini yapamayanların sorumluluğu büyüktür. Ve ne yazık ki bu suskunluk halen devam ediyor.

Ama, herşeye rağmen, desteksiz de kalsa ve bölge gericiliği, emperyalistler ister ortak hareketlerle, isterse planlı antlaşmalar, kıskaç ve pres hareketleriyle, yarattıkları katliamlarla... Kürt halkının mücadelesini durduramayacaklardır. Bunu başaramayacaklardır.

Şimdi Filistin halkı gibi mülteci yaşamına zorlanan Kürt halkı er geç topraklarındaki zulüm çizmelerini kovacaktır.

Emperyalistler ve gericiler mazlum Kürt halkının Kanında boğulacaktır...

Biz Diyarbakır I nolu cezaevindeki sol siyasal tutuklular olarak, bu katliam ve cinayeti lanetliyoruz, protesto ediyoruz...

DIYARBAKIR I NOLU CEZAEVİ Sol siyasal tutuklular

Not: Eski 5 nolu cezaevinin yeni adı 1. nolu olarak değiştirilmiştir.

MEDYA GÜNEŞİ'NE

Bir süreydi hastaneydim, yeni çıktım. Cemal'in ceza aldığı öğrendim. Geçmiş olsun diyor bu haksız kararı kınıyorum. Aslında bizleri cezalandırmaları doğaldır. Çünkü bizim varlığımız, yaşamamız bile onlar için suç teşkil ediyor. Ama her şeye rağmen bu ırmak bu deniz bu okyanus çağlamaya devam edecek...

Sevgili dostlar;

Irak'ın Kürt halkına karşı girişmiş olduğu soykırım karşısında neler hissettiğimiz kelimelerle anlatılamaz. Dünyanın bütün ağıtları bile ifade edemez, çekilen acıları.

1.9988/METRİS/Sedat GÜNÇEKTİ

KAMUOYUNA ÇAĞRI

Cezaevlerinde yeni oyunlar tezgâhlanmak isteniyor. Adalet Bakanlığı, daha önce T.T.E. uygulamasının kaldırıldığını kamuoyuna duyurduğu halde, yeni bir talimatla elbiselerin giydirilmesini istiyor; devlet ciddiyetine sığmayan bu uygulamaları protesto ediyoruz.

T.T.E. dayatmasına karşı direnen tutsaklar hakkında çeşitli yaptırımlar öngörülüyor; üstelik bu yaptırımların seçimi de Bakanlıkça yapılıyor. Bu ve benzeri türden uygulamalar, doğrudan doğruya "infaz yakmaya yönelik olup; bütünüyle anti-demokratik olan tüzüğe yeniden işlerlik kazandırmayı da amaçlamaktadır.

Kuşku yok ki uygulama, tutsaklar üzerinde bugüne değin uygulanagelen kişiliksizleştirme politikalarının bir parçasıdır; arkasından baskı, zulüm, işkence gelmeyeceğinin de garantisi yoktur.

Bu konuda kalıcı çözümün, ilgili tüzük hükmünün kaldırılması olduğunu düşünüyor ve bu nedenlere bağlı olarak, tüm ilerici kamuoyunu, konuyla ilgili kurum ve kuruluşları, sorumluluk duyan parlamenterleri, meslek kuruluşlarını duyarlı olmaya, tutsaklardan yükselen sese kulak vermeye çağırıyoruz.

Politik tutsaklar adına
Abdolvahap BULUT-Halil AKSOY
E Tipi Özel Cezaevi-AYDIN

BİR BÜTÜNÜN PARÇASI ; MİDYAT'TA BASKILAR YOĞUNLAŞIYOR

Halkımız en doğal yaşama hakları uğruna geliştiği toplumsal muhalefetiyle beraber, nazi kamplarındaki kıyımlardan az olmayan her türlü baskılarla karşılaşmaktadır. Polis ve askeri güçler tarafından yapılan işkence, köyü boşaltma, öldürme, yarablan provakasyon-ortamları, ihanete prim verme, yaşlı genç, kadın erkek demeden yapılan toplu tutuklamalarla adeta insan hakları ve demokrasi safsataları için "doğu-güneydoğu bölgesini" bu kandırmacaların kapsamına almadıklarını diyecek duruma gelmişlerdir. Bunca insanlık dışı muameleler karşısında sanki tüm dünyanın kulağı sağır kesilmiş, gözü görmez olmuştur. Ülke içerisinde ise anlatmak ve yazmakla izahı yapılamayan bu zulme "Doğu halkı baskı görüyor", "demokrasinin gereği bu değil" gibi ilgisizlikle alakalı sözlerle yetinip kalmak, bu halin gerçeğini ve davasını inkar etmekle eş anlamlıdır.

Evet, burada yapılanlar o derece vahşi, o derece insanlık dışıdır ki, sadece belli yerlerde yapılmayan sistemli bir siyasetin uygulamaya geçirilmesidir. Çünkü sadece bunu polis-asker yapmıyor, devletin mahkemeleri de suçsuz ve sebepsiz olarak mahkemelere çıkarılan insanları içeri atarak bu oyunlara ortak oluyor. Biz mahkemeciler serbest bırakılıp, tekrar tekrar günlerce karakollara alınıp işkence görenlerin tanığıyız.

Bu yazımla, bir haftadan az bir sürede, çok sınırlı bir bölgede meydana gelenleri, gördüklerimi yazarak, durumun boyutları hakkında, okuyucuların bir fikir edinmesi amacını taşımaktayım.

Midyaya bağlı bulunan Kerburan kasabasında, önceden bulunan karakol dışında bir tabur ve alay bulundu. Hemen hemen tüm çevre köylerde de birer seyyar tabur bulunur. Sözde güvenlik amacıyla, temelde ise halka karşı konumlandırılan askeri güçler, yöre halkını yaşamından bezdirmiş, hiç kimse güvenle tarlasını ekip biçememektedir. Köylerde bulunan gençlere ajanlık teklif edilmekte kabul etmeyenlere baskı uygulanarak "Batı"ya gitmeye zorlanmaktadır.

Altmış yedi (67) yaşında olan ÇELEBİ adında bir şahıs, alışveriş yaptığı sıralarda bir grup askeri tim tarafından halkın gözü önünde dövülüp, ölümün eşiğinde bir vaziyete sokulmuştur. Halkın ve ailesinin gözü önünde yapılan bu işkencelere artık tahammül edemeyen halkın, taşı ve sopalı saldırısı karşısında gerileyen askeri tim ve desteğindeki askerler, adı geçen şahsı helikoptere atarak kaçırmıştır. Nereye götürüldüğü, ne olduğu henüz hiç kimse tarafından bilinmemektedir. Bu şahıs, daha önce de uzun süren etkisizlen görüldüğü işkenceler yaşayıp cezaevinde bir süre kalmıştı.

Yine aynı köyün Belediyesinde işçi olarak çalışan Nezir DOĞAN adlı bir kişi daha önce muhtarlık yaptığı köy civarında dolaşırken, kendisinden hiç ilgisi bulunmadığı gerillalara ait sığınaklara ortaya çıkarması istenmiştir. İstenen edilemeyeince de dövülüp helikopterle tekrar alındığı yere götürülen şahıs, her tarafı yara bere içinde bir daha eski yaşamına kavuşamayacak derecede ağır hastadır.

Daha önce de aynı yörede altmış yaşlarındaki bir ihtiyar sorgu odalarından görüldüğü işkencelerin etkisiyle birkaç gün yaşadından sonra ölmüştü.

Daha önce de birkaç kez ihbar sonucu gözaltına alınmış, olan Mustafa KAYA adlı kişinin evi aranmış, bir şey bulunmamasına karşın yanlarında götürmüşlerdi. Bu şahsın varlığından o derece acz askeri kuvvetler kendisini hapislerde çürütmeye kararlı olduklarından ikinci kez gidip evini aradılar. Bu ikinci aramaya Mardin'den gelen özel Timler de katıldı. Kendisinin evde bulunmadığı bir sırada yapılan (çünkü kendisi halen gözaltındaydı) aramada bomba, döküman ve gerillalara ait fotoğraflar bulduklarına dair, okuma-yazma bilmeyen eşine, tutanak içeriği açıklanmadan bir belge imzalatılmıştır. Sadece birkaç saat arayla yapılan iki aramada her taraf didik didik arandığı halde nasıl herhangi bir şeye rastlanmıyor da, ikinci aramada suç unsurlarına rastlıyorlar. Tabii bunların kim tarafından konulduğu herkesçe malum.

Bu şahsın durumuyla Mardin'e kadar gidip ilgilenen abisi'nin emniyetten aldığı cevap çarpıcıdır; "Evet, suç aleti yüklemekten tutuklasaydık isteklerimizi gerçekleştiremeyeceydik. Bu yüzden buna mecbur olduk" şeklindeki ifadeyi gönül rahatlığıyla söylerler. Ayrıca şunu da eklemekten yapamazlar: "İleriki aşamalarda gerilla kıyafetinde gelip, köyleri rastgele tarayıp halkı toplu cezalandırma girişimlerine başlayacağız" derler.

Söylenen bu sözlerden sonra Mustafa'nın da göreceği işkencelerin ölçüsü az olmayacak. Nihayet Mardin Tuğayına götürüldüklerinde, eğitilmiş Kurt köpeklerini üstüne salarak yapılan işkence, insanların çözülmesinde yöntem olarak uygulanmaktadır. Böylece saatlerce köpek zihniyetiyle köpeklerin pençeleri arasında insanlar bırakılabilmektedir.

Diğer bir olay ise şöyle gelişti Kerburan'da 11.7.1988 gecesi: Gece geç saatlerde askerler tarafından havaya doğru birkaç el ateş edildi. (memri ateşleri çıplak gözle rahatlıkla izlenebilecek durumdaydı). Sabah olduğunda köy halkı tarafından ateş açıldığı süsü verilerek istenmiştir. Bununla 11 kişi'nin gözleri bağlanarak ilgili yerlere sevk edilmiştir. Görülmektedir ki provokasyonlar, insanlara baskı uygulamalar, halkı sürekli tedirgin bırakmalar artık bölgede alışılmış bir hal almıştır.

Zaten daha önce bu yörede görev yapan Tufan isimli tim yüzbaşısı Diyarbakır zindanlarında işkence ve öldürme olaylarıyla ün yapmış Esat Oktay Yıldırım gibi halka istediğini yapmakta serbest olduğunu, istediğini sürgün edeceğini, istediğini öldüreceğini söyleyerek ünlü olmuştur. Kuşkusuz söyledikleri sadece bundan ibaret değil.

Yüzbaşı Tufan uzun süreli planlarında yer yer söylemekteydi. Örneğin Kerburan ve yöresi için halkın yüzde sekseninin aktif bir şekilde "gerillalardan yana bir tavır aldığını" düşününce yöre de bu desteğin önüne geçmenin ancak kendi hesaplarıyla terör uygulayarak başarılı olunabileceğini bunun başka yolu olmadığını itiraf etmiştir. Daima İsrail'in Filistin halkına karşı yaptığı katliamları örnek göstererek aynı taktiği uygulamanın önemi ne bas vurulmuştur.

Tüm dünya kameralarının görüntülediği ve tüm dünya tarafından lanetlenen İsrail askerlerinin bir kaç Filistin gencinin taşı kafa ve kol kemiklerinin kırılması olayını çok uygun bulan Yüzbaşı Tufan Filistin'den uzak olmayan ülkemizde de Halilan köyünden bir kişiye, kolları bir kayanın üstüne bırakmasını istemiş, daha sonra taşı

kemiklerini kırmıştır. Görülen bu vahşet halkımızla Filistin'li gençlerin aynı yazgıyı paylaştığıdır.

Benzer olayları sıralamak fazlasıyla mümkün. Bir hafta öncesi yapılanlara göz atsak hiç de bundan az olmayacak. Bundan kısa bir süre önce yine 15 genç gözaltına alınmış işkencelerden geçirilmiştir. Bu ve benzeri olaylar sistemli olarak sürüp gitmektedir. Bütün bu anlatıkların hiç bir kuşkuyla yer vermeyecek kadar gerçek; hem de eksiklikle. Bunlara inanmıyorum, olmaz böyle şeyler diyen her sıradan insan, gelip bu ve benzeri olayları gözleriyle görebilir. Bütün bunlar, T.C. devletinde demokrasi'nin "D"sinin bile olmayacağını gösteren adresi belli gayet açık tablolarıdır.

Tüm bu açık saldırıları dışardan gözlemlerle seyredenlerin, ilgisizliğini sürdürenlerin, dostuz-kurtancıyız diyenlerin bunlardan çıkarmaları gereken dersler olduğunu düşünüyor ve böylelerini halkımıza karşı sorumluluklarını yerine getirmeye çağırıyoruz.

Saldırlar ne türden olursa olsun bu halkın yılmayacağı, onu yaşama arzusundan kimsenin vazgeçiremeyeceği, tarihsel görevlerini yerine getirirken borçlu kalmayacağı, bunda kararlı olduğu açıktır.

Mehmet DOYURUCU/MARDİN

TAYAD'A KUNDAKLAMA

18.9.1988 günü saat 19.30'da TAYAD'ın İstanbul'daki bültün bürosunun polis tarafından kundaklandığı açıklandı. Olaydan sonra bir basın toplantısı düzenleyen TAYAD yöneticileri olay hakkında basına bilgi verdiler. Verilen bilgilere göre olay şöyle gelişti: Kundaklamanın gerçekleştirildiği gün SHP'nin İstanbul'da mitingi vardı. Değişik çevrelerden geniş bir katılımın olduğu mitingde TAYAD'lılar da vardı. Miting esnasında değişik kılıklara girmiş üç sivil polis sürekli olarak kendilerini gözaltına tutmuştu. Girisini TAYAD'lılardan dinleyelim: "Miting alanında müdahale yapamayan, miting sonrası doğru ve kararlı dağılma olduğu için kimseyi gözaltına alamayan polis, dernek çevremizde dolaşmıştır. Bizler üyelerimizin takip edileceği veya ev yolunda gözaltına alınacağını düşünürken, akşam 19.30 sıralarında Darphane işçileriyle yapılan dayanışma gecesine çıkmıştık. Ancak yangının 19.30'da olması dolayısıyla yorumlarımız açıktır. Bir polis görevlisi özellikle kortejden çıkarılmıştır. Bu nedenle bizler tanıdığımız özellikle bu iki polisi, bu olayın zanlısı olarak tutuyoruz."

Yapılan açıklamada, ayrıca büronun bulunduğu hanın çaycısının da olay günü polislerin geldiğine tanık olduğu, hatta polislerle çaycı arasında tartışma olduğu ve hancının da bu yönde ifade vermeye hazır olduğu vurgulanarak, "Bu baskılar ve derneğimizin kundaklanması, mücadeleimize yöneliktir. Ancak biz inandığımız ve haklı gördüğümüz onur mücadelesinde adlarımızı daha da sıklaştıracaktır..." denildi.

Bu olayla bir kez daha görülüyor ki, rejim, köşeye sıkışıkça saldırıyor. TAYAD'a yönelik saldırılar da bunların bir parçasıdır. Medya Güneşi olarak bu saldırıyı protesto ediyoruz.

GÖRÜŞ GÜNÜ TUTUKLULARI SERBEST BIRAKILSIN

Bayram nedeniyle Adalet Bakanlığı, cezaevlerine bir genelge göndererek Bayramın dört gününde de açık görüş yapılacağını bildirdi. Bunun üzerine Diyarbakır Tutukevi idaresi, zindanda bulunan tutuklu temsilcilerini çağırarak kendilerine bu konu ile ilgili olarak bilgi verdi. Bu bilgi üzerine tutuklular ailelerine bayramda açık görüş yapılacağını bildirdi. Tutuklu aileleri, 24.7.1988 günü sabahın erken saatlerinden beri tutukevinin önünde yığılmaya başladılar. Saat yaklaşık sekiz sıralarında binlerce insan tutukevi önünde bir an önce içeriye -görüş yerine- gitme, sevdikleriyle, çocuklarıyla, babalarıyla kucaklaşıp özlüm giderme heyecanıyla beklerken, tutukevi kapısında bekleyen bir görevli görüş saatinin geldiğini, birinci koğuştan başlayarak tüm koğuşların sırayla içeri alınacağını duyurdu. Bunun üzerine sırasigelen ilk koğuşta tutukluları olanların bir kısmı içeri alındı; ve yaklaşık saat dokuz sıralarında içeri alınan tutuklu aileleri koğuşlara, tutukluların yanına bıraktılar.

Dışarda bekleyen tutuklu aileleri de, koğuş sırasına göre tutukevi kapısının önünde yaklaşık saat 10.00'a kadar, kendilerine sıra geleceği umuduyla beklerken, tutukevi kapısında bekleyen görevli, sadece bayanların içeri alacaklarını duyurdu. Bunun üzerine dışarda bekleyen bayanlardan büyük bir bölümü içeriye alındı ve tutukevinin kapısı kapatıldı. Tutukevi avlusuna alınan bayanlar saat 12.00'ye kadar avluda, kavrucu güneş altında

bekletildiler. Bu bekletime üzerine bayanlardan biri orada bulunan görevlilere neden bu kadar güneş altında bekletildiklerini sorunca, kendilerine küfürle yanıt verildi; askerler güldü. Olayın dışarda beklemekte olan erkek görüşmeciler tarafından duyulması üzerine zaten saatlerce kavrucu güneş altında beklediklerinden dolayı sınırları gerginleşen kitlede öfke belirtileri oluşmaya başladı. Fakat bir provokasyona yol açmamak için bilinçli bir tepkiyle görevlilere "küfür edilmemesi, bunun tekrarlanması halinde görüşmeye gitmeyeceklerini" söylediler.

Bu görüşmeler devam ederken tutukevi önünde bekleyen polisler tutuklu ailelerinden bir kaç kişiyi tutup polis otolarına sokmaya çalıştılar. Bir gerekçe gösterilmeden böyle bir davranışa yönelen polisler halk tarafından engellendi; tutuklu aileleri aralarından alınmaya çalışılan arkadaşlarını vermemek için direndiler. Bu kararlı direniş karşısında geri çekilmek zorunda kalan polisler, bir süre sonra yanlarına çevik kuvvet ve özel timleri alarak yeniden halkın üzerine saldırıya başladılar. Bu saldırıya da karşı koyan halk, çevik kuvvet memurlarını da püskürttü. Bunun üzerine çevik kuvvet, ellerindeki son model silahlarla halkın üzerine ateş açmaya başladı. Bir süre silahlı saldırıya maruz kalan halk, Filistin halk ayaklanmasını andıran bir direniş gösterip, aralarındaki dayanışma ve düzeni bozmamaya çalışarak geri çekilmeye başladılar. Geri çekilen tutuklu ailelerinden bir kısmı polis tarafından gözaltına alındı.

Tutukevi avlusunda beklemekte olan bayanların bir bölümü de polis tarafından gözaltına alındı. Tutukevine görüşe alınan tutuklu aileleri ve tutuklular, dışardan gelen kurşun seslerinin kendilerinde yarattığı tedirginlik üzerine tutukevi idaresine başvurarak bunların nedenini sorduklarında, "dışarda tatbikat var" yanıtını aldılar. Tutuklular, bu tatbikatın yakınlarına karşı bir kıyım tatbikatı olduğunu çok geçmeden öğrendiler.

Egemen güçler, yüzyıllardan beri halkımız üzerinde uyguladığı baskı ve jenosid politikasına bir yenisini daha eklemek istedi. Daha önce Dersim'de, Zilan'da, Koçgiri'de uygulanan toplu kıyım politikası zincirine bir halka daha eklemek istedi. Fakat, görüş gününü kana bula-mak isteyen egemen güçler, halkın duyarlılığı ve kararlılığı karşısında geri adım atmak zorunda kaldılar. Bu geri adımı hazmedemeyen egemenler, 25.7.1988 günü tüm Diyarbakır'ı kapsayan bir operasyona giriştiler. Özellikle Bağlar semti asker ve polislerce kordon altına alınıp rastgele tutuklamalara başlandı. Gece yanlarına kadar bir çok eve baskınlar düzenleyip, genç, yaşlı, kadın demeden bir çok insanı alıp götürdüler.

Diyarbakır, 12 Eylül faşizminin ilk dönemlerindeki benzer günler yaşadı. Her taraf polisler tarafından tutuldu; "şüpheli" damgası vurularak yüzlerce insan gözaltına alındı. Alınanlardan bir kısmı daha sonra salıverilirken, yüzü aşkın bir grup da mahkemeye çıkarıldı. Mahkeme, hiç bir suçu bulunmayan, sadece kendilerine karşı girişilen katliam denemesine izin vermeyip, kendilerini savunan topluluktan, aralarında Mehdi Zana'nın eşi Leyla Zana'nın da bulunduğu 47 kişi hakkında tutuklama kararı verdi. Tutukevinde ise olay karşısında bir tepki geliştirilmesini önlemek, böyle bir niyeti olanları yıldırmak amacıyla, aralarında Mehdi Zana'nın da bulunduğu bir çok kişiyi başka tutukeverine sürgüne gönderdiler.

12 Eylül'den sonra ülkemizin Saygönü'ü olarak adlandırılan 5 no'lu tutukevi tarihi bir gün yaşadı. Diyarbakır bir kez daha kurşun sesiyle dolup taşı...

8 yıldır egemenlerin tüm baskılarına karşı onur ve var olma savaşını veren tutsak ve tutsak aileleri bir kez daha yenilmezliklerini kanıtladılar...

Egemen güçler bir tokat daha yedi...

Zınnar GÜÇLÜ/DİYARBAKIR

İLERİCİ DEVRİMCİ DEMOKRAT KAMUOYUNA

Türkiye Halklarını karanlığa mahkûm etmek isteyen güçler; öteden beri varolan ve 12 Eylül karanlığı ile dahâda azgınlaşan baskı politikaları ile toplumun her alanında, uğruna kanlar dökülerek, canlar verilerek kazanılmış olan hakları bir çırpıda gaspettiler.

Egemen sınıfların, tüm emekçi güçlere yönelik baskı politikasının devam ettiği günümüzde aydınlar, gençlik özellikle yüksek öğrenim gençliği bu baskı politikasından nasibini fazlasıyla almaktadır.

Bütün bu saldırılar sürerken üniversitemizde, bilim kapı dışarı edilerek, gerçek bilim adamları kürsülerinden alınarak, öğrenci gençliğin örgütlenme dahil tüm hak ve özgürlükleri gasp edilerek, yönetimde faşist ve gerici kadrolaşmaya gidilerek çağdışı kurumlar haline getirilmiştir.

Gerici bir kurum olan YÖK, oluşturularak, onun anti-demokratik çağdışı uygulamaları üniversitelerde egemen kılınmıştır.

Bugün bu çağdışı uygulamalar, kaynağını YÖK'ten, yasalığını onun gerici disiplin yönetmeliğinden alan, DİSİPLİN SORUŞTURMALARI ile kendini somutluyor.

Şu ana kadar, yüzlerce öğrenci hakkında binlerce disiplin soruşturması açılmış ve bu SORUŞTURMALAR sonucunda onlarca okullardan uzaklaştırılmış ve atılmıştır.

İ.Ü. Edebiyat Fak. 3, Fen Fak.2, ve en son olarak Hukuk Fakültesinden 7 arkadaşımızın atılması ve bunun dışında S.B.F.'den 18, Mühendislik Fak.'dan 5, Edebiyat Fak.'dan 15 ve diğer pekçok fakülteden yüzlerce arkadaşımız 2 dönem'e varan uzaklaştırma "cezalanna" çarptırılmıştır. Ayrıca, yüzlerce arkadaşımız hakkında açılan soruşturmalar ise devam etmektedir.

Hiç bir maddi temele dayanmayan bu soruşturmaların, polislin direktifleri ile açılması, üniversite yönetimlerini siyasi şubenin alt birimleri haline getirmiştir.

Polisin üniversiteye etkisi, yalnızca yönetime direktif verme düzeyinde değildir. Polisin fiili olarak üniversiteleri işgali söz konusudur.

Sivil ve resmi polisler, dernek çalışmalarında yeralan ve almayan tüm öğrenciler üzerinde terör estiriyor.

Nasıl mı?

Omuz atıyor, küfür ediyor, kız arkadaşlarınıza sarkıntılık yapıyor. İstediiğ an istediği öğrenciyi gözaltına alıp, işkenceden geçiriyor. Ve şimdi de, atılan ve uzaklaştırılan arkadaşlarımızın resimlerinin okul girişlerine, panolara asılması, estirilen terörün en son biçimidir.

Yüksek öğrenim gençliğine sesleniyoruz!

Bugün bize yönelen bu saldırıların, tüm yüksek öğrenim gençliğini tehdit eder niteliğini unutmayalım.

Gün, güçlerimizi birleştirme günüdür. Bu nedenle, tüm öğrencileri gerici disiplin yönetmeliğine karşı mücadeleye ve demokratik, özerk üniversite şiarını yükseltmeye çağırıyoruz. Ayrıca, ülkemizdeki tüm demokrasi güçlerini, mücadelemize destek vermeye çağırıyoruz.

YAŞASIN MÜCADELE BİRLİĞİMİZ

DİSİPLİN SORUŞTURMALARI TÜM SONUÇLARI İLE BİRLİKTE KALDIRILSIN

KAHROLSUN GERİCİ DİSİPLİN YÖNETMELİĞİ

BASKILAR BİZİ YILDIRAMAZ

POLİS-İDARE İŞBİRLİĞİNE SON

ÜNİVERSİTEDE POLİS İSTEMİYORUZ

YAŞASIN DEMOKRATİK-ÖZERK ÜNİVERSİTE MÜCADELEMİZ

**İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
ÖĞRENCİLERİ**

KÜRT SORUNU ÜZERİNE PANEL DÜZENLENDİ

İran ve Irak arasında ateşkesin yürürlüğe girdiği ve 25 Ağustos'ta Birleşmiş Milletler nezdinde iki tarafın görüşmelerine başlandığı günde İsveç Kürt Federasyonu Stockholm'de, ateşkesten sonra İran ve Irak parçalarındaki Kürt sorununun olası gelişmesi üzerine bir panel düzenledi.

Paneli Sol Komünist Partisi (VPK) parlamenti ve defalarca Kürt sorununu İsveç Parlamentosunun gündemine getiren Kürtlerin samimi dostu Oswald Söderkvist, İsveç'in en tanınmış avukatı ve iktidardaki Sosyal Demokrat İşçi Partisi milletvekili ve Kürt sorununda uzman Hans Göran Frank, Halepçe katliamını ilk defa İsveç basın ve televizyonunda sergileyen gazeteci Stefan Herten, gazeteci yazar Elin Clason, İsveç Göçmenler Dairesinde Kürt mültecilerin sorunlarıyla ilgilenen Alar Kutman, avukat Tomas Rothpfeffer, Kürt Ulusal Hareketi adına İran Kürdistan Demokratik Partisi, İran Komela, Kürdistan Kurtuluş Hareketi (TEVGER), Suriye Kürtlerinin HEVKARİ temsilcisi ve Stockholm Üniversitesi'nde sosyal bilimler asistanı Ömer Şeyhmus katıldılar.

Paneli bir konuşmayla açan Kürdistan Federasyonu Başkanı Keya İzol konuşmasında İran ve Irak Kürdistanı'nda bugünkü durum üzerinde durdu ve kısaca bugünkü Kürtlerin her zamandan daha fazla uluslararası dayanışmaya ihtiyaç duyduğunu ve bu konuda İsveç'in Kürd Sorununu Birleşmiş Milletler örgütüne götürmesi ni talep ettiklerini belirtti.

Federasyon başkanının konuşmasından sonra, Federasyonun, İran-Irak savaşından sonra Kürdistan parçalarında muhtemelen gelişecek olayları, iki devletin Kürtlere karşı pozisyonları, Birleşmiş Milletlerin neden Kürt sorununa lakayt kaldığını, Birleşmiş Milletlerin bölgeye gönderdiği askerlerin fonksiyonları v.s. üzerine hazırladığı ve sunduğu sekiz soru paneli katılanlar tarafından tartışıldı ve herkes görüşünü açıkladı.

Öz ve kısa olarak panelcilerin görüşlerini açıklarsak; Herkes bölgede barışın sağlanması ancak Kürt sorunun çözülmesiyle mümkün olacağı görüşünde birleşti. Panelcilerin konuşmalarını özet olarak verirse paydaları eşit bir tablo ortaya çıkıyor; Gazeteci, yazar Elin Clason, "İran ve Irak'ın gelecekteki Kürtlere karşı nasıl bir politika izleyeceklerini şimdiden belirtmenin zor olmadığını, en azından iki devletin de Kürtler'den intikam alacaklarını söylemek mümkündür" derken, sosyal demokrat parlamenter H.G. FRANK "savaşın sona ermesi her iki devletin de Kürtlere karşı sürgün ve kıyım politikası sürdüreceklerini ve buna karşı Kürtlerin güçlü muhalefet yapmaları gerektiğini" belirtti. Kürt sorununu yakından izleyen gazeteci Stefan Herten de konuşmasında; "kötümser olmadığını, çünkü 1975 yılından bu yana Kürtlerin çok deneyim kazandıklarını" belirtti ve Birleşmiş Milletler askerlerinin bölgede olmasının Kürtler için iyi bir imkân yarattığını söyledi. Kürt dostu Oswald Söderkvist ise, Kürtlerin şimdiki durumunda en akılcı çözümümüz yalnız Kürtlerin vereceklerini, kendilerinin herhangi bir reçetesi olmadığını söyledi.

Kürt ulusal hareketinin temsilcileri de panelde ayrı ayrı görüşlerini dile getirdiler. İran Kürdistan Demokrat Partisi ve İran Komela temsilcileri İran-Irak savaşında ateş-

kesin yürürlüğe girmesinden sonra İran Kürdistanı'nda son duruma değindiler ve İsveç hükümetinden Kürtlerle dayanışmayı daha da yükseltmelerini istediler. İ-KDP temsilcisi, partisinin Genel Sekreteri Kasımlı'nın Birleşmiş Milletler Örgütü'nden defalarca Kürt Sorununu çözmesini istediğini ve onlardan olumlu bir cevabın alınmadığını belirtti.

Suriye Kürtleri HEVKARİ (HEVKARİ, Suriye Kürtleri Halk Birliği Partisi, Suriye Kürtleri Sol Partisi ve Suriye Kürtleri Demokratik Partisi-EL PARTİ tarafından oluşturulmuş) temsilcisi, savaşın sona ermesinden sonra iki devletin de güçlerini Kürdistan'a seferber edeceklerini, katliamların çoğalacağını, Birleşmiş Milletler askerlerinin bölgede hiç bir fonksiyonu olamayacağını, sadece Kürtlerin öldürülmesine tanık olacaklarını belirtti ve konuşmasını şöyle tamamladı: "İlerici insanlık, demokratik hükümetler Kürtlerin sessizce katledilmelerine göz yummamalı, Kürtlere manevi ve maddi destek vermeliydi" dedi.

Haziran ayında sekiz örgüt tarafından kurulan Kürdistan Kurtuluş Hareketi (TEVGER) temsilcisi Selim Keya ise, İran-Irak savaşının sona ermesi ve Birleşmiş Millet-

ler Sekreterinin gözetiminde görüşmelere başlanmasını olumlu bir gelişme olarak gördüklerini belirterek; konuşmasını şöyle sürdürdü: "İran-Irak savaşının sona ermesi bölgeye asla barış getirmeyecektir. Ortadoğu bölgesinde Kürt sorununu görmezlikten gelen, Kürt halkının ulusal kurtuluş mücadelesini hesaba katmayan bir girişim başarıya ulaşmaz. Halkımız ve onun bağından çıkan yurtsever güçler ne ölçüde güçlüklerle yüzyüze bulurlarsa bulunsunlar, kurtuluşa kadar mücadeleyi sürdürmeye kararlıdır" dedi. Konuşmasının son bölümünde, kanlı Saddam rejiminin katliamlarına ve Kürt halkına karşı kullandığı kimyasal silahlara Birleşmiş Milletler'in sessiz kalışına, Libya dışında hiçbir ülkenin Kürt sorunu hakkında açık bir politikasının olmadığına değinen TEVGER sözcüsü, ilerici insanlığı, demokratik ülke, kurum ve kuruluşları Kürt halkına maddi ve manevi dayanışma içinde olmaya çağırıyor.

İsveççe ve Kürtçe yapılan konuşmaların tercüman aracılığıyla çevrildiği panelde sorulan soruların cevapları toplantının son bölümünde verildi.

Halim Can/İSVEÇ

"NORDISK FORUM" KONFERANSI'NA KÜRT KADINLARI DA KATILDI

30 Temmuz ve 7 Ağustos arasında Norveç'in başkenti Oslo'da "Nordisk Forum" (İskandinavya Forumu) adı altında kadın konferansı yapıldı. Bu konferans daha önceki yıllarda yapılan FNS Kadın Konferansları olan Meksika City, Kopenhag ve Nairobi'ye paralel olarak gerçekleşti.

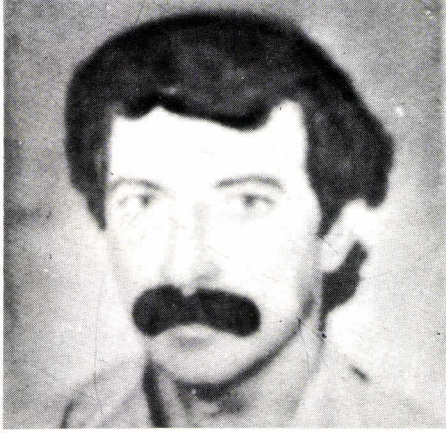
Oslo Üniversitesi'nde bir hafta boyunca devam eden konferans, ağırlıklı olarak İskandinav ülkelerinin kadın sorunları üzerinde durmakla beraber, göçmen kadınların problemlerine de değindi ve buna bağlı olarak kadınların iş yaşamı, sosyal ve eğitim alanındaki zorlukları, istemleri, politik alandaki yerleri ele alındı ve tartışıldı. Konferansa yaklaşık 7000 kadın katıldı ve bunlar arasında Stockholm Kürt Demokratik Kadınları Derneği'nden de iki delege hazır bulundu.

Konferansın çeşitli göçmen kadınlarının kendi sorunlarını istemlerini anlattıkları ikinci gününde Kürt kadınlarına da iki saat süre ayrıldı. Kürt Demokratik Kadınlar Derneği adına sekreter Hülya Güzel yaptığı konuşmada; Kürdistan'ın konumuna Halepçe katliamına ve Kürdistan'ın dört aşısındaki kadınların durumuna değinerek şöyle dedi: "Sömürgeci devletlerin doğrudan işgalinde bulunan ülkemizde Kürdistan'da kadınlarımız, cinslerinden ve sınıflarından dolayı gördükleri baskıya ek olarak sömürgeci uygulamalardan kaynaklanan ulusal baskıya da maruz kalmaktadırlar. Kadınlar için eğitim ve kendilerini yetiştirip geliştirme olanakları Türkiye'de bile çok kısıtlı iken, ülkemizde kişiliğimizi geliştirmek için, bırakın kendi dilimizde eğitimi, kendi dilimizde konuşmamız bile yasaktır. Bu durum biz Kürt kadınlarımızın içinde bulunduğu koşulları daha da ağırlaştırmaktadır. İran ve Irak Kürdistanı'nda ise kadın ve çocuklarımız savaşın gölgesinde yaşamakta, yerleşim yerleri zaman zaman bu sömürgeci güçler tarafından bombalanmakta ve Halepçe katliamı gibi toplu katliamlar yapılmaktadır."

İsveç'te yaşayan Kürt kadınların durumuna da değinen dernek sekreteri konuşmasını şöyle sürdürdü: "İsveç'te bulunan Kürt kadınlarının okuma yazma oranı yok denecek kadar azdır. Kürt kadınları burada kendilerini aynı bir yaşam şekli ile karşı karşıya bulmaktadırlar. Okuma yazma, İsveç'e dil kursları ya da çocuklar için kreş, ya da kreşin bekleme sürelerinin uzun olması, onları pasifleştirir. Ve onların iş piyasasına girmelerini engelleyen nedenlerden bazılarıdır. Bunun yanında zaten kadınlarımızın okuma yazma bilmemeleri, göçmen oluşları, onların iş piyasasının en alt katında yer almasını demektir. Bu arada sayıları çok az da olsa diğer göçmen kadınları ile ortak sorunlardan biri de ülkelerinde tahsil yapıp bir meslek edinmiş kadınlarımızın bu mesleklerine devam etme olanaklarının verilmemesi onları olumsuz yönde etkilemektedir. Başta kadın ve çocuklar olmak üzere, Kürt göçmenleri diğer göçmen gruplarından daha fazla zorluk çekmektedir. Devletleri olmaması nedeniyle eğitim araç ve gereçleri, plan ve programlarından yoksundurlar. Egemen devletlerin görevileri bu tür kurumların yaratılmasına şiddetle karşı çıkmaktadırlar. İsveç'te açılan bir Kürt kreşi konusunda Türk elçiliğinin gösterdiği tepki hatırlardadır."

Kürt Kadınlar Derneği sekreteri konuşmasını şöyle tamamladı: "Biz İsveç'teki Kürdistanlı kadınlar İskandinavlı kardeşlerimize çağında bulunuyoruz; İnsan haklarının kararlı sözcüsü olan konferanstan Irak'taki barbar rejime karşı suskunluğu kırmaması, çocuklarınıza anadil eğitiminin iyileştirilmesi istemlerimizi desteklemesi, Kürt kadınlarımızın İsveç toplumunda soyutlanmasını önlemek için desteklerinizin çoğaltılmasını; Kürt kadınlarımızın eşitliği için verilen savaşım Kürt halkının kendi kaderini tayin hakkı savaşımından geçtiği için bunun desteklenmesini istiyoruz"

Kaja AYDOĞMUŞ/NORVEÇ

M.NURİ ADAK (AZAD)
1954

Sömürgeciliğe, Faşizme Emperyalizme ve Yerel İşbirlikçiliğe karşı savaşımında sınırı geçmeye çalışırken şehit edildi. Katledilişinin 5.yılında anısı mücadelemizde yaşıyor.

DEVİRİMCİ ARKADAŞLARI

Onurlu kişiliğiyle, İnsan haklarının yılmaz savaşçısı
DİDAR ŞENSOY'u
ölümünün 1. yıldönümünde saygıyla anıyoruz.

MEDYA GÜNEŞİ

ABONE KARTI

AYLIK HABER • İNCELEME • YORUM DERGİSİ

Adım: _____
Mesleğim: _____ Yaşım: _____
Adresim: _____

ABONE KOŞULLARI

Yurt içi: Yıllık 15.000 TL
Hesap No. 20825-43-Cemal Özçelik
(Türkiye İş Bankası A.Ş. Beyazıt Şubesi)
Yurtdışı: 7 Dm. Yıllık 75 Dm.

Lütfen Fotokopisini Çekin

Sormayın şu dünyaya yalan gelir, talan gideriz
Sormayın, bilmem
Esmer yürekli oğluyum hıçkırın toprağımın
İşyanım ölümle yazılır alınma kirven...

Ülkem, tütünle isladım türkülerimi
Oğlunum
Çölde susan bir ağaçtım köklerime aktardım seni
Oğlunum ya
Su yolunda kırılmış su testisi bil beni

Bu dağların düzlüğü mayın iklimi
Doruğu talan
Unutup bir türküde eşgalini her akşam
"Gelini de gelini Kürdün gelini
Namussuza vermez elini"

MEDYA GÜNEŞİ SUSTURULAMAZ!

CEMAL ÖZÇELİK SERBEST BIRAKILSIN!